

FŐVÁROSI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM – I. KÖTET

STRATÉGIAI és OPERATÍV PROGRAMRÉSZ

2021. március

664/2021. (III. 31.) Főv. Kgy. határozattal jóváhagyott dokumentáció

Készítette:

PRO RÉGIÓ

Közép-Magyarországi Regionális

Fejlesztési és Szolgáltató

Nonprofit Kft.

FŐVÁROSI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM

STRATÉGIAI és OPERATÍV PROGRAMRÉSZ

Megbízó:

BUDAPEST FŐVÁROS ÖNKORMÁNYZATA,
BUDAPEST FŐVÁROS VÁROSÉPÍTÉSI TERVEZŐ KFT.

Szakmai irányító:

BUDAPEST FŐVÁROS FŐPOLGÁRMESTERI HIVATAL
VÁROSTERVEZÉSI FŐOSZTÁLY

Szerzők:

Pro Régió Nonprofit Kft. munkatársai és szakértői

Dr. Gordos Tamás – vezető tervező

Tóth Csaba

Galli Károly

Takács Szilvia

Dr. Orosz György

2021. március

TARTALOM

Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló.....	7
Bevezetés	9
STRATÉGIAI PROGRAMRÉSZ.....	11
1 A tervezési folyamat eljárásainak, a tervezés tárgykörének és körülményeinek leírása .	11
1.1 tervezési előzmények	12
1.2 Társadalmassítási folyamat.....	15
1.3 A területfejlesztési program elkészítése során figyelembe vett mérföldkövek, határidők és döntési pontok.....	18
2 A célrendszer bemutatása: a jövőkép, az átfogó cél és a fejlesztési elvek alapján a specifikus, horizontális és területi célok meghatározása, viszonyrendszerének bemutatása.	19
2.1 Jövőkép.....	19
2.2 Célrendszer	20
2.3 Horizontális célok, elvek.....	22
2.4 A célok kapcsolódása az uniós programokhoz	23
2.5 A stratégiai programrészben bemutatott célrendszer külső és belső koherenciája.	25
2.5.1 Az EU szakpolitikai célkitűzései (PO)	25
2.5.2 Partnerségi Megállapodás.....	25
2.5.3 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK).....	26
3 A prioritások azonosítása és rendszerezése	27
4 A célok és a prioritások közötti kapcsolatok azonosítása.....	28
5 A prioritások bemutatása.....	35
5.1 Hatékony és fenntartható erőforrás-gazdálkodás (1. prioritás)	35
5.1.1 A prioritás keretében tervezett intézkedések.....	37
5.1.2 Indikátorok	38
5.1.3 A prioritáshoz kapcsolódó ágazati fejlesztési igények	38
5.1.4 A prioritás kapcsolódása a releváns, 2021-2027 közötti programozási időszak európai uniós szakpolitikai célkitűzéseihez és egyedi célkitűzéseihez.....	39
5.1.5 Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban a forrás típusának és nagyságrendjének előzetes meghatározásával	40
5.1.6 A program lebonyolításban közreműködő szereplők	40

5.2	Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás (2. prioritás)	40
5.2.1	A prioritás keretében tervezett intézkedések.....	42
5.2.2	Indikátorok	42
5.2.3	A prioritáshoz kapcsolódó ágazati fejlesztési igények	43
5.2.4	A prioritás kapcsolódása a releváns, 2021-2027 közötti programozási időszak európai uniós szakpolitikai célkitűzéseire és egyedi célkitűzéseire.....	44
5.2.5	Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban a forrás típusának és nagyságrendjének előzetes meghatározásával	44
5.2.6	A program lebonyolításban közreműködő szereplők	45
5.3	Alacsony kibocsátású városi mobilitás (3. Prioritás)	45
5.3.1	A prioritás keretében tervezett intézkedések.....	46
5.3.2	Indikátorok	47
5.3.3	A prioritáshoz kapcsolódó ágazati fejlesztési igények	48
5.3.4	A prioritás kapcsolódása a releváns, 2021-2027 közötti programozási időszak európai uniós szakpolitikai célkitűzéseire és egyedi célkitűzéseire.....	48
5.3.5	Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban a forrás típusának és nagyságrendjének előzetes meghatározásával	49
5.3.6	A program lebonyolításban közreműködő szereplők és ezek felelősségi körének beazonosítása	49
5.4	Esélyteremtő szolgáltatások (4. prioritás)	49
5.4.1	A prioritás keretében tervezett intézkedések.....	51
5.4.2	Indikátorok	52
5.4.3	A prioritáshoz kapcsolódó ágazati fejlesztési igények	52
5.4.4	A prioritás kapcsolódása a releváns, 2021-2027 közötti programozási időszak európai uniós szakpolitikai célkitűzéseire és egyedi célkitűzéseire.....	53
5.4.5	Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban a forrás típusának és nagyságrendjének előzetes meghatározásával	54
5.4.6	A program lebonyolításban közreműködő szereplők és ezek felelősségi körének beazonosítása	54
5.5	Versenyképes, okos gazdaság és szolgáltató önkormányzatok (5. prioritás)	54
5.5.1	A prioritás keretében tervezett intézkedések.....	56
5.5.2	Indikátorok	57
5.5.3	A prioritás kapcsolódása a releváns, 2021-2027 közötti programozási időszak európai uniós szakpolitikai célkitűzéseire és egyedi célkitűzéseire.....	57

5.5.4	Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban a forrás típusának és nagyságrendjének előzetes meghatározásával	58
5.5.5	A program lebonyolításban közreműködő szereplők és ezek felelősségi körének beazonosítása	58
6	A tervezéskísérő eljárások dokumentációja	58
6.1	Felülvizsgálati, módosítási folyamat.....	59
6.2	Stratégiai Környezeti Vizsgálat	59
7	A végrehajtásában közreműködő szervezetek közti munkamegosztás, együttműködés és információcserre meghatározása, az érdekérvényesítés rendszere	65
7.1	Partneri együttműködés a program-végrehajtásban	68
7.1.1	Kerületi önkormányzatokkal való együttműködés	69
7.1.2	Pest Megye Önkormányzatával és pest megyei településekkel való együttműködés	70
7.1.3	Civil szervezetek bevonása a partneri együttműködésbe.....	71
7.2	Általános működési irányelvek.....	71
8	A végrehajtás és a finanszírozás intézményi és eljárásrendi rendszerének bemutatása .	72
8.1	A pénzügyi háttér egyes szintjei	72
8.2	A kohéziós forrásokon kívüli támogatási lehetőségek	75
8.3	Indikatív forrástáblák.....	78
8.4	Kedvezményezettek.....	80
9	Monitoring és értékelési terv.....	81
10	OPERATÍV PROGRAMRÉSZ	82
10.1	Támogatás segítségével megvalósítandó programok	82
10.2	A tervezett fejlesztési elképzelések fővárosi prioritások szerinti csoportosításban .	79
10.2.1	Hatékony és fenntartható erőforrás-gazdálkodás	82
10.2.2	Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás.....	87
10.2.3	Alacsony kibocsátású városi mobilitás	91
10.2.4	Esélyteremtő szolgáltatások.....	96
10.2.5	Versenyképes okos gazdaság és szolgáltató önkormányzatok	102
10.3	Finanszírozandó fejlesztési kezdeményezések, programok összefoglalása.....	106
10.4	Az intézkedések pénzügyi ütemterve	134
10.5	Horizontális jellegű információk	133

10.5.1	A végrehajtás módja és feltételrendszere, ellenőrzési rendszere	133
10.5.2	Környezeti értékelés.....	135
10.5.3	A teljesítés-igazolás követelményrendszerének kialakítása	137
11	Mellékletek	138
	Felhasznált Irodalom	238
	Táblázatjegyzék	239

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

A Fővárosi Területfejlesztési Program a 2021-2027 évi európai uniós tervezési és végrehajtási időszakra való felkészülés egyik alapidokumentuma. A Program hidat biztosít az uniós és a hazai fejlesztési források számára, hogy azok megfelelő módon hasznosulhassanak Budapest területén. A dokumentumot alkotó stratégia és operatív program céljaiban harmonizál az uniós szakpolitikai célokkal, illeszkedik az ország jövőképehez és figyelembe véve korunk kihívásait, azokra reflektálva mutat fejlődési irányt az ország fővárosa számára.

A Program nem önmagában áll a fejlesztések és a fejlődés élére, hanem számos az elmúlt időszakban készült tervre, tematikus programokra támaszkodik, azokból merít és segíti megvalósulásukat. Mindezek mellett építkezik a Fővárosban élő és dolgozó szereplők által a társadalmisítási folyamat során beküldött fejlesztési ötletekre, konkrét projektekre és előremutató észrevételekre.

A Fővárosi Területfejlesztési Program legmagasabb szintű, átfogó fejlesztési célja; az *Élhető Budapestet Mindenkinnek*. Ezt a főcélát a *Esélyteremtő Budapest*, *Zöld Budapest*, *Nyitott Budapest* stratégiai célok közvetlenül támogatják.

A stratégiai célok megvalósulásával:

- Megfizethetővé válik a lakhatás, a budapestiek egészsége és életkörülményei javulnak.
- Élhetővé és egészségessé, értékőrzővé és értékteremtővé, klímaturatosá alakul a város.
- A kezdeményező városkormányzással kulcsszerepet kap az együttműködés és az innováció.

A célok elérését 5 prioritás szolgálja, mindegyik a maga beavatkozási területén segíti a legnagyobb kihívások kezelését, megoldását:

1. Hatékony és fenntartható erőforrás-gazdálkodás
2. Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás
3. Alacsony kibocsátású városi mobilitás
4. Esélyteremtő szolgáltatások
5. Versenyképes, okos gazdaság és szolgáltató önkormányzatok

Az 5 beavatkozási terület 19 intézkedést tartalmaz, melyek operatív szintű kifejtésre kerülnek, részletezve azok támogathatósági tartalmát és meghatározva az azonos tematikájú projektek által alkotott fejlesztési kezdeményezéseket.

Prioritások	Intézkedések
Hatékony és fenntartható erőforrás-gazdálkodás	1.1. Energiatakarékos épületek és szolgáltatások
	1.2. Távhőellátó rendszer fejlesztése
	1.3. Beruházás a körforgásos gazdaságba
	1.4. Biztonságos, fenntartható vízi közmű szolgáltatások
Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás	2.1. Kék-zöld infrastruktúra fejlesztése
	2.2. Csapadékvíz-gazdálkodás és árvízvédelmi rendszer fejlesztése
Alacsony kibocsátású városi mobilitás	3.1. Közösségi közlekedés fejlesztése
	3.2. Járműfejlesztés
	3.3. Aktív mobilitás feltételeinek javítása
	3.4. Digitális fejlesztések a közlekedésben
Esélyteremtő szolgáltatások	4.1. Szociális szolgáltatások fejlesztése
	4.2. Komplex foglalkoztatási és felzárkóztató programok
	4.3. Lakhatási hátrányok csökkentése
	4.4. Prevenció, egészségmegőrzés
	4.5. Képzés, oktatás feltételrendszerének javítása
	4.6. Lokális szolgáltatások igényekre alapozott minőségi fejlesztése
Versenyképes okos gazdaság	5.1. Fenntartható turizmus
	5.2. Digitális átállás támogatása a KKV szektorban és az önkormányzati szolgáltatásokban
	5.3. Nyílt innováció a városi szolgáltatások fejlesztésében

1. táblázat: A Fővárosi Területfejlesztési Program prioritás és intézkedés rendszere

BEVEZETÉS

A területfejlesztési koncepció, illetve a stratégiai és operatív program elkészítését a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (továbbiakban: Tftv) 11. § (1) bekezdés a) pontja írja elő a megyei önkormányzatok számára. A Tftv. a területfejlesztési feladatokat területi szinten a megyei önkormányzatok hatáskörébe utalta. A főváros területén - a kerületi önkormányzatok hatáskörébe tartozó fejlesztési feladatok kivételével - a megyei önkormányzat Tftv. szerinti feladatait Budapest Főváros Önkormányzata látja el. A Tftv.-ben foglalt közfeladatok ellátása során a megyei önkormányzat összehangolja a kormányzat, az önkormányzat és a gazdasági szervezetek fejlesztési elképzeléseit, amelynek keretében a tervezés és a végrehajtás során gondoskodik a partnerség elvének érvényesítéséről.

A területfejlesztési tervek (konceptió és program) kidolgozásának követelményeit a „218/2009. (X. 6.) Kormányrendelet a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program, és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól” című jogszabály határozza meg (továbbiakban: Rendelet).

A Rendelet alapján a Pénzügyminisztérium elkészítette (2020. október 6.) az Útmutató a megyei önkormányzatok, a főváros és a kiemelt térségi fejlesztési tanácsok számára a területfejlesztési program elkészítéséhez c. dokumentumot, amely a területfejlesztési program készítésének alapja.

A főváros területét és a főváros vonzáskörzetét érintő fejlesztésekkel és programokkal kapcsolatban Budapest Főváros Önkormányzata együttműködik az érintett kerületi és agglomerációs települési önkormányzatokkal.

Fontos kiemelni, hogy a hazai NUTS-2 regionális besorolás a korábbiakhoz képest módosult, épp azáltal, hogy a Közép-Magyarországi Régió Budapestre és Pest megyére vált szét. Ezáltal az új Budapest régió lett Magyarország egyetlen „fejlettebb” besorolású régiója.

Magyarország a kohéziós célú források felhasználására a 2021-2027 évi időszakra is elkészíti a legmagasabb szintű dokumentumot jelentő Partnerségi Megállapodást (PM). A PM kidolgozására és az operatív programok tervezéskoordinációs feladatainak ellátására a 1023/2019. (II. 11.) Korm. határozat az innovációért és technológiáért felelős minisztert jelölte ki. A PM-ban kerül rögzítésre, hogy az uniós fejlesztési (kohéziós és a halászati ágazatot támogató) források hogyan fogják támogatni a nemzeti fejlesztési célokat és az Európai Unió szakpolitikai céljait.

A 2021-2027 közötti uniós programozási időszak rendeletei még nem kerültek elfogadásra. Ennek megfelelően még sem kormányzati, sem európai bizottsági döntés nincs a Partnerségi Megállapodás és az operatív programok tartalmáról.

Az EU kohéziós politika fő célja a területi különbségek mérséklése a régiók között. Ennek érdekében a 2021-2027 közötti időszakban öt szakpolitikai célkitűzés került meghatározásra:

1. Intelligensebb Európa – innovatív és intelligens gazdasági átalakulás. (PO1)
2. Zöldebb, karbonszegény Európa. (PO2)
3. Jobban összekapcsolt Európa – mobilitás és regionális IKT-összekapcsoltság. (PO3)
4. Szociálisabb Európa – a szociális jogok európai pillérének végrehajtása. (PO4)
5. A polgárokhoz közelebb álló Európa – a városi, vidéki és part menti térségek. (PO5)

A 2021-27 között releváns operatív programok a következők:

- Digitális Megújulás Operatív Program (DIMOP)
- Humánfejlesztési Operatív Program (HOP)
- Mobilitás Operatív Program (MIOP)
- Vállalkozásfejlesztési és Innovációs Operatív Program (VINOP)
- Versenyképes Magyarország Operatív Program (VMOP)
- Zöld Infrastruktúra és Klímavédelmi Operatív Program (ZIKOP)

A 2021-2027-es uniós programozási időszakban a Versenyképes Magyarország Operatív Program (VMOP) biztosít kereteket a decentralizált, illetve területi alapú fejlesztések tervezéséhez és megvalósításához, a kevésbé fejlett régiók és a fejlett régió - azaz Budapest – tekintetében egyaránt. A VMOP szakmai tartalmának kialakításáért elsősorban a Pénzügyminisztérium felelős.

STRATÉGIAI PROGRAMRÉSZ

1 A TERVEZÉSI FOLYAMAT ELJÁRÁSAINAK, A TERVEZÉS TÁRGYKÖRÉNEK ÉS KÖRÜLMÉNYEINEK LEÍRÁSA

A 2014-2020-as időszakhoz hasonlóan a megyei és a fővárosi tervezés tematikájához elsősorban a területi operatív program nyújt keretet, amely magában foglalja a kevésbé fejlett régiókra vonatkozó területi fejlesztéseket és a fejlettebb régióban megvalósuló fejlesztéseket is. Ezt egészítik ki az ágazati operatív programok fejlesztési tématerületei.

A 2021-2027-es uniós programozási időszak területi operatív programjának a Versenyképes Magyarország Operatív Programnak (VMOP) a legfontosabb célja – a 2014-2020-as Terület- és Településfejlesztési Operatív Programhoz (TOP) hasonlóan –, hogy kereteket biztosítson a területileg decentralizált, illetve területi alapú fejlesztések tervezéséhez és megvalósításához. Magyarországon belül továbbra is jelentős eltérések figyelhetők meg a társadalmi, gazdasági és környezeti adottságok terén, valamint a társadalom és a gazdaság fejlettségében. Ezért az egyes térségekben eltérő hangsúlyú, a sajátos megyei, térségi adottságokra szabott fejlesztésekre van szükség.

A VMOP Magyarország kevésbé fejlett régióinak és fejlett régiójának, azaz Budapestnek a területi alapú, térségi és települési fejlesztéseit támogatja, kiemelt figyelmet fordítva a legkevesbé fejlett régiók és elmaradott térségek fejlesztésére. A program elsődlegesen a helyi önkormányzati fejlesztéseket finanszírozza, valamint szerepet vállal a kiemelt térségek és gazdasági zónák fejlesztésében és az elmaradott térségek felzárkózásának támogatásában is. A 2021-2027 közötti időszakban a területi operatív program szakmai tartalmának meghatározásáért a Pénzügyminisztérium az első helyen felelős tárca.

A Területfejlesztési Program elkészítéséhez szükséges tervezési folyamatot a Pénzügyminisztérium által megadott „Útmutató a megyei önkormányzatok, a főváros és a kiemelt térségi fejlesztési tanácsok számára a területfejlesztési program elkészítéséhez” c. dokumentum, valamint a 218/2009. (X. 6.) Kormányrendelet (továbbiakban: Rendelet) határozza meg.

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (továbbiakban: Tftv.) 11.§ (1) bekezdés a) pontja írja elő a megyei önkormányzatok számára a területfejlesztési koncepció, illetve a stratégiai és operatív program elkészítését. A területfejlesztési tervek (koncepció és program) kidolgozásának követelményeit a Rendelet határozza meg.

Tftv.-ben foglalt közfeladatok ellátása során a Budapest Főváros Önkormányzata összehangolja a kormányzat, az önkormányzat és a gazdasági szervezetek fejlesztési elképzeléseit, amelynek keretében a tervezés és a végrehajtás során gondoskodik a partnerség elvének érvényesítéséről.

A Tftv. 5.§ n) pontja szerint a területfejlesztési program „a területfejlesztési koncepció alapján kidolgozott középtávú cselekvési terv”. A területfejlesztési program két részből áll: I. Stratégiai programrész és II. Operatív programrész.

A Tftv.-ben foglalt tartalmi követelményeket is figyelembe véve a stratégiai és az operatív program munkarészek a Pénzügyminisztérium által 2020. október 6.-i keltezéssel kiadott „Útmutató a megyei önkormányzatok, a főváros és a kiemelt térségi fejlesztési tanácsok számára a területfejlesztési program elkészítéséhez” dokumentumsablon alapján készültek.

1.1 TERVEZÉSI ELŐZMÉNYEK

Budapest rendelkezik számos olyan fejlesztési dokumentummal, melyek átfogó vagy tematikus szemlélettel készültek és relevanciájuk által a jelenlegi területfejlesztési program elkészítéséhez alapot és iránymutatást adnak.

Budapest Területfejlesztési Konceptiója 2014

2014 júniusában 1213/2014. (VI. 30) Fővárosi közgyűlési határozattal lett elfogadva Budapest Területfejlesztési Konceptiója – Javaslat című dokumentuma, mely a Városfejlesztési Konceptió céljaival összhangban, a területfejlesztési koncepciók és területrendezési tervek tartalmi követelményeiről szóló 218/2009. (X. 6.) Kormányrendelet szerinti tartalmi követelményeknek megfelelően kiegészítve, illetve az ott meghatározottakra fókuszálva került kidolgozásra. A városfejlesztést és a területfejlesztést Budapest esetén egymástól elválasztani nem lehet, a területfejlesztési koncepció kizárólag a főváros területére vonatkozik, ezért az a dokumentum is város- és területfejlesztésről szól. A Konceptió bár a 2014-20-as végrehajtási ciklus igényeire épít, de céljaiban ezen az időszakon jóval túl mutat. A Fővárosi Közgyűlés 1726/2020. (XII. 18.) érdemi határozatával úgy döntött, hogy az 1213/2014. (VI. 30.) Főv. Kgy. határozattal jóváhagyott, időtávlataiban 2030-ig szóló Budapest Területfejlesztési Konceptiót, a felülvizsgálat alapján változatlan tartalommal fenntartja.

Budapest Városfejlesztési Konceptiója 2030

Budapest Városfejlesztési Konceptiója, Budapest 2030 – hosszú távú városfejlesztési koncepció címmel készült el és a Fővárosi Közgyűlés 767/2013. (IV. 27.) számú határozattal fogadta el. Budapest tehát rendelkezik egy városfejlesztési koncepcióval, mely 2030-ig tekint előre és határozza meg a főváros jövőképét. A koncepció hangsúlyozza az élıhetőség, a fenntarthatóság és a hatékonyság gyakorlati elveit, ami megfelel az okos (smart) városfejlesztés elvrendszerének. Az elmúlt években a rohamos fejlődés hatására felerősödtek a klímaváltozással járó negatív hatások, amelyek azonban a koncepcióhoz képest radikálisabb, gyorsabb és mélyebbre ható cselekvéseket igényelnek.

Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014-2020

A városfejlesztési koncepció célkitűzései mentén készült el 2014-ben az Integrált Településfejlesztési Stratégia a város fejlesztésének középtávú, 2020-ig szóló terve. A Fővárosi Közgyűlés 2020. február 26-i ülésén 166/2020. (II. 26.) számú határozatával döntött arról, hogy a Lechner Tudásközpont által kidolgozott „Okos város fejlesztési modell módszertani

útmutató” figyelembevételével új Integrált Településfejlesztési Stratégiát (ITS-t) készít. A dokumentum elfogadására 2021 első félévében kerül sor.

Budapest 2027 Integrált Településfejlesztési Stratégia

A jelenleg kidolgozás alatt álló Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) összegzi azokat a célokat és beavatkozásokat, amelyeket a Fővárosi Önkormányzat saját hatáskörben kíván megvalósítani középtávon. Az ITS céljainak megvalósításában a 2021-2027 között elérhető kohéziós források, köztük a hazai operatív programokon keresztül érkező támogatások szerepe – a korona vírus járvány több évre becsült gazdasági, társadalmi és önkormányzati költségvetésre gyakorolt hatása miatt – különösen fontos.

A 2021-27-es ciklusra készülő ITS a főváros életminőségének javítását – és ezen keresztül a nagyvárosi és térségi szerepének erősítését, versenyképességének növelését – saját hatáskörében három stratégiai területen keresztül kívánja elmozdítani: Nyitott Budapest; Zöld Budapest; Esélyteremtő Budapest.

Integrált Fejlesztési Program 2021-27

2020. szeptemberében elkészült az Integrált Fejlesztési Program (IFP) társadalmi egyeztetési anyaga (1268/2020. (IX. 30) sz. Főv. Kgy. hat), mely a Fővárosi Önkormányzat számára ad támpontokat arra, hogy az uniós források nemzeti szintű tervezése során érvényesíteni tudja érdekeit, és legalább akkora támogatást tudjon elérni a város számára, mint ami a 2014-2020-as időszakban is rendelkezésre állt. A Főváros Integrált Fejlesztési Programja, az ITS-ben megjelenő fejlesztések egy részeként azokat a 2021 és 2027 között megvalósítani tervezett fővárosi önkormányzati és fővárosi önkormányzati tulajdonnal érintett gazdasági szervezetekhez kapcsolódó prioritásokat és projektjavaslatokat tartalmazza, amelyek a hazai operatív programokon és az Európai Helyreállítási Terv finanszírozási eszközein keresztül támogathatók lehetnek.

Az IFP az Európai Unió országspecifikus ajánlásai (2019), valamint az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és a Kohéziós Alapról szóló európai parlamenti és a tanácsi CPR rendelet tervezet (Common Provision Regulation) alapján meghatározta azokat a beavatkozási területeket, amelyek a 2021-27-es végrehajtási ciklusban támogatási forrásokat kaphatnak az új operatív programokon és a helyreállítási forrásokon (Next Generation EU) keresztül.

Smart Budapest Okos Város Keretstratégia

Az Okos Város Keretstratégiát a Fővárosi Közgyűlés a 809/2019. (V. 29.) számú határozatával hagyta jóvá. A Keretstratégia olyan szempontrendszer és iránymutatást tartalmaz, mely elvezethet a környezeti, gazdasági és társadalmi szempontból is fenntartható, élhető és modern Budapesthez. A smart város fogalmának középpontjában az ember és annak élhető városi környezete áll, melyben a digitális technológia használata gyakorlati szintű, az erőforrásokkal való tudatos gazdálkodás pedig alapszempont.

Budapest Mobilitási Terve 2030

Budapest Fővárosi Közgyűlése 2019. május 29-én a 776/2019. (05. 29.), 777/2019. (05. 29.), 778/2019. (05. 29.), 779/2019. (05. 29.), 780/2019. (05. 29.), 781/2019. (05. 29.) számú Főv. Kgy. határozatokkal fogadta el a fenntartható városi mobilitástervezési (sustainable urban mobility plan, SUMP) irányelveknek megfelelően készült, 2030-as időtávra vonatkozó Budapesti Mobilitási Tervet (BMT). Budapest Mobilitási Terve a fenntartható mobilitási tervezés módszertanával készült, mely a korszerű, ember központú és élhető városi környezet megteremtését célozza a közlekedési rendszerek komplex szemléletű fejlesztésével. A Mobilitási Terv elfogadása feltétele az Európai Unió forrásból megvalósuló MIOP támogatású közlekedésfejlesztési projektek finanszírozásának, valamint a korábbi végrehajtási időszakhoz tartozó KÖZOP forrásból megvalósult projektek pénzügyi zárásának is.

Budapest Gazdaságélénkítési és Munkahelyteremtési Stratégiája 2015-2021

A középtávú tematikus fejlesztési programot 2015. júniusában hagyta jóvá a Fővárosi Közgyűlés 1049/2015. (VI. 23) számon. A Stratégia célja, hogy támogassa a vállalkozásbarát üzleti környezetet a fővárosban, alakítsa ki és erősítse a partnerségi kapcsolatokat az önkormányzati és magánszféra viszonyában, hangolja össze az önkormányzatok gazdaság szabályozási és - fejlesztési tevékenységét. A Stratégia további szerepe, hogy irányítsa Budapestre az EU-s és a kormányzati fejlesztési forrásokat, támogassa egy hatékony gazdaság szabályozás kialakítását, valamint, hogy fejlessze és erősítse meg a budapesti gazdaságfejlesztő intézményeket.

Budapest Környezeti Programja (2016-2021)

A Környezeti Program egy olyan önálló települési környezetvédelmi program, amelyet a Fővárosi Önkormányzat kötelező önkormányzati feladatának a budapesti környezet védelme, állapotának javítása, valamint mindezzel összhangban a fővárosi fejlesztések környezeti szempontú megalapozottságának elősegítése érdekében dolgozott ki. A Program tematikus célkitűzései összhangban állnak a Területfejlesztési Program céljaival.

Budapest Klímastratégiája

A klímastratégiát a Fővárosi Közgyűlés 348/2018. (IV. 25.) közgyűlési határozattal hagyta jóvá. A stratégia jövőképe azt a célt tűzi ki, hogy Budapest 2030-ban a klímaváltozás kedvezőtlen hatásaival szemben felkészült; természeti és épített értékeinek védelmét biztosítva, energiahatékonyságot növelő fejlesztéseivel az itt élőknek, dolgozóknak, az ide látogatóknak egészséges, klímabarát és vonzó környezetet biztosít, fenntartható energiaszolgáltatása, valamint innovatív és klímatudatos hozzáállása példaértékű az egész ország számára.

Budapest Zöldinfrastruktúra Konceptiója

A Fővárosi Közgyűlés által 2017-ben 1255/2017. (VIII. 30.) Főv. Kgy. határozatával jóváhagyott Budapest Zöldinfrastruktúra Konceptiója a Budapest 2030 Hosszú Távú Városfejlesztési Konceptió célkitűzésein alapuló, önálló szakági fejlesztési konceptió, amely részletes

helyzetelemzés alapján kijelölte a zöldfelületi rendszer védelmének és fejlesztésének legfontosabb irányait és eszközeit.

Budapest Főváros (második) Helyi Esélyegyenlőségi Programja 2017-2022

A Programot a Fővárosi Közgyűlés 2016-ban fogadta el azzal a céllal, hogy hozzájáruljon a különböző társadalmi csoportok egyenlő esélyű városhasználatához, ezáltal a társadalmi integrációhoz. Ennek érdekében ösztönzi a társadalmi csoportok közötti tolerancia és párbeszéd kialakulását, egyes hátrányos helyzetű csoportok beilleszkedésének támogatásához pedig hosszú távú beavatkozási irányokat és középtávú akcióttervet fogalmaz meg, figyelembe véve az uniós irányelveket és a hazai jogszabályokat.

1.2 TÁRSADALMASÍTÁSI FOLYAMAT

A Területfejlesztési Program készítésével párhuzamosan zajlik az Integrált Településfejlesztési Stratégia kidolgozása, társadalmasítása, illetve már elkészült az Integrált Fejlesztési Program. A három dokumentum szorosan kapcsolódik egymáshoz mind a tervezési időszakot, mind a végrehajtás időtartamát illetően is, ezért az Integrált Területfejlesztési Stratégia (ITS) és az Integrált Fejlesztési Program (IFP) tervezés részvételi folyamatainak eredményei fontos inputot jelentenek a Területfejlesztési Program tartalmára nézve is.

Budapest fejlesztésének alapja az egyes szektorok és érintettek közötti együttműködés. Az Okos Város módszertant alkalmazva a részvételi tervezés a kezdetektől, egy előre megtervezett folyamat keretében zajlott, többféle módszer alkalmazásával.

A részvételi tervezés támogatására, a kommunikáció és visszacsatolás biztosítására elkészült az its2027.budapest.hu weboldal, ahol a tájékozódás mellett közvetlenül be is lehet csatlakozni a programalkotásba. A webfelületen 8 témában (életminőség, klímaváltozás, környezeti kihívások, közlekedés, lakhatás, részvételiség, épített és természetes környezet, esélyegyenlőség) kérdőíves felmérés készült, összesen közel 7000 kitöltött kérdőív feldolgozására került sor. Az önkéntesen kitölthető, weboldalon elhelyezett kérdőívek mellett egy 1000 fős reprezentatív kérdőíves kutatás is készült, ami a lakossági igények, a város terekkel és szolgáltatásokkal szembeni elvárások felmérésére irányult.

A részvételi tervezés keretében megalakultak tematikus munkacsoportok, amelyek a programalkotás szempontjából lényeges tématerületeket karolták fel és segítették a gondolatok, ötletek rendszerezését facilitált műhelymunka keretében, három témában, egymásra épülő három különböző alkalommal. A munkacsoportok tagjai szakmai és civil szervezetek, fővárosi cégek képviselői, a Főpolgármesteri Hivatal munkatársai.

Kezdeményező városfejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> – Átláthatóság – Részvétel – Gazdaság
Társadalom	<ul style="list-style-type: none"> – Egészségügy – Oktatás – Szociális ügyek – Lakhatás – Esélyegyenlőség
Épített és természeti környezet	<ul style="list-style-type: none"> – Klímavédelem – Városfejlesztés – Közlekedés – Zöldfelületek – Közterek

2. táblázat: A tematikus munkacsoportok és tématerületeik

Az első tematikus munkacsoport találkozókra 2020. július 14-16 között került sor, témája a közös vízióalkotás, a problémák azonosítása és a résztvevők által legfontosabb beavatkozási irányok meghatározása volt. A szeptember 2-4. munkacsoport ülések az intézkedések véleményezéséről és a projektjavaslatokról szóltak. A tematikus munkacsoportok 2020. október 13-án és 14-én ültek össze ismét, melynek témája az ITS a – korábbi munkacsoportülések eredményeinek integrálásával kialakított – cél- és intézkedés rendszerének és Budapest Integrált Fejlesztési Program megvitatása volt, mely része a területfejlesztési programnak is. 2020. július és szeptember között összesen 9 db Tematikus szakmai munkacsoport találkozó lett megtartva, melyeken a helyzetértékelés, a célok, az intézkedések, a projektek, a megvalósítás eszközei és az együttműködési lehetőségek kerültek tárgyalásra.

A programalkotás folyamatának segítésére létrejött Stratégiai Munkacsoport a vezetői döntések előkészítésében, az előzetes városvezetői véleményezésben játszik szerepet.

A külső partnerek, szélesebb nyilvánosság irányából is lehetőség volt az egyéb vélemények befogadására egy erre a célra rendszeresített e-mail címen keresztül.

Az Integrált Fejlesztési Programot, melyre a jelenlegi Program épül, a Fővárosi Érdekegyeztetési Tanács 2020. október 7-én megtárgyalta, illetve az ITS és az IFP volt a témája a 2020. október 26-án a kerületi önkormányzatokkal megtartott egyeztetésnek.

Az ITS elkészítéséhez kapcsolódóan az első lakossági tájékoztató fórum 2020. május 19-én zajlott, melyen a tervezés lépései és a fejlesztési területek kerültek bemutatásra, majd megvitatásra.

A **Területfejlesztési Program** társadalmosítása során az érvényben lévő, 218/2009. (X. 6.) Kormányrendelet – *a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól* – szerint kell eljárni.

A Program egyeztetését a kidolgozásáért felelős szerv, vagyis Budapest Főváros Önkormányzata végzi. A Területfejlesztési Programot véleményezésre meg kell küldeni az egyeztetésben résztvevők részére, valamint társadalmi egyeztetés céljából közzé kell tenni a TelR-ben. A véleményezésre a Rendelet alapján 45 napot kell biztosítani az alább ismertetett szervezetek számára. A jóváhagyásra előterjesztett tervben fel kell tüntetni az egyeztetési eljárásba bevont és a véleményt adó szervezetek körét, azokat a tartalmi kérdéseket, amelyekben nem alakult ki egyetértés, az előterjesztő álláspontját az el nem fogadott javaslatokról, illetve a részletesen indokolt ellenvéleményüket. A Program egyeztetése során tett véleményeket, társadalmi észrevételeket - a tervezői válaszokkal kiegészítve - a dokumentációhoz kell csatolni.

A vonatkozó rendeletek szerinti egyeztetési partnerek

A területfejlesztési programok elfogadtatásához kapcsolódó véleményezési eljárás és a stratégiai környezeti vizsgálatokhoz (SKV) kötődő eljárás céljai:

- az érintettek tájékoztatása a készülő Programról;
- a közvetlenül érintett közigazgatási szereplők véleményének megismerése;
- a terv elfogadtathatóságának biztosítása.

A részvétel formája: hivatalos írásbeli egyeztetés.

Tájékoztatás módja: hivatalos elektronikus úton (e-mail, webfelület)

Budapest Területfejlesztési Programjának véleményezésére jogosultak köre:

- miniszterek;
- Központi Statisztikai Hivatal,
- érintett megyei és fővárosi kormányhivatal,
- Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal,
- Országos Atomenergia Hivatal;
- Országos Környezetvédelmi Tanács;
- Magyar Tudományos Akadémia;
- országos önkormányzati érdekszövetségek;
- az érintett térségi fejlesztési tanácsok;
- a kerületi önkormányzatok;
- területi környezetvédelmi és természetvédelmi hatóság,
- illetékes vízügyi hatóság,
- működési területével érintett nemzeti park igazgatóság,

- működési területével érintett vízügyi igazgatóság,
- Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.

A részvétel formája: hivatalos írásbeli egyeztetés.

Tájékoztatás módja: hivatalos elektronikus úton (e-mail, webfelület)

A társadalmasítási folyamat már az okos város szemléletben valósul meg és hangsúlyt fektet a környezetbarát ügymenetre, ezért nem használ papír alapú ügyintézést.

1.3 A TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM ELKÉSZÍTÉSE SORÁN FIGYELEMBE VETT MÉRFÖLDKÖVEK, HATÁRIDŐK ÉS DÖNTÉSI PONTOK

Téma	Határidő (időtartam)
Területfejlesztési Program társadalmi egyeztetési anyag kidolgozása	2020.12.06
Társadalmi egyeztetési anyag Közgyűlési elfogadása	2020.12.18
Társadalmi egyeztetés	2020.12.23 – 2021.02.05
SKV társadalmi egyeztetés	2021.02.03 – 2021.03.05
Területfejlesztési Program társadalmi egyeztetés észrevételek átvezetése, tervezői válaszok	2021.01.08 – 02.05.
Területfejlesztés Program PM állásfoglalás kiadás (30 nap)	2021.02.15 – 2021.03.17
Területfejlesztési Program Közgyűlési elfogadása	2021.03.31

3. táblázat: A tervezés mérföldkövei

2 A CÉLRENDSZER BEMUTATÁSA: A JÖVŐKÉP, AZ ÁTFOGÓ CÉL ÉS A FEJLESZTÉSI ELVEK ALAPJÁN A SPECIFIKUS, HORIZONTÁLIS ÉS TERÜLETI CÉLOK MEGHATÁROZÁSA, VISZONYRENDSZERÉNEK BEMUTATÁSA

2.1 JÖVŐKÉP

Budapest Területfejlesztési Koncepciója meghatározza a főváros 2030-ra elérendő jövőképét: **„Budapest élhető, vonzó, egyedi karakterű főváros, az ország és a várostérség innovatív gazdasági és kulturális központjaként az európai városhálózat megbecsült tagja.”**

A jövőkép elvárása, hogy Budapest 2030-ban „... a kelet-közép-európai térség gazdasági vezető ereje, innovációs és kulturális központja legyen, mely szerepeket elsősorban a gazdasági tevékenységek tudástartalma és kreatív alapú fejlesztése révén tölti be. Piacvezető az alacsony energiafelhasználású, de magas hozzáadott értékű termékek és szolgáltatások előállításában, az ilyen jellegű ágazatokba irányuló befektetések vonzásában. Európai viszonylatban élenjáró a fenntartható gazdasági modell megvalósításában, amelynek bázisa a hálózatba szerveződő kutató-fejlesztő, oktatási és üzleti (piaci) rendszer.”

Az élhető város biztosítja a megfelelő lakáskörülményeket, az itt élők képzettségének megfelelő munkahelyet, az egészséges környezetet, a szociális és közbiztonságot, az élet minden területén az esélyegyenlőséget.

A gazdaság szemszögéből Budapest biztosítja az innováció kereteit, ahol a kreativitás, a tudás és a kutatás a színvonalas nevelés, oktatás, képzés révén kimagasló eredményeket ér el. Földrajzi pozíciója alapján a Kárpát-medence egyik legfontosabb gazdasági célpontja, a gazdasági szereplőket kedvező feltételekkel és alkalmas fejlesztési területekkel várja, rugalmas és szükség szerint alkalmazkodó.

Az európai kultúrát képviselő városként Budapest a kultúra, a művészetek otthona, sajátos hagyományainak és identitásának őrzője és közvetítője, az egyedülálló gyógy- és termálvizeinek bőségét és a fürdőkultúrák gazdag kínálatát kihasználó fürdőváros.

A fenntarthatóság szempontjából Budapest a páratlan természeti és épített környezetét féltve vigyázó, környezettudatos, az ésszerű közlekedést megvalósító város.

Az Európában elfoglalt helye alapján Budapest a kelet és a nyugat találkozó helye, befogadó és nyitott, értékeit a látogatókkal szívesen megosztó város.

A főváros jövőképének fontos része a kiegyensúlyozott térbeli fejlesztés, amittől a város lakásstruktúrája differenciált és rugalmas, sokszínű munkahelyi térségei a gazdasági élet minden területét kiszolgálják. A város zöld rendszere jó minőségű és megfelelő összetételű az egészséges környezet és a klímavédelem biztosítására. Budapest kompakt város, jól kialakított és működtetett városszerkezettel és megfelelően differenciált központrendszerrel, az épített örökségek és az innovatív új fejlesztések – értékvédelem és értékteremtés – harmonikus együttélésének színtere.

2.2 CÉLRENDSZER

Magyarország fő célja, hogy hazánk 2030-ra Európa öt legsikeresebb országa közé kerüljön a társadalmi és gazdasági versenyképesség növelésén keresztül, ami a 2021-2027 közötti kohéziós célú forrásfelhasználás tervezésének egyik kiemelt alapelve (1023/2019. (II. 11.) Kormányhatározat). Az országcélok között szerepel, hogy a rövid távú nemzetgazdasági hatások elérése mellett fokozott jelentőséget kell, hogy kapjanak a hosszabb távú hatékonyságnövelési, üzleti környezet javítási, kapacitási és emberi életminőséget javító hatások.

Mind ezekhez illeszkedik Budapest fejlesztési célkitűzéseinek átfogó célja is: a budapestiek életminőségének javítása.

Átfogó cél	ÉLHETŐ BUDAPEST MINDENKINEK		
Stratégiai célok	ESÉLYTEREMTŐ BUDAPEST	ZÖLD BUDAPEST	NYITOTT BUDAPEST
	Elérhető lakhatás, a budapestiek egészségének és életkörülményeinek javítása.	Élhető és egészséges, értékőrző és értékteremtő, klímatudatos város.	Kezdeményező városkormányzás, ahol kulcsszerepet kap az együttműködés és az innováció.

4. táblázat: A Területfejlesztési Program célstruktúrája

A célrendszerben Budapest területi versenyképességének növeléséhez, a tágabban vett régióban betöltött nagyvárosi és térségi szerepének erősítéséhez hozzájárul a Nyitott Budapest, a Zöld Budapest és az Esélyteremtő Budapest stratégiai területek, melyek a tervezést kísérő társadalmisítási folyamatban váltak meghatározó célokká.

A **Nyitott Budapest** célja a szolgáltató, okos és jól szervezett város feltételeinek a megteremtése, ahol kulcsszerepet kap az együttműködés, az innováció, a gazdaságélénkítés, a szervezeti és humán erőfejlesztés, a digitalizáció.

Az ország GDP-jének közel 1/3-a Budapestről származik. Itt koncentrálódik a gazdaság, az oktatás, a kutatás-fejlesztés és az ezekhez nélkülözhetetlen erőforrások zöme. Ezért elmondható, hogy Budapest a gazdasági növekedés kiemelt szereplője Magyarországon, ugyanakkor a COVID-19 járvány társadalmi és gazdasági hatásai is kimagaslóan jelentkezők a fővárosban. Az Európai Unió is versenyképességének növelését tűzi zászlajára és ebben számít a tagállamokon belüli várostérségekre. Budapest a közszolgáltatások minőségi és „okos” fejlesztésével, saját szervezeti és eljárásrendi fejlesztéseivel, a közszférában keletkező adatok megosztásával tud hozzájárulni az üzleti környezet javításához. Ezekon túl a városi környezet adta kihívásokhoz kapcsolható kutatás-fejlesztés és innováció terén támogatóként tud fellépni, elősegítve a gazdasági élet digitális átállását.

A **Zöld Budapest** célja egy élhető és egészséges, értékőrző és értékteremtő város kialakítása, mely magában foglalja a hatékony erőforrás gazdálkodást, a környezeti károk csökkentését, a

klímaváltozáshoz alkalmazkodó, egészséges városi környezet komplex szemlelettel történő fejlesztését. Az erdők, valamint az erdőgazdálkodás rekreációs, védelmi és közjóléti szerepe kiemelkedő az élhető és egészséges város megteremtésében. A zöldfelületek mennyiségi és minőségi gyarapodása a klímaváltozás hatásainak enyhítésében kiemelkedő szerepet játszanak.

A digitális technológia alkalmazása segítséget nyújt az élhetőség megteremtésében, az erőforrások fenntartható módon történő, tudatos használatában. Fontos szem előtt tartani, hogy a fenntarthatóság jó gyakorlati példái sok esetben a múltban keresendők és azokat a természetes és hagyományos folyamatokat jelentik, melyeket a városvezetés, városüzemeltetés már használt. Ezeket a jól bevált régi gyakorlatokat a mai kor digitális lehetőségeivel megtámogatva ember és környezetközpontú városi életminőséget lehet kialakítani. Az Európai Zöld Megállapodás (European Green Deal) legfőbb célkitűzése, hogy Európa 2050-re karbon-semlegessé váljon. Továbbá európai szinten az 1990-es értékhez viszonyítva legalább 50-55 %-kal kell csökkenteni az üvegházhatású gáz-kibocsátást 2030-ig. A Green Deal lényeges eleme a megújuló energiaforrások arányának 27%-ra történő emelése a teljes energiafelhasználáson belül, és az energia hatékonyságnak szintén 27%-kal való javítása. A Nemzeti Energia és Klímatervben Magyarország is vállalja, hogy az üvegházhatású gázok kibocsátását legalább 40%-kal csökkenti 2030-ig 1990-hez viszonyítva. A Green Deal által érintett egyik szakpolitikai terület az építés és korszerűsítés, melyre európai szinten lett megfogalmazva, hogy a köz- és a magánépületek korszerűsítésének jelenlegi ütemét legalább kétszeresére kell növelni. Az energiaforrások árainak ösztönözniük kell az épületek energiahatékonyságának növekedését, emellett növelni kell a digitalizációt az épületfenntartás során. Az éghajlatváltozás hatásait jobban tűró épületeket kell tervezni és építeni, vagy ennek megfelelően felújítani. Az épületek energiahatékonyságára vonatkozó szabályok szigorú érvényesítése szükséges.

Az épületek tervezésének összhangban kell állnia a körforgásos gazdasággal. A körforgásos gazdaság megvalósítása szintén uniós szintű elvárás, mely az országos operatív programokban is elvi és gyakorlati szerepet kapott. A körforgásos gazdaságra való átállás célja a keletkező hulladékok tervezett és tudatos csökkentése, megszüntetése.

A Zöld Megállapodás a fenntartható mobilitás szakpolitikai tématerületre azt a célt fogalmazza meg, hogy Európának a jelenleginél erőteljesebben és gyorsabban kell csökkentenie a közlekedésből származó kibocsátást. Erre azért van szükség, mert az Unió üvegházhatású gáz-kibocsátásának negyede a közlekedésből származik, és e kibocsátás továbbra is növekszik. Az Európai Zöld Megállapodás célja, hogy e kibocsátások 2050-re 90%-kal csökkenjenek. Az automatizált mobilitás és az intelligens forgalomirányító rendszerek hatékonyabbá és környezetkímélővé teszik a közlekedést. Mindezen uniós és hazai célokhoz, valamint elvekhez Budapest fejlesztési törekvései is közvetlenül kapcsolódnak a *Zöld Budapest* célon keresztül.

Az **Esélyteremtő Budapest** célja egy nyitott és erős, méltányos és szolidáris közösségre épülő város létrehozása, a lakáshelyzet javításával, a szegénységet és a hajléktalanságot eredményező helyzet megváltoztatására való törekvéssel, a hátrányos helyzetű csoportok

esélyegyenlőségének biztosításával, az idősellátásban jelentkező növekvő igények kezelésével, az egészségmegőrzés feltételeinek támogatásával, a COVID-19 társadalomra gyakorolt negatív hatásainak enyhítésével, megszüntetésével. Ez a cél szorosan kapcsolódik az Európai Unió felzárkóztatási politikájának „Szociálisabb Európa” pilléréhez. A szociális jogok európai pillére hús alapelveket tartalmaz három kategóriába sorolva azokat: Esélyegyenlőség és hozzáférés a munkaerőpiachoz; Méltányos munkafeltételek; Szociális védelem és társadalmi befogadás. Az alapelvek többek között támogatják az oktatást, az egész életen át tartó tanulást, a nemek közötti egyenlőséget, az esélyegyenlőséget, a foglalkoztatást, a gyermekgondozást, az egészségügyi ellátást, a társadalmi befogadást, a tartós ápolást, a hajléktalanság kezelését.

2.3 HORIZONTÁLIS CÉLOK, ELVEK

A 2019-ben elkészült Smart Budapest – Okos Város Keretstratégia lefektette azokat az alapelveket, amelyek érvényesítése szükséges a különböző ágazati szakterületeken, stratégiai és projekt szinten egyaránt Budapest okos és fenntartható fejlődéséhez. Ezen horizontális célokat és elveket a programozás, a projektkiválasztás és a végrehajtás során egyaránt alkalmazni kell:

- **HATÉKONYSÁG:** az erőforrások és területhasználat optimalizálása, az adott ráfordítással a lehető legjobb eredmény elérésére törekvés.
- **EGYÜTTMŰKÖDÉS:** a kooperációban, kollaborációban és összekapcsolásban, hálózatokban rejlő potenciál kiaknázása.
- **KÖRNYEZETTUDATOSSÁG:** a környezeti szempontok fokozott érvényre juttatására való törekvés, a környezetterhelés megelőzése, a meglévő terhelés csökkentése, a környezetben bekövetkezett kár helyreállítása és a környezeti állapot javítása
- **ÉRTÉKŐRZÉS ÉS ÉRTÉKTEREMTÉS:** törekvés, hogy a város fejlesztése az értékek fennmaradását nem veszélyeztető módon, valamint – mind a fizikai, mind a szellemi térben – értékteremtő szándékkal történjen.
- **RUGALMASSÁG:** nyitott és adaptív szemlélet, a változásra, megújulásra való képesség, gyors és adekvát reagálóképesség a lehetőségek jobb kihasználása és a kockázatok kezelése érdekében.
- **ELŐRELÁTÁS:** a jövő lehetőségeinek és veszélyeinek szisztematikus felmérése, nyomon követése, a folyamatok modellezése és ezek döntéshozási, tervezési eljárásokba integrálása.
- **SZOLIDARITÁS:** a szolgáltatásokhoz, közterületekhez használatához való hozzáférés biztosítása, az esélyegyenlőségi szempontok érvényesítése, az emberi méltóság tiszteletben tartása és a hátrányos megkülönböztetések csökkentése.
- **KREATIVITÁS:** az innováció mellett a meglévő tudás kreatív hasznosítása, azaz a tapasztalatok, jó gyakorlatok beépítése a tervezési, irányítási és működési folyamatokba.

- **SZEMLÉLETFORMÁLÁS:** a helyi szokások, fogyasztói és viselkedési minták jó irányba történő megváltoztatása, tudatosságot és felelősségvállalást erősítő szemlélet érvényesítése.
- **BIZTONSÁG:** a közbiztonságot és a szubjektív biztonságérzetet növelő módszerek alkalmazása a szolgáltatástervezés és városi fejlesztések során, a személyes adatok védelme.
- **ÁTLÁTHATÓSÁG:** transzparens városkormányzás, ami biztosítja a döntéshozatali folyamatok, tervek, projektek nyilvánosságát.

A fenti horizontális alapelvek valamennyi célszint és prioritás esetében értendők és alkalmazandók, de ugyanezen elveket kell figyelembe venni a fejlesztési projektek kidolgozása, végrehajtása és értékelése során is.

A fenti elvek mellett további szempont, hogy a szolgáltató város szemlélet fókuszában az életminőség javítása áll, mely agilis fejlesztési szemlélettel, térben kiegyensúlyozott fejlesztések mentén érhető el. A horizontális célok olyan szempontokat vesznek figyelembe, melyek alapvetően meghatározzák egy város versenyképességét mikro- és makrotársadalmi szinten egyaránt. A horizontális elvek mentén megvalósuló stratégiai célok révén Budapest olyan várossá válhat, ahol jó lakni, jó dolgozni és jó vendégnek lenni és mindenki otthon érezheti magát.

2.4 A CÉLOK KAPCSOLÓDÁSA AZ UNIÓS PROGRAMOKHOZ

Fontos szempont minden területfejlesztési program esetében, hogy a tervezett célok megvalósításához milyen – elsősorban – pénzügyi eszközök állnak rendelkezésre. A 2021-2027-es időszakban várhatóan az uniós kohéziós források mellett az un. Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF) lehet fontos a fővárosi területfejlesztési program szempontjából, illetve a várhatóan újrainduló Norvég Alap.

Az Európai Bizottság a koronavírus okozta válság kezelésére hozta létre a Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszközt (RRF), melynek célja, hogy nagyléptékű pénzügyi támogatást nyújtson olyan beruházásokhoz és reformokhoz, különösen a zöld és digitális átállás terén, amelyek várhatóan reziliensebbé (rugalmasabbá, ellenállóbbá) és a jövőre felkészültebbé teszik a tagállami gazdaságokat. Az Eszköznek hozzá kell járulnia az éghajlati és a környezetvédelmi fenntarthatósággal kapcsolatos szempontok érvényesítéséhez, támogatnia kell a tiszta energiára való átállást az energetikai rendszerek korszerűsítésén keresztül. A helyreállítási források mielőbbi lehívása érdekében a tagállamoknak helyreállítási és rezilienciaépítési terveket kell készíteniük, melyekben meghatározzák a következő négy évre szóló reform- és beruházási menetrendet.

A Helyreállítási és Alkalmazkodási Terv Magyarországon 9 komponensből áll, melyek finanszírozásához szükséges forrásigény nagyjából 5760 milliárd forint. A Terv

költségvetésének közel egyharmada közlekedésfejlesztést, míg egyhatod része az egészségügy fejlesztését érinti.

A Helyreállítási és Alkalmazkodási Tervben szereplő komponensek az alábbiak:

- Demográfia és köznevelés
- Egyetemek megújítása
- Felzárkózó települések
- Vízgazdálkodás
- Fenntartható zöld közlekedés
- Energetika (zöld átállás)
- Átállás a körforgásos gazdaságra
- Digitalizációs reform a versenyképesség szolgálatában
- Egészségügy

A Magyarországraallokált keret vissza nem térítendő és visszatérítendő forrásokat is tartalmaz. Budapest számára a fenti komponensek közül csak kettő nem releváns a területiség miatt (Vízgazdálkodás, Felzárkózó települések), a többi 7 komponens forrásaiból azonban budapesti projektek finanszírozására is lesz lehetőség.

Budapest számára valószínűleg elérhető fejlesztési alapok, illetve kezdeményezések lehetnek még a LIFE, a Horizont Európa, az Európai Városfejlesztési Kezdeményezés, a Norvég Alap és a Digitális Európa Program.

A 2021-27 között releváns operatív programok a következők:

- Digitális Megújulás Operatív Program (DIMOP)
- Humánfejlesztési Operatív Program (HOP)
- Mobilitás Operatív Program (MIOP)
- Vállalkozásfejlesztési és Innovációs Operatív Program (VINOP)
- Versenyképes Magyarország Operatív Program (VMOP)
- Zöld Infrastruktúra és Klímavédelmi Operatív Program (ZIKOP)

Stratégiai célok	DIMOP	HOP	MIOP	VINOP	VMOP	ZIKOP	RRF
Nyitott Budapest							
Zöld Budapest							
Esélyteremtő Budapest							

5. táblázat: A Területfejlesztési program céljainak kapcsolódása az ágazati operatív programokhoz és az RRF-hez

2.5 A STRATÉGIAI PROGRAMRÉSZBEN BEMUTATOTT CÉLRENDSZER KÜLSŐ ÉS BELSŐ KOHERENCIÁJA

Budapest Főváros fejlesztési célkitűzései harmonikusan illeszkednek az Európai unió 2021-27-re vonatkozó szakpolitikai célkitűzéseivel, valamint az ország Partnerségi Megállapodásában rögzített stratégiai céljaihoz.

2.5.1 Az EU szakpolitikai célkitűzései (PO)

Az EU a 2021-27-es megvalósítási ciklusra 5 szakpolitikai célkitűzést határozott meg a CPR rendeletben¹.

- 1. szakpolitikai célkitűzés (PO1): Intelligensebb Európa az innovatív és intelligens gazdasági átalakítás előmozdítása révén
- 2. szakpolitikai célkitűzés (PO2): Zöldebb, karbonszegény Európa a tiszta és méltányos energetikai átállás, a zöld és kék beruházás, a körforgásos gazdaság, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdításával
- 3. szakpolitikai célkitűzés (PO3): Jobban összekapcsolt Európa a mobilitás és a regionális IKT-konnektivitás fokozása révén
- 4. szakpolitikai célkitűzés (PO4): Szociálisabb Európa a szociális jogok európai pillérének végrehajtásával
- 5. szakpolitikai célkitűzés (PO5): A polgárokhoz közelebb álló Európa a városi, vidéki és part menti térségek fenntartható és integrált fejlesztésének elősegítése és helyi kezdeményezések révén

2.5.2 Partnerségi Megállapodás

A 2021-2027-es uniós végrehajtási időszakra vonatkozó Partnerségi Megállapodás (PM) azonosítja Magyarország legfontosabb kihívásait és kitűzi a fő fejlesztési prioritásait. A PM rögzíti a Magyarországra érkező kohéziós források felhasználását, melyet a 2030-ig szóló jövőképre és annak eléréséhez rendelt 6 stratégiai célra alapozza. Magyarország 2030-ig szóló kiemelt célkitűzése a gazdasági és társadalmi versenyképesség növelése a területi egyenlőtlenségek csökkentése mellett.

A Partnerségi Megállapodás szerinti országos stratégiai célok:

¹ COM (2018) 375 AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi és Migrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a Határigazgatási és Vízügyeszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról, 4. cikk

- Kárpát-medencei régió nemzetközi versenyképességének növelése
- Gyors és kényelmes közlekedés, elérhetőség javítása az országban és a Kárpát-medencében
- Gyarapodó, egészséges és a munkaerőpiacon versenyképes népesség
- Vonzó vidéki életmód
- Energiafüggetlen Magyarország, tiszta és biztonságos környezet
- Csúcstechnológiájú, innovatív, magas hozzáadott értéket előállító Magyarország

2.5.3 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK)

A Partnerségi Megállapodás legfelső szintű célját az OFTK jövőképe alapozza meg: „Magyarország 2030-ban Kelet-Közép-Európa egyik vezető gazdasági és szellemi központja lesz, lakosságának biztonságos megélhetést biztosító, az erőforrások fenntartható használatára épülő versenyképes gazdasággal, azzal összefüggésben gyarapodó népességgel, megerősödött közösségekkel, javuló életminőséggel és környezetiállapottal.”

A Főváros területfejlesztési programjának stratégiai céljai a várost érintő területi szintről kapcsolódnak be az OFTK országosszintű átfogó célkitűzéseibe:

- Értékteremtő foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés
- Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom
- Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme
- Térségi potenciálokra alapozott fenntartható térszerkezet

Budapest Területfejlesztési Program stratégiai céljai	Nyitott Budapest	Zöld Budapest	Esélyteremtő Budapest
EU szakpolitikai célkitűzés (PO)	PO1; PO5	PO2; PO5, PO3	PO4; PO5
A partnerségi megállapodás stratégiai céljai	<ul style="list-style-type: none"> – Kárpát-medencei régió nemzetközi versenyképességének növelése Csúcstechnológiájú, innovatív, magas hozzáadott értéket előállító Magyarország 	<ul style="list-style-type: none"> – Gyors és kényelmes közlekedés, elérhetőség javítása az országban és a Kárpát-medencében – Energiafüggetlen Magyarország, tiszta és 	<ul style="list-style-type: none"> – Gyarapodó, egészséges és a munkaerőpiacon versenyképes népesség

		biztonságos környezet	
OFTK átfogó célkitűzései	<ul style="list-style-type: none"> – Értékteremtő foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés – Térségi potenciálokra alapozott fenntartható térszerkezet 	<ul style="list-style-type: none"> – Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme – Térségi potenciálokra alapozott fenntartható térszerkezet 	<ul style="list-style-type: none"> – Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom –

6. táblázat: A Program stratégiai céljainak kapcsolódása az EU szakpolitikai célkitűzéseivel a Partnerségi Megállapodás stratégiai céljaihoz és az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióhoz

3 A PRIORITÁSOK AZONOSÍTÁSA ÉS RENDSZEREZÉSE

A célokból levezetett beavatkozási területek, azaz a prioritások kialakításának a célja, hogy a – mindig korlátos – források figyelembevételével meghatározza a legfontosabb tématerületeket, azaz jelen esetben, hogy a főváros mire akarja a fejlesztési forrásait felhasználni. A prioritások meghatározásának lényege, hogy a (stratégiai) célokat konkrét eszközöké, beavatkozási területekké alakítva átmenetet képezzen a célok és a forrásfelhasználás eszközei között.

A prioritások száma az uniós gyakorlat alapján 4-5 és nem szerencsés, ha ezt meghaladja, hiszen így annak a koncentrációnak a lehetősége vesz el, amit a prioritások bevezetése jelentett. A prioritások az egyes eszközök rendszerezésében is segítséget nyújtanak, az általuk összefogott eszközök akár több cél megvalósításához is hozzájárulhatnak.

A programalkotást megelőzően az ITS-hez kapcsolatosan megvalósult társadalmisítási folyamatok során meghatározásra került 3 stratégiai cél, melyek lefedik a főváros következő hét éves ciklusának fejlesztési törekvéseit. A három cél közül a „Zöld Budapest” cél több olyan területet ölel fel, melyeket önálló beavatkozási területként érdemes megjeleníteni a pénzügyi források alapjait is figyelembe véve. A másik két cél megfeleltethető egy-egy prioritásnak, így azok tovább bontása nem szükséges. Ennek megfelelően a célok és prioritások rendszere az alábbiak szerint alakul:

Stratégiai célok	NYITOTT BUDAPEST	ZÖLD BUDAPEST	ESÉLYTEREMTŐ BUDAPEST
------------------	------------------	---------------	-----------------------

Prioritások	5. Versenyképes, okos gazdaság és szolgáltató önkormányzatok	1. Hatékony és fenntartható erőforrás-gazdálkodás	4. Esélyteremtő szolgáltatások
		2. Klíma változáshoz való alkalmazkodás	
		3. Alacsony kibocsátású városi mobilitás	

7. táblázat: A célok és a prioritások rendszere

4 A CÉLOK ÉS A PRIORITÁSOK KÖZÖTTI KAPCSOLATOK AZONOSÍTÁSA

Az európai uniós szakpolitikai célrendszerhez és Magyarország középtávú fejlesztési céljaihoz igazodik Budapest Területfejlesztési Programjának célrendszere. A célállapotok elérését a beavatkozási területek, azaz a prioritások kidolgozásával érjük el.

A célrendszer ismeretében három fejlesztési irány rajzolódik ki a városi térség számára. Az első a társadalmi kihívásokra, igényekre fejlesztett szolgáltatások javításáról, a civil és gazdasági szektor innovatív megoldásainak támogatásáról, a szolgáltatások ügyfél-központú fejlesztéséről és elérhetőségének javításáról, az okos városról, a digitalizációról szól, egyfajta **nyitott**, kezdeményező szerepkört felvállalva.

A második irány az élhető és egészséges, értékőrző és értékteremtő **zöld Budapest** megteremtését jelenti, ahol kiemelt szerepet kap a klímavédelem, az energetika, a természeti értékek megőrzése, az értékvédelem, a körforgásos gazdálkodás és a fenntartható közösségalapú közlekedés.

A harmadik irány a szolidaritás, **esélyteremtés** filozófiája mentén vezérelt, a lakhatás, az egészségmegőrzés, a szolgáltatásokhoz való azonos mértékű hozzáférés, a szegénység és a szegregáció csökkentését célozza meg.

A főváros 2021-27-es időszakra szóló prioritásai:

- 1. Hatékony és fenntartható erőforrás-gazdálkodás
- 2. Klíma változáshoz való alkalmazkodás
- 3. Alacsony kibocsátású városi mobilitás
- 4. Esélyteremtő szolgáltatások
- 5. Versenyképes, okos gazdaság és szolgáltató önkormányzatok

	NYITOTT BUDAPEST	ZÖLD BUDAPEST	ESÉLYTEREMTŐ BUDAPEST
Stratégiai célok	Kezdeményező városkormányzás, ahol kulcsszerepet kap az együttműködés és az innováció.	Élhető és egészséges, értékőrző és értékteremtő, klímatudatos város.	Elérhető lakhatás, a budapestiek egészségének és életkörülményeinek javítása.
Prioritások	5. Versenyképes, okos gazdaság és szolgáltató önkormányzatok	1. Hatékony és fenntartható erőforrás-gazdálkodás 2. Klíma változáshoz való alkalmazkodás 3. Alacsony kibocsátású városi mobilitás	4. Esélyteremtő szolgáltatások

8. táblázat: A Területfejlesztési Program céljainak és prioritásainak rendszere

A Zöld Budapest cél három tématerületre koncentrál, az erőforrás-gazdálkodásra, a klímaváltozás hatásainak csökkentésére és a mobilitásra. A három tématerület még ha elkülönülten is kezelendő a nagyságuk és a komplexitásuk miatt, de közöttük ott van a fenntarthatóság, az egészség és az értékmegőrzés, mint kapcsolódási pontok. Bár a Területfejlesztési Program egészét átszövi horizontálisan a környezettudatos szemlélet, de a Zöld Budapest célhoz tartozó prioritások képviselik legerőteljesebben az Európai Zöld Megállapásban lefektetett elveket.

A környezettudatos szemlélet érvényesítését és az uniós, valamint hazai szinten is kihívásként kezelt versenyképességet is javítja az okos város gyakorlatára építő megoldások alkalmazása. A Smart Budapest keretstratégia okos város szakpolitikája, - mely a Digitális Jólét Program horizontális tématerülete is, - a Nyitott Budapest cél meghatározó eleme. Ehhez a célhoz tartozik a *Versenyképes, okos gazdaság és szolgáltató önkormányzatok* prioritás, mely az új kihívások kezelésére, a főváros versenyképességének növelésére, az új típusú technológiák alkalmazását, a digitalizáció erősítését, a város szolgáltató képességének növelését kívánja támogatni.

Ahhoz, hogy Budapest nyitott és erős, méltányos és szolidáris közösségre épülő város legyen, az esélyteremtő szolgáltatások területén kell beavatkozni, mint prioritás. A szociális jogok európai pillérére építkező cél és prioritás a méltányosság és a társadalmi igazságosság érvényre juttatása érdekében, az esélyegyenlőséget, a tisztességes munkafeltételek biztosítását, a szociális védelmet és a társadalmi befogadást kívánja erősíteni. A célt és a hozzá tartozó prioritást a szolidaritás köti össze, melynek egyik leglényegesebb eleme a szegénység

és a hajléktalanság elleni küzdelem, valamint a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok esélyegyenlőségének biztosítása. A társadalompolitikai célok között megjelenik továbbá a lakhatáshoz és egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés, valamint a kis távolságok városai koncepcióhoz illeszkedő lokális szolgáltatások igényekre alapozott, magas minőségű biztosítása.

A célok megvalósítása érdekében a fejlesztések során lényegesek lehetnek a városhatáron átívelő együttműködések is, melyek szinergikus kapcsolatokra épülnek és széles hatásspektrummal bírnak a célcsoportok szintjén.

A stratégia célrendszere és a beavatkozási területekként meghatározott prioritások minden tagja szorosan kapcsolódik az Európai Unió 2021-2027-es ciklusának céljaihoz, alkalmazandó elveihez és kapcsolódnak Magyarország jelenleg is érvényben lévő stratégiai céljaihoz.

		Az Európai Unió versenyképességének növelése				
EU	PO	Intelligens Európa	Zöldebb, karbonszegény és ellenálló Európa	Jobban összekapcsolt Európa	Szociális Európa	A polgárokhoz közelebb álló Európa
Magyarország	Átfogó cél	Magyarország 2030-ig szóló kiemelt célkitűzése a gazdasági és társadalmi versenyképesség növelése a területi egyenlőtlenségek csökkentése mellett				
	Stratégiai célok	<ul style="list-style-type: none"> – Kárpát-medencei régió nemzetközi versenyképességének növelése – Csúcstechnológiájú, innovatív, magas hozzáadott értéket előállító Magyarország 	<ul style="list-style-type: none"> – Gyors és kényelmes közlekedés, elérhetőség javítása az országban és a Kárpát-medencében – Energiafüggetlen Magyarország, tiszta és biztonságos környezet 	<ul style="list-style-type: none"> – Gyors és kényelmes közlekedés, elérhetőség javítása az országban és a Kárpát-medencében 	<ul style="list-style-type: none"> – Gyarapodó, egészséges és a munkaerőpiacon versenyképes népesség 	<ul style="list-style-type: none"> – Kárpát-medencei régió nemzetközi versenyképességének növelése – Csúcstechnológiájú, innovatív, magas hozzáadott értéket előállító Magyarország – Gyors és kényelmes közlekedés, elérhetőség javítása az országban és a Kárpát-medencében – Energiafüggetlen Magyarország, tiszta és biztonságos környezet – Gyarapodó, egészséges és a munkaerőpiacon versenyképes népesség
	Budapest	Stratégiai célok	<ul style="list-style-type: none"> – Nyitott Budapest 	<ul style="list-style-type: none"> – Zöld Budapest 	<ul style="list-style-type: none"> – Zöld Budapest 	<ul style="list-style-type: none"> – Esélyteremtő Budapest

	Prioritások	5. Versenyképes, okos gazdaság és szolgáltató önkormányzatok	1. Hatékony és fenntartható erőforrás-gazdálkodás 2. Klíma változáshoz való alkalmazkodás	3. Alacsony kibocsátású városi mobilitás	4. Esélyteremtő szolgáltatások	1. Hatékony és fenntartható erőforrás-gazdálkodás 2. Klíma változáshoz való alkalmazkodás 3. Alacsony kibocsátású városi mobilitás 5. Versenyképes, okos gazdaság és szolgáltató önkormányzatok
--	-------------	--	--	--	--------------------------------	--

9. táblázat: Budapest Területfejlesztési Programjának prioritásai és azok kapcsolata az országos és az európai uniós szinttel

Prioritások	EU szakpolitikai célkitűzés	Operatív Program és prioritás
Hatékony és fenntartható erőforrás-gazdálkodás	<ul style="list-style-type: none"> – PO2 Zöldebb, karbonszegény Európa (középületek és lakóépületek az energiafogyasztási szintek csökkentése; a távfűtési hálózatok energiahatékonyágának javítása; megújuló energiaforrásokra való átállás támogatása) – PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva) 	<ul style="list-style-type: none"> – ZIKOP 1. prioritástengely: Vízgazdálkodás és katasztrófakockázat csökkentés – ZIKOP 2. prioritástengely: Körforgásos gazdasági rendszerek és fenntarthatóság – ZIKOP 4. prioritástengely: Megújuló energiagazdaság – VMOP 5. prioritási tengely: Budapesti infrastrukturális fejlesztések
Klíma változáshoz való alkalmazkodás	<ul style="list-style-type: none"> – PO2 Zöldebb, karbonszegény Európa (Klímaadaptáció: kockázatmegelőzési intézkedések, biodiverzitás: a biológiai sokféleség és a Natura 2000 hálózat támogatása a városi területeken; vízkészletek védelme) – PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva) 	<ul style="list-style-type: none"> – ZIKOP 1. prioritás: Vízgazdálkodás és katasztrófakockázat csökkentés – ZIKOP 2. prioritás: Körforgásos gazdasági rendszerek és fenntarthatóság; – VMOP 5. prioritás: a Budapesti infrastrukturális fejlesztések
Alacsony kibocsátású városi mobilitás	<ul style="list-style-type: none"> – PO2 Zöldebb, karbonszegény Európa (levegőminőség javítása) – PO3 Összekapcsoltabb Európa (közlekedésbiztonság, alacsony CO2-kibocsátású közösségi közlekedés; aktív közlekedési módok; integrált okos közlekedési rendszerek) – PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva) 	<ul style="list-style-type: none"> – MIOP 1. prioritás: Tiszta üzemű városi-elővárosi közlekedés erősítése – VMOP 5. prioritás: a Budapesti infrastrukturális fejlesztések
Esélyteremtő szolgáltatások	<ul style="list-style-type: none"> – PO4 Szociálisabb Európa (Társadalmi befogadás: a perifériára szorult társadalmi csoportok integrálása, anyagi 	<ul style="list-style-type: none"> – VMOP 6. prioritás: Budapesti humán fejlesztések – VINOP 3. prioritás: Fenntartható munkaerőpiac

	<p>nélkülözés kezelése; Foglalkoztatás: nyitás a tartós munkanélküliek és fogyatékkal élők felé, a nők munkaerőpiaci részvételének támogatása; Az egészségügyi ellátórendszer infrastrukturális fejlesztése, hatékonyságának javítása; Oktatás és képzés: felnőttoktatás)</p> <ul style="list-style-type: none"> – PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva; Oktatás és képzés: a minőség és hozzáférés javítása, a korai iskolaelhagyás megelőzése, a hátrányos helyzetűek kirekesztésének leküzdése, alapkészségek és kulcskompetenciák fejlesztése, felnőttoktatás) 	
<p>Versenyképes, okos gazdaság és szolgáltató önkormányzatok</p>	<ul style="list-style-type: none"> – PO1 Intelligensebb Európa (Infokommunikáció: az információs és kommunikációs technológiák felhasználásának növelése a KKV-k körében; infrastruktúrák és szolgáltatások támogatása, digitális készségek fejlesztése; Korszerű digitális megoldások fokozatos bevezetése a közigazgatási munkába) – PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva) 	<ul style="list-style-type: none"> – VMOP 5. prioritás: a Budapesti infrastrukturális fejlesztések – VINOP 1. prioritás: Vállalkozásfejlesztés, kiemelt stratégiai ágazatok fejlesztése, digitalizáció – DIMOP 1. Prioritás: közszolgáltatások digitalizációja

10. táblázat: A prioritások kapcsolódása az EU szakpolitikai célokhoz és az ágazati operatív programok prioritásaihoz

5 A PRIORITÁSOK BEMUTATÁSA

5.1 HATÉKONY ÉS FENNTARTHATÓ ERŐFORRÁS-GAZDÁLKODÁS (1. PRIORITÁS)

A prioritás a Zöld Budapest stratégiai célhoz tartozik, annak egyik beavatkozási területe és szorosan kapcsolódik Budapest Területfejlesztési Koncepciójának mindhárom általános fejlesztési alapelvehez: élıhetőség, fenntarthatóság és esélyegyenlıség.

- Az élıhetőség alapvető elvárás a városi lét szempontjából, amely egyben kifejezi, hogy a koncepció céljainak és a fejlesztések középpontjában az ember áll.
- A fenntarthatóság az erőforrások optimálisabb felhasználásával kielégíti a jelen szükségleteit anélkül, hogy csökkentené a jövendő generációk lehetőségeit.
- Az esélyegyenlıség mindenki számára biztosítani kívánja a város és környezete használatát, a gazdaság által nyújtott lehetőségeket, a társadalmi igények kielégítését biztosító humán szolgáltatásokat.

A Koncepció szerint Budapest és térségének célja a gazdaság innovatív, energiahatékony, „zöld” szemléletének biztosítása, valamint a befektetőbarát üzleti klíma és a vonzó gazdasági környezet megteremtése. Az energiatakarékosság és a megújuló energiaforrások használata hatékonyságra és innovációra készíti a gazdasági szereplőket, összhangban a „zöld” gazdaság alapelveivel. Ez lehet a megújuló Budapest és az agglomeráció gazdaságának egyik fő „versenyképes” prémium hozzáadott értéke, mert helyi, megújuló erőforrásokat alkalmaz, azaz fenntartható.

Budapest Főváros Környezetvédelmi Programja 2021-2026 a következő öt átfogó célkitűzést határozza meg:

- Egészséges, biztonságos környezet biztosítása: ami a jó életminőség és az egészséges élet közvetlen környezeti feltételeinek biztosítása érdekében egyidejűleg jelenti a természeti erőforrásokkal (talaj, víz, levegő) való takarékos és minél kisebb környezeti terhet eredményező gazdálkodást, valamint az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodási képesség és a környezetbiztonság javítását;
- Természeti tőke védelme, növelése: magában foglalva a biológiai sokféleség csökkenésének megállítását és a természeti értékek megfelelő minőségének és a védettségek szintjének megőrzését;
- Fenntartható erőforrás-gazdálkodás megteremtése: amely során az energiatakarékos és hatékony városműködésnek köszönhetően a fővárosiak növekvő jól-léte csökkenő szén-dioxid kibocsátás mellett valósulna meg, egyúttal csökkentve a környezetre gyakorolt káros hatásokat is;
- Környezetbarát városirányítás, városfejlesztés megvalósítása: annak érdekében, hogy a Fővárosi Önkormányzat tevékenységét a környezetvédelmi szempontok alapján alakítsa;
- Környezettudatosság erősítése: a fenntartható fogyasztási szokások és környezettudatos szemlélet és gondolkodásmód elterjedése érdekében.

Az Európai Zöld megállapodás legmagasabb szintű célkitűzése, hogy Európa 2050-re karbonsemlegessé váljon. Az EU Éghajlat- és Energiapolitikai Keret 2030-ig fogalmaz meg célkitűzéseket:

- az üvegházhatású gázok kibocsátásának 40%-kal történő csökkentését az 1990-es bázis évhez képest,
- a megújuló energiaforrások arányának 27%-ra történő emelését a teljes energiafelhasználáshoz képest,
- az energia hatékonyságnak ugyancsak 32,5 %-kal való javítása.

A Nemzeti Energia és Klímaterv célrendszerében, Magyarország is vállalta, hogy az üvegházhatású gázok kibocsátását legalább 40%-kal csökkenti 2030-ig az 1990-es állapothoz, mint bázisértékhez képest.

Budapest területén az üvegházhatású gázok kibocsátásának 77%-ért az energiafelhasználás a felelős. Ez szoros összefüggésben áll azzal, hogy az energiafelhasználás 84%-ban fosszilis alapú. A megújuló energiaforrások részaránya a felhasznált energiából mindösszesen 4%, ami rendkívül elenyésző érték. A budapesti ÜHG kibocsátás 40%-ért a lakóépületek a felelősek. Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésére a legcélravezetőbb módszer az épületállomány üzemeltetése során felhasznált energiaigény csökkentése. A nagyobb energiafogyasztás és ezzel a károsanyag-kibocsátás is a háztartásoknál jelentkezik. A budapesti lakóépületek energiaigénye adja az összes üvegházhatású gáz csökkentési lehetőségének közel 75%-át. A budapesti háztartások energiafelhasználásának nagyjából a háromnegyed része az épületek kifűtésére fordítódik, ami a háztartások költségvetését is elég egyoldalúan befolyásolja. A lakóépületek energetikai korszerűsítésével nemcsak környezeti javulást, de bizonyos mértékű szociális előbbre lépést is el lehet érni. A távhőszolgáltatás korszerűsítése, kiterjesztése is pozitív hatással a kibocsátásra és az energiafelhasználásra nézve. A FŐTAV energiafelhasználása a fővárosi szint 9%-át, CO₂-hozzájárulása 8%-ot jelent. Ezekkel az értékekkel jelentős szerepe van a városi levegő minőség javításában. A megújuló energiaforrások arányának növelésével a helyzet tovább javítható.

A levegőszennyezettség Budapest egyik legjelentősebb környezeti problémája, amit a nitrogén-dioxid, a szálló por és annak benzo(a)-pirén (BaP) tartalma, valamint esetenként a talajközeli ózonszint feldúsulása erősít fel. A főváros külső kerületeiben, a családiházak övezetekben a kerti hulladék elégetése, továbbá a lakossági tüzelőberendezésekben elégetett hulladék is jelentős levegőszennyezést okoz. A házi és közösségi komposztálás népszerűsítése ezt a problémát is enyhíteni tudja.

Az EU Hulladék Keretirányelve alapján 2025-ig az újrahasználatra elkészített és újrafeldolgozott települési hulladék mennyiségét tagállami szinten legalább 55 tömegszázalékra kell növelni, valamint 2035-re meg kell valósítani a hulladéklerakókról szóló irányelv által megfogalmazott célkitűzést, mely szerint a hulladéklerakóban lerakott települési hulladék mennyisége tagállami szinten a képződő települési hulladék összes tömegének legfeljebb 10%-a lehet. Az erőforrás-gazdálkodás szoros kapcsolatban áll a hulladékgazdálkodással. Az Unió által preferált körforgásos gazdaságra való átállás célja a

hulladékok tervezett és tudatos megszüntetése, szemben a fogyasztói társadalom szemellenzős eszméjével. Budapesten a hulladékkezelés legnagyobb gondja a háztartási hulladékok alacsony szelektív visszagyűjtési és hasznosítási aránya, ami 2017-ben 13%-volt, ami mellett a hulladéklerakási arány ugyanezen év viszonylatában 32% volt. Ez az érték az uniós összehasonlításban rossznak számít. Lényeges feladat a házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés eredményességének növelése, ezen belül is jelentősen növelhető az üveg- és a biohulladék begyűjtése és újrahasznosítása. Környezeti kockázatot jelent a lakosságnál felhalmozódó veszélyes hulladék (festékmaradványok, gépjárműolaj, háztartási vegyszerek). A kertvárosi területeken továbbá a háznál történő komposztálás elősegítése szintén lényeges feladat. A Fővárosi Közterületfenntartó Zrt. 17 hulladékgyűjtő udvart működtet a főváros területén, ahol a lakosság bizonyos tételeket leszámítva, díjmentesen leadhatja a szelektíven gyűjtött hulladékát. A 2012 óta működő rendszerben a gyűjtött hulladék mennyisége dinamikusan növekszik. A szennyvíztisztítókból kikerülő nagy mennyiségű szennyvíziszap hulladékkezelése szintén jelentős feladatot ró Budapestre.

Az ivóvíz mennyisége és minősége stratégiai kérdés, főleg a klímaváltozás viszonylatában. Budapest vízellátása a Duna parti szűrésű kútjaiból történik, melyek nagyon kiszolgáltatott helyzetben vannak a Duna ingadozó vízjárásának.

A prioritás hozzájárul ahhoz, hogy:

- 2030-ig 40%-os CO₂ kibocsátás csökkentés történjen a 2015-ös állapothoz képest a Budapest Klímastratégiájában megfogalmazott cél alapján,
- 2025-ig a települési szilárd hulladék hasznosítási aránya közelítsen az 55%-hoz összhangban az EU hulladék keretirányelvével,
- 2035-ig a lerakással ártalmatlanított hulladék összes kezelt települési hulladékon belüli aránya 10%-ra csökkenjen,
- a fosszilis- helyett a megújuló energiaforrások aránya minél több területen növekedjen.

5.1.1 A prioritás keretében tervezett intézkedések

A prioritás intézkedései közvetlenül támogatják Budapest klíma- és környezetpolitikai céljait, az energia, a hulladék és az ivóvíz tématerületekre fókuszálva.

5.1.1.1 Energiatakarékos épületek és szolgáltatások

Az intézkedés célja, hogy a városüzemeltetés és a közintézmények energiafelhasználása csökkenjen, azáltal, hogy az önkormányzatok tulajdonában és kezelésében lévő ingatlanok energiahatékony felújítása megtörténik, a megújuló energiák használata növekszik, intelligens szabályozó rendszereket kerülnek kiépítésre. Az intézkedés része a magántulajdonú épületek energetikai felújításának támogatása, az ezt támogató szervezeti és finanszírozási eszközök kialakítása.

5.1.1.2 Táv hőellátó rendszer fejlesztése

Az intézkedés keretében hálózatfejlesztés történik hőgyűrű kialakításával, független hőközetek összekapcsolásával, a megújuló energiák hasznosítási arányának növelésével. Megvalósulnak komplex energetikai rendszerek, valamint szolgáltatások és távfelügyeleti rendszerek fejlesztései.

5.1.1.3 Beruházás a körforgásos gazdaságba

Az intézkedés célja a hulladéktermelés megelőzése és az újrahasznosítási arány növelése a hulladékgazdálkodásban. Az intézkedés keretében lehetőség van az újrahasználatot ösztönző rendszer fejlesztésére, a szelektív hulladékgyűjtés bővítésére a települési hulladékok minél nagyobb arányú újrahasznosítási aránya és a lerakótól való eltérítés érdekében.

5.1.1.4 Biztonságos, fenntartható vízi közmű szolgáltatások

Az intézkedés célja a korszerű, biztonságos és energiahatékony víziközmű szolgáltatások megvalósítása, vízminőségi és kapacitáskockázatok kezelésével, technológiai fejlesztésekkel és kapacitásbővítéssel a víziközmű rendszerekhez kapcsolódva.

5.1.2 Indikátorok

Az indikátorok pontos meghatározása akkor válik lehetővé, amikor a monitoring rendszer jogszabályi környezete véglegesedik.

A fejlesztéseket és a forrásokat nyomon követő monitoringrendszer adatait a Központi Statisztikai Hivataltól kell bekérni, illetve saját adatok gyűjtését is meg kell oldani. A program 5. prioritása tartalmazza azt a stratégiai projektet, melynek feladata lesz a területfejlesztési program végrehajtásának monitoring rendszerének kialakítása és működtetése, azaz a városfejlesztési célok megvalósításának nyomon követése, értékelése, rendszeres jelentések készítése és megjelentetése a budapesti online okos város platformon.

5.1.3 A prioritáshoz kapcsolódó ágazati fejlesztési igények

rendelet/határozat	projekt megnevezése	érintett terület
189/2014. (VII. 25.) Korm. rendelet	Környezet és Energia Operatív Program, KEOP-2012-5.6.0 kódszámú	„Központi költségvetési szervek energiahatékonysági beruházásai” című projekthez kapcsolódó egyes beruházások
309/2016. (X. 13.) Korm. Rendelet (353/2020. (VII. 16.) Korm. rendelettel módosítva)	Testnevelési Egyetem új kampusza, valamint a hozzá kapcsolódó sportlétesítmények, szálláshelyek és szolgáltató egységek megépítése projekt keretében megvalósuló egyes beruházások	Az Alkotás utcai oktatási és sportlétesítmény, kollégium, valamint sporthotel kialakítására irányuló, a Budapest XII. kerület, 7667, 7668, 7669, 7670, 7671, 7672, 7673, 7674, 7675, 7676, 7804, 7805/1 helyrajzi számú ingatlanok. A Csörsz utcai oktatási és sportlétesítmény kialakítására irányuló, a Budapest XII. kerület, 7933/1 és 4818/2 helyrajzi számú ingatlanok.

78/2009. (IV. 8.) Korm. rendelet	„Ráckevei (Soroksári) – Duna-ág (RSD) vízgazdálkodásának, vízminőségének javítása” (a projekt részben megvalósult)	áttemelő: Budapest XXIII. kerület, a szennyvíztelep kerítése és a Felső Duna part közötti részen meder alatti átvezetés és csatornaépítés: Budapest XXIII-XXI. kerületek többfunkciójú vízleeresztő műtárgy: Kvassay zsilip, Budapest IX. és XXI. kerületek szennyvízcsatorna- hálózat bővítés az RSD-t terhelő, a parti sávban keletkező szennyező anyagok kivezetése érdekében: RSD menti parti sáv 14 település: Áporka, Dömsöd, Dunaharaszti, Kiskunlacháza, Majosháza, Makád, Ráckeve, Szigetbecse, Szigetcsép, Szigetszentmárton, Szigetszentmiklós, Taksony, Tass, Budapest XXIII. kerület
----------------------------------	---	---

11. táblázat: Az 1. prioritáshoz tartozó, jelenleg kiemelő kormányhatározattal rendelkező, ágazati fejlesztési programok és projektek

5.1.4 A prioritás kapcsolódása a releváns, 2021-2027 közötti programozási időszak európai uniós szakpolitikai célkitűzéseivel és egyedi célkitűzéseivel

A prioritás közvetlenül kapcsolódik a 2. szakpolitikai célkitűzéshez (PO2): Zöldebb, karbonszegény Európa a tiszta és méltányos energetikai átállás, a zöld és kék beruházás, a körforgásos gazdaság, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdításával, valamint az 5. szakpolitikai célkitűzéshez (PO5): A polgárokhoz közelebb álló Európa a városi, vidéki és part menti térségek fenntartható és integrált fejlesztése és a helyi kezdeményezések támogatása révén.

A prioritás kapcsolódása a Partnerségi megállapodásban rögzített egyedi célkitűzésekhez:

- A megújuló energia alapú egyéni és közösségi áram-és hőtermelést, valamint a saját célú felhasználást célzó beruházások támogatása.
- Energiatakarékos technológiák elterjesztése. Nagyobb hálózati rugalmasságot és az időjárásfüggő megújuló energia alapú áramtermelők integrálását biztosító intelligens hálózati megoldások, okos mérők alkalmazása.
- Távhő rendszer korszerűsítése, zöldítése, okos költségmegosztók telepítése.
- Épületenergetikai, energiahatékonysági fejlesztések, éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint szemléletformálás.
- A körforgásos gazdaságra való átállással összefüggő beruházások, fejlesztések.
- A hulladékgazdálkodási közszolgáltatási rendszer minőségi fejlesztése.
- Közüzemi ivóvíz- és szennyvízhálózatok fejlesztése. A 2000 lakosegyenérték alatti települések szennyvíztisztítása kiemelt hangsúlyt kap.
- A vízminőség védelmét és az aszálykezelést is integráló vízgazdálkodási fejlesztések a fenntartható ár- és belvízvédelem javítása, vizeink állapota és a vízmérleg javítása érdekében.

- Szennyezett ipari és barnamezős területek helyreállítása, kármentesítése és gazdasági célú fejlesztése.
- Katasztrófákkal szembeni ellenálló képesség fejlesztése a katasztrófakockázat csökkentés érdekében.

5.1.5 Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban a forrás típusának és nagyságrendjének előzetes meghatározásával

Intézkedés	Ütemezési terv	Indikatív forrásigény (Millió Ft)	Finanszírozó forrás
1. Energiatakarékos épületek és szolgáltatások	2021-2027	642 200	uniós, hazai
2. Távhőellátó rendszer fejlesztése	2021-27	118 000	uniós, hazai
3. Beruházás a körforgásos gazdaságba	2021-27	54 700	uniós, hazai
4. Biztonságos, fenntartható vízi közmű szolgáltatások	2021-27	164 800	uniós, hazai
Összesen:		979 700	

12. táblázat: Az 1. prioritás indikatív forrásigénye a rendeletekbe foglalt ágazati fejlesztésekkel együtt

Az operatív programok részletes tartalma a tervezés időszakában még nem ismert, ami nem teszi lehetővé az illeszkedés pontosabb meghatározását.

5.1.6 A program lebonyolításban közreműködő szereplők

- Fővárosi Önkormányzat
- Önkormányzati tulajdonnal érintett gazdasági szervezetek
- kerületi önkormányzatok
- kormányzati szereplők

5.2 KLÍMAVÁLTOZÁSHOZ VALÓ ALKALMAZKODÁS (2. PRIORITÁS)

Az Éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás EU stratégiája 2013-ban készült el és átfogó célként határozta meg az éghajlatváltozás hatásainak jobban ellenálló Európa megteremtését. A stratégia felhívja a figyelmet arra, hogy a klímavédelem nem csak európai és nem csak tagállami szinten kezelendő feladat, hanem a legkisebb területi egységeket is be kell vonni a végrehajtásba. Az Európai Zöld Megállapodás szintén ösztönzi a tagállamokat és azok helyi szintű közösségeit a konkrét cselekvések elvégzésére. Budapest Klímastratégiája a helyi szintet képviseli, és konkrét célkitűzéseket fogalmaz meg a főváros érdekltségébe tartozó területekre:

- A zöldfelületi rendszer fejlesztése
- Hősziget-hatás mérséklése az épített környezetben
- Árvízvédelmi rendszer fejlesztése, víztakarékosság, villámárvizek elleni védekezés
- A szélsőséges időjárási eseményekre, az éghajlatváltozás egészségügyi hatásaira való felkészülés
- Természeti és táji értékek sérülékenységének csökkentése
- Az épített értékek, turisztikai desztinációk sérülékenységének csökkentése

A klímaváltozás hatásainak enyhítése városi területeken a zöldfelületi rendszerek fejlesztésével, komplexitásuk és kiterjedésük növelésével befolyásolható. A zöldfelületek hatással vannak a levegő páratartalmára, hőmérsékletére és ezáltal a városi hőszigetekre és hatással van a talajvízháztartásra, valamint a levegő minőségére is a zöld rendszerek szűrőhatásának köszönhetően. A zöldfelületek kialakítása során előnyben kell részesíteni az őshonos növényfajokat, illetve a telepítések során figyelembe kell venni a beporzó rovarok érdekeit is. A városi zöldfelületet az erdők és közparkok, a magánkertek alkotják. Budapest erdősültsége 11%, ami az EU átlagához közel esik.

A Nemzeti Erdőstratégia (2016-2030) klímavédelemmel kapcsolatos célkitűzései is támogatják a Főváros területén található erdőterületek klímaváltozással szembeni védelmét, megújítását, felszínborítottságuk növelését. Cél a magasabb természetességű és fajgazdagabb, egészségesebb állományok kialakítása a fafaj- és állományszerkezet átalakításával, illetve ilyen állományok létrehozása erdőtelepítéssel fenntartható, természetkímélő erdőgazdálkodás keretében.

A város zöldterületi ellátottsága azonban nagyon alacsony, a teljes terület csupán 2%-a és ez az érték a belvárosi részeken még rosszabb. Budapest célja, hogy a jelenlegi 6 m² közpark/fő értékhez képest 2030-ra 7 m² közpark, közkert jusson egy lakosra és a város zöldfelület-intenzitás értéke növekedjen (Zöld Infrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akcióterv).

Budapesten magas a felhagyott területek nagysága, a *Barnamezős és belvárosi használaton kívüli területek kataszter adatállományának frissítése és üzemeltetése* (2018) című dokumentum alapján a főváros területén 2945,4 hektár barnamezős terület található, melyek újbóli, új funkciókkal történő hasznosítását sok esetben a magas rekultivációs költségek akadályozzák. Ezek tipikusan olyan területek, melyek uniós források bevonását igénylik. A barnamezős területek hasznosítását érdemes összekötni a zöldfelületek növelésével, egyben rekreációs zónák létrehozásával.

A Budapest barnamezős területeinek kataszterének célja a budapesti barnamezős területek funkcióváltásának elősegítése a barnamezős területekre vonatkozó városépítészeti jellemzők rendszerezésével és megjelenítésével, valamint a területek esetleges értékesítésével kapcsolatos információk megadásával. Az elkészült kataszter bemutatja a területek adottságait és fejlesztési kereteit a jelenlegi településrendezési jogszabályok ismertetésével, keretbe foglalja Budapest használaton kívüli és alulhasznosított területeit, azonos szempontrendszer alkalmazva elemzi a városszövetben rejlő fejlesztési lehetőségeket, mindemellett a területeket városszerkezeti, elhelyezkedési, infrastrukturális és környezeti

szempontból egyaránt ismerteti. A fővárosi dokumentumokban kiemelt területi célként jelenik meg a városfejlesztés a barnamezős területeken, jellemzően állami, kerületi és magán szereplők együttműködésével valósíthatók meg a beruházások, így nagyfokú szervezést és kooperációt igényel az érintett szereplőktől.

A főváros területén épült dunai árvízvédelmi művek több szakaszon is felújításra szorulnak. A klímaváltozást követő árvízveszélyek elleni védelem miatt felújításuk indokolt. Ahol lehetőség van rá, meggondolandó a természetközeli árvízvédelmi elemek alkalmazása.

Fontos terület a szennyvíz és a csapadékvíz elvezetését ellátó csatornarendszer állapotának kérdése. A város területén még mindig vannak egyesített csatornarendszerek, melyek a szennyvizet és a csapadékvizet egyazon csőben vezetik el, ezáltal a szennyvíztisztítók kapacitását csökkentik, másrészt a csapadékvíz hasznosítását ellehetetlenítik, harmadrészt, ezt a hígított szennyvizet a kezelő háromszoros hígítás felett közvetlenül a befogadóba, vagyis a Dunába engedi. Ennek a fenntarthatatlan állapotnak a megszüntetése elengedhetetlen.

A Zöld Infrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akciótervnek (ZIFFA) megfelelően a vízfolyások revitalizációja keretében a vízvisszatartás lehetősége is lehetőségként merül fel. A ZIFFA Budapest zöldfelületeinek védelmével és fejlesztésével foglalkozó, a város teljes közigazgatási területére készülő, középtávú dokumentum, amely a kitűzött célokat figyelembe véve meghatározza a közép- és rövid távon tervezett beavatkozásokat és projekteket, illetve megjelöli ezek nagyságrendi költségigényét, lehetséges finanszírozási forrását, ütemezését, továbbá meghatározza a megvalósítás jogi, pénzügyi, társadalmi (szemléletformálási), tervezési, szervezeti eszközeit és feltételeit.

5.2.1 A prioritás keretében tervezett intézkedések

A prioritás intézkedései a környezetvédelem, az élőhelyek védelme, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás és a zöldfelületek fejlesztése tématerületek köré csoportosulnak.

5.2.1.1 Kék-zöld infrastruktúra fejlesztése

Az intézkedés hozzájárul a főváros azon céljához, hogy 2030-ra egy budapesti lakosra vetítve 7 m² közpark, közkert jusson. Ennek érdekében az intézkedés keretében minőségi zöldfelületfejlesztések és városi erdősítési program valósulnak meg a biológiai sokféleség megóvása, a természetközeli élőhelyek megóvása érdekében.

5.2.1.2 Csapadékvíz-gazdálkodás és árvízvédelmi rendszer fejlesztése

Az intézkedés keretében a csapadékvíz helyben tartása, hasznosítása valósul meg, valamint a villámárvizek kialakulásának megakadályozását szolgáló tehermentesítő csatornák és ideiglenes tározók kialakítása szerepel.

5.2.2 Indikátorok

Az indikátorok pontos meghatározása akkor válik lehetővé, amikor a monitoring rendszer jogszabályi környezete véglegesedik.

A fejlesztéseket és a forrásokat nyomon követő monitoringrendszer adatait a Központi Statisztikai Hivattaltól kell bekérni, illetve saját adatok gyűjtését is meg kell oldani. A program

5. prioritása tartalmazza azt a stratégiai projektet, melynek feladata lesz a területfejlesztési program végrehajtásának monitoring rendszerének kialakítása és működtetése, azaz a városfejlesztési célok megvalósításának nyomon követése, értékelése, rendszeres jelentések készítése és megjelentetése a budapesti online okos város platformon.

5.2.3 A prioritáshoz kapcsolódó ágazati fejlesztési igények

rendelet/határozat	projekt megnevezése	érintett terület
389/2012. (XII. 19.) Korm. rend.	Budapest, Római-parti árvízvédelmi védmű megvalósítása	Budapest III. kerület 23035/4, 23738/6, 23789, 23790/9, 60001, 60004, 63623, 63624
130/2017. (VI. 8.) Korm. rendelet	Népliget rekreációs és sportolásra hasznosított területeinek rekonstrukciója	Budapest X. kerület belterületén elhelyezkedő, az ingatlan-nyilvántartás szerint a 38440/23, 38440/25, 38440/27, 38440/38, 38440/39, 38440/40, 38440/46, 38440/47, 38440/48, 38440/49, 38440/51, 38440/52, 38440/53, 38440/54, 38440/57, 38440/58, 38440/59, 38440/60, 38440/63, 38440/64, 38440/65, 38442/3, 38442/7, 38442/9, 38442/10, 38442/11, 38442/12, 38442/13, 38442/14 és 38442/15 helyrajzi számokon nyilvántartott földrészletek
339/2020. (VII. 10.) Korm. rendelet	a Citadella erőd és környezete megújításához és értékőrző fenntartásához szükséges beruházások (Citadella erőd és sétány fejlesztése, A Magyar Szabadságharcosok Múzeuma és kiállítás megvalósítása)	a Citadella erőd és környezete területén lévő ingatlanok Budapest XI. kerület, belterület 5412 helyrajzi számú ingatlan Budapest XI. kerület, belterület 5290/2, 5390, 5411, 5413/7, valamint az ingatlan-nyilvántartás szerinti Budapest I. kerület, belterület 5290/1, 5413/3 helyrajzi számú ingatlanok XI. kerület, belterület 5412 helyrajzi számú ingatlan Budapest XI. kerület, belterület 5290/2, 5411, 5413/7, valamint az ingatlan-nyilvántartás szerinti Budapest I. kerület, belterület 5290/1, 5413/3 helyrajzi számú ingatlanok
345/2012. (XII. 6.) Korm. rendelet	Egyes közlekedésfejlesztési projektek	Rákos-patak menti ökoturisztikai folyosó.

345/2012. (XII. 6.) Korm. rendelet	Egyes közlekedésfejlesztési projektek	Budapesti Szabadkikötő mobil árvízvédelmi rendszerének kiépítése.
1248/2019. (IV. 30.) Korm. Határozat	A Széchenyi lánchíd, a budai Váralagút, valamint a hozzájuk kapcsolódó közterületek rekonstrukciójával és fejlesztésével összefüggő intézkedések	Budapest Főváros Önkormányzata részére, a központi költségvetési terhére biztosításra kerüljön a Széchenyi lánchídhhoz kapcsolódó közterek – a Budapest I. kerület, Clark Ádám tér, valamint a Budapest V. kerület, Széchenyi tér és József Attila utca – felújításával kapcsolatos tervezési és előkészítési feladatok elvégzéséhez szükséges támogatás (2. és 3. prioritáshoz is tartozik)

13. táblázat: A 2. prioritáshoz tartozó, jelenleg kiemelő kormányhatározattal rendelkező, ágazati fejlesztési programok és projektek

5.2.4 A prioritás kapcsolódása a releváns, 2021-2027 közötti programozási időszak európai uniós szakpolitikai célkitűzéseivel és egyedi célkitűzéseivel

A prioritás közvetlenül kapcsolódik a 2. szakpolitikai célkitűzéshez (PO2): Zöldebb, karbonszegény Európa a tiszta és méltányos energetikai átállás, a zöld és kék beruházás, a körforgásos gazdaság, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdításával, valamint az 5. szakpolitikai célkitűzéshez (PO5): A polgárokhoz közelebb álló Európa a városi, vidéki és part menti térségek fenntartható és integrált fejlesztése és a helyi kezdeményezések támogatása révén.

A prioritás kapcsolódása a Partnerségi megállapodásban rögzített egyedi célkitűzésekhez:

- A vízminőség védelmét és az aszálykezelést is integráló vízgazdálkodási fejlesztések a fenntartható ár- és belvízvédelem javítása, vizeink állapota és a vízmérleg javítása érdekében.
- Szennyezett ipari és barnamezős területek helyreállítása, kármentesítése és gazdasági célú fejlesztése.
- A Natura 2000 területek és a zöldinfrastruktúra megőrzését, az ökoszisztéma-szolgáltatások fenntartható hasznosítását biztosító ökológiai és infrastrukturális feltételek megteremtése, információs rendszerek fejlesztése.

5.2.5 Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban a forrás típusának és nagyságrendjének előzetes meghatározásával

Intézkedés	Ütemezési terv	Indikatív forrásigény (Millió Ft)	Finanszírozó forrás
1. Kék-zöld infrastruktúra fejlesztése	2021-27	196 570	uniós, hazai (ZIKOP, VMOP)
2. Csapadékvíz-gazdálkodás és árvízvédelmi rendszer fejlesztése	2021-27	66 500	uniós, hazai (ZIKOP)
Összesen:		263 070	

14. táblázat: A 2. prioritás indikatív forrásigénye a rendeletekbe foglalt ágazati fejlesztésekkel együtt

5.2.6 A program lebonyolításban közreműködő szereplők

- Fővárosi Önkormányzat
- Kerületi önkormányzatok
- Civil szervezetek
- Gazdasági szereplők
- Kormányzati szereplők

5.3 ALACSONY KIBOCSÁTÁSÚ VÁROSI MOBILITÁS (3. PRIORITÁS)

A fenntartható (alacsony kibocsátású) mobilitás az Európai Zöld Megállapodásban is szereplő szakpolitikai tématerület. Uniós szinten a közlekedési módok szerinti üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának megoszlása a következők szerint alakul:

- Vasút: 0,5%
- Vízi közlekedés: 13,4%
- Légi közlekedés: 13,9%
- Közúti közlekedés: 71,7%
- Egyéb: 0,5%

Budapest Környezeti Állapotértékelése (2019-2020) alapján a teljes Budapesti ÜHG kibocsátásnak 24%-a közlekedési eredetű.

Az Európai Unió 2016-ban elfogadott irányelve (2016/2284 EU irányelv az egyes légköri szennyező anyagok nemzeti kibocsátásainak csökkentéséről) írja elő, hogy az egyes tagállamoknak milyen mértékben kell csökkenteni a levegőterhelést. A Magyarország számára előírt kötelezettség teljesítését a 1231/2020. (V. 15.) Korm. határozattal kihirdetett Országos Levegőterhelés-csökkentési Program (OLP) végrehajtása biztosítja. Az OLP azokat az ipart, közlekedést, mezőgazdaságot, energiaszektor és lakosságot érintő intézkedéseket tartalmazza, amelyek megvalósításával a kibocsátáscsökkentési cél várhatóan elérhető, továbbá irányt szab az ágazati szabályozások, támogatások elkövetkező években kívánatos változásához is. Az OLP célja, hogy 2030-ig a kisméretű részecske-emisszió 55%-kal, az ammóniakibocsátás 32%-kal, a kéndioxid-kibocsátás 73%-kal, a nem metán illékony szerves

anyagok kibocsátása 58%-kal, a nitrogén-oxidok kibocsátása pedig 66%-kal csökkenjen az országban a 2005-ös szinthez képest.

Uniós cél, hogy Európának a jelenleginél erőteljesebben és gyorsabban kell csökkentenie a közlekedésből származó kibocsátást. Erre azért van szükség, mert az Unió üvegházhatású gáz-kibocsátásának negyede a közlekedésből származik és ez a kibocsátás továbbra is növekszik. Az Európai Zöld Megállapodás célja, hogy e kibocsátások 2050-re 90%-kal csökkenjenek. A digitalizáció segítségével az automatizált mobilitás és az intelligens forgalomirányító rendszerek hatékonyabbá és tisztábbá teszik a közlekedést. A közlekedés fejlesztése, szervezése a városi környezetterhelés csökkentésének az egyik legfontosabb területe. A megfelelően működő városi közlekedés a gazdasági versenyképesség, meghatározó tényezője, de biztosítja a szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést is.

A Budapesti Mobilitási Terv 2030-ig terjedő időszakra szól és az Európai Unió fenntartható városi mobilitás tervezési irányelveknek megfelelően készült és mind az önkormányzati, mind az állami kompetenciában megvalósítandó fejlesztéseket tartalmazza.

Budapest közlekedési csomópont, a Transzeurópai Közlekedési Hálózat (TEN-T), illetve európai korridor hálózatának egyik csomópontja, ami egyúttal azt is jelenti, hogy magas az átmenő forgalom aránya és az elosztó szerep, valamint a logisztikai lehetőségek miatt jelentősen növekednek a terhelések.

A prioritás célja, mely egyben a Budapesti Mobilitási Terv átfogó célkitűzése is, hogy a város közlekedési rendszerének javítása Budapest és várostérségének versenyképességét is javítsa és járuljon hozzá a fenntartható, élhető, vonzó és egészséges városi környezet kialakulásához. Budapest közlekedés-fejlesztésének lényeges eleme a környezetkímélő közlekedési módok igénybevételének segítése, ezért is kap támogatást a gyalogos-, a kerékpáros- és a közösségi közlekedés.

A közösségi közlekedést kiszolgáló járműállományra az elöregedés jellemző. Rövid időn belül a járművek és eszközök cseréjére van szükség, ami egyben lehetőséget is teremt az alacsony kibocsátású járművek (EURO VI), az elektromos buszok forgalomba állítására, illetve a trolibusz- és villamoshálózat bővítésére.

Jellemző az elmúlt évekre, hogy a városi kerékpárhasználat aránya folyamatosan növekszik, igény mutatkozik a töredezettségmentes kerékpárúthálózatok kialakítására, valamint a közúthálózat kerékpár-barátabbá alakítására és ezirányú szemléletformálásra. Ezzel összhangban cél a gyalogos és kerékpárbarát közterületek kialakítása és ezek egységes városi szövetbe rendezése, szervezése.

A jól működő utastájékoztató és forgalomirányítási rendszerek szintén hozzájárulnak a fenntartható közlekedéshez, a károsanyag-kibocsátások jelentős csökkentéséhez. Ezen a téren az alkalmazott technológiák gyors fejlődése tapasztalható, amihez a városnak is alkalmazkodnia kell, a legújabb rendszerek alkalmazásával.

5.3.1 A prioritás keretében tervezett intézkedések

A prioritás alatt megvalósítandó intézkedések célja, hogy:

- Budapesten 2030-ra a közösségi közlekedés részaránya elérje az 50%-ot,

- a Főváros dekarbonizációs célkitűzése 2020-ra 6%-os, 2030-ra 40%-os kibocsátás csökkentés a 2015-ös bázisához képest,
- a súlyos közúti balesetek száma csökkenjen 50%-kal 2030-ra a 2017-es bázisértékhez képest.
- 2030-ra a közösségi közlekedés részaránya a közlekedési munkamegosztásban (utaskm % alapú modal-split) elérje az 50%-ot (2014: 45%), a személygépjármű forgalom aránya 30%-ra csökkenjen (2014: 42%), a gyalogos mód 15%-ra (2014: 11%), a kerékpáros közlekedési mód pedig 5%-ra (2014: 2%) emelkedjen (BMT, 2019).

5.3.1.1 Közösségi közlekedés fejlesztése

Az intézkedés célja a közösségi közlekedés presztízsének növelése, a felújításra szoruló hálózati elemek rekonstrukciójával, új vonalszakaszok kialakításával integráltan a közterületi fejlesztésekhez kapcsolódva.

5.3.1.2 Járműfejlesztés

A járműfejlesztés intézkedés tartalmazza a trolibuszok és villamosok, valamint az M1 földalatti vasút járműparkjának megújítását, kocsiszínek és járműtelepek építését, felújítását. Az intézkedés nagy hangsúlyt fektet az alacsony kibocsátású járművek beszerzésére.

5.3.1.3 Aktív mobilitás feltételeinek javítása

Az intézkedés a gyalogos és kerékpáros közlekedés elősegítését szolgáló fejlesztéseket tartalmazza. Ide tartozik a rakpartok gyalogos és kerékpárbarát megújítása, gyalogos aluljárók rekonstrukciója, a kerékpáros fő és alaphálózat fejlesztése, B+R rendszerű kerékpártárolók létesítése. Az intézkedés szintén integráltan kezeli a kapcsolódó közterületek, zöldfelületek megújítását.

5.3.1.4 Digitális fejlesztések a közlekedésben

Az intézkedés olyan infotechnológiai fejlesztéseket tartalmaz, melyek hatékonyabbá, biztonságosabbá és utasbarátabbá teszik a közösségi közlekedést, hatékonyabb üzemeltetés mellett.

5.3.2 Indikátorok

Az indikátorok pontos meghatározása akkor válik lehetővé, amikor a monitoring rendszer jogszabályi környezete véglegesedik.

A fejlesztéseket és a forrásokat nyomon követő monitoringrendszer adatait a Központi Statisztikai Hivataltól kell bekérni, illetve saját adatok gyűjtését is meg kell oldani. A program 5. prioritása tartalmazza azt a stratégiai projektet, melynek feladata lesz a területfejlesztési program végrehajtásának monitoring rendszerének kialakítása és működtetése, azaz a városfejlesztési célok megvalósításának nyomon követése, értékelése, rendszeres jelentések készítése és megjelentetése a budapesti online okos város platformon.

5.3.3 A prioritáshoz kapcsolódó ágazati fejlesztési igények

rendelet/határozat	projekt megnevezése	érintett terület
409/2017. (XII. 15.) Korm. rendelet	ingatlan- és infrastrukturális fejlesztések	Budapest XIV. kerület, 32538/1, 32474 és 32475/1 hrsz. (Puskás Ferenc Stadion metróállomás)
250/2020. (V. 28.) Korm. rendelet	Budapest Főváros XXIII. kerület Soroksár Önkormányzata fejlesztési programja keretében megvalósuló beruházások	Molnár-sziget megközelítése és az Ráckevei (Soroksári) Duna-ág revitalizációjának elősegítése érdekében új híd építése - Budapest XXIII. kerület Meder utca, Felsőduna sor és a komp közötti szakasz
345/2012. (XII. 6.) Korm. rendelet	Egyes közlekedésfejlesztési projektek	Infrastrukturális fejlesztések több helyszínen

15. táblázat: A 3. prioritáshoz tartozó, jelenleg kiemelő kormányhatározattal rendelkező, ágazati fejlesztési programok és projektek

5.3.4 A prioritás kapcsolódása a releváns, 2021-2027 közötti programozási időszak európai uniós szakpolitikai célkitűzéseivel és egyedi célkitűzéseivel

A prioritás közvetlenül kapcsolódik a 2. szakpolitikai célkitűzéshez (PO2): Zöldebb, karbonszegény Európa a tiszta és méltányos energetikai átállás, a zöld és kék beruházás, a körforgásos gazdaság, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdításával, és a 3. szakpolitikai célkitűzéshez (PO3): Jobban összekapcsolt Európa a mobilitás és a regionális IKT-konnektivitás fokozása révén, valamint az 5. szakpolitikai célkitűzéshez (PO5): A polgárokhoz közelebb álló Európa a városi, vidéki és part menti térségek fenntartható és integrált fejlesztése és a helyi kezdeményezések támogatása révén.

A prioritás kapcsolódása a Partnerségi megállapodásban rögzített egyedi célkitűzésekhez:

- A közösségi közlekedésen túlmutató alacsony energiaigényű és kibocsátású alternatív (kiemelten elektromos) közlekedési módok, e-autózás választásának ösztönzése és feltételeinek megteremtése, például alternatív üzemanyag-töltő hálózatok kiépítése,
- korszerűsödnek az elővárosi és távolsági vasutak, valamint javulnak a közösségi közlekedési szolgáltatások az utasélmény mérhető növelése és a károsanyag-kibocsátás csökkentése érdekében,
- zöld közlekedés erősítése a közösségi közlekedésben és a további kerékpárút fejlesztésekkel,
- kerékpáros közlekedés biztonságát célzó beruházások,
- lokális, országos és EuroVelo kerékpárút-hálózatok építése, továbbfejlesztése,
- további intermodális csomópontok kialakítása.

5.3.5 Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban a forrás típusának és nagyságrendjének előzetes meghatározásával

Intézkedés	Ütemezési terv	Indikatív forrásigény (Millió Ft)	Finanszírozó forrás
1. Közösségi közlekedés fejlesztése	2021-27	357 300	uniós, hazai
2. Járműfejlesztés	2021-27	254 600	uniós, hazai
3. Aktív mobilitás feltételeinek javítása	2021-27	83 476	uniós, hazai
4. Digitális fejlesztések a közlekedésben	2021-27	38 000	uniós, hazai
Összesen:		733 376	

16. táblázat: A 3. prioritás indikatív forrásigénye a rendeletekbe foglalt ágazati fejlesztésekkel együtt

5.3.6 A program lebonyolításban közreműködő szereplők és ezek felelősségi körének beazonosítása

- Fővárosi Önkormányzat
- Budapesti Közlekedési Központ Zrt.
- Budapest Fejlesztési Központ Zrt.
- Kerületi önkormányzatok
- Kormányzati szereplők

5.4 ESÉLYTEREMTŐ SZOLGÁLTATÁSOK (4. PRIORITÁS)

A prioritás szervesen kapcsolódik a szociális jogok európai pilléréhez, melyet 2017-ben fogadott el az Európai Parlament. A pillér húsz elvet és jogot tartalmaz, melyeket három fogalom alá rendezett:

- esélyegyenlőség,
- tisztességes munkafeltételek,
- szociális védelem és társadalmi befogadás.

Az Unió felzárkóztatási politikájának eleme a „Szociálisabb Európa” prioritás, mely a szociális jogok európai pillérének megvalósítását támogatja. Budapest szociális témában az alábbi fejlesztési területeket célozza meg:

- oktatás, képzés és egész életen át tartó tanulás,
- nemek közötti egyenlőség,
- esélyegyenlőség,
- a foglalkoztatás aktív támogatása,
- gyermekgondozás és a gyermekek támogatása,
- egészségügyi ellátás,

- a fogyatékossgal élő személyek társadalmi befogadása,
- tartós ápolás-gondozás,
- lakhatás és segítségnyújtás a hajléktalanok számára,
- szociális rehabilitáció,
- bölcsődei, óvodai, iskolai és helyi fejlesztések.

A prioritás alapja a Fővárosi Közgyűlés által 2016-ban elfogadott második Helyi Esélyegyenlőségi Program (2017-2022) valamint a kerületi igények. A Program fő célja, hogy segítse az eltérő társadalmi csoportok egyenlő esélyű városhasználatát, ezáltal hozzájáruljon a társadalmi integrációhoz.

Budapesten is tapasztalható az a jelenség, hogy munkaerőpiac hiánnyal küzd, ugyanakkor jelentős mértékű a tartós munkanélküliek aránya. Az aktív korú, de inaktív csoportot főleg a romák, a kisgyermekes nők, a fogyatékkal élők és a hajléktalan emberek alkotják. A hajléktalanok számára létrehozott speciális ápoló-gondozó otthonok kapacitását bővíteni szükséges, így növelve az ellátási színvonalat és az egyéni szükségletekre is választ adó, komplex ellátást biztosító férőhelyek számát. A Fővárosi Önkormányzat – különösen a COVID-19 járványhelyzet hatásait is érzékelve – aktív szerepet kíván vállalni, hogy a fővárosiak álláskeresését támogassa információval, komplex szolgáltatásokkal.

Az egészségi állapot mutatói Budapesten az országostól kedvezőbbek, de mind a nők, mind a férfiak esetében kiemelkedően magas a rosszindulatú daganatok és a keringési rendszer betegségei okozta korai halálozás gyakorisága. Mindez következménye a levegő részecske-szennyezettségének, amely szennyezettség bizonyítottan hozzájárul a szív- és érrendszeri betegségek, daganatos elváltozások és légúti megbetegedések növekedéséhez. E betegségcsoportok eredője többek között a fizikailag inaktív, ülő életmód az egészségtelen táplálkozás, a stresszes városi környezet miatti lelkiegészségi állapot stb. Az egészségtudatosság jegyében érdemes az aktív korú és időskorú lakosságot érintő sport- és rekreációs szolgáltatásokra is gondolni. A Zöld Budapest stratégiai cél irányába teendő lépések tehát az egészségünket is alapvetően segítik. A COVID-19 járványhelyzet alatt a legveszélyeztetettebb csoportok közé tartozott az idős lakosság, a tartós betegséggel élők és hajléktalanok, így az intézmények felkészültségét javítani kell a sérülékenység csökkentése érdekében is.

Budapesten jelenleg 9-10 ezer hajléktalan ember él. Ebből a Fővárosi Önkormányzat által működtetett Budapesti Módszertani Szociális Központ és Intézményei 3000 embernek nyújt segítséget szociális szolgáltatások formájában. Ezek közül is 2000 embernek lakhatási lehetőséget adnak átmeneti szállásokon, menedékhelyeken, családok átmeneti otthonában. Emellett a Központ működtet munkásszállásokat, támogatott lakhatási programokat, utcai gondozó szolgálatot, nappali melegedőket, szociális információs, illetve foglalkoztatási és lakhatási tanácsadó irodákat, valamint a hajléktalan emberek fekvő- és járóbeteg ellátására létrehozott egészségügyi intézményeket is üzemeltet. A rászorulókat támogató intézményrendszer infrastruktúrája (épületek, felszerelések) felújításra szorul.

A bölcsődei/ óvodai ellátás területi lefedettségének célzott növelésével csökkennek a területi egyenlőtlenségek, továbbá jelentősen hozzájárul egyrészt a női foglalkoztatottsági szint emelkedéséhez, beleértve az új munkahelyek megteremtését a létrejövő bölcsődékben, másrészt pedig a hátrányos helyzetű gyermekek minél korábbi életkorban történő minőségi ellátáshoz való hozzáférésehez. A bölcsődei férőhelyek számának növelése elősegíti az aktív korú népesség munkába állását a társadalom és a gazdaság minden szegmensében.

Ahhoz, hogy Budapesten a társadalmi egyenlőtlenségek csökkenjenek és a társadalmi szolidaritás erősödjön magas színvonalú hátránykiegyenlítő szolgáltatásokat kell biztosítani, a foglalkoztatási esélyeket növelni kell, az egészségmegőrzés feltételeit javítani szükséges és képzett, a szolgáltatások működtetéséhez szükséges munkaerőt kell biztosítani. Az Esélyteremtő szolgáltatások prioritás ezeket kívánja támogatni.

5.4.1 A prioritás keretében tervezett intézkedések

A prioritás keretében tervezett intézkedések célja a magas színvonalú, hátránykiegyenlítő szolgáltatások biztosítása, a foglalkoztatási esélyek javítása, az egészségmegőrzés feltételeinek javítása, lakhatási feltételek javítása, a képzett munkaerő biztosítása a szolgáltatások működtetéséhez, valamint a köznevelési és felsőoktatási intézményrendszerben elérhető és az aktív korú és időskorú lakosságot érintő sport-és rekreációs szolgáltatások fejlesztése. A prioritás kiterjed a helyben elérhető szolgáltatások minőségi és igényekre alapozott kapacitásfejlesztésére is.

5.4.1.1 Szociális szolgáltatások fejlesztése

Az intézkedés az időotthonok és a hajléktalan ellátó rendszer fejlesztéseit támogatja a biztonságos és a korszerű szolgáltatások kialakítása érdekében.

5.4.1.2 Komplex foglalkoztatási és felzárkóztató programok

Az intézkedés a munkaerőpiacról kiszorult emberek foglalkoztathatóságának javítását, a hátrányos helyzetű célcsoportok integrációját, reintegrációját és reszocializációját szolgálja, valamint az iskolai lemorzsolódás csökkentését szülő-gyerek mentorhálózat létrehozásával.

5.4.1.3 Megfizethető lakhatás programja

Az intézkedés keretében cél a bérlakásállomány növelése, minőségének javítása, valamint a közösségi tulajdonú lakásállomány pilot szintű elindítása, ezzel a megfizethető lakásállomány arányának növelése Budapesten. A fővárosi lakásprogram legfontosabb célja a megfizethető kollektív tulajdonú lakásszektor megteremtése, hogy minden társadalmi réteg számára támogassa a megfizethető lakhatási megoldások létrehozását, amelynek érdekében két új konstrukció, a lakásügynökségek és a kollektív tulajdonú lakhatási modellek bevezetését indítja el. Az intézkedéstől elvárt az előzőeken kívül, hogy csökken a hajléktalan és a hajléktalansággal veszélyeztetett emberek száma és javul a főváros népességmegtartó ereje.

5.4.1.4 Prevenció, egészségmegőrzés

Az intézkedés célja, hogy kerületközi koordinációval kezelje a lakosság ellátásának területileg fellépő hiányait, javítsa a fővárosi lakosság egészségtudatosságát, az informatikai

fejlesztésekkel, a kórházak felszereltségének és állapotának javításával az ellátás hatékonyságát növelje, az egészségmegőrzés, prevenció feltételeit javítsa.

5.4.1.5 Képzési, oktatás feltételrendszerének javítása

Az intézkedés képzési projekteket támogat a közszolgáltatásokban digitális készségek, ügyfélkezelés és érzékenyítés témakörökben, továbbá a szociális szektor munkaerőhiányának csökkentése és a szakemberek képzése érdekében. Az intézkedés támogatja a pedagógusképzést, a fővárosi közoktatás és felsőfokú oktatás fejlesztését is. Az intézkedés része az oktatási infrastruktúra feltételei javításának Budapesten, amibe beleérhetőek a köznevelési intézményeknek helyet adó önkormányzati épületek felújítása, energetikai korszerűsítése, eszközellátottságának javítása is.

5.4.1.6 Lokális szolgáltatások igényekre alapozott, minőségi fejlesztése

A kis távolságok városa koncepció leglényegesebb feltétele, hogy helyben a kerületi fő- és mellékközpontokban minőségi, a lakossági igények változását rugalmasan követni képes szolgáltatások álljanak rendelkezésre, ezzel csökkentve a közlekedési szükségleteket és az ezzel járó károsanyagkibocsátást, növelve a városlakók életminőségét, segítve a lokális szolgáltatásokban érdekelt vállalkozások működési környezetének javulását is. Az intézkedés magában foglalja a kisgyermekkorú nevelés és bölcsődei ellátás fejlesztését, az egészségügyi alapellátás és járóbeteg szakellátás, valamint a szociális szolgáltatások feltételrendszerének fejlesztését, a helyi kulturális, sport lehetőségek (tartalom és program) javítását.

5.4.2 Indikátorok

Az indikátorok pontos meghatározása akkor válik lehetővé, amikor a monitoring rendszer jogszabályi környezete véglegesedik.

A fejlesztéseket és a forrásokat nyomon követő monitoringrendszer adatait a Központi Statisztikai Hivataltól kell bekérni, illetve saját adatok gyűjtését is meg kell oldani. A program 5. prioritása tartalmazza azt a stratégiai projektet, melynek feladata lesz a területfejlesztési program végrehajtásának monitoring rendszerének kialakítása és működtetése, azaz a városfejlesztési célok megvalósításának nyomon követése, értékelése, rendszeres jelentések készítése és megjelentetése a budapesti online okos város platformon.

5.4.3 A prioritáshoz kapcsolódó ágazati fejlesztési igények

rendelet/határozat	projekt megnevezése	érintett terület
---------------------------	----------------------------	-------------------------

392/2014. (XII. 31.) Korm. rendelet	Digitális Nemzet Fejlesztési Program	a végrehajtásához kapcsolódó szélessávú hálózatfejlesztési beruházások
98/2017. (IV. 27.) Korm. rendelet	Egészséges Budapest Program	az Egészséges Budapest Program megvalósításával összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánításáról, a beruházással érintett ingatlanok megnevezésével

17. táblázat: A 4. prioritáshoz tartozó, jelenleg kiemelt kormányhatározattal rendelkező, ágazati fejlesztési programok és projektek

5.4.4 A prioritás kapcsolódása a releváns, 2021-2027 közötti programozási időszak európai uniós szakpolitikai célkitűzéseivel és egyedi célkitűzéseivel

A prioritás közvetlenül kapcsolódik a 4. szakpolitikai célkitűzéshez (PO4): Szociálisabb Európa - A szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint az 5. szakpolitikai célkitűzéshez (PO5): A polgárokhoz közelebb álló Európa a városi, vidéki és part menti térségek fenntartható és integrált fejlesztése és a helyi kezdeményezések támogatása révén.

A prioritás kapcsolódása a Partnerségi megállapodásban rögzített egyedi célkitűzésekhez:

- Kiemelt jelentőséget kap az egészségügyben a megelőzés és az ellátáshoz, valamint azon belül különösen a minőségi alapellátáshoz való egyenlő hozzáférés.
- Az egészségügyi ellátórendszer infrastrukturális fejlesztése, hatékonyságának javítása.
- Humán közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése.
- Munkahelyek védelme, a munkaerőpiac helyreállítása, a munkában maradás vagy munkába állás segítése, a munkaerőpiac gazdasági sokkokkal szembeni ellenálló-képességének erősítése.
- Mindenkinek – kiemelten a hátrányos helyzetű, és roma fiatalok számára – esélyt kell teremteni a felsőoktatáshoz való hozzáféréshez.
- Megváltozott munkaképességűek, fogyatékos személyek és idős munkavállalók munkába állásának segítése.
- A nők munkaerő-piaci részvételének előmozdítása többek között bölcsődei férőhelyek számának növelésével, kisgyermekes szülők rugalmas foglalkoztatásának segítségével.
- Társadalmi szolidaritás előmozdítása az önkéntesség kultúrájának népszerűsítésével.
- Átmeneti gyermekfelügyeletet nyújtó szervezetek támogatása és kisgyermekes szülők rugalmas foglalkoztatásának segítése.
- A hátrányos helyzetű gyermekek iskolaérettségének, és sikeres iskolai karrierjének segítése iskolán belüli és kívüli programokkal.
- A hátrányos helyzetű emberek, köztük kiemelten romák iskolai végzettségi szintjének és foglalkoztatási esélyeinek növelése, iskolán belüli és kívüli programokkal.

- Romák, köztük kiemelten a roma nők foglalkoztatásba ágyazott képzése, továbbá a közfoglalkoztatottak munkaerőpiacra történő segítése, bűnelkövetők társadalmi visszailleszkedésének támogatása.

5.4.5 Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban a forrás típusának és nagyságrendjének előzetes meghatározásával

Intézkedés	Ütemezési terv	Indikatív forrásigény (Millió Ft)	Finanszírozó forrás
1. Szociális szolgáltatások fejlesztése	2021-27	68 050	uniós, hazai
2. Komplex foglalkoztatási és felzárkóztató programok	2021-27	41 600	uniós, hazai
3. Lakhatási hátrányok csökkentése	2021-27	317 000	uniós, hazai
4. Prevenció, egészségmegőrzés	2021-27	50 000	uniós, hazai
5. Képzés, oktatás feltételrendszerének javítása	2021-27	0	uniós, hazai
6. Lokális szolgáltatások igényekre alapozott, minőségi fejlesztése	2021-27	0	uniós, hazai
Összesen:		476 650	

18. táblázat: A 4. prioritás indikatív forrásigénye a rendeletekbe foglalt ágazati fejlesztésekkel együtt

5.4.6 A program lebonyolításban közreműködő szereplők és ezek felelősségi körének beazonosítása

- Fővárosi Önkormányzat és intézményei, nonprofit gazdasági társaságai
- Kerületi önkormányzatok és intézményei, nonprofit gazdasági társaságai
- Egészségügyi, szociális és oktatási intézmények, fenntartóik
- Fővárosi sportszervezetek
- Kormányzati szereplők

5.5 VERSENYKÉPES, OKOS GAZDASÁG ÉS SZOLGÁLTATÓ ÖNKORMÁNYZATOK (5. PRIORITÁS)

A Nyitott Budapest stratégiai cél megvalósítását célzó beavatkozási terület a Versenyképes, okos gazdaság és szolgáltató önkormányzatok, mely Magyarország és az Európai Unió azonos magasszintű céljaihoz kapcsolódik.

Az Európai Unió Regionális Versenyképességi Index mutatót használ annak mérésére, hogy egy régió mennyire képes vonzó és fenntartható környezetet biztosítani a vállalkozások és a lakosok számára a letelepedéshez, illetve a működéshez vagy munkához. A Regionális Versenyképességi Index alapján Budapest és várostérsége jelentős lemaradásban van a versenytársként emlegetett V4 fővárosi térségekhez képest.

Budapest elsősorban a hatáskörébe tartozó közszolgáltatások minőségi és smart fejlesztésével, saját szervezeti és eljárásrendi fejlesztéseivel, a közsférában keletkező adatok megosztásával tud hozzájárulni az üzleti környezet javításához. E mellett kezdeményező szerepet vállal a városi kihívásokhoz kapcsolódó innovatív megoldások támogatása területen és a Kormány partnere kíván lenni a vállalkozások termelékenységét is növelő digitális átállás előmozdításában. Ezen célok mentén a prioritás kapcsolódik a Budapest Gazdaságélénkítési és Munkahelyteremtési Stratégiájához (2015-2021), és Budapest okos város keretstratégiájához.

A Smart Budapest környezeti, társadalmi és gazdasági szempontból is fenntartható város, amely a modern technológia adta lehetőségek felhasználásával és a társadalom szerepvállalásának növelésével élhető várost jelent a városlakók számára.

A Smart Budapest Okos Város Keretstratégia céljai, hogy Budapest

- a nemzetközi innováció egyik központja, ezáltal a tudástranszfer célpontja legyen;
- az erőforrások és a keletkező hulladék fenntartható felhasználásával óvja környezetét;
- fenntartható, a város élhetőségét növelő mobilitási rendszert hozzon létre;
- a XXI. század környezeti és technológiai változásaira válaszolni képes város legyen;
- lakói nyitott és együttműködő társadalomban éljenek;
- a fenntartható és helyi gazdaság fejlesztésére alapozva fejlődjön tovább.

A Smart Budapest egy emberközpontú, komplex szemléletet kíván érvényre juttatni, amely a fejlődő technológia adta eszközöket a fenntarthatóság és élhetőség szolgálatába állítja.

Budapest a gazdasági növekedés legfontosabb helyszíne az ország, gazdasági, oktatási és különösen a kutatás-fejlesztésben elért teljesítménye és az erőforrások koncentrációja miatt. Magyarország GDP-jének 36%-a (2018) származik Budapestről, a K+F-tevékenység a fővárosban koncentrálódik. Az ország 3491 (2018) kutatóhelyének több mint a fele (52%) működött a városi térségben munkát biztosítva a kutatással foglalkozók 61%-ának. 2018-ban országosan egy kutató-fejlesztő helyre 186 millió forint K+F-ráfordítás jutott, Budapesten ez az érték 256 millió forintot tett ki, 45%-kal többet az országos átlagnál. Ugyanakkor Budapesten is alacsonyak nemzetközi viszonylatban a K+F-re fordított források.

Budapest gazdaságának gerincét a szolgáltatások adják, 84% a szektorban foglalkoztatottak aránya, így a – koronavírus miatt kihirdetett veszélyhelyzetnek köszönhető korlátozások és a csökkenő háztartási jövedelmek miatt bekövetkező – keresletcsökkenés a szektor szereplőit súlyosan érintette: kiemelkedő a turizmus és vendéglátás nehéz helyzete, az átlagtól jobban érintett továbbá a személyszállítási szektor, a kézműves szektor, a személyi szolgáltatások,

valamint a művészet, szórakozás, kultúra, sport és szabadidős szolgáltatások köre. A gépipar elsősorban az ellátási láncokban elfoglalt helyzete miatt érintett.

A főváros az ország legnépszerűbb turisztikai célpontja. A budapesti turizmus túlnyomórészt a nemzetközi vendégforgalomra épül, ami a határok lezárásával szinte teljes mértékben leállt és a becslések szerint – a fogyasztási szokások változása, a biztonságérzet lassabb helyreállása miatt – csak relatív hosszú távú visszarendeződésre lehet számítani. A COVID járvány előtti időszakban a külföldi forgalom egyértelműen Budapest-központú volt, a turisták tízből 6 vendégéjszakát a fővárosban töltöttek el (2018). A külföldi vendég-éjszakák közel 60%-a (2018) Budapesten realizálódott a kereskedelmi szálláshelyek tekintetében. Az üzleti célú szálláshelyek tekintetében ez a szám közel 65% (2018). A főváros turisztikai célpont szerepkörét a széles kulturális kínálatának, a hazai és nemzetközi konferenciáknak, valamint gyógyfürdőinek, szolgáltatásainak köszönheti. 2019-ben a vendégéjszakák száma meghaladta a 14 milliót. A turisztikai szektor újraindulásával itt is lehetőség kínálkozik a digitalizáció előmozdítására, a környezettudatos szemlélet erősítésére.

5.5.1 A prioritás keretében tervezett intézkedések

A prioritás intézkedései hozzá járulnak ahhoz, hogy Budapest 2030-ig Közép-Európa vezető gazdasági térségévé váljon a gazdasági erejét és jövedelemtermelő képességét is alapul véve. Az intézkedések az innovációra, a digitalizációra és a fenntartható turizmusra irányulnak.

5.5.1.1 Fenntartható turizmus

Az intézkedés célja a főváros turisztikai kínálatának fejlesztése úgy, hogy az az értékőrzéssel, és a károsanyag-kibocsátás csökkentésével járjon, csökkentse a COVID-19 járvány előtt belvárosban jelentkező erős területi koncentrációt és a helyi keresletre alapozott fenntartható működést biztosítson a jövőben. Mindezt úgy, hogy felhasználja a digitalizáció adta lehetőséget, ezzel növelve a hatékonyságot és javítva az ügyfélélményt.

5.5.1.2 Digitális átállás támogatása a KKV szektorban és az önkormányzati szolgáltatásokban

Az intézkedés a vállalkozások és a közszolgáltatások terén kívánja a digitális átállás ütemét felgyorsítani. Szempontként jelenik meg a digitális akadálymentesítés is. A szolgáltató és okos város koncepció keretében szükség van a hatékony működést és városlakók elégedettségét, valamint a vállalkozások számára fontos működési környezetet jelentő adminisztratív és tájékoztatási szolgáltatások és együttműködési platformok megújítására.

5.5.1.3 Nyílt innováció a városi szolgáltatások fejlesztésében

Az intézkedés célja a városi kihívások és az innováció szereplőinek jobb összekapcsolása, a város, mint – közösség, terület, szolgáltatási környezet, infrastruktúra stb. – innovációs platform erősítése. Ennek érdekében a szükséges szervezeti és finanszírozási eszközrendszer kiépítése, a katalizáló szerep érvényesítése, hogy a városban minél több, a város problémáinak megoldására vagy lehetőségeinek kihasználására irányuló üzleti kezdeményezés tudjon piacépítő termékké, szolgáltatássá fejlődni. A közsféra egyik eszköze, amivel a vállalkozások

működését, az innovatív megoldások kialakulását segítheti, a közszférában keletkező adatok megosztása.

5.5.2 Indikátorok

Az indikátorok pontos meghatározása akkor válik lehetővé, amikor a monitoring rendszer jogszabályi környezete véglegesedik.

A fejlesztéseket és a forrásokat nyomon követő monitoringrendszer adatait a Központi Statisztikai Hivataltól kell bekérni, illetve saját adatok gyűjtését is meg kell oldani. A program 5. prioritása tartalmazza azt a stratégiai projektet, melynek feladata lesz a területfejlesztési program végrehajtásának monitoring rendszerének kialakítása és működtetése, azaz a városfejlesztési célok megvalósításának nyomon követése, értékelése, rendszeres jelentések készítése és megjelentetése a budapesti online okos város platformon.

5.5.3 A prioritás kapcsolódása a releváns, 2021-2027 közötti programozási időszak európai uniós szakpolitikai célkitűzéseivel és egyedi célkitűzéseivel

A prioritás kapcsolódik a 1. szakpolitikai célkitűzéshez (PO1): Intelligensebb Európa - Innovatív és intelligens ipari átalakulás, valamint az 5. szakpolitikai célkitűzéshez (PO5): A polgárokhoz közelebb álló Európa a városi, vidéki és part menti térségek fenntartható és integrált fejlesztése és a helyi kezdeményezések támogatása révén.

A prioritás kapcsolódása a Partnerségi megállapodásban rögzített egyedi célkitűzésekhez:

- A kutatói szakmai előmenetel támogatása, vonzóbb kutatói életpálya kialakítása.
- Kutatói infrastruktúrák fejlesztése, tudományos és innovációs parkok új hálózatának létrehozása.
- Az ipar és kutatás, felsőoktatás, kutatóintézetek és vállalkozások együttműködésének támogatása, termékfejlesztés ösztönzése.
- A vállalkozások hozzáadott érték termelésének növelése.
- Kiemelt növekedési potenciállal rendelkező, a zöld gazdasághoz kapcsolódó feldolgozóipari vállalkozások támogatása.
- A vállalkozások támogatása az új technológiákra történő sikeres átállás, innováció, fenntartható technológiaváltás és a digitalizáltság növelése terén.
- Értékláncbeli sikeres részvétel erősítése, vertikális és innovációs együttműködések, a nemzetközi piacra lépés támogatása.
- A KKV-k IKT használatának szemléletformálása, a cégek ösztönzése, támogatása, digitalizációs szintjének emelése, IKT eszközökhöz és megoldásokhoz való hozzáférési lehetőségek bővítése.
- Stratégiai ágazatokra és kiemelt növekedési potenciálú vállalkozásokra fókuszáló vállalkozásfejlesztési programok.

- Térségi és helyi gazdaság erősítése, továbbá gazdaságfejlesztési akciók, komplex programok támogatása területi kiegyenlítési céllal, kiemelten a legkevésbé fejlett térségekben.
- Korszerű digitális megoldások fokozatos bevezetése a közigazgatási munkába (pl. korszerű adatvédelmi, adatelemzési, feldolgozási megoldások, mesterséges intelligencia, szoftverrobotok stb.).
- Átfogó városfejlesztési programok a városokban és funkcionális vonzáskörzeteikben átfogó térségi programok, integrált területi beavatkozások keretében.
- Gazdaságfejlesztési célú térségi fejlesztési programok a helyi erőforrások kihasználásával.

5.5.4 Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban a forrás típusának és nagyságrendjének előzetes meghatározásával

Intézkedés	Ütemezési terv	Indikatív forrásigény (Millió Ft)	Finanszírozó forrás
1. Fenntartható turizmus	2021-27	51 000	uniós, hazai,
2. Digitális átállás támogatása a KKV szektorban és az önkormányzati szolgáltatásokban	2021-27	16 460	uniós, hazai
3. Nyílt innováció a városi szolgáltatások fejlesztésében	2021-23	13 000	uniós, hazai
Összesen:		80 460	

19. táblázat: Az 5. prioritás indikatív forrásigénye a rendeletekbe foglalt ágazati fejlesztésekkel együtt

5.5.5 A program lebonyolításban közreműködő szereplők és ezek felelősségi körének beazonosítása

- Fővárosi Önkormányzat és érintett intézményei
- Kerületi önkormányzatok
- KKV-k
- Egyetemek
- Kormányzati szereplők

6 A TERVEZÉSKÍSÉRŐ ELJÁRÁSOK DOKUMENTÁCIÓJA

Főváros Területfejlesztési Programja az Integrált Fejlesztési Programmal (IFP) és az Integrált Településfejlesztési Stratégiával (ITS) összhangban készült el. Az ITS készítését megelőzően a partnerség jegyében első lépésként interjúk készültek vállalatok, kerületek, közszolgáltatók körében, valamint általános és tematikus kérdőívek kerültek kitöltésre a lakosság és tematikus szereplők körében. A társadalmasítás keretében lakossági fórumra és a dokumentum online véleményezésére is sor került.

A FŐTEP a partnerség jegyében a tervezésben és végrehajtásban érintett területi és ágazati szervezetek (ld.: 7. fejezet) számára is megküldésre került véleményezés céljából, észrevételeik és az azokra adott tervező válaszok a 11. melléklet 2. és 3. pontjában találhatóak.

6.1 FELÜLVIZSGÁLATI, MÓDOSÍTÁSI FOLYAMAT

A dokumentum felülvizsgálata és a program esetleges módosítása szükségessé válhat külső körülmény, szabályozás megváltozása esetén (pl. partnerségi program, operatív programok egyéb uniós forrásokhoz kapcsolódó programok vagy a végrehajtáshoz kapcsolódó szabályozás kihirdetése, módosítása), vagy belső körülmény megváltozása esetén (területfejlesztési / városfejlesztési koncepció, módosítása, a végrehajtás előrehaladásához, ex-ante értékelés kapcsolódó felülvizsgálat).

A 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet rendelkezik a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól. A FŐTEP felülvizsgálata és módosítása ugyanezen előírások mentén történik.

Tekintettel arra, hogy a FŐTEP készítése idején még nem került elfogadásra a Partnerségi Program és a kapcsolódó Operatív Programok, a felülvizsgálat, területi hatásvizsgálat feltételei és szempontjai nem kerültek meghatározásra. A tervezéskísérő eljárások dokumentációja az Európai Unió források felhasználásáról szóló szabályozás kihirdetése után lehetséges.

6.2 STRATÉGIAI KÖRNYEZETI VIZSGÁLAT

A 2021-27-es időszakra szóló Fővárosi Területfejlesztési Program környezeti és fenntarthatósági szempontú értékelése a (Stratégiai) Környezeti Vizsgálata (továbbiakban SKV). Az SKV az egyes tervek, illetve Programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet előírásainak megfelelően készült. A feladat része a környezetvédelmi szempontok érvényesülésének segítése a Program véglegesítésének folyamatában, valamint a kapcsolódó környezeti értékelés elkészítése, beleértve az értékelés társadalmi egyeztetésének lebonyolítását és dokumentálását is.

Az SKV célja a Program környezeti és ezzel összefüggő társadalmi hatásainak előrejelzése és értékelése elsősorban az országos és Fővárosi környezetvédelmi célok megvalósulása és a fenntartható fejlődés irányába történő elmozdulás szempontjából. Az SKV fő célja környezeti és fenntarthatósági szempontból értékelni a Programban megjelenő célokat,

prioritástengelyeket, szükség esetén lebontva az intézkedések szintjére. Az SKV így – mint általában minden hatásvizsgálati folyamat – kedvező irányba befolyásolja a terveket, segít elkerülni az elfogadhatatlan hatásokat, az esetleges problémákra megfelelő kompromisszumot találni.

A SKV a tervezés teljes folyamatában, így már annak korai szakaszaiban is támogatja a tervezőket abban, hogy a Programban hogyan lehet a környezeti követelményeket a legmegfelelőbben megjeleníteni, és a környezeti fenntarthatóság irányába kedvező elmozdulásokat elérni. Ennek érdekében az SKV készítői a 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet előírásainak megfelelően a különböző, a környezet védelméért felelős szervekkel (hatóságok és államigazgatási szereplők) is felvették a kapcsolatot. Az SKV partnerségi folyamatán keresztül a közvélemény, a szakértők és a civil szervezetek figyelemmel kísérhetik a környezeti értékelés teljes folyamatát az SKV tematikájának kialakításától a tervezésében való részvételen keresztül a végső környezeti jelentés elkészítéséig. A partnerek véleményét a jelentés figyelme veszi.

Az SKV eredményei két fő részre oszthatók. Egyrészt környezeti szempontból minősíti a Program megvalósulása nyomán kialakuló várható új állapotokat, véleményt alkot a Program prioritásainak, beavatkozásainak környezeti és fenntarthatósági teljesítményéről. Másrészt segíti megtalálni a környezeti szempontból optimális, legnagyobb eredménnyel és legkisebb kockázattal járó utat, melyhez alkalmazható javaslatokat fogalmaz meg a későbbi tervek és projektek környezeti megfelelőségének elősegítése céljából.

Az SKV III. pontja tartalmazza a Program környezeti eredményességének javítására tett javaslatokat, melyek között programcsomagra és projektekre vonatkozó ajánlások is szerepelnek, valamint általános termőföld- és talajvédelmi jogszabályi előírásokat is tartalmaznak, melyeket a projektszintű előkészítés során szükséges figyelembe venni. Az SKV IV. pontjában projektszintű tervezésre vonatkozó megállapításokat és javaslatokat tett, melyek a projektek előkészítése, végrehajtása, fenntartására során hasznosíthatók.

A projektcsomagokra vonatkozó javaslatok beépítésre kerültek jelen dokumentumban:

- Javasoljuk akár a Program keretében szövegszerűen is egyértelműsíteni, de a végrehajtás keretében mindenképpen érvényesíteni azt a megközelítést, hogy a megújulóenergia-hasznosításon belül a nem biomassza-alapú energiaforrások élvezzenek prioritást, illetve a biomassza-hasznosítás kizárólag magas hatékonyságú, alacsony károsanyag-kibocsátással járó technológiával történhessen.
- Javasoljuk, hogy az épületek energetikai korszerűsítéséhez kapcsolódóan, az épületek nyári túlmelegedésének megelőzése céljából feltétlenül jelenjen meg az árnyékolás, a passzív szolár rendszerek, a zöldfalak és -tetők létesítésének ösztönzése.
- Javasoljuk, hogy a szennyvízhálózat korszerűsítéséhez kapcsolódóan az egyesített rendszerű hálózatok – csapadékvíz-hasznosítás és lefolyáskésleltetés révén történő – tehermentesítése (hosszú távon azok felszámolása) kapjon prioritást, hiszen az

éghajlatváltozás következtében várhatóan egyre gyakrabban fordulnak majd elő olyan helyzetek, amelyek során e technológiai megoldás fokozott közegészségügyi és üzemeltetési kockázatokhoz vezethet.

- A szennyvíziszap környezetbarát hasznosításának hosszútávú lehetőséget szintén javasolt megjeleníteni a Programban, tekintettel arra, hogy ez a hulladékáram legalább akkora problémát jelent a Főváros életében, mint a szilárd hulladék. A szennyvíziszap energetikai célú égetéssel történő hasznosítását semmiképpen nem javasoljuk.
- Javasoljuk, hogy a csapadékvíz-gazdálkodási intézkedések valamennyi vízgazdálkodási intézkedéssel kerüljenek összehangolásra.
- Javasoljuk hangsúlyosan megjeleníteni a Programban az adaptív csapadékvíz-gazdálkodási gyakorlat jelentőségét, amely kiemelt hangsúlyt fektet a vízvisszatartásra, a víz helyben történő hasznosítására, illetve elszikkasztására (e gondolatkör részeként értelmezhető a csapadékvíz késleltetett levezetése is a vízkárok megelőzése érdekében).
- A fejlesztések, beavatkozások megvalósítása során minden esetben a racionális, okszerű területhasználatra kell törekedni. A környezetvédelem, táj- és természetvédelem tekintetében mindenképpen ügyelni kell a környezet és táj eltartó- és tűrőképességével, a táj terhelhetőségével való összhang biztosítására, a természeti erőforrások védelmére, degradációjuk megelőzésére, valamint a területigények minél kisebb termőterület-kieséssel járó harmonikus összehangolására.
- A meglévő erdőterületek érintettsége nem javasolt a fejlesztések által. Amennyiben a tervezés során erdőterületek érintettsége merül fel, javasolt az erdészeti hatóság bevonása az előkészítésbe.

Főbb megállapítások

A Program alapján megvalósuló intézkedések eredményeként várható kedvező környezeti hatások és az azok között létrejövő szinergikus hatások összességében hozzájárulnak a környezeti célokhoz való hozzájáruláshoz és az életfeltételek, az életminőség kedvezőbbé válásához.

A Főváros esetében talajvédelmi szempontból 3 fő irányvonal határozható meg, amelyet figyelembe kell venni új beruházások esetében, a környezeti terhelések minimalizálása érdekében: **a barnamezős területek kármentesítése, a külső beépítetlen területeken a területfoglalás és beépítés minimalizálása, a kompakt városszerkezetre való törekvés, valamint a jelenlegi zöldfelületek megőrzése, jó karban tartása**, amelyen keresztül a talajok védelme is megvalósul. Általános szempont kell legyen a beruházások projekt szintű tervezése során, az átlagosnál jobb termőföldek megszűnését eredményező fejlesztések nem támogathatók, illetve a termőföldeket érintő fejlesztések addig nem támogathatók, amíg a barnamezős területek rendelkezésre állnak.

A Programban – különösen a 2014-2020 Fővárosi Területfejlesztési Programmal összehasonlítva – elenyésző azon infrastrukturális intézkedések száma, amelyek jelentős terhelést jelentenek a talajokra. Többségében olyan intézkedési elemek kerültek meghatározásra, amelyek megvalósulásuk esetében csökkenteni fogják a talajokra ható negatív terheléseket. Néhány intézkedés esetében ugyan kedvezőtlen hatás is prognosztizálható, de a javaslatok többsége inkább az intézkedések hatékonyságának növelésére fókuszál.

Ugyan a Program nem deklarálja célként a települési levegőminőség javítását, mégis számtalan fejezetében említést tesz e környezeti elem állapotjavításának szükségességéről, illetve a tervezett intézkedések ilyen irányú kedvező várható hatásairól. E megközelítésnek köszönhetően **a Programban szereplő beavatkozások megvalósulása, a kijelölt cselekvési irányok tényleges érvényesülése összességében a Főváros légszennyezettségének mérsékléséhez vezet**, mindenekelőtt a közlekedési és épületfűtési eredetű NO₂, NO_x, valamint szállópor-emisszió csökkentésének következtében. Természetesen e hatás kiváltásáért a Program egyes intézkedései eltérő mértékben és módon „felelősek”, lényeges azonban kiemelni, hogy a Program egyetlen intézkedése esetében sem azonosítható olyan fejlesztési irány vagy tervezett beavatkozás, amely komoly levegőszennyezettségi probléma kialakulásának, a vonatkozó egészségügyi határértékek túllépésének megemelkedett kockázatát rejti magában.

A Programban foglalt intézkedések környezeti hatásainak értékelése során alapvető szempont volt, hogy az elmúlt évtizedekben alkalmazott vízgazdálkodási gyakorlattal ellentétben, **ne a kárelhárítás központú szemlélet érvényesüljön** a stratégiai tervezés során. A rövidtávon negatív meteorológiai helyzetekből adódó helyi víztöbbletek elvezetése helyett – ahol lehetséges – **a vízvisszatartás és hasznosítás stratégiai és operatív megjelenítése és preferálása elsődleges szempont volt** a vizsgálat során. Általánosságban elmondható, hogy a Program – a helyzetelemzésre alapozva – megfelelően beazonosította a szélsőséges időjárási helyzetek gyakoriságának növekedéséből származó veszélyeket, a hóhullámokat, illetve a rövid időn belül lehulló nagy mennyiségű csapadékot, mint kezelendő problémákat, illetve az intézkedések között is több kiemelten célozza a probléma kezelését. A felszíni és felszín alatti víz mennyiségi és minőségi jellemzőinek alakulását legnagyobb mértékben befolyásoló intézkedések a *„Hatékony és fenntartható erőforrás-gazdálkodás”*, valamint a *„Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás”* prioritási tengely alatt kaptak helyet. Megállapítható, hogy a tervezet beavatkozási irányok összességében kedvező irányban befolyásolják a vizsgált környezeti elem állapotát, ugyanakkor a szennyvíziszap-hasznosítás kérdése véleményünk szerint nem a súlyának megfelelő részletettségű és hangsúllyal jelenik meg a Programban, továbbá hiányoljuk a csapadékvíz ingatlanokon belüli visszatartása és hasznosítása fontosságának említését. Említést érdemel továbbá, hogy a fenntartható turizmus fejlesztésének keretében a használt termálvizek felszíni befogadóba történő beeresztése jelentősen terhelheti a felszíni víztest minőségi állapotát, annak függvényében, hogy a használt termálvíznek milyen az összetétele (pl. fenoltartalom, összes só mennyisége).

Noha közvetlenül egyik prioritás vagy azok intézkedés sem célozza meg a táj és a település, valamint azok részeként az épített és régészeti örökség védelmét, a Program mégis számos olyan intézkedést és beavatkozást tartalmaz, amelyek közvetve vagy közvetlenül hatást gyakorolnak e környezeti rendszerek állapotára. Összességében megállapítható, hogy e hatások jellemzően kedvező irányúak, döntően az épített környezet és a települési zöldfelületek minőségének javulását eredményezik.

A Programban foglalt intézkedések kétféle szempontrendszer mentén hozhatók kapcsolatba az éghajlattal, mint környezeti rendszerrel, illetve annak változásával. Egyrészt azt vizsgáltuk, hogy a tervezett beavatkozási irányok milyen mértékben növelik, vagy mérséklék a légköri üvegházhatású gáz koncentráció alakulását és ezáltal mennyiben járulnak hozzá magához a globális éghajlatváltozáshoz, másrészt ugyanilyen súllyal bíró vizsgálati szempontként értékeltük, hogy a dokumentumban foglalt feladatok mennyiben segítik elő az éghajlatváltozás már elkerülhetetlen hatásaihoz való alkalmazkodást. Mindenekelőtt érdemes leszögezni, hogy **a Program kifejezetten hangsúlyosan kezeli azokat a beavatkozási területeket, amelyek érdemben képesek elősegíteni az éghajlatvédelmi célok elérését.** Ezt támasztja alá, hogy a Program 5 db prioritási tengely közül három is a klímavédelem szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró „Zöld városfejlesztés” specifikus cél megvalósítását szolgálja, de a „Kezdeményező városkormányzás” specifikus cél alatt szereplő intézkedések is összhangban vannak az éghajlatvédelmi erőfeszítésekkel. Míg a *„Hatékony és fenntartható erőforrás-gazdálkodás”, valamint „Alacsony kibocsátású városi mobilitás”* prioritási tengelyek az üvegházhatás gázemisszió mérséklését segítik elő, addig a *„Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás”* prioritás alatt szereplő zöldinfrastruktúra-fejlesztések a szén-dioxid elnyelése révén képesek hozzájárulni a légköri üvegházgáz-koncentráció – összességében azért elhanyagolható mértékű – csökkentéséhez. A *„Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás”* prioritási tengely két olyan fejlesztési területre koncentrál, amelyek városi környezetben az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásban valóban kulcsszerepet töltenek be, ezek: a városi zöldterületek bővítése, minőségi fejlesztése, élőhely-rehabilitáció; valamint a vízkárok elleni védelem. A Kék-zöldinfrastruktúra-hálózatok alapvető jelentőséggel bírnak a városi hősziget-hatás mérséklésében, nyári hőhullámok alatt jelentősen javítják a környéken élők komfortérzetét, illetve – az extra hőterheléssel járó megbetegedések megelőzése révén – az itt lakók egészségi állapotát is. A települési csapadékvíz-gazdálkodás és a lokális vízkárelhárítás esetében ugyanakkor némi ellentmondás mutatkozik a Program egyes részei között, míg az elérendő célok részletes meghatározását tárgyaló fejezetben a vízvisszatartással ellentétben a vízvezetés szerepel hangsúlyosan, addig a Program operatív munkarésze a vonatkozó prioritás tartalmának részletes bemutatása során – helyesen – a vízvezetés mellett a záportározók kapacitásbővítésére, csapadékvíz-visszatartási és hasznosítási célú zöldfelületi fejlesztésekre is kitér.

A Program tervezése során – a dokumentum tervhierarchiában elfoglalt helyének köszönhetően – nem feladat a tervezett intézkedések projektszintű programozása, sem az intézkedések helyszíneinek konkrét megjelölése. Éppen ezért az **egyes élőhelyek, ökoszisztéma szolgáltatások konkrét érintettsége, hatásoknak történő kitettsége sem**

határozható meg pontosan. Mindazonáltal az élőhelyeket terhelő hatások – elsősorban az élőhelyek fragmentációja, elszigetelődés; zavarás, szennyezések; területfoglalás – a következő prioritások és intézkedéseik esetében képzelhető el:

- *Hatékony és fenntartható erőforrás-gazdálkodás* (Távhő-ellátó rendszer fejlesztése, Beruházás a körforgásos gazdaságba, Beruházás a körforgásos gazdaságba)
- *Alacsony kibocsátású városi mobilitás* (Közösségi közlekedés fejlesztése, Járműfejlesztés, Aktív mobilitás feltételeinek javítása);
- *Versenyképes okos gazdaság* (Fenntartható turizmus).

Ezzel szemben a *Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás* prioritás esetében a javító hatású intézkedések súlya várhatóan nagyobb lesz, mint a terhelő hatásúaké. A Kék-zöld infrastruktúra fejlesztése intézkedés javítani fogja az élőhelyek közötti kapcsolatokat, adott esetben új élőhelyek is létrejöhetnek. A Csapadékvíz-gazdálkodás és árvízvédelmi rendszer fejlesztése (gondos tervezés mellett) szintén vizes élőhelyek, vízhez kötött ökoszisztémák kialakulását, javítását eredményezheti. Ugyanakkor az árvízvédelmi fejlesztések esetében fokozottan figyelembe kell venni a partmenti sáv élőhelyeinek megóvását, a kereszt- és hosszirányú átjárhatóság biztosítását.

A környezeti elemek, rendszerek állapota minden esetben direkt vagy indirekt módon befolyásolja az emberek egészségi állapotát és életminőségét. A jövőkép elvárása értelmében tehát Budapest 2030-ban élhető városként biztosítja a megfelelő lakáskörülményeket, az itt élők képzettségének megfelelő munkahelyet, az egészséges környezetet, a szociális és közbiztonságot, illetve az élet minden területén az esélyegyenlőséget. **Összességében megállapítható tehát, hogy a Program valamennyi prioritása, intézkedése – ha csak közvetve is – hatással van az emberi egészségre, valamint a társadalmi-gazdasági helyzetre.**

A Program néhány intézkedése esetében azonban közvetlen hatás is kimutatható, a „Prevenció, egészségmegőrzés” intézkedés célirányos beavatkozásai mellett, pl. a körültekintően megvalósuló, megfelelő technikai megoldásokat alkalmazó épületenergetikai fejlesztések, felújítások minimalizálják a penészedés, túlfűtés, nyári túlmelegedés emberi egészségre ártalmas következményeit, a vízcsövek cseréje az ivóvízminőség javítását eredményezi, a zöldfelületek bővítése és fejlesztése pedig nyári hőhullámok közegészségügyi kockázatainak mérséklésében jut kiemelt szerephez.

Összességében megállapítható, hogy új környezeti probléma, vagy konfliktus megjelenésére, valamint a már fennálló tartós, jelentős mértékű és biztosan bekövetkező fokozódására **egyik prioritás, vagy intézkedés megvalósulása esetében sem kell számítani.** Ugyanakkor **olyan fejlesztési területeket is tartalmaz a Program, ahol a beavatkozások eredményeként a meglévő környezeti konfliktusok oldódnak,** például a megújuló energiafelhasználás térnyerése, az alacsony kibocsátású közlekedési módok, vagy a kék-zöld infrastruktúra fejlesztései miatt. Végül mindenképpen érdemes kiemelni, hogy a **Program tervezési szintje számos esetben nem teszi lehetővé a várható hatások pontos megállapítását,** ami hangsúlyozottan felhívja a figyelmet a végrehajtás jelentőségére, az azt előkészítő és lebonyolító szakemberek felelősségére. A környezeti elemek és rendszerek káros igénybevételének és terhelésének megelőzését szem előtt tartva a környezeti értékelő

jelentésben számtalan javaslatot fogalmaztunk meg mind magának a Programnak az esetleges kiegészítésre, kismértékű módosítására, mind a végrehajtás során kiemelt figyelemmel követendő szempontokra.

Javaslatok a Program környezeti eredményességének növelésére

7 A VÉGREHAJTÁSÁBAN KÖZREMŰKÖDŐ SZERVEZETEK KÖZTI MUNKAMEGOSZTÁS, EGYÜTTMŰKÖDÉS ÉS INFORMÁCIÓCSERE MEGHATÁROZÁSA, AZ ÉRDEKÉRVÉNYESÍTÉS RENDSZERE

A Területfejlesztési Program végrehajtásának fő felelőse és egyben a legfontosabb közreműködője Budapest Főváros Önkormányzata. A Főpolgármesteri Hivatalon belüli munkamegosztás alapján a legnagyobb szerepe a Várostervezési Főosztálynak és a Közbeszerzési és Projektmenedzsment Főosztálynak van.

Legfőbb döntéshozói szint a Fővárosi Közgyűlés. A döntések előkészítését, egyeztetését a főpolgármesteri és helyettesi kabinetek és az egyes bizottságok végzik. A Várostervezési Főosztály az operatív döntéselőkészítésért és a monitoring jelentések készítéséért felelős.

A pályázatos rendszerben történő projektmegvalósítás során az adott operatív program közreműködő szervezete is a végrehajtásban érintett szereplő lesz.

A stratégiai irányításba, a stratégiai döntések előkészítésébe, a projektek kidolgozásába és végrehajtásába, a program monitoring tevékenységbe több szervezeti egység is bekapcsolódik, feladatot vállal az alábbiak szerint:

Szereplők	Feladat, tevékenység
Közyűlés	– a döntéshozás legfelsőbb szintje
Főpolgármesteri Kabinet és bizottságok	– döntések egyeztetésének szintje
Városdiplomácia	– nemzetközi kapcsolatok
Budapest Főváros Önkormányzat Közgyűlésének bizottságai	
Emberi Erőforrások Bizottsága	– a szociális, kulturális, köznevelési és közművelődési, sport és turisztikai ágazatba tartozó fővárosi önkormányzati feladatokkal összefüggő ügyek
Klímavédelmi és Környezetvédelmi Bizottság	– a klímaváltozás feltartóztatása, káros hatásai megelőzése és csökkentése, illetve a környezet- és természetvédelmi kérdésekkel összefüggő ügyek
Városfejlesztési és Közlekedési Bizottság	– Budapest épített környezetének megóvásával és fejlesztésével, közlekedésének működtetésével és fejlesztésével, a településrendezéssel és településszervezéssel összefüggő ügyek

Pénzügyi és Közbeszerzési Ellenőrző Bizottság	<ul style="list-style-type: none"> – a Budapest Főváros Önkormányzata pénzgazdálkodása szabályosságának és célszerűségének ellenőrzésével kapcsolatos ügyek – a Budapest Főváros Önkormányzata, mint ajánlatkérő, valamint a Budapest Főváros Önkormányzata tulajdonába tartozó, általa irányított vagy felügyelt ajánlatkérőknek a közbeszerzési törvény hatálya alá tartozó beszerzéseivel összefüggő ügyek
Tulajdonosi Bizottság	<ul style="list-style-type: none"> – Budapest Főváros Önkormányzatának vagyonával való gazdálkodással, a vagyon fölötti tulajdonosi jogosítványok gyakorlásával, valamint Budapest Főváros Önkormányzata költségvetésének tervezésével és végrehajtásával összefüggő ügyek
Főpolgármester-helyettesek	
Okosvárosért és részvételiségért felelős főpolgármester-helyettes	<ul style="list-style-type: none"> – stratégiai tervezés – koordináció az ágazatokkal
Városüzemeltetésért felelős főpolgármester-helyettes	
Humán területekért felelős főpolgármester-helyettes	
Budapest Főváros Önkormányzatának Főosztályai	
Várostervezési Főosztály	<ul style="list-style-type: none"> – döntési javaslatok előkészítő szintje – monitoring jelentések készítése – urbanisztika, építészet, tájépítészet, infrastruktúra
Városüzemeltetési Főosztály	<ul style="list-style-type: none"> – közlekedés, kommunális rendszerek, vízközmű
Klíma és Környezetügyi Főosztály	<ul style="list-style-type: none"> – klímastratégia, környezeti monitoring, klímaügyi koordináció – a megvalósítandó projektekben érvényesített a klímaügyi szempontokat
Közbeszerzési és Projektmenedzsment Főosztály	<ul style="list-style-type: none"> – pályázatok előkészítése – közbeszerzések, támogatás és projektmenedzsment
Koordinációs Főosztály	<ul style="list-style-type: none"> – társadalmi együttműködés
Társadalmi együttműködés Osztály	<ul style="list-style-type: none"> – a részvételi folyamatok szakmai támogatását biztosítja
Szociálpolitikai Főosztály	<ul style="list-style-type: none"> – lakásgazdálkodás, szociális ügyek – a főosztály a megvalósítandó projektekben érvényesített az esélyegyenlőségi szempontokat

Kulturális, Turisztikai, Sport, és Ifjúságpolitikai Főosztály	– kultúra, turisztika, köznevelés, ifjúságpolitika, sport
Költségvetési Tervezési és Felügyeleti Főosztály	– költségvetéstervezés, monitoring és kontrolling, finanszírozásmenedzsment
Pénzügyi, Számviteli és Vagyonnyilvántartási Főosztály	– pénzügy, számvitel, számlázás, vagyonnyilvántartás és kataszter
Munkacsoportok	
Klímatudatos Budapest Munkacsoport	Budapest Főváros Önkormányzata három munkacsoport létrehozását kezdeményezte a civil rendelet megalkotásának keretében, illeszkedve az Integrált Településfejlesztési Stratégia és a Területfejlesztési Program célrendszeréhez, az azokkal összefüggő tématerületek mentén. A civil munkacsoportok lehetőséget kapnak arra, hogy még a döntéselőkészítési szakaszban véleményt mondhassanak a fejlesztési projektekről, stratégiákról.
Esélyteremtő Budapest Munkacsoport	
Kezdeményező Budapest Munkacsoport	
Projektek előkészítésében, végrehajtásában résztvevő fővárosi intézmények, gazdasági szervezetek	
Budapest Főváros Városfejlesztési Tervező Kft.	<ul style="list-style-type: none"> – stratégiai tervezés és felülvizsgálat – területrendezési eszközök elkészítése, felülvizsgálata – városfejlesztési kutatások – városfejlesztési projektek szakmai előkészítése
Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány	<ul style="list-style-type: none"> – projektek szakmai előkészítése, megvalósítása – vállalati stratégiák érvényesítése
Budapesti Módszertani Szociális Központ és intézményei	
Budapest Esély Nonprofit Kft.	
Budapesti Közlekedési Központ Zrt.	
Budapest Főváros Vagyonkezelő Központ Zrt.	
Fővárosi Közterület-fenntartó Nonprofit Zrt	
Budapesti Temetkezési Intézet Zrt	
Gyógyfürdői és Hévízei Zrt.	
HUHA	
Fővárosi Csatornázási Művek Zrt.	
Fővárosi Vízművek Zrt.	
Budapesti Távhőszolgáltató Nonprofit Zrt	
Foglalkoztatási társaság	

Fővárosi Lakásügynökség	
Fővárosi Lakhatási Szolgálat	
Szociális, kulturális, sport intézmények	
Platformok	
Fővárosi Érdekegyeztető Tanács	– véleményezés, javaslattétel
Fővárosi Időügyi Tanács	
Budapest Global Council (tervezett)	
Budapest Brand Zrt.	– kommunikáció támogatása – kutatások
Civil Iroda	– együttműködés a Civil Munkacsoportokkal – ötletek, javaslatok befogadása
Kormányzati és ágazati szereplők	
Végrehajtásban érintett minisztériumok	
Program Végrehajtásért Felelős Minisztérium	
Országos Területfejlesztési Tanács	
Érintett területi és ágazati szereplők (kerületi önkormányzatok, hivatalok, hatóságok, szövetségek, szervezetek)	

20. táblázat: A Területfejlesztési Program végrehajtásában résztvevő szereplők és feladataik

7.1 PARTNERI EGYÜTTMŰKÖDÉS A PROGRAM-VÉGREHAJTÁSBAN

A Területfejlesztési Program sikeres megvalósítása csak a stakeholderekkel együtt lehet sikeres. A Fővárosi Önkormányzathoz közvetlenül köthető szervezetek és szervezeti egységek mellett fontos szerepet kaphatnak a Program végrehajtásában a külső, de a megvalósításra (pozitív vagy negatív) hatással bíró szereplők.

A partnerségi terv alapjául szolgáló Rendelet 18. § (5) bekezdése alapján a megyei területfejlesztési koncepciót és programot véleményezésre meg kell küldeni a szomszédos megyei önkormányzatoknak és a Rendelet 10. számú mellékletében szereplő, következő szervezeteknek:

- Országos Területfejlesztési Tanács
- Miniszterek
- Országos önkormányzati érdekszövetségek
- Érintett térségi fejlesztési tanácsok
- Érintett megyei jogú városok önkormányzata (Budapest Főváros Önkormányzata és kerületi önkormányzatok)

A Program végrehajtása szempontjából különösen fontos a Pest Megyei Önkormányzattal és a kerületi önkormányzatokkal fenntartandó és elmélyítendő kapcsolat, illetve a program megvalósulásában érdekelt kormányzati intézményekkel, és intézményfenntartókkal

kialakítandó együttműködés. Mivel Budapest csak térségi partnereivel együtt lehet sikeres, a szükséges együttműködési fórumokat létre kell hozni.

7.1.1 Kerületi önkormányzatokkal való együttműködés

Budapest Területfejlesztési Programja a főváros egészére vonatkozó program a 2021-től kezdődő fejlesztési ciklusra. A sikeres forrásfelhasználás egyik kulcsa a fővárost alkotó önkormányzatokkal történő partneri együttműködés kialakítása és gyakorlása. A Területfejlesztési Program elfogadását megelőzően a kerületek véleményt nyilváníthatnak a programról, illetve javaslatokat tehetnek hozzá. A végrehajtás során a kerületekkel történő együttműködésnek négy általános variánsa lehet:

- olyan hálózatos projektek megvalósítása, melyek több kerületet érintenek és ezek összehangolása szükséges, például infrastruktúra-fejlesztések
- olyan fejlesztések, melyek a főváros határán túl nyúlnak és térségi szintű beavatkozást igényelnek, például közlekedési, árvízvédelmi, természetvédelmi projektek
- olyan fejlesztéseknek az irányítása, amelyek állami kompetenciába tartoznak, de a főváros területén valósulnak meg. Ilyenek lesznek például az egészségügyi és a közlekedési fejlesztések egy része
- kerületi szintet meghaladó jogi, finanszírozási kérdések előmozdítása. Például fejlesztési terület tulajdonjogának rendezése, kármentesítési projektek forrásigényének biztosítása

A kerületi önkormányzatokkal történő együttműködéseknek egyedi esetei lesznek, az alábbiak szerint:

- projektek, ahol fővárosi tulajdon és/vagy finanszírozási érintettség jelen van;
- ahol üzemeltetési koordináció és jogi kérdések tisztázására van szükség (közterületek, utak fejlesztése, üzemeltetése);
- kerületet érintő forgalomszabályozás, közösségi közlekedési szolgáltatások változása;
- alközpontok minőségi fejlesztéséhez kapcsolódó közlekedési területek, szolgáltatások fejlesztésének összehangolása;
- közműfejlesztések; csapadékvíz kezelés és szennyvíz-kezelés problémáinak megoldása;
- parkolás – koordináció, szabályozási kérdések;
- turizmus – koordináció, szabályozás (turistabuszok parkolása, közlekedése, túlturizmus negatív hatásainak koordinatív kezelése, közösségi gazdaság kereteinek meghatározása);
- műemlékek és helyi védett épületeket megújítása – főváros kezdeményező szerepe, társasházak nem rendelkeznek elegendő forrással, még az önkormányzatok támogatásával sem;
- Szociális, közművelődési, közgyűjteményi, kulturális projektek koordinációja

- Egészségügy – koordináció: kerülethatárokat átlépő ellátási kérdések, Egészséges Budapest Program fejlesztései;
- Fejlesztések összehangolása általában: információ, fővárosi és helyi beruházások ütemezésének összehangolása;
- Információ és adatmegosztás, adatharmonizálás, okos fejlesztések (pl. fakataszter) – megfizethető, pontos adatok a kerületek számára; fővárosi szinten összehangolt okos fejlesztések, fragmentáció és párhuzamosságok elkerülése;
- Barnamezős beruházások
- Távhőszolgáltatás fejlesztése
- Klímavédelmi intézkedések koordinációja.

7.1.2 Pest Megye Önkormányzatával és pest megyei településekkel való együttműködés

A Főváros és a Megye, mint metropolisztérség egy többpólusú hálózatot alkot, ahol jelentős ipari, gazdasági, igazgatási és kulturális alközpontok működnek és egy regionális innovációs hálózatot alkotnak. Egyes csomópontokban kiemelt koncentrációt mutatnak a hazai és nemzetközi ellátási láncokhoz, ipari modernizációhoz kapcsolódó szolgáltatások, ipari és technológiai vállalkozások és innovációs tevékenységek. Különösen a kaputérségekben, ami indokoltá teszi az integrált területi tervezést és együttműködést az érintettek között.

A Főváros határán átnyúló projektek esetében mindenképpen szükséges a Megyei Önkormányzattal, illetve az adott megyei településsel a partneri kapcsolat kialakítása a projektcélok mentén. A Budapesti Agglomeráció Fejlesztési Tanács korábban ellátta ezt a feladatot, de megszűnésével a két félnek, azaz Budapestnek és a Megyének kell a kooperációt megvalósítaniuk. Pest megyén belül is leginkább az agglomerációs települések jöhetnek szóba a közös fejlesztések esetén, hiszen ez a térség egybe nőtt már Budapesttel, nemcsak fizikai, hanem napi működési szinten is. Leginkább a hálózatos, infrastrukturális fejlesztések tartoznak ide, de környezetvédelmi, természetvédelmi projektek is tartozhatnak ebbe a kategóriába. Partneri együttműködések tematikus és területi szinten valósulnak meg.

A tematikus együttműködés lehetséges területei:

- A partnerség erősítése az innovációs ökoszisztéma és egyes kiemelt ágazatok, értékláncok mentén a digitális transzformáció, ipari modernizáció, technológia vezérelt megoldások gyors adaptációja, innovációs együttműködések érdekében – összhangban a Program gazdaságfejlesztési, közlekedésfejlesztési és partnerségi célkitűzéseivel, és különösen a nyílt innovációs kezdeményezéssel.
- A Főváros és Pest megye makrorégiós szerepéből következő lehetőségek részletesebb tárgyalása, Budapest Node koncepciója (mint európai korridorok, Dunai Nagyrégió, Kárpát-medencei gazdasági térség központja). A „Kaputérségek” fejlesztése, általában a külső kerületek és a szomszédos megyei települések közötti együtt tervezés erősítése és egyedi kiemeléssel a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér térségének integrált fejlesztése.

- A geomorfológiai adottságokból adódó közös táj-, természet-, környezetvédelmi feladatok, klímaváltozásra adott válaszok, a zöldinfrastruktúra-hálózat fejlesztésével bővülő turisztikai kínálat lehetőségeinek összehangolása.
- közlekedés (P+R, kerékpárutak, közösségi közlekedés stb.)
- közműszolgáltatások
- árvízvédelem
- csapadékvíz elvezetés és gyűjtés, tárolás
- intelligens városkormányzás
- gazdaságfejlesztés
- turisztika
- humán infrastruktúra szolgáltatások fejlesztése helyben (fővárosi terhelés csökkentése, decentralizáció)

7.1.3 Civil szervezetek bevonása a partneri együttműködésbe

A részvételiség biztosításának érdekében a Fővárosi Önkormányzat hivatalában a Koordinációs Főosztályon belül létrejött a Társadalmi Együttműködési Osztály, melynek legfontosabb feladata a civil szervezetekkel való kapcsolattartás, a civilek bevonása a fejlesztési folyamatokba, az előkészítő fázisoktól egészen a monitoringig. A fővárosi civil szervezetekkel történő szakmai együttműködés előmozdítása, hatékonyságának növelése, az egymás közti folyamatos konzultáció és tárgyalások biztosítása érdekében elindult az intézményesített együttműködés kereteinek megalkotása. A civil rendelet megalkotása folyamatban van. A civil rendelet keretében létrejövő munkacsoportok, és a stratégia készítése során felállított tematikus munkacsoportok – melyek a civil szervezetek mellett szakmai szervezetek, érdekképviseltek, valamint a hivatal egységeinek és a szolgáltató gazdasági társaságok bevonásával jöttek létre – részt vesznek a településfejlesztési stratégia megvalósításának monitoring folyamatában is.

7.2 ÁLTALÁNOS MŰKÖDÉSI IRÁNYELVEK

Az Önkormányzat a saját projektjeinek végrehajtása során a belső kultúrájának és kialakult rendszerének megfelelően általános működési irányelveket igyekszik használni a fejlesztések sikere érdekében. Ezek az irányelvek a következők:

- koordinált külső és belső kommunikáció,
- service design módszertan alkalmazása,
- kísérletező, innovatív városfejlesztés lehetőség szerinti alkalmazása, pilot szakaszok beépítése a fejlesztési folyamatba,

- igények felmérésére és célcsoportok bevonásával történő fejlesztés (kooperáció és kollaboráció),
- vállalkozói szemlélet – kockázatvállaló és kezelő, rugalmas, gyors, problémamegoldó, de proaktív, kezdeményező szemlélet,
- folyamatokat irányító, facilitáló szerep; együttműködés
- tudásmegosztás, jó gyakorlatok, esettanulmányok megismerése, adaptáció lehetőségének elemzése,
- Iteráció, azaz a levont következtetések érvényesítése az eredményes projektmegvalósítás érdekében.
- környezettudatos szemlélet

A projektek kialakítása, kidolgozása és a végrehajtása, valamint a működtetése során azokat a horizontális elveket célszerű használni, melyeket a 2019-ben elkészült *Smart Budapest – Okos Város Keretstratégia* határoz meg. Ezek a horizontális elvek valamennyi tématerület összes fejlesztési projekténél alkalmazandó szempont kell, hogy legyen az általános működési irányelvek mellett. A horizontális elveket a 2.3-as fejezet tartalmazza. Ezeket az elveket érdemes a projektkiválasztás során a döntéselőkészítő anyagokban külön fejezetként bemutatni, mint kiválasztási kritériumokat és az azoknak való megfelelést. A fenti elvek és irányelvek a döntéselőkészítés elsődleges szűrőjeként is használhatóak.

8 A VÉGREHAJTÁS ÉS A FINANSZÍROZÁS INTÉZMÉNYI ÉS ELJÁRÁSRENDI RENDSZERÉNEK BEMUTATÁSA

Az Európai Unió kohéziós politikájának legfőbb célkitűzése, hogy csökkentse a tagállamok régiói közötti fejlettségi különbségeket. A felzárkóztatási politika egyik pillére a szolidaritás elve, ám emellett az EU befektetési politikája is egyben, amely ösztönözni kívánja a munkahelyteremtést és (fenntartható) növekedést.

A 2014–2020-as időszakban a fejlesztési források tervezése és felhasználása 11 tematikus célkitűzéshez kötötten történt. Ezzel szemben a 2021-2027 közötti időszakban öt szakpolitikai célkitűzés lett vonalvezetőnek meghatározva:

- 1. Intelligensebb Európa – innovatív és intelligens gazdasági átalakulás. (PO1)
- 2. Zöldebb, karbonszegény Európa. (PO2)
- 3. Jobban összekapcsolt Európa – mobilitás és regionális IKT-összekapcsoltság. (PO3)
- 4. Szociálisabb Európa – a szociális jogok európai pillérének végrehajtása. (PO4)
- 5. A polgárokhoz közelebb álló Európa – a városi, vidéki és part menti térségek. (PO5)

8.1 A PÉNZÜGYI HÁTTÉR EGYES SZINTJEI

A tagállami stratégiák és operatív programok a fenti célkitűzések (PO) mentén épülnek fel, a prioritások és az intézkedések is ezek tagállami szintű megvalósításához járulnak hozzá.

A 2014-2020 közötti időszakhoz hasonlóan Magyarország elkészítette a 2021–2027 közötti kohéziós célú uniós támogatások felhasználására irányuló legmagasabb szintű nemzeti

tervezési dokumentumát, a Partnerségi Megállapodást (PM). A PM egyfajta szerződés az ország, mint tagállam és az Európai Unió között a fejlesztési források felhasználásáról, vagyis, hogy a Magyarországra érkező uniós fejlesztési források, hogyan fogják támogatni a nemzeti fejlesztési célokat és az Európai Unió szakpolitikai céljait. A Partnerségi Megállapodás magában foglalja a legfontosabb hazai stratégiai dokumentumok, kiemelten az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepció (OFTK) nemzeti fejlesztési céljait, valamint az EU releváns országspecifikus ajánlásokra (2019-ben kiadott) reagáló üzeneteit is.

A Megállapodás meghatározza a kapcsolódó uniós források eredményes és hatékony felhasználásának feltételeit. A Partnerségi Megállapodást az EU Bizottsága hagyja jóvá, Magyarország Kormányával folytatott egyeztetéseket követően. A Partnerségi Megállapodásban kijelölt fejlesztési irányok részleteit operatív programok rögzítik: a Strukturális Alapok és a Kohéziós Alap forrásaira épülő ágazati operatív programok és a területi operatív program (OP), valamint az Európai Tengerügyi és Halászati Alap operatív programja. A Partnerségi Megállapodás hatálya alá hét (hat ágazati, egy területi) operatív program tartozik.

A Közép-Magyarországi Régió Budapestre (fejlettebb régió) és Pest megyére (kevésbé fejlett régió) történő szétválasztásával a hazai NUTS-2 regionális besorolás módosult, amelyet a 2021-2027 közötti uniós programozási időszak során alkalmazni kell. Budapest Magyarország legfejlettebb régiója, így a fejlesztési források tekintetében egy szűkebb forráskerettel rendelkezik, mint a többi régió.

A 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó európai uniós kohéziós források versenyképességet növelő felhasználásának tervezéséről szóló 1023/2019. (II. 11.) Kormányhatározat a 2021-2027 közötti időszakban a területi operatív program szakmai tartalmának meghatározásáért a Pénzügyminisztériumot jelöli ki, mint az első helyen felelős tárcát.

A megyei és a fővárosi tervezés tematikájához elsősorban területi operatív program nyújt keretet, amely magában foglalja a kevésbé fejlett régiókra vonatkozó területi fejlesztéseket és a fejlettebb régióban megvalósuló fejlesztéseket is. Ezt egészítik ki az ágazati operatív programok fejlesztési tématerületei.

A 2021-2027 uniós programozási időszakban a területi fejlesztéseket a Versenyképes Magyarország Operatív Program (VMOP) biztosítja. A VMOP legfontosabb célja – a 2014-2020-es Terület- és Településfejlesztési Operatív Programhoz (TOP) hasonlóan –, hogy kereteket biztosítson a területileg decentralizált, illetve területi alapú fejlesztések tervezéséhez és megvalósításához.

A program Magyarország kevésbé fejlett régióinak és fejlett régiójának területi alapú, térségi és települési fejlesztéseit támogatja, kiemelt figyelmet fordítva a legkevésbé fejlett régiók és elmaradott térségek fejlesztésére. A VMOP elsődlegesen a helyi önkormányzati fejlesztéseket finanszírozza, valamint szerepet vállal a kiemelt térségek és gazdasági zónák fejlesztésében és az elmaradott térségek felzárkózásának támogatásában is.

A VMOP az Európai Unió 2021-2027-es időszakra meghatározott 5 szakpolitikai célkitűzéséből az ötödik, területi jellegű célhoz, a „Polgárokhoz közelebb álló Európa” szakpolitikai célkitűzéshez (PO5) kapcsolódik. A PO5 a kohéziós források lehető legrugalmasabb

felhasználását teszi lehetővé, amelynek keretében valamennyi ERFA tématerület integráltan támogatható (1-4. EU szakpolitikai célok), és amelyet ESZA+ forrás egészíthet ki. A programtervezés során törekvés az integrált prioritások tervezése, de az európai uniós keretrendszer szükségessé teheti az ESZA+ forrásokra tervezett fejlesztések önálló, PO4 prioritáson történő kialakítását.

A VMOP tovább viszi 2014-2020 TOP tematikáját és az alkalmazott integrált területi programokon keresztül megvalósuló modellt, ugyanakkor az eredményességet és a hely-alapú megvalósítást javító új elemekkel bővült. A VMOP elsősorban a helyi önkormányzati fejlesztéseket finanszírozza, fejlesztési tematikája kiterjed a helyi gazdaságfejlesztésre és foglalkoztatásra, a települési infrastruktúra településüzemeltetés és helyi közszolgáltatások fejlesztésére.

Az Operatív Program a kiemelt térségekben ezeket a fejlesztéseket térségi alapon összehangolja és ezeken túlmenő térség specifikus fejlesztéseket is finanszírozhat. A városok a fenntartható városfejlesztési intézkedés keretében a fejlesztéseiket integrált helyi városfejlesztési programokban valósíthatják meg. A VMOP szerepet vállal a helyi jelentőségű turizmus fejlesztésében.

A Versenyképes Magyarország Operatív Program 6 prioritást tartalmaz, melyből kettő nevesíti Budapestet:

1. Versenyképes megye
2. Térségfejlesztés
3. Turizmus, helyi turisztikai fejlesztések
4. Területi humán fejlesztések
5. Budapesti infrastrukturális fejlesztések
6. Budapesti humán fejlesztések

Budapest az Európai Unió fejlettebb régiói közé tartozik, ezért követelmény, hogy a fejlesztéseire fordítható források elkülönülten, átláthatóan legyenek kezelve.

A VMOP a Budapest számára tervezett forrásokat a következők szerint tartalmazza:

Az 5. prioritáson belül:

- 5.1 Kormányzati hatáskörű kiemelt projektek - zöldfelületi fejlesztések
- 5.2 Budapesti önkormányzatokkal egyeztetett tartalom, pályázatos konstrukciók

A 6. prioritáson belül:

- 6.1 Az országos humánfejlesztési programok budapesti „elemei”
- 6.2 Budapesti önkormányzatokkal egyeztetett tartalom, pályázatos konstrukciók

A VMOP-n kívül további 5 operatív program célkitűzései megfeleltethetőek a Budapest Területfejlesztési Program stratégiai céljainak, ezért a VMOP egyeztetésével párhuzamosan az ágazati programok Budapestet érintő prioritásainak tartalmát is javasolt a Fővárosi Önkormányzattal egyeztetni.

Jelen helyzetben még nem ismeretes, hogy a másik öt operatív program forrásaiból Budapesten megvalósuló fejlesztéseket lehet-e végrehajtani.

Az Operatív Programok forrásallokációját (tervezet) mutatja a következő tábla:

Operatív Program	Forrás (Mrd Euró)
Vállalkozásfejlesztési és Innovációs OP	jelenleg nem ismert
Zöld Infrastruktúra és Klímavédelmi OP	jelenleg nem ismert
Mobilitás OP	jelenleg nem ismert
Versenyképes Magyarország OP	jelenleg nem ismert
Digitális Megújulás OP	jelenleg nem ismert
Humánfejlesztési OP	jelenleg nem ismert

21. táblázat: A 2021-27-es időszak operatív programjainak indikatív forráskerete

Versenyképes Magyarország Operatív Program	Prioritás	Forrás (Mrd Euró)
	Versenyképes megye	jelenleg nem ismert
	Kiemelt térségek (Balaton, Tokaj, Közép-Duna menti)	
	Helyi turizmus	jelenleg nem ismert
	Budapest (ERFA)	jelenleg nem ismert
	Budapest (ESZA)	jelenleg nem ismert
	Területi humán fejlesztések	jelenleg nem ismert
	Összesen	jelenleg nem ismert

22. táblázat: A VMOP prioritásainak indikatív forrásai

8.2 A KOHÉZIÓS FORRÁSOKON KÍVÜLI TÁMOGATÁSI LEHETŐSÉGEK

Az operatív programok forrásain kívül az alábbi európai uniós támogatásokat lehet figyelembe venni a fővárosi fejlesztések esetében:

Helyreállítási és Ellenállóképességi (reziliencia) Eszköz (RRF)

Az Európai Bizottság a koronavírus okozta széleskörű válság kezelésére egy új helyreállítási eszközt (Next Generation EU) hozott létre. Ezen belül a legjelentősebb potenciális finanszírozási forrás a Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz, melynek célja, hogy nagyléptékű pénzügyi támogatást nyújtson olyan állami beruházásokhoz és reformokhoz, különösen a zöld és digitális átállás terén, amelyek várhatóan nemcsak ellenállóbbá és a jövőre felkészültebbé teszik a tagállami gazdaságokat, hanem abban is segítik őket, hogy gyorsabban és eredményesebben küzdhessék le a világjárvány következményeit. Az Eszköznek hozzá kell járulnia az éghajlati és a környezetvédelmi fenntarthatósággal kapcsolatos szempontok érvényesítéséhez, támogatnia kell a tiszta energiára való átállást az energetikai rendszerek korszerűsítésén keresztül. A helyreállítási források mielőbbi lehívása érdekében a tagállamoknak helyreállítási és rezilienciaépítési terveket kell készíteniük, melyekben meghatározzák a következő négy évre szóló reform- és beruházási menetrendet.

Az RRF támogatás Budapest számára is releváns a környezetvédelmi, természetvédelmi, kék- és zöldinfrastruktúra-fejlesztési, energiahatékonysági, valamint foglalkoztatási, szociális és gazdasági projektjeinek részbeni finanszírozásához.

Az RRF forrásból kiemelten támogatható konkrét beruházások Budapest esetében:

Kék-zöld infrastruktúrák fejlesztése:

- Hálózatos projekt erős Duna-menti fókusszal, a kapcsolódó kisvízfolyások menti fejlesztési projektcsomaggal, integrált vízgazdálkodási stratégia mentén kék-zöld infrastruktúra fejlesztési eszközökkel beavatkozni a villámárvizek és magas intenzitású csapadékok visszatartása és a hóhullámok negatív hatásának mérséklése érdekében.

Komplex közterület-fejlesztés és forgalomcsillapítás:

- Parkolási rendszer, behajtási és csillapított zónák, kerékpáros és környezetbarát városi közlekedési infrastruktúra fejlesztéssel komplex kibocsátás-csökkentés Budapesten. Ide tartozik a rakpartok gyalogos és kerékpárbarát megújítása, gyalogos aluljárók rekonstrukciója, a kerékpáros fő és alaphálózat fejlesztése, B+R rendszerű kerékpártárolók létesítése.

Energetikai fejlesztések a CO₂ kibocsátás és Budapest levegőminőségének javítása érdekében:

- Hitel/tőke eszközök kidolgozásával elősegíteni a magántulajdonú épületállomány energetikai rekonstrukcióját a zöld és egészséges környezet és szolgáltatások céllal összhangban (épületenergetikai fejlesztések, ólomcsőcsere, fűtéskorszerűsítés stb.) Az RRF keret forrásaiból javasolt minimálisan 300 milliárd Ft felhasználása ezen a területen a foglalkoztatási és gazdasági hatások, valamint a levegőminőségi és kibocsátás-csökkentési célok elérése érdekében.

A 3 kiemelt területen kívüli a Területfejlesztési Programban szereplő más fejlesztések is támogathatóak lesznek az RRF-ből.

A Budapest számára korlátos pénzügyi forrásokat a következő időszakban mindenképpen ki kell egészíteni minden olyan finanszírozási eszközzel, amely alkalmas a Területfejlesztési Program céljainak elérésére az intézkedések megvalósításával. A hazai operatív programok és az újdonságként megjelenő helyreállítási eszközök mellett érdemes a közvetlen elosztású források bevonását is erősíteni. A Magyarország számára is elérhető közvetlen elosztású források a:

- LIFE
- Horizont Európa
- Európai Városfejlesztési Kezdeményezés

LIFE

A LIFE 2021-2027 négy alprogramot tartalmaz:

- Természet és biodiverzitás alprogram (2,15 milliárd euró),

- Körforgásos gazdaság és életminőség *alprogram* (1,35 milliárd euró)
- Éghajlatváltozás mérséklése és alkalmazkodás *alprogram* (950 millió euró)
- Tiszta energiára való átállás *alprogram* (1 milliárd euró)

A jelenlegi Integrált Projektek folytatásaként Stratégiai Integrált Projekt és Stratégiai Természetvédelmi Projekt lehetőségek lesznek elérhetőek.

Horizont Európa

A Horizont Európa a Horizont 2020 program folytatása, az Európai Unió jövőbeli kutatási és innovációs keretprogramja, amely a 2021 és 2027 közötti időszakra szól. A program az Unió kiemelt kezdeményezése, amellyel az ötletektől kezdve egészen a piaci alkalmazásig kívánja támogatni a kutatást és az innovációt, kiegészítve a nemzeti és regionális forrásokat

Európai Városfejlesztési Kezdeményezés (European Urban Initiative)

Az ERFA forrásokat használó kezdeményezés célja a fenntartható városfejlesztés integrált és részvételen alapuló megközelítéseinek erősítése, valamint erősebb kapcsolat biztosítása a vonatkozó uniós politikákkal, különösen a kohéziós politika beruházásaival. Mindezt az érintett szereplők kapacitásépítésének, az innovatív akcióknak, az ismereteknek, a politikaalakításnak és a kommunikációnak a megkönnyítése és támogatása révén kívánja véghez vinni.

A Kezdeményezés három tématerületre fókuszál:

- kapacitásépítés támogatása
- innovatív akciók támogatása
- a tudás, a politikaalakítás és a kommunikáció támogatása

A fentiekén túl a **Norvég Alap** forrásaival is érdemes számolni. A Norvég Alap által támogatott négy programterület a következő²:

- 1. Üzleti fejlesztés, innováció, kkv
- 2. Roma integráció
- 3. Helyi fejlesztések
- 4. Méltányos munka

Digitális Európa Program

A Digitális Európa program öt kulcsfontosságú területen finanszíroz projekteket: szuper-számítástechnika, mesterséges intelligencia, kiberbiztonság, korszerű digitális készségek, valamint annak biztosítása, hogy a digitális technológiákat széles körben használják a gazdaság és a társadalom egészében.

A nagy teljesítményű számítástechnika kiépítését célzó projektek finanszírozása olyan területek hasznára válhat, mint az egészségügy, a környezet és a biztonság.

² A Kormány 6/2021. (I. 14.) Korm. rendelete a Norvég Királyság és Magyarország között a Norvég Finanszírozási Mechanizmus 2014–2021-es időszakának végrehajtásáról szóló együttműködési megállapodás kihirdetéséről

8.3 INDIKATÍV FORRÁSTÁBLÁK

1. Hatékony és fenntartható erőforrás-gazdálkodás

Intézkedés	Ütemezési terv	Indikatív forrásigény (Millió Ft)	Finanszírozó forrás	Végrehajtásért felelős szervezet
1.1 Energiatakarékos épületek és szolgáltatások	2021-27	642 200	uniós, hazai	<ul style="list-style-type: none"> – Budapest Főváros Önkormányzata és érintett intézményei – kerületi önkormányzatok és érintett intézményeik
1.2. Távhőellátó rendszer fejlesztése	2021-27	118 000	uniós, hazai	
1.3. Beruházás a körforgásos gazdaságba	2021-27	54 700	uniós, hazai	
1.4. Biztonságos, fenntartható vízi közmű szolgáltatások	2021-27	164 800	uniós, hazai	

23. táblázat: Az 1. prioritás indikatív forrástáblája

2. Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás

Intézkedés	Ütemezési terv	Indikatív forrásigény (Millió Ft)	Finanszírozó forrás	Végrehajtásért felelős szervezet
2.1. Kék-zöld infrastruktúra fejlesztése	2021-27	196 570	uniós, hazai	<ul style="list-style-type: none"> – Budapest Főváros Önkormányzata és érintett intézményei – kerületi önkormányzatok és érintett intézményeik
2.2. Csapadékvíz-gazdálkodás és árvízvédelmi rendszer fejlesztése	2021-27	66 500	uniós, hazai	

24. táblázat: A 2. prioritás indikatív forrástáblája

3. Alacsony kibocsátású városi mobilitás

Intézkedés	Ütemezési terv	Indikatív forrásigény (Millió Ft)	Finanszírozó forrás	Végrehajtásért felelős szervezet
3.1. Közösségi közlekedés fejlesztése	2021-27	357 300	uniós, hazai	<ul style="list-style-type: none"> – Budapest Főváros Önkormányzata és érintett intézményei – kerületi önkormányzatok és érintett intézményeik
3.2. Járműfejlesztés	2021-27	254 600	uniós, hazai	
3.3. Aktív mobilitás feltételeinek javítása	2021-27	83 476	uniós, hazai	
3.4. Digitális fejlesztések a közlekedésben	2021-27	38 000	uniós, hazai	

25. táblázat: A 3. prioritás indikatív forrástáblája

4. Esélyteremtő szolgáltatások

Intézkedés	Ütemezési terv	Indikatív forrásigény (Millió Ft)	Finanszírozó forrás	Végrehajtásért felelős szervezet
4.1. Szociális szolgáltatások fejlesztése	2021-27	68 050	uniós, hazai	<ul style="list-style-type: none"> – Budapest Főváros Önkormányzata és érintett intézményei – kerületi önkormányzatok és érintett intézményeik
4.2. Komplex foglalkoztatási és felzárkóztató programok	2021-27	41 600	uniós, hazai	
4.3. Lakhatási hátrányok csökkentése	2021-27	317 000	uniós, hazai	
4.4. Prevenció, egészségmegőrzés	2021-27	50 000	uniós, hazai	
4.5. Képzés, oktatás feltételrendszerének javítása	2021-27	0	uniós, hazai	
6. Lokális szolgáltatások igényekre alapozott, minőségi fejlesztése	2021-27	0	uniós, hazai	

26. táblázat: A 4. prioritás indikatív forrástáblája

5. Versenyképes okos gazdaság

Intézkedés	Ütemezési terv	Indikatív forrásigény (Millió Ft)	Finanszírozó forrás	Végrehajtásért felelős szervezet
5.1. Fenntartható turizmus	2021-27	51 000	uniós, hazai	<ul style="list-style-type: none"> – Budapest Főváros Önkormányzata és érintett intézményei – kerületi önkormányzatok és érintett intézményeik
5.2. Digitális átállás támogatása a KKV szektorban és az önkormányzati szolgáltatásokban	2021-27	16 460	uniós, hazai	
5.3. Nyílt innováció a városi szolgáltatások fejlesztésében	2021-23	13 000	uniós, hazai	

27. táblázat: Az 5. prioritás indikatív forrástáblája

8.4 KEDVEZMÉNYEZETTEK

Kedvezményezettként a területfejlesztési programban egy széles szervezeti kör jelenik meg az önkormányzati szereplőktől a gazdasági társaságokig, illetve az intézményfenntartókig.

Prioritás	Kedvezményezettek
Hatékony és fenntartható erőforrás-gazdálkodás	<ul style="list-style-type: none"> – Budapest Főváros Önkormányzata – kerületi önkormányzatok – hajléktalan ellátás intézményei – időotthonok – kulturális intézmények és szervezetek – sportcélú ingatlanok – Fővárosi Vízművek Zrt. – Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. – FŐTÁV Zrt. – Fővárosi Hulladékhasznosító Mű – Fővárosi Közterület-fenntartó Nonprofit Zrt – BKSZTT, szennyvíz és vízkezelő egységek – Budapest Gyógyfürdői és Hévízei Zrt. – Észak-budai Fűtőerőmű Kft. – Budapesti Erőmű Zrt. – Budapesti Temetkezési Intézet Zrt. – fővárosi lakástulajdonosok
Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás	<ul style="list-style-type: none"> – Budapest Főváros Önkormányzata és érintett intézményei

	<ul style="list-style-type: none"> – kerületi önkormányzatok és érintett intézményeik – civil szervezetek – magánszektor
Alacsony kibocsátású városi mobilitás	<ul style="list-style-type: none"> – Budapest Főváros Önkormányzata – Budapesti Közlekedési Központ Zrt. – Kerületi önkormányzatok
Esélyteremtő szolgáltatások	<ul style="list-style-type: none"> – Budapest Főváros Önkormányzata – kerületi önkormányzatok – fővárosi fenntartású intézmények – idősothtonok, hajléktalanellátók stb. – szociális lakásügynökségek – egészségügyi intézmények
Versenyképes okos gazdaság	<ul style="list-style-type: none"> – Budapest Főváros Önkormányzata és érintett intézményei – kerületi önkormányzatok és érintett intézményeik – magánszektor – budapesti egyetemek

28. táblázat: A prioritások és a kedvezményezettek rendszere

9 MONITORING ÉS ÉRTÉKELÉSI TERV

A monitoring és értékelési tervet akkor lehet kidolgozni, amikor az eu-s és a hazai jogszabályi környezete véglegesedik.

A Területfejlesztési Program 5. prioritása tartalmazza azt a stratégiai projektet, melynek feladata lesz a területfejlesztési program végrehajtásának, monitoring rendszerének kialakítása és működtetése, azaz a városfejlesztési célok megvalósításának nyomon követése, értékelése, rendszeres jelentések készítése és megjelentetése a budapesti online okos város platformon.

A fejlesztéseket és a forrásokat nyomon követő monitoringrendszer adatait a Központi Statisztikai Hivataltól kell majd bekérni, illetve saját adatok gyűjtését is meg kell oldani.

10 OPERATÍV PROGRAMRÉSZ

10.1 TÁMOGATÁS SEGÍTSÉGÉVEL MEGVALÓSÍTANDÓ PROGRAMOK

A stratégiai programrészben bemutatásra került, hogy a Fővárosi Területfejlesztési Program három stratégiai célja a Nyitott Budapest, a Zöld Budapest és az Esélyteremtő Budapest. A stratégiai célok mindegyike megfeleltethető a Területfejlesztési Koncepció három általános fejlesztési alapelvehez: élıhetőség, fenntarthatóság és esélyegyenlıség.

- Az élıhetőség alapvető elvárás a városi lét szempontjából, amely egyben kifejezi, hogy a koncepció céljainak és a fejlesztések középpontjában az ember áll.
- A fenntarthatóság az erőforrások optimálisabb felhasználásával kielégíti a jelen szükségleteit anélkül, hogy csökkentené a jövendő generációk lehetőségeit.
- Az esélyegyenlıség mindenki számára biztosítani kívánja a város és környezete használatát, a gazdaság által nyújtott lehetőségeket, a társadalmi igények kielégítését biztosító humán szolgáltatásokat.

A stratégiai célok mentén került kialakításra a program öt prioritása, mely összhangban áll a tervezési előzményként és megalapozó dokumentumként szolgáló Budapest 2030 Városfejlesztési Koncepcióban és az Integrált Településfejlesztési Stratégiában meghatározott céloknak. A városfejlesztést és a területfejlesztést egymástól elválasztani nem lehet a területi hatály és a városfejlesztési irányok által, ezért mindkét dokumentum is város- és területfejlesztésről is szól.

Budapest Területfejlesztési Koncepciója meghatározza a főváros 2030-ra elérendő jövőképét: „Budapest élıhető, vonzó, egyedi karakterű főváros, az ország és a várostérség innovatív gazdasági és kulturális központjaként az európai városhálózat megbecsült tagja.” Hangsúlyozza az élıhetőség, a fenntarthatóság és a hatékonyság gyakorlati elveit, ami megfelel az okos (smart) városfejlesztés elvrendszerének. Az elmúlt években a rohamos fejlődés hatására felerősödtek a klímaváltozással járó negatív hatások, amelyek azonban a koncepcióhoz képest radikálisabb, gyorsabb és mélyebbre ható cselekvéseket igényelnek.

Budapest Városfejlesztési Koncepciójában négy horizontális cél került kijelölésre, melyek a térség, a környezet, a gazdaság és a társadalom szféráiban határozzák meg a városi kihívások kezelési körét és az elérendő célok rendszerét. Összesen 17 városfejlesztési célt fektetett le a főváros, melyek Budapest térségi és hierarchiában betöltött vezető szerepe, a fenntartható gazdaság, a harmonikus város környezet és a javuló életminőség köré csoportosíthatók. A 17 stratégiai célból négy kifejezetten területi megközelítésben tervez beavatkozásokat, azonban emellett több fejlesztési cél rendelkezik területi aspektusokkal.

Budapest Városfejlesztési Konceptió 2030				Fővárosi Területfejlesztési Program			
Horizontális célok		Célok	Stratégiai célok	Prioritások	Területi célok		
BUDAPEST AZ EURÓPAI VÁROSHÁLÓZAT ERŐS TAGJA	ÉRTÉK-ÉS TUDÁSALAPÚ, FENNTARTHATÓ GAZDASÁG	HARMONIKUS, SOKSZÍNŰ VÁROSI KÖRNYEZET	JAVULÓ ÉLELMINŐSÉG, HARMONIKUS EGYÜTTÉLÉS	1. Kezdeményező városfejlesztés	NYITOTT BUDAPEST	4. Esélyteremtő szolgáltatások	
				2. Partnerség – a jövő közös tervezése a térségben és országosan		5. Versenyképes okos gazdaság	
				3. Egységes Budapest		5. Versenyképes okos gazdaság	
				4. Budapest nemzetközi és európai szerepének erősítése			Funkcionális városfejlesztés
				5. Egészséges környezeti feltételek megteremtése	ZÖLD BUDAPEST	2. Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás	Élhető belváros
				6. Klímavédelem - hatékony energiafelhasználás		3. Alacsony kibocsátású városi mobilitás	Kék-zöld hálózat
				7. Egyedi városkarakter értékalapú megőrzése és fejlesztése		1. Hatékony és fenntartható erőforrás-gazdálkodás	
				8. A Dunával együtt élő város		2. Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás	Élhető belváros
						3. Alacsony kibocsátású városi mobilitás	Kék-zöld hálózat
9. Hatékony és kiegyensúlyozott városszerkezet - kompakt város	1. Hatékony és fenntartható erőforrás-gazdálkodás						
	2. Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás	Kék-zöld hálózat					
		Alközpontok fejlesztése					

			10. A barnamezős területek a városfejlesztés célterületei			Városfejlesztés a barnamezős területeken
			11. Intelligens mobilitás		3. Alacsony kibocsátású városi mobilitás	
			12. Tudás-készség és zöldalapú gazdaságfejlesztés		5. Versenyképes okos gazdaság	Funkcionális városfejlesztés
			13. Önfenntartó városgazdálkodási rendszer		1. Hatékony és fenntartható erőforrás-gazdálkodás	
			14. A kulturális sokszínűség megőrzése és fejlesztése	ESÉLYTEREMTŐ BUDAPEST	5. Versenyképes okos gazdaság	Élhető belváros
			15. Humán szolgáltatások optimalizálása		1. Hatékony és fenntartható erőforrás-gazdálkodás	
			16. Igényekhez igazodó rugalmas lakásstruktúra megteremtése		4. Esélyteremtő szolgáltatások	Szociális városrehabilitáció
			17. Befogadó és támogató és aktív társadalom			

29. táblázat A Városfejlesztési Koncepció céljainak és a Területfejlesztési Program prioritásainak összefüggései

Jelen Területfejlesztési Programban szereplő öt prioritás kapcsolódását a Városfejlesztési Koncepció céljaihoz a fenti táblázat mutatja be részletesen. A célok mellett a területi célok Városfejlesztési Koncepció céljaihoz való illeszkedése is megjelenik a táblázatban.

A Nyitott Budapest stratégiai célnak elsősorban azon horizontális célok feleltethetők meg, melyek a partnerségre, a városüzemeltetési elvekre vonatkoznak: a városi szolgáltatások ügyfélközpontúsága, lakosság bevonása a tervezésbe és az ellenőrzésbe, a kerületek és a főváros tudásmegosztása az üzemeltetés és a fejlesztések területén. Ezek alapján a 4. Esélyteremtő szolgáltatások és az 5. Versenyképes okos gazdaság digitális szervezetfejlesztésére és az együttműködések erősítésére vonatkozó intézkedései illeszkednek a célhoz.

A Zöld Budapest célhoz három prioritás is kapcsolódik, a 1. Hatékony és fenntartható erőforrás-gazdálkodás, a 2. Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás és a 3. Alacsony kibocsátású városi mobilitás prioritások. A prioritásokhoz tartozó beavatkozások gyakran egy-egy terület komplex megújítására irányulnak (pl. a Római part árvízvédelmi és zöldterületi fejlesztései). Az csapadékvízgazdálkodás, az árvízvédelem, zöldterületi fejlesztések és az aktív közlekedési módok (gyalogos, kerékpáros) integráltan valósulnak meg. Az élhető belváros területi cél eléréséhez olyan levegőminőséget javító, klímatudatos beruházások társulnak a zöldterületi fejlesztések mellett, mint közterületek gyalogosbarát, forgalomcsökkentő átalakítása és a közösségi közlekedésben résztvevők számának növelése a biztonságosabb, hatékonyabb üzemeltetés révén. A második prioritás pedig a Kék-zöld hálózat fejlesztéseit gyűjti össze az első intézkedés keretében.

Az Esélyteremtő Budapest stratégiai célnak elsősorban a 4. Esélyteremtő szolgáltatások prioritás beavatkozásai feleltethetők meg, mint az intézményi szolgáltatások fejlesztése, hátrányos helyzetű csoportok visszavezetése a munkaerőpiacra és a lakhatási válság kezelése. Az intézményi szolgáltatások és a fővárosi tulajdonú bérlakás-állomány energiahatékonytágot növelő beruházásai révén az 1. prioritást is érintik a fejlesztések.

A gazdaságfejlesztésre közvetett hatású projektek kerültek programba, mint a KKV-k digitális kompetenciáinak fejlesztése, vagy a fővárosi tulajdonú kulturális turisztikai szolgáltatások versenyképességének növelése, utóbbi a kulturális értékek megőrzését is szolgálja.

Jelentős területi dimenzióval rendelkeznek a funkcionális városrészek fejlesztésre, a barnamezős beruházások és az egyes kerületi alközpontok komplex fejlesztésére irányuló projektek. A fenntartható és kompakt város kialakítása érdekében a barnamezős területek fejlesztése szükséges a zöldmezős beruházásokkal szemben előnyben részesítve. A funkcionális városrészek fejlesztésre, a városfejlesztés a barnamezős területeken és az egyes kerületi alközpontok komplex fejlesztésére irányuló projektek eltérő adottságú, de összefüggő infrastruktúrájú, jól körülhatárolható területekre koncentrálódnak. Emiatt az ilyen irányú projektek kidolgozása és megvalósítása első sorban kerületi kompetenciába tartozik, mivel a helyi adottságok a helyi igények mentén történő helyi szintű kezelése lehet a leghatékonyabb (szubszidiaritás elve). Fontos eleme a komplex fejlesztéseknek az integrált megközelítés, a környezetéhez illeszkedő területén átnyúló hatással bíró beavatkozások megvalósítása. Komplexitásuk egyben magas fokú partnerséget igényel, a kerületek fővárossal, állammal való

együttműködése a tulajdonviszonyok és a források miatt elengedhetetlen, illetve a magán szféra beruházásai is jelentősnek bizonyul az alulhasznosított területek reintegrálásában, vagy a magas hozzáadott értékű gazdasági társaságok koncentráálásában.

10.2 A TERVEZETT FEJLESZTÉSI ELKÉPZELÉSEK FŐVÁROSI PRIORITÁSOK SZERINTI CSOPORTOSÍTÁSBAN

1. Hatékony és fenntartható erőforrás-gazdálkodás

Budapest főváros középtávú stratégiai célja a zöld városfejlesztés előtérbe helyezése, ezen belül a Hatékony és fenntartható energiagazdálkodás prioritás összhangban áll a PO2 Zöldebb, karbonszegény Európa szakpolitikai céljával, mint a levegő minőségének javítása, a tiszta és méltányos energetikai átállás, körforgásos gazdaság, valamint a kockázat-megelőzés és -kezelés előmozdítása.

A polgárokhoz közelebb álló Európa (PO5) szakpolitikai célkitűzéshez kapcsolódik a helyi szükségletekhez igazodó speciális városi kihívások kezelése. A PO5 szakpolitikai cél megvalósulását a Versenyképes Magyarország Operatív Program (VMOP) segíti elő, mely első sorban a helyi önkormányzati fejlesztéseket finanszírozza, Magyarország kevésbé fejlett régióinak és fejlett régiójának területi alapú, térségi és települési fejlesztéseit támogatja, kiemelt figyelmet fordítva a legkevésbé fejlett régiók és elmaradott térségek fejlesztésére. A VMOP 5. prioritási tengelye a Budapesti infrastrukturális fejlesztéseket támogatja a fővárosi önkormányzatokkal egyeztetett tartalom alapján.

Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz (RRF, Next Generation EU) keretében is lehetőség nyílik a magántulajdonban álló lakóépületek energetikai fejlesztését több komponensű finanszírozási modellben. Az RRF keret felhasználásával a COVID-19 járványhelyzet foglalkoztatási hatásainak mérséklése és az üvegházhatású gázok kibocsátásának és levegőminőség javításának együttes kezelése valósulhat meg. Az RRF keret kiemelt kezdeményezési közé tartozik a köz- és magánépületek energiahatékonyságának javítása és a megújuló energiaforrások fejlesztésének és térnyerésének felgyorsítása.

2. Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás

A Klímaváltozáshoz való alkalmazkodást elősegítő prioritás közvetlenül kapcsolódik az Európai Unió PO2 Zöldebb, karbonszegény Európa szakpolitikai célkitűzéshez a zöld és kék beruházás, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdításával. A szakpolitikai célkitűzés elérésének eszköze a Zöld Infrastruktúra és Klímavédelmi Operatív Program (ZIKOP), mely keretében támogathatók a prioritás céljai és tervezett intézkedései. A projekt szorosan kapcsolódik a Duna fejlesztési zónához.

A prioritás 2. intézkedése a csapadékvíz-gazdálkodás és árvízvédelmi rendszer fejlesztésére irányul, melyhez illeszkedik a ZIKOP első prioritási tengely 1. Katasztrófakockázat

csökkentésre irányuló intézkedése, mely az árvízvédelmi fejlesztések és csapadékvíz-elvezetést javító beruházások megvalósítását támogatja.

A PO5 szakpolitikai cél megvalósulását a VMOP támogatja, az 5. prioritási tengelye a Budapesti infrastrukturális fejlesztéseket támogatja a fővárosi önkormányzatokkal egyeztetett tartalom alapján. Az 1. Kék-zöld infrastruktúra fejlesztése intézkedés keretében tervezett egészséges utcák program megvalósítása lehetővé teszi, hogy a közterületi fejlesztések során nagyobb hangsúlyt kapjon a zöldfejlesztés, és a közterületi funkciók megjelenítése, így fenntartható módon javulnak a klimatikus viszonyok a belvárosban.

A LIFE program keretében főként természetvédelmi területek és élőhelyvédelmi fejlesztések valósulhatnak meg, ezek körének lehatárolása még zajlik.

3. Alacsony kibocsátású városi mobilitás

Az alacsony kibocsátású városi mobilitás fejlesztését célzó prioritás megfeleltethető a PO3 Összekapcsoltabb Európa szakpolitikai célnak a közlekedésbiztonság, alacsony CO₂-kibocsátású közösségi közlekedés, aktív közlekedési módok és az integrált okos közlekedési rendszerek fejlesztési területén. Emellett illeszkedik a prioritás a PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa szakpolitikai célkitűzéshez is, mivel a túlzott közlekedési forgalom speciálisan nagyvárosi probléma, mely elsődlegesen helyi kezelést kíván meg.

PO3 szakpolitikai cél végrehajtását a Mobilitás Operatív Program (MIOP) biztosítja. A MIOP 1. prioritási tengely 1. intézkedése A városok környezetbarát infrastruktúrájának megerősítése, valamint a környezetszennyezés csökkentése, mely illeszkedik a prioritás céljaihoz. A MIOP intézkedésen belül lehetőség nyílik a budapesti városi közúti közlekedési infrastruktúra vegyes-forgalmúvá alakítása, kerékpáros fejlesztések és a közlekedési láncok összekapcsolását segítő fejlesztések (pl. P+R, B+R, intermodális személyszállítási csomópont) megvalósítására, tehát a tervezett beavatkozások finanszírozhatók a rendelkezésre álló forrás keretéből. A PO5. szakpolitikai cél speciális városi kihívások kezelését, mint a prioritás céljaként megfogalmazott városi forgalomcsökkentést finanszírozza a VMOP az 5. prioritási tengelye a Budapesti infrastrukturális fejlesztéseket támogató intézkedése, így a VMOP keretéből is lehetőség nyílik a prioritás megvalósítására.

A település határon átnyúló, de Budapest közlekedésére hatással bíró fejlesztéseket a Budapest Fejlesztési Központ kezeli. A Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa 3/2020/02-27/FKT döntése alapján javaslatot tesz az M3 metróvonal közvetlen gyalogos megközelítését szolgáló infrastruktúra felújításához és akadálymentesítéséhez kapcsolódó döntések meghozatalára.

A 1/2020-10-15/FKT határozata szerint a Műgyetem rakparti villamosvonal kivitelezése és a belvárosi Duna-partok megújításának és közvetlen kapcsolódó fejlesztéseknek a megtervezése és megvalósítása megkezdődhet központi forrásból.

4. Esélyteremtő szolgáltatások

A prioritás hátrányos helyzetű célcsoportok integrációs esélyeink javulására irányuló intézkedései megfeleltethetők a PO4 Szociálisabb Európa szakpolitikai célkitűzésnek a foglalkoztatás és a társadalmi befogadás terén. (Foglalkoztatás: nyitás a tartós munkanélküliek és fogyatékkal élők felé, a nők munkaerő-piaci részvételének támogatása; Társadalmi befogadás: a perifériára szorult társadalmi csoportok integrálása, anyagi nélkülözés kezelése, lakhatási szegénység leküzdése). A Prevenció egészségügy fejlesztése a szakpolitikai célkitűzés egészségügyi ellátórendszer infrastrukturális fejlesztése, hatékonyságának javítása céljához kapcsolódik.

A városi kihívások kezelésére szolgáló PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa szakpolitikai célhoz illeszkedik a prioritás tartalma, mivel a célcsoportok azonosítása és a komplex, személyre szabott beavatkozások csak helyi szinten érhetik el céljukat. A szociális és egészségügyi szféra fejlesztésére a VMOP 6. Budapesti humán fejlesztések prioritási tengely biztosít forrást.

A foglalkoztatás növelését elősegítő projektek lazán kötődnek a Vállalkozásfejlesztési és Innovációs Operatív Program (VINOP) 3. prioritási tengely 1. intézkedéséhez. A foglalkoztatásba való bejutás javítása minden munkanélküli, különösen pedig a fiatalok és a tartósan munkanélküliek, valamint az inaktív személyek számára, előmozdítva az önfoglalkoztatást és a szociális gazdaságot. Várhatóan az intézkedés keretében a kerületi kormányhivatalok foglalkoztatási főosztályai végzik majd a forráselosztást.

5. Versenyképes okos gazdaság

A prioritás tervezett intézkedései megfeleltethetők a PO1 Intelligensebb Európa szakpolitikai célkitűzésnek, azon belül az infokommunikációs fejlesztéseknek. A szakpolitikai célkitűzés elérésének eszköze a KKV-k körében az információs és kommunikációs technológiák felhasználásának növelése (infrastruktúrák és szolgáltatások támogatása, digitális készségek fejlesztése), valamint a korszerű digitális megoldások a közigazgatási munkába való bevezetése. A PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa szakpolitikai célkitűzéshez illeszkedik nagyfokú népesség és gazdasági koncentrációból eredő problémák kezelése. A prioritás intézkedéseinek céljaival egybevágh a Vállalkozásfejlesztési és Innovációs Operatív Program (VINOP) 1. prioritási tengely 2. intézkedés (A digitalizáció polgárok, vállalkozások és kormányok előnyére fordítása”). A fejlesztések kedvezményezettjei a turisztikai szolgáltatások, szabadidős intézmények, kis- és középvállalkozások, illetve a városi közfeladatot ellátó intézmények, a beavatkozások célcsoportja, végső kedvezményezettjei pedig a szolgáltatásokat igénybe vevő turisták, a lakosság, a KKV szektorban dolgozók.

A népesség, a gazdaság és a szolgáltatások városi koncentrációja révén a prioritás megvalósítása támogatható VMOP 5. prioritási tengelye a Budapesti infrastrukturális fejlesztések intézkedése finanszírozásában is.

10.2.1 Hatékony és fenntartható erőforrás-gazdálkodás

10.2.1.1 A prioritáshoz kapcsolódó elérendő célok meghatározása

Az Európai Unió második szakpolitikai céljához (PO2) „Zöldebb, karbonszegény Európa” teljes egészében kapcsolódik a Zöld Infrastruktúra és Klímavédelmi Operatív Program (ZIKOP), mely olyan globális kihívások helyi kezeléséhez járul hozzá, mint az éghajlatváltozás, a környezetszennyezés, a természeti erőforrások túlzott kihasználása.

Budapest főváros középtávú stratégiai célja a zöld városfejlesztés előtérbe helyezése, ezen belül a Hatékony és fenntartható energiagazdálkodás prioritás összhangban áll a PO2 Zöldebb, karbonszegény Európa szakpolitikai céljával, mint a levegő minőségének javítása, a tiszta és méltányos energetikai átállás, körforgásos gazdaság, valamint a kockázat-megelőzés és -kezelés előmozdítása. A fővárosra jellemző elavult városi infrastruktúra, a nagy népsűrűség, valamint a közmű és szolgáltatói koncentráció olyan kihívásokat teremt a környezet- és klímavédelem területén, mint az üvegházhatású gázok magas kibocsátási szintje, nagymennyiségű hulladék kezelése, vagy a vízkészletek minőségi és mennyiségi romlása. Az innovatív, technológiai- és kapacitásbővítő zöld városfejlesztési beavatkozások révén növelhető az erőforrás-gazdálkodás hatékonysága, javítható a levegőminőség, csökkenthető a környezeti zajterhelés, valamint hatékonyabbá válhat a hulladékkezelés és a rendelkezésre álló víz megóvása.

A tervezett fejlesztések területi dimenziói mérsékelten jelennek meg, mivel a beavatkozások nem egy terület problémáira fókuszálnak, hanem az erőforrás-gazdálkodás hatékonyabbá tételére azon önkormányzati, közüzemi és vállalkozói szektorokban, valamint a magántulajdonú lakásokban, ahol ez szükséges és megvalósítható. A beavatkozások révén egy élhetőbb város teremthető meg, választ adva a nagyvárosokra jellemző, a népesség és a szolgáltatások térbeli koncentrációjából eredő problémákra. A polgárokhoz közelebb álló Európa (PO5) szakpolitikai célkitűzéshez kapcsolódik a helyi szükségletekhez igazodó speciális városi kihívások kezelése. A PO5 szakpolitikai cél megvalósulását a Versenyképes Magyarország Operatív Program (VMOP) segíti elő, mely első sorban a helyi önkormányzati fejlesztéseket finanszírozza, Magyarország kevésbé fejlett régióinak és fejlett régiójának területi alapú, térségi és települési fejlesztéseit támogatja, kiemelt figyelmet fordítva a legkevésbé fejlett régiók és elmaradott térségek fejlesztésére. A VMOP 5. prioritási tengelye a Budapesti infrastrukturális fejlesztéseket támogatja a fővárosi önkormányzatokkal egyeztetett tartalom alapján.

FŐTEP Prioritás	FŐTEP Intézkedés	Intézkedés célja	Elérendő célok	EU szakpolitikai célkitűzés	Operatív Program prioritás, intézkedés
Hatékony és fenntartható erőforrás-gazdálkodás	Energiatakarékos épületek és szolgáltatások	Energiahatékonyság és megújuló energia részarányának növelése az önkormányzatok tulajdonával érintett szolgáltató épületekben, az alkalmazott technológiákban, valamint a magántulajdonú épületállományban	Fosszilis energiafelhasználás csökkentése és a levegő minőségének javítása	PO2. Zöldebb, karbonszegény Európa (középületek és lakóépületek az energiafogyasztási szintek csökkentése; a távfűtési hálózatok energiahatékonyságának javítása; megújuló energiaforrásokra való átállás támogatása) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)	ZIKOP 4. prioritás tengely Megújuló energiagazdaság 1. Energiahatékonysági intézkedések előmozdítása; VMOP 5. prioritási tengelye a Budapesti infrastrukturális fejlesztések ZIKOP 4. prioritás tengely Megújuló energiagazdaság 2. Megújuló energiák ösztönzése elnevezésű intézkedéseikhez; VMOP 5. prioritási tengelye a Budapesti infrastrukturális fejlesztések
	Beruházás a körforgásos gazdaságba	Hulladékhasznosítás növelése	Újrahasznosított települési hulladék, zöldhulladék, az újra feldolgozott és a szennyvízhez kapcsolódó anyagok hasznosításának aránynövelése	PO2. Zöldebb, karbonszegény Európa (Hulladékgazdálkodás: újrahasznosítás és újrafeldolgozás, valamint a szelektív hulladékgyűjtési rendszer bővítése; körforgásos gazdaság előmozdítása, az újrafeldolgozott anyagok használatának ösztönzése) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)	ZIKOP 2. prioritástengely Körforgásos gazdasági rendszerek és fenntarthatóság 3. intézkedése; VMOP 5. prioritási tengelye a Budapesti infrastrukturális fejlesztések
	Biztonságos, fenntartható vízi közmű szolgáltatások	Vízgazdálkodás hatékonyságának növelése	Energia- és vízfelhasználás csökkentése, vízminőség védelme	PO2 Zöldebb, karbonszegény Európa (az ivóvízellátás javítása a vízhierarchiát követve; a vízkészletek védelme) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)	ZIKOP 1. prioritástengelyének 2. Vízgazdálkodás intézkedése; VMOP 5. prioritási tengelye a Budapesti infrastrukturális fejlesztések

30. táblázat Hatékony és fenntartható erőforrás-gazdálkodás prioritás céljai és kapcsolódása az EU szakpolitikai célokhoz és az Operatív Programokhoz

10.2.1.2 A PRIORITÁS RÉSZLETES TARTALMÁNAK BEMUTATÁSA

Uniós támogatással megvalósuló programok

A prioritásban szereplő összes beavatkozás illeszkedik a PO2 Zöldebb, karbonszegény Európa szakpolitikai célkitűzéshez és a Zöld Infrastruktúra és Klímavédelmi Operatív Program egyes intézkedéseihez. A prioritás fő célkitűzései speciálisan városi térségekre jellemző problémák kezelésére szolgálnak, melyek a népesség és közszolgáltatások koncentrációjából fakadnak, így illeszkednek a PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa szakpolitikai célkitűzéshez és a VMOP 5. prioritási tengelye a Budapesti infrastrukturális fejlesztésekhez is. Tekintettel arra, hogy az operatív programok tartalma, kedvezményezett köre és forráskerete jelenleg még nem ismert, a konkrét beavatkozások nem rendelhetők Európai Unió támogatásához. A beavatkozások felülvizsgálata a Partnerségi Megállapodás és az operatív programok kidolgozását követően lehetséges.

Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz (RRF, Next Generation EU) keretében is lehetőség nyílik a magántulajdonban álló lakóépületek energetikai fejlesztését több komponensű finanszírozási modellben. Az RRF keret felhasználásával a COVID-19 járványhelyzet foglalkoztatási hatásainak mérséklése és az üvegházhatású gázok kibocsátásának és levegőminőség javításának együttes kezelése valósulhat meg. Az RRF keret kiemelt kezdeményezési közé tartozik a köz- és magánépületek energiahatékonyságának javítása és a megújuló, főként a nem-biomassza alapú energiaforrások térnyerésének felgyorsítása.

Budapest üvegházhatású gáz kibocsátásának 77%-a zömében fosszilis alapú energiafelhasználásból származik, a megújuló energiaforrás-felhasználás részaránya csupán 4%-ot tesz ki (Budapest Klímastratégia, 2018). Az épületek energiafelhasználása 60%-ban a háztartásokban keletkezik (Nemzeti Épületenergetikai Stratégia, 2015), így az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése leghatékonyabban a lakóépületek, továbbá a Fővárosi Önkormányzat tulajdonával érintett középületek és szolgáltató épületek energiafelhasználásának mérséklésével érhető el. Az energiafelhasználás csökkentését a lakó és közszolgáltató épületállomány energetikai fejlesztése (megújuló energiahasznosítás alacsony károsanyag-kibocsátással, valamint zöld megoldások, mint árnyékolás, zöldfalak és tetők alkalmazása), és a távhőszolgáltatás korszerűsítése szolgálja. Emellett olyan komplex beavatkozások is megjelennek, melyek a külső kerületek lakóházainak káros energiafelhasználási gyakorlatát szüntetnék meg, illetve lakóépületek számára lehetőséget biztosítanak energiahatékonyságot növelő beruházásra megújuló energiafelhasználásra való áttérésre, az egészség szempontjából kockázatot jelentő azbeszt és ólomcsövek cseréje. A távhőellátó rendszer fejlesztése tartalmazza a megújuló energiaforrás részarányának növelését, emellett a távhőközvetek összekapcsolásával hálózatos stratégiai gerincvezeték épül ki, mely a hatékonyságnövelés mellett az ellátásbiztonságot is szolgálja. Az energiafelhasználást csökkentő intézkedések illeszkednek a ZIKOP 4. prioritás tengely Megújuló energiagazdaság 1. Energiahatékonysági intézkedések előmozdítása és a 2. Megújuló energiák ösztönzése elnevezésű intézkedéseihez. Lazábban kapcsolódik továbbá a PO4 Szociálisabb Európa szakpolitikai célhoz, a lakóépületek energetikai fejlesztése

hozzájárul a társadalmi befogadás: a perifériára szorult társadalmi csoportok integrálása, anyagi nélkülözés kezelése; lakhatási szegénység leküzdése célkitűzésekhez.

A budapesti hulladékkezelés fő problémája a települési hulladék alacsony szelektív visszagyűjtési és hasznosítási aránya, ami európai uniós összehasonlításban alacsony szinten áll (2017-ben Budapesten 13%, az EU átlag 32% a teljes hulladék tömegének arányában). A szelektív hulladék visszagyűjtési és hasznosítási aránya javítható a szelektív hulladékgyűjtés hatékonyságnövelésén, illetve az üveg és biohulladék szelektív gyűjtésén és felhasználásán keresztül. A lakosság környezettudatosságát mutatja, hogy az elmúlt években a hulladékudvarok kihasználtsága a fővárosban jelentősen megnőtt, ezért indokolt a hulladékudvarok kapacitásának bővítése. Jó lehetőségeket nyújt a hulladékhasznosításban a szennyvízkezelés során keletkező szennyvíziszap kezelési kapacitásainak és technológiai bővítése. A Beruházás a körforgásos gazdaságba intézkedés keretében tervezett hulladékkezelési beruházások illeszkednek a ZIKOP 2. prioritástengely Körforgásos gazdasági rendszerek és fenntarthatóság 3. intézkedéséhez: A körforgásos gazdaságra való átállás - a meglévő hulladékgazdálkodási rendszerek felkészítése a körforgásos gazdaságra és az új uniós célok elérésére.

A főváros és az agglomeráció vízellátása a Duna parti szűrésű rétegeit használja, ezért a vízellátás a klimatikus és időjárási hatásoknak rendkívüli mód kiszolgáltatott. A vízbázis mennyiségi és minőségi megfelelőségét a Duna vízállása is befolyásolja, ugyanis magas vagy alacsony vízállás sem kedvez a kutak üzemelésének. A Duna tehát kiemelt szerepet játszik a főváros vízellátásában, a vízgazdálkodást érintő beruházások területi specifikumaként a Duna fejlesztési zónához való erős kapcsolódása jelenik meg. A prioritás negyedik intézkedése a vízi közműszolgáltatások fejlesztését célozza, a beavatkozások révén javítható a közműszolgáltatással érintett vizek minősége (szennyvíziszap környezetbarát hasznosítása, szennyvíztisztító telepek és vízkiemelő rendszerek technológiai fejlesztése, szennyvízhálózat korszerűsítése), vizek mennyisége (vízcsövek cseréje a szivárgások csökkentése érdekében) és az ellátás színvonala (fentiek mellett szennyvízhálózat bővítése). A ZIKOP első prioritástengelyének 2. Vízgazdálkodás intézkedése és a második prioritástengely 1. Fenntartható vízi közmű rendszerek intézkedése illeszkedik a tervezett beruházásokhoz. Az intézkedés révén a nagyobb léptékű, a települések életét közvetlenül befolyásoló vízgazdálkodási fejlesztések, a befogadó víztestek jó állapotának elérését szolgáló szennyvíztisztító beruházások, valamint a vízveszteségek csökkentésére, csapadékvíz-gazdálkodásra, tisztított szennyvíz és szennyvíziszap hasznosításra irányuló beavatkozások valósíthatók meg, megalapozva a kék és zöld infrastruktúrák előkészítését és vizeink jó állapotának elérését is.

Egyéb nemzetközi támogatással megvalósuló programok

A prioritás céljai és tervezett beruházásai elsődlegesen Európai Unió forrásból valósulnak meg.

Tisztán hazai támogatással megvalósuló programok

A Kormánnyal való megállapodások esetén felülvizsgálatra kerülnek a hazai támogatással megvalósuló programok.

Együttműködés keretében tervezett fejlesztések

Együttműködés keretében valósul meg a prioritásban minden olyan beruházás, melynek fő kedvezményezettje Budapest Főváros Önkormányzatának tulajdonával érintett intézmény vagy közszolgáltató.

Intézményi épületenergetikai fejlesztések: A Fővárosi Önkormányzat tulajdonában álló szociális intézmények, kulturális, sport célú ingatlanokban energiahatékonyság növelését célzó épületenergetikai és gépészeti fejlesztések, megújuló energia használata az egyedi ingatlan szintű sajátosságok figyelembevételével. Közvetlen kedvezményezettek: hajléktalan ellátás intézményei, időotthonok, kulturális intézmények és szervezetek, színházépületek, sportcélú ingatlanok (Dr. Szent-Györgyi Albert Uszoda). A támogatások célcsoportja az intézményeket, létesítményeket igénybevevők köre. A Fővárosi Önkormányzat tulajdonával érintett szolgáltató gazdasági szervezetek ingatlanjainak épületenergetikai fejlesztései, megújuló energia használata, energiahatékonyságot eredményező technológiai fejlesztések, valamint kapcsolódó épület- és technológiai felügyeleti rendszerek (IKT) kialakítása. Kedvezményezettek köre: Budapesti Vízművek Zrt., Fővárosi Csatornázási Művek Zrt., Budapesti Temetkezési Intézet Zrt., Budapest Gyógyfürdői és Hévízei Zrt., Fővárosi Közterület-fenntartó Nonprofit Zrt.

A távhő-ellátó rendszer fejlesztése kedvezményezettje a FŐTÁV Zrt., egy-egy projekt esetében pedig a Budapesti Erőmű Zrt. és az Észak-budai Fűtőmű.

A körforgásos gazdaságba való beruházások keretében a Budapest területén kívül megvalósítandó projekt a pusztazámori hulladéklerakó rekultivációja. A rekultiváció jogszabályi kötelezettség, azonban a forrása bizonytalan, mivel kötelező céltartalék-képzés a rezsicsökkentés eredményeként nem biztosítja a finanszírozási hátteret.

A víz- és szennyvízkezelés hatékonyságát növelő beruházások a vizek minőségi és mennyiségi védelmét szolgálják, a fő kedvezményezett a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt., és a Budapesti Vízművek Zrt.

A kerületi önkormányzatok vezetésével elsősorban a kerületi közszolgáltatások, vállalkozások, valamint a lakóépületek energetikai fejlesztései valósulnak meg. Emellett a kerületi kompetenciába tartozó komposztudvarok, komposztáló telepek létesítésére is mutatkozik igény, mely szorosan kapcsolódik a helyi vezetőségű közösségi kert programokhoz.

A vállalkozások fejlesztési tervei

Jelenleg nem ismert vállalkozói fejlesztési terv az energiafelhasználás hatékonyságnövelése terén, a Stratégiai és Környezeti Hatásvizsgálatot követően lehetséges az elképzelések bemutatása.

10.2.2 Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás

10.2.2.1 PRIORITÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ ELÉRENDŐ CÉLOK RÉSZLETES MEGHATÁROZÁSA

A Klímaváltozáshoz való alkalmazkodást elősegítő prioritás közvetlenül kapcsolódik az Európai Unió PO2 Zöldebb, karbonszegény Európa szakpolitikai célkitűzéshez a zöld és kék beruházás, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdításával. A szakpolitikai célkitűzés elérésének eszköze a Zöld Infrastruktúra és Klímavédelmi Operatív Program (ZIKOP), mely keretében támogathatók a prioritás céljai és tervezett intézkedései.

A prioritás 1. intézkedése a **Kék-zöld infrastruktúra fejlesztését tűzte ki célul**. Budapest az éghajlatváltozás és az azzal járó hőmérséklet emelkedés mellett speciális városi klimatikus problémával is szembesül, a városi hősziget hatással. A sűrű beépítettség, az aszfaltfedettség, a koncentrált fosszilis energiafelhasználás és a közúti közlekedési forgalommal járó károsanyag-kibocsátás jelentősen melegebb átlaghőmérsékletet eredményez a városokban, különösen a nyári hónapokban. Az állandósult zajterhelés, a rossz levegőminőség, a szmog és az egyre gyakrabban előforduló hőség egyaránt csökkenti az egészségben eltöltött évek számát, és a városi életminőséget. A hősziget hatás mérséklésének hatékony eszköze a zöldfelületek növelése, emellett a városi parkok, erdők, árterek rekreációs lehetőséget is biztosítanak az ott élők számára, illetve élőhelyet nyújtanak számos növény- és állatfajnak. A meglévő zöldfelületek, élőhelyek védelme, a zöldterületek arányának növelése és területi eloszlásának javítása, valamint a zöldfelületi hálózatosodás hozzájárul a hősziget-hatás csökkentéséhez, városi klíma és a levegő minőségének javításához, mely az intézkedés fő célja. Emellett lényeges eleme az intézkedéseknek a vízfolyások rendszerbe illesztése és természetes csapadékvíz-elvezetőként való hasznosítása. Az intézkedés megfeleltethető az 5. szakpolitikai célkitűzéshez (PO5): A polgárokhoz közelebb álló Európa a városi térségek fenntartható és integrált fejlesztése és a helyi kezdeményezések támogatása révén és a speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva. A fejlesztések területi hatása mérsékelte, de kapcsolódik az **Élhető belváros és a Kék-zöld hálózat területi célok** megvalósításához.

A fővárosi klímaváltozáshoz való alkalmazkodás prioritás második intézkedése a

csapadékvíz-gazdálkodás és árvízvédelmi rendszer fejlesztésére irányul. A Kárpát-medence az átlagosnál jobban melegedő régióhoz sorolható, az éghajlatváltozás hatásai miatt, a káros hatásokhoz, szélsőséges időjárási eseményekhez való alkalmazkodásra és felkészülésre, a katasztrófakockázatok csökkentésére több figyelmet kell fordítanunk. Az éghajlatváltozás régióinkban klimatikus extremitásokhoz vezet, vagyis a szélsőséges időjárási tényezők gyakorisága megnő, a szélsőségek pedig egyre inkább eltérnek majd a szezonális átlagtól. Budapest lakosságát és épített környezetét, vagyonát elsősorban a vízkárok fenyegetik a klímaváltozással összefüggésben: a Duna vízhozama jelentős, nagy mennyiségű csapadék esetén – különösen, ha az párosul a tavaszi vagy nyári áradással – kiönthet a medréből, súlyos károkat okozva első sorban a magasságihiányos védművel rendelkező szakaszokon. Az árvízvédelmi fejlesztések a **Duna mentén** kerülnek megvalósításra, így a fejlesztés területi dimenziója hangsúlyos. A dunai árvíz mellett az egyre nagyobb gyakorisággal előforduló viharok extrém mennyiségű csapadéka is problémát okozhat, mivel a csapadékvíz-elvezető rendszer alacsonyabb egyidejűleg csapadékösszegre lett tervezve. Emellett az alacsonyabban fekvő területeken, valamint a vízfolyások menti és nagyterjedésű zöldterületeken összegyűlő esővíz elvezetése is szükséges a kármegelőzés szempontjából. Az intézkedés célja tehát a klímaváltozás negatív hatásainak csökkentése, az árvízvédelmi és csapadékvíz-elvezetési és kezelési kapacitások bővítésével a személy és vagyonbiztonság növelése, a vízkár kockázatainak mérséklése.

Horizontális szemléletként jelenik meg a prioritásban a biodiverzitás megőrzése, a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok keretében az állat- és növénytársulások természetes életterének mennyiségi és minőségi védelme, valamint az őshonos szervezetek támogatása az idegenhonos, inváziós fajok visszaszorítása mellett.

FŐTEP Prioritás	FŐTEP Intézkedés	Intézkedés célja	Elérendő célok	EU szakpolitikai célkitűzés	Operatív Program prioritás, intézkedés
Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás	Kék-zöld infrastruktúra fejlesztése	A városi klíma javítása, hősziget- hatás csökkentése, levegő minőségének javítása	Meglévő zöldfelületek, élőhelyek védelme és a zöldfelületek növelése, területi eloszlásának javítása, kék-zöld hálózatosodás elősegítése	PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva) PO2 Zöldebb, karbonszegény Európa (Klímaadaptáció: kockázatmegelőzési intézkedések, biodiverzitás: a biológiai sokféleség és a Natura 2000 hálózat támogatása a városi területeken	ZIKOP 2. prioritás tengely 2. Zöld települési infrastruktúrafejlesztések; VMOP 5. prioritási tengelye a Budapesti infrastrukturális fejlesztések

Csapadékvíz-gazdálkodás és árvízvédelmi rendszer fejlesztése	Klímaváltozás negatív hatásainak mérséklése	Személy- és vagyonbiztonság növelése az árvízvédelmi és csapadékvíz-elvezetési kapacitások növelésével	PO2 Zöldebb, karbonszegény Európa (Klímaadaptáció: kockázatmegelőzési intézkedések, vízkészletek védelme) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)	ZIKOP 1. prioritástengelyének 1. Katasztrófakockázat csökkentésre irányuló intézkedése; VMOP 5. prioritási tengelye a Budapesti infrastrukturális fejlesztések
--	---	--	--	--

31. táblázat Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás prioritás céljai és kapcsolódása az EU szakpolitikai célokhoz és az Operatív Programokhoz

10.2.2.2 A PRIORITÁS RÉSZLETES TARTALMÁNAK BEMUTATÁSA

Támogatással megvalósuló programok

A PO5 szakpolitikai cél megvalósulását a VMOP támogatja, az 5. prioritási tengelye a Budapesti infrastrukturális fejlesztéseket támogatja a fővárosi önkormányzatokkal egyeztetett tartalom alapján. Az 1. Kék-zöld infrastruktúra fejlesztése intézkedés keretében tervezett Humanizált közterület-hálózat és zöldfelületek integrált fejlesztése lehetővé teszi, hogy a közterületi fejlesztések során nagyobb hangsúlyt kapjon a zöldfejlesztés, a földben gyökerező fák telepítése és a közterületi funkciók megjelenítése, így fenntartható módon javulnak a klimatikus viszonyok a belvárosban. További zöldfelületi fejlesztések is megjelennek az intézkedésben, mint fasorok, sétányok, zöldsávok bővítése, a város parkok, köztemetők megújítása, vagy a városi kisvízfolyás-völgyek revitalizálása és a természetes élőhelyek, városi erdők megőrzését, rehabilitációját elősegítik fejlesztések.

A ZIKOP második prioritás 2. intézkedése keretében támogathatók azon Zöld települési infrastruktúrafejlesztések, melyet a Vízgazdálkodásra, a katasztrófakockázat csökkentésre, valamint a Fenntartható vízi közmű rendszerekre irányuló projekkel együtt kell előkészíteni, megtervezni és megvalósítani. Integrált fejlesztés valósulhat meg az árvízvédelmi beruházások (2. prioritás 2. intézkedés csapadékvíz-gazdálkodás és árvízvédelmi rendszer fejlesztése keretében) és a galériaerdők, vízparti rekreációs területek védelme (2. prioritás 1. intézkedés Kék-zöld infrastruktúra fejlesztés) révén.

A prioritás 2. intézkedése a csapadékvíz-gazdálkodás és árvízvédelmi rendszer fejlesztésére irányul, melyhez illeszkedik a ZIKOP első prioritási tengely 1. Katasztrófakockázat csökkentésre irányuló intézkedése, mely az árvízvédelmi fejlesztések és csapadékvíz-elvezetést javító beruházások megvalósítását támogatja. A klímaváltozás eredményeként az árvizek gyakorisága megnőhet, mely során a Duna kiléphet a medréből, súlyos károkat okozva első sorban a magasságihiányos védművel rendelkező szakaszokon, így itt árvízvédelmi fejlesztések megvalósítása indokolt. A klímaváltozással összefüggésben hirtelen lezúduló csapadékvíz a sűrűn beépített területeken (mely speciálisan városi

probléma), a mélyebben fekvő területeken, illetve a nagyobb kiterjedésű zöldfelületeken a jelenlegi kapacitások mellett nem biztosított a csapadékvíz és szennyvíz egyidejű elvezetése, így az elvezetők kapacitásbővítése és integrált zöldfelületi megoldások kialakítása indokolt. Emellett a csapadékvíz kezeléséhez és lefolyás-késleltetéshez olyan beavatkozások is hozzájárulnak, mint záportározók kapacitásbővítése, csapadékvíz visszatartás és hasznosítás célú zöldfelületi fejlesztése, így az egyesített rendszerű hálózatok terhelése is csökkenthető. A projektsomagok az adaptív csapadékvíz-gazdálkodási gyakorlat bővítését szolgálják. A PO5. szakpolitikai cél speciális városi kihívások kezelését finanszírozza a VMOP az 5. prioritási tengelye a Budapesti infrastrukturális fejlesztéseket támogató intézkedése.

Egyéb nemzetközi támogatással megvalósuló programok

A prioritás céljai és tervezett beruházásai elsődlegesen Európai Unió forrásból valósulnak meg.

Tisztán hazai támogatással megvalósuló programok

A Kormánnyal való megállapodások esetén felülvizsgálatra kerülnek a hazai támogatással megvalósuló programok.

Együttműködés keretében tervezett fejlesztések

Együttműködésben résztvevő szereplők elsősorban az erdők és védett területek kapcsán a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, illetve a kék-zöld infrastruktúra projektekben az érintett vállalatok, szakhatóságok és kerületek, illetve a magánszektor és az állam.

Az 1. intézkedésben tervezett erdő- és élőhely-rehabilitációs beruházások integrált területfejlesztési projektek megvalósítását teszik lehetővé, illeszkedve olyan várospolitikai célokhoz, mint a „kompakt város” modellje, illetve a városfejlesztés a barnamezős területeken. A projektek fő célja a terület természeti és ökológiai értékek megőrzését szem előtt tartó megújítása, amely a főváros zöldfelületi rendszerében új, összárosi jelentőségű, a térségben hiányzó elem kialakítását jelenti. A fejlesztés keretében a többfunkciós (rekreáció, rendezvény, szolgáltató) városi park mellett vegyes funkciójú, mind a lakásszektorban, mind az irodaszektorban klímaturatos, újszerű kínálattal rendelkező városi együttes létrehozása is megvalósítható. A projektek a kerületi, valamint a fővárosi önkormányzatokkal, a civil és a vállalkozói szféra együttműködésével kivitelezhető.

A prioritás intézkedéseiben megfogalmazott célokat elősegítheti a Duna a fővárostól északra lévő szakaszán épülő víztározó, mely az árvíz elleni védekezésben nyújthat segítséget. A Budapest közigazgatási határával összenőtt települések csapadékvíz-elvezetésre irányuló beruházásai is csökkenthetik a villámárvizek kialakulásának kockázatát a főváros területén.

Fővárosi Közfejlesztések Tanácsának 2020. október 15-i ülésén döntés született a Gellért-hegyi sikló megtervezéséről megvalósításáról, mely területileg kapcsolódik az intézkedéshez, de tartalmilag nem fedi azt, mivel a 3. prioritás turisztikai célú közlekedésfejlesztésre irányul. A kerületi „kék-zöld fejlesztések” mind szemléletükben mind az elérendő célokban illeszkednek a prioritásban tervezett tevékenységekhez. A kerületi tulajdonban álló közterületek fejlesztési tervei figyelembe veszik a zöldfelületek (városi parkok, zöld sétányok) megőrzésének és bővítésének szempontjait és humanizált közterület-hálózat kialakítását tűzték ki célul. Ebben a szellemben kerülnek megvalósításra a kerületi alközpontok és lakótelepek közterületi, közlekedési és zöldfejlesztései is, melyek a Kék-zöld infrastruktúrafejlesztéseken belül önálló alintézkedésbe kerültek besorolásra. Az intézkedésekhez lazábban kapcsolódnak a kerületeknél jelentkező Lokális köztéri mozgásformák infrastrukturális fejlesztése, köztéri sportlétesítmények és játszóterek felújítása, bővítésre révén. Az árvízvédelmi rendszerek és a csapadékvíz-elvezető hálózat fejlesztési igényei jelentősek a kerületekben, célként jelenik meg a Duna és kis vízfolyások menti területek rekreációs célú hasznosítása és az ehhez kapcsolódó infrastruktúra és zöldfelületek kialakítása. Sok kerület aktívan támogatja a lakosság bevonását a tervezésbe és a megvalósításba is, pl. közösségi kertek, zárt zöldudvarok fejlesztésére irányuló programokkal. A prioritáshoz kapcsolódik továbbá a barnamezős területek revitalizációját célzó, több szereplős (állam - önkormányzat – magán szektor) fejlesztések csomagja, melyek többségében kerületi koordinációval valósulhatnak meg (Városfejlesztés a barnamezős területeken területi cél).

A vállalkozások fejlesztési tervei

Jelenleg nem ismert vállalkozói fejlesztési terv az energiafelhasználás hatékonyságnövelése terén, a Stratégiai és Környezeti Hatásvizsgálatot követően lehetséges az elképzelések bemutatása.

10.2.3 Alacsony kibocsátású városi mobilitás

10.2.3.1 A PRIORITÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ ELÉRENDŐ CÉLOK RÉSZLETES MEGHATÁROZÁSA

A túlzott közúti forgalom speciális nagyvárosi probléma, amely a menetidő lassulásával, gyakori torlódásokkal és fokozott károsanyag-kibocsátással jár. A városhatárt naponta kb. 700 ezer személyautó lépi át mindkét irányban és nagyjából ugyanekkorára tehető a budapesti gépjárművek száma, az ilyen fokú terhelést az úthálózat kapacitása nem képes kiszolgálni. A forgalomnövekedés a zajterhelés növekedésével és a levegőminőség romlásával is jár, a fővárosban az üvegházhatású gáz második legnagyobb kibocsátója a közlekedés, az ÜHG szint

kb. 20%-ért felelős, ezen belül 80%-ban a magán- és kereskedelmi célú közúti közlekedés kibocsátásából származik (Budapest Klímastratégia, 2018.).

A problémák kezelésére a prioritásban szereplő intézkedések hatékony megoldást kínálnak a közösségi közlekedés hálózatfejlesztésével és a járműpark korszerűsítésével, innovatív forgalomszervezési eszközökkel és az aktív közlekedési módokhoz köthető infrastruktúrafejlesztéssel. A fejlesztések célja a közösségi közlekedés szolgáltatásainak biztonságosabb, hatékonyabb üzemeltetése révén a közösségi közlekedésben résztvevők arányának a növekedése, a kerékpáros- és gyalogos közlekedés ösztönzése, és a személyautó forgalom csökkentése. A prioritásban tervezett beruházások nagyban hozzájárulnak az Élhető belváros akcióterület céljaihoz a forgalomcsökkentést eredményező hálózatfejlesztő beruházások és a gyalogos és kerékpárosbarát közterületfejlesztés révén. Duna mentén történő beruházások a Duna fejlesztési zónához kapcsolódnak, főként a kötöttpályás hálózatfejlesztési, városi és elővárosi hajózási szolgáltatásbővítési és a gyalogos kerékpáros közterületi fejlesztések esetében jelenik meg a területi dimenzió. Utóbbi intézkedések kapcsolódnak a 2. prioritásban bemutatott közterületi és zöldfejlesztésekhez, ezen projektek együttesen kerülnek tervezésre és egymásra épülő ütemezésben valósulnak meg.

Az alacsony kibocsátású városi mobilitás fejlesztését célzó prioritás megfeleltethető a PO3 Összekapcsoltabb Európa szakpolitikai célnak a közlekedésbiztonság, alacsony CO₂-kibocsátású közösségi közlekedés, aktív közlekedési módok és az integrált okos közlekedési rendszerek fejlesztési területén. Emellett illeszkedik a prioritás a PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa szakpolitikai célkitűzéshez is, mivel a túlzott közlekedési forgalom speciálisan nagyvárosi probléma, mely elsődlegesen helyi kezelést kíván meg.

A fejlesztések hatásait összevetve a prioritás intézkedéseinek eredményeként csökken a városi személyautó-forgalom és a közlekedésből származó károsanyag-kibocsátás mértéke. A prioritás összesített célja, illetve a kerékpáros- és gyalogos forgalomhoz kapcsolódó infrastruktúrafejlesztés révén lazábban kapcsolódik a PO2 Zöldebb, karbonszegény Európa szakpolitikai célhoz a klímaadaptációs, kockázatmegelőzési intézkedések, levegőminőség javítása révén.

FŐTEP Prioritás	FŐTEP Intézkedés	Intézkedés célja	Elérendő célok	EU szakpolitikai célkitűzés	Operatív Program prioritás, intézkedés
3. Alacsony kibocsátású városi mobilitás	Közösségi közlekedés fejlesztése	E A környezetterhelés, CO ₂ és károsanyag kibocsátás csökkenése a közösségi közlekedés helyi közlekedési módok közötti részarányának emelkedésével, Utazási élmény és ügyfélelégedettség	A közösségi közlekedés szolgáltatásainak biztonságosabb, hatékonyabb üzemeltetése a hálózatfejlesztés révén	PO3 Összekapcsoltabb Európa (közlekedésbiztonság, alacsony CO ₂ -kibocsátású közösségi közlekedés) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva) PO2	MIOP 1. prioritási tengely 1. intézkedés A városi környezet biodiverzitásának, környezetbarát infrastruktúrájának megerősítése, valamint a környezetszennyezés csökkentése - Kötöttpályás és egyéb (villamos, trolis, busz) közösségi közlekedés fejlesztése, szűk

	javulása a közösségi közlekedésben		Zöldebb, karbonszegény Európa (levegőminőség javítása)	keresztmetszetek feloldása (új szakaszok kiépítése, járműbeszerzés, megállóhelyek korszerűsítése és akadálymentesítése, infrastruktúrafejlesztés) - A közlekedési láncok összekapcsolását segítő fejlesztések (pl. P+R, B+R, intermodális személyszállítási csomópont) VMOP 5. prioritási tengelye a Budapesti infrastrukturális fejlesztések
Járműfejlesztés		A közösségi közlekedés szolgáltatásainak biztonságosabb, hatékonyabb üzemeltetése a járműpark fejlesztése révén		Más Európai Uniók forrásból (pl. EIB)
Aktív mobilitás feltételeinek javítása	E Környezetterhelés, CO2 és károsanyag kibocsátás csökkenése, levegőminőség javulása az aktív mobilitás helyi közlekedési módok közötti részarányának emelkedésével	Felújítással és bővítéssel érintett gyalogos és kerékpáros használatú közterületek és csomópontok	PO3 Összekapcsoltabb Európa (közlekedésbiztonság, aktív közlekedési módok) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva) PO2 Zöldebb, karbonszegény Európa (levegőminőség javítása)	MIOP 1. prioritási tengely 1. intézkedés A városi környezet biodiverzitásának, környezetbarát infrastruktúrájának megerősítése, valamint a környezetszennyezés csökkentése - Budapesti városi közúti közlekedési infrastruktúra vegyes-forgalmúvá alakítása, kerékpáros fejlesztések - A közlekedési láncok összekapcsolását segítő fejlesztések (pl. P+R, B+R, intermodális személyszállítási csomópont) VMOP 5. prioritási tengelye a Budapesti infrastrukturális fejlesztések
Digitális fejlesztések a közlekedésben	E A környezetterhelés, CO2 és károsanyag kibocsátás csökkenése a közösségi közlekedés helyi közlekedési módok közötti részarányának emelkedésével, Utazási élmény és ügyfélelégedettség javulása a közösségi közlekedésben	A közösségi közlekedés szolgáltatásainak biztonságosabb, hatékonyabb üzemeltetése forgalomcsillapítási és energiahatékonyságot növelő eszközökkel	PO3 Összekapcsoltabb Európa (integrált okos közlekedési rendszerek) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)	MIOP 1. prioritási tengely 1. intézkedés A városi környezet biodiverzitásának, környezetbarát infrastruktúrájának megerősítése, valamint a környezetszennyezés csökkentése - A közösségi közlekedést előnyben részesítő informatikai alkalmazások, adatbázisok fejlesztése és bevezetése VMOP 5. prioritási tengelye a Budapesti infrastrukturális fejlesztések

10.2.3.2 A PRIORITÁS RÉSZLETES TARTALMÁNAK BEMUTATÁSA

Támogatással megvalósuló programok

A közösségi közlekedés fejlesztése és a járműfejlesztés intézkedések beavatkozási célja a Budapesti Közlekedési Központ fővárosi szolgáltatásainak biztonságosabb, hatékonyabb üzemeltetése az integrált hálózatfejlesztés és a járműpark korszerűsítése révén. Az integrált hálózatfejlesztéssel bővül a közvetlen összeköttetést biztosító közlekedési kapcsolatok köre és az elvágott városrészek és a Duna két partjának összeköttetése, az alacsony károsanyagkibocsátású közlekedési módok (villamos- és trolibusz- és metróhálózat) felújításra és bővítésre kerülnek, az intermodális csomópontok fejlesztésével közvetlenül mérsékelhető a személyautó-forgalom a belső városrészekben. Az Élhető belváros területi célhoz köthető a közösségi közlekedés turisztikai célú közlekedés szolgáltatásfejlesztési és forgalomszervezési beavatkozásai, melyek csökkentik a közúti torlódások gyakoriságát.

A járműpark ütemezett modernizálása és a karbantartási kapacitások fejlesztése révén csökken a meghibásodások száma, a kieső járatszám és az utazási idő. A fejlesztésekkel nő az ügyfél-elégedettség szintje a közösségi közlekedés elérhetőbbé, kiszámíthatóbbá és biztonságosabbá válik, ami által várható a tömegközlekedést igénybevevők száma.

Az aktív mobilitás feltételeinek javítása intézkedés keretében fejlesztésre kerül a gyalogos és kerékpáros forgalmi hálózat kerékpárutak kijelölésével, közterület-rendezéssel, csomóponti felújításokkal és bővítésekkel, illetve az EUROVELO nemzetközi kerékpárhálózat hiányzó szakaszainak megépítésével.

A digitális közlekedésfejlesztésekre irányuló intézkedés első sorban forgalomszervezési, -irányítási beavatkozásokat, továbbá infokommunikációs és technológiai fejlesztéseket tartalmaz. Az intézkedés révén a közösségi közlekedés szolgáltatásainak biztonságosabb, hatékonyabb üzemeltetése valósul meg, nő az ügyfél-elégedettség, így a várható utas szám is. Forgalmocsillapítási eszközökkel mérsékli a belvárosi személygépkocsi és forgalmat, energiahatékonyságot növelő beruházásokkal csökkenti a közösségi közlekedés károsanyag-kibocsátását.

A PO3 szakpolitikai cél végrehajtását a Mobilitás Operatív Program (MIOP) biztosítja. A MIOP 1. prioritási tengely 1. intézkedése A városok környezetbarát infrastruktúrájának megerősítése, valamint a környezetszennyezés csökkentése, mely illeszkedik a prioritás céljaihoz. A MIOP intézkedésen belül lehetőség nyílik a budapesti városi közúti közlekedési infrastruktúra vegyes-forgalmúvá alakítása, kerékpáros fejlesztések és a közlekedési láncok összekapcsolását segítő fejlesztések (pl. P+R, B+R, intermodális személyszállítási csomópont) megvalósítására, tehát a tervezett beavatkozások finanszírozhatók a rendelkezésre álló forrás keretéből. A PO5. szakpolitikai cél speciális városi kihívások kezelését, mint a prioritás

céljaként megfogalmazott városi forgalomcsökkentést finanszírozza a VMOP az 5. prioritási tengelye a Budapesti infrastrukturális fejlesztéseket támogató intézkedése, így a VMOP keretéből is lehetőség nyílik a prioritás megvalósítására.

Együttműködés keretében tervezett fejlesztések

A fővárosi kerületi önkormányzatok által tervezett projektcsomagok első sorban gyalogos- és kerékpáros, továbbá közúti fejlesztésekre irányulnak, a közterületi fejlesztések komplexen valósulnak meg, jelentős elemük a zöldterületi fejlesztés. A prioritás megvalósítása szoros együttműködést kíván a Fővárosi Önkormányzat, és a tulajdonában álló Budapesti Közlekedési Központ Zrt., a leányvállalatai és az egyéb - közművek, szolgáltatások miatt érintett – fővárosi tulajdonú cégek között. A közterületet érintő fejlesztések esetében, függetlenül a fővárosi vagy kerületi tulajdonlástól, az érintett kerületi önkormányzatokkal közösen kell kidolgozni a projektjavaslatokat.

A fővárost érintő, Budapest területén és azon kívül megvalósítandó közlekedési fejlesztéseket a Budapest Mobilitási Terv 2030 tartalmazza. A Budapestet és agglomerációját érintő állami városfejlesztési és közlekedési beruházásokat a Budapest Fejlesztési Központ koordinálja, ezért a szervezettel az állami beruházások tekintetében magas fokú kooperáció szükséges.

A főváros közlekedési helyzetét, a forgalom mértékét jelentősen befolyásolja az agglomerációt és az országos közúthálózatot érintő közlekedésfejlesztés. Az agglomerációból és a távolabbi településről rendszeresen ingázók jelentős hányadát teszik ki a forgalomban résztvevők számának, emellett jelentős az átmenő forgalom Budapesten az országos közlekedési hálózatban betöltött központi szerepe révén. Az országos közúthálózat bővítése, elkerülő utak építése, az M0-s autópálya hiányzó szakaszának befejezése, közlekedési szabályozások meghozatala (pl. kamionstop) hatással van a fővárosban koncentrálódó közúti forgalomra. Az elővárosi kötőpályás vasúti és HÉV fejlesztések környezetbarát módon csökkentik a belvárosi autósforgalmat, de az elővárosi autóbuszjáratok racionalizálása és a közúti fejlesztések is hozzájárulnak közúti forgalomcsökkenéshez. Az elővárosi közösségi közlekedésfejlesztés eredményességét növeli, ha a fővárosi végpontokon intermodális csomóponti fejlesztések valósulnak meg, P+R és B+R parkolók épülnek, interoperábilis rendszerek kerülnek létrehozásra. Ezért a Budapest Fejlesztési Központtal, a NIF Zrt.-vel, és a kezelőkkel, üzemeltetőkkel (MÁV Zrt. Volán Zrt.) magas fokú kooperáció szükséges a fejlesztések megvalósítása terén.

A kerületi szintű fejlesztési tervek közt jelentős szerepet képvisel a kerékpáros-hálózat fejlesztése a főbb kerékpáros közlekedési tengelyek kialakításával és különösen a külső kerületekben az ahhoz kapcsolódó „ráhordó” kerékpáros útvonalak kijelölésével, illetve a járdákat érintő közterületi fejlesztések is elősegítik az aktív mobilitási formák terjedését.

A kerületeknél jelentkező közlekedésfejlesztésre irányuló igények elsősorban a gyalogosbarát közlekedésbiztonsági szempontokat vesznek figyelembe. A Lokális közúri fejlesztések az út minőségének javítása mellett az infrastruktúrafejlesztéshez kapcsolódóan a közösségi

közlekedést elősegítő és a közlekedésbiztonságot támogató forgalomcsillapítási eszközök bevezetését célozzák a tervezett beruházások.

A vállalkozások fejlesztési tervei

A fővárosi közlekedési helyzetre nagy hatást gyakorolnak a vállalkozók és a vállalatok és szolgáltatók tevékenységei. A jelentősebb ipari, szállítmányozási és logisztikai központok a főváros peremkerületeiben és az agglomerációban foglalnak helyet, a szállítási idő pedig nagyban befolyásolja telephelyválasztásukat, így a közútfejlesztés kulcsfontosságú számukra. Az utóbbi években két szolgáltatási szektor fejlődése révén nőtt meg a belvárosban a közúti forgalom: az online vásárlások növekedésével a fuvarozás, illetve a fapados repülőjáratok által megnövekedett turistaforgalmat bonyolító szállító és idegenvezető szolgáltatások jelentenek többlet forgalmat. Jelenleg nem ismert vállalkozói fejlesztési terv az alacsony kibocsátású mobilitás terén, a Stratégiai és Környezeti Hatásvizsgálatot követően lehetséges az elképzelések bemutatása.

10.2.4 Esélyteremtő szolgáltatások

10.2.4.1 A PRIORITÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ ELÉRENDŐ CÉLOK RÉSZLETES MEGHATÁROZÁSA

Az Esélyteremtő szolgáltatások prioritás keretében a szociális szolgáltatások komplex fejlesztése, valamint az egészségügyi ellátások információs rendszerének fejlesztése kerül előtérbe. Budapest Helyi Esélyegyenlőségi Programja (2017-2022) rögzíti azt a társadalmi integrációs célt, hogy a különböző társadalmi csoportok egyenlő városhasználati eséllyel rendelkeznek és ennek érdekében hosszú távú beavatkozási irányokat és középtávú akciótervet fogalmaz meg, figyelembe véve a célcsoportok igényeit, az uniós irányelveket és a hazai szabályozási környezetet. Az egyenlő esélyű hozzáférést a fizikai infrastruktúrán túl a gazdasági társadalmi és közszolgáltatási szférában is biztosítani kell a hátrányos helyzetű célcsoportok számára.

Az álláskereső körében kb. 30%-ra tehető a tartósan munkanélküliek aránya (2018, KSH), jövedelmi és vagyoni viszonyaik tekintetében legalább felük a szegénység valamilyen formájával küzd (pl. létminimum alatt élők, lakhatási szegénység, relatív szegénység). A munkaerő piacról tartósan kívül rekedtek (tartósan munkanélküliek, aktív korú inaktívak) jellemzően olyan hátrányos helyzetű csoportokba tartozók, mint idősek, romák, gyermeket vállaló nők, fogyatékossgal élő vagy hajléktalan emberek, sokan közülük olyan beilleszkedési, mentális vagy fizikai akadályokkal élnek, mely munkakészségüket instabillá teszi. Az elmúlt évek ingatlanpiaci trendjei egyre több, többnyire munkanélküliséggel küzdő vagy szegénységben élő embert és családot sodortak lakhatási szegénységbe. A szegénység mellett a hátrányos helyzetű gyermekeket az iskolai lemorzsolódás is fenyegeti, mely a későbbiekben szegénységből való kitörést is akadályozza, és társadalmi elszigetelődést

eredményezhet. Elmondható tehát, hogy a fővárosban egyre több krízishelyzetben lévő ember él, felzárkóztatásukat a szociális érzékenység és a társadalmi hasznosság elve is indokolja.

A prioritás keretében megvalósítandó intézkedések horizontális célja a foglalkoztatási környezet javítása és a hatékonyság növelése a szociális és egészségügyi szférában, aminek eredményeképpen mérséklődik a szakemberhiány és a szektorra jellemző fluktuáció.

Szociális intézmények (idős- és hajléktalan ellátó intézmények) fejlesztésével biztonságos és korszerű szolgáltatások jönnek létre, a hatékony ellátás eredményeként nő a rendelkezésre álló kapacitás. A munkaerőpiacról kiszorult álláskereső, a krízishelyzetben lévő családok, lakhatási szegénységben élők és a hajléktalan emberek számára kialakítandó komplex felzárkóztató programok a hátrányos helyzetű célcsoportok felzárkóztatása valósulhat meg. A szolgáltatásokat igénybevevők egészségi, foglalkoztatási, oktatási és integrációs esélyei javulnak, csökken a tartós munkanélküliek, a korai iskolaelhagyók, a krízishelyzetű lakosok és a hajléktalanok száma.

Az egészségügyi ellátások együttműködésen alapuló koordinációs, módszertani, információs és infokommunikációs fejlesztése és célzott programok megvalósítása révén javul a rendelkezésre álló infrastruktúra és kapacitás kihasználtsága, nő az ellátórendszer hatékonysága és az ügyfél-elégedettség szintje, ami végső soron a lakosság javuló egészségügyi állapotát eredményezi.

A prioritás hátrányos helyzetű célcsoportok integrációs esélyeink javulására irányuló intézkedései megfeleltethetők a PO4 Szociálisabb Európa szakpolitikai célkitűzésnek a foglalkoztatás és a társadalmi befogadás terén. (Foglalkoztatás: nyitás a tartós munkanélküliek és fogyatékkal élők felé, a nők munkaerő-piaci részvételének támogatása; Társadalmi befogadás: a perifériára szorult társadalmi csoportok integrálása, anyagi nélkülözés kezelése, lakhatási szegénység leküzdése). A Prevenció egészségügy fejlesztése a szakpolitikai célkitűzés egészségügyi ellátórendszer infrastrukturális fejlesztése, hatékonyságának javítása céljához kapcsolódik.

A városi kihívások kezelésére szolgáló PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa szakpolitikai célhoz illeszkedik a prioritás tartalma, mivel a célcsoportok azonosítása és a komplex, személyre szabott beavatkozások csak helyi szinten érhetik el céljukat. A szociális és egészségügyi szféra fejlesztésére a VMOP 6. Budapesti humán fejlesztések prioritási tengely biztosít forrást.

A foglalkoztatás növelését elősegítő projektek lazán kötődnek a Vállalkozásfejlesztési és Innovációs Operatív Program (VINOP) 3. prioritási tengely 1. intézkedéséhez. A foglalkoztatásba való bejutás javítása minden munkanélküli, különösen pedig a fiatalok és a tartósan munkanélküliek, valamint az inaktív személyek számára, előmozdítva az önfoglalkoztatást és a szociális gazdaságot. Várhatóan az intézkedés keretében a kerületi kormányhivatalok foglalkoztatási főosztályai végzik majd a forráselosztást.

A fejlesztések területi fókusza mérsékelt, mivel első sorban térben elszórt intézményekben

kerül sor a forrásfelhasználásra és nagyobb arányban „soft” projektek kerültek betervezésre, mint komplex hálózatfejlesztés, intézményszervezés, képzés. A fejlesztések célcsoportjai jellemzően a leromló városrészekben, szegregátumokban élnek, így a már működő szociális városrehabilitációs projektek integrálásával területi szinergiahatás jelenik meg a hátrányos helyzetű csoportok integrálásában és a beavatkozás ott hasznosul, ahol arra szükség van.

FŐTEP Prioritás	FŐTEP Intézkedés	Intézkedés célja	Elérendő célok	EU szakpolitikai célkitűzés	Operatív Program prioritás, intézkedés
4. Esélyteremtő szolgáltatások	Szociális szolgáltatások fejlesztése	Biztonságos és korszerű szolgáltatások, az ügyfélelégedettség növelése a hajléktalan- és idősellátás területen	Meglévő intézmények korszerűsítése, eszközállomány cseréje ellátási és foglalkoztatási környezet fejlesztése	PO4 Szociálisabb Európa (Társadalmi befogadás: a perifériára szorult társadalmi csoportok integrálása, anyagi nélkülözés kezelése) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)	VMOP 6. prioritási tengely Budapesti humán fejlesztések
	Komplex foglalkoztatási és felzárkóztató programok	Hátrányos helyzetű célcsoportok foglalkoztatási, oktatási és integrációs esélyeinek és egészségi állapotának javulása	Hátrányos helyzetű csoportok integrációját segítő szervezetek fejlesztése hatékonyságnövelő, komplex szolgáltatások létrehozásával	PO4 Szociálisabb Európa (Foglalkoztatás: nyitás a tartós munkanélküliek és fogyatékkal élők felé, a nők munkaerőpiaci részvételének támogatása; Társadalmi befogadás: a perifériára szorult társadalmi csoportok integrálása, anyagi nélkülözés kezelése) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva, Oktatás és képzés: a minőség és hozzáférés javítása, a korai iskolaelhagyás megelőzése, a hátrányos helyzetűek kirekesztésének leküzdése, alapkészségek és kulcskompetenciák fejlesztése, felnőttoktatás)	Vállalkozásfejlesztési és Innovációs Operatív Program (VINOP) 3. prioritási tengely 1. intézkedése A foglalkoztatásba való bejutás javítása minden munkanélküli, különösen pedig a fiatalok és a tartósan munkanélküliek, valamint az inaktív személyek számára, előmozdítva az önfoglalkoztatást és a szociális gazdaságot VMOP 6. prioritási tengely Budapesti humán fejlesztések

Lakhatási hátrányok csökkentése	Hátrányos helyzetű célcsoportok foglalkoztatási, oktatási és integrációs esélyeinek és egészségi állapotának javulása		PO4 Szociálisabb Európa (Társadalmi befogadás: a perifériára szorult társadalmi csoportok integrálása, anyagi nélkülözés kezelése; lakhatási szegénység leküzdése) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)	VMOP 6. prioritási tengely Budapesti humán fejlesztések
Prevenció, egészségmegőrzés	Ügyfélelégedettség növelése az egészségügyi ellátások területén, ezáltal a lakosság egészségmegőrzésének növelése	Hatékonyabb ellátórendszer, a rendelkezésre álló infrastruktúra jobb kihasználása	PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva) PO4 Szociálisabb Európa (Az egészségügyi ellátórendszer infrastrukturális fejlesztése, hatékonyságának javítása)	VMOP 6. prioritási tengely Budapesti humán fejlesztések
Képzés, oktatás feltételrendszerének javítása	Hátrányos helyzetű célcsoportok foglalkoztatási, oktatási és integrációs esélyeinek és egészségi állapotának javulása Oktatásban, nevelésben részesülő gyermekek	Hatékonyság növekedése az ellátási területeken a koordináció, együttműködés és a tudásmegosztás szerepének növelésével, Hatékonyságnövekedés a gyermekek oktatásában, nevelésében	PO4 Szociálisabb Európa (Oktatás és képzés: felnőttoktatás; Társadalmi befogadás: a perifériára szorult társadalmi csoportok integrálása) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)	VMOP 6. prioritási tengely Budapesti humán fejlesztések
Lokális szolgáltatások igényekre alapozott, minőségi fejlesztése	Egészségügyi szociális ellátóhelyek kerületi fejlesztése	Hatékonyság növekedése az ellátási területeken az infrastrukturális beruházások és eszközbeszerzések révén	PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva) PO4 Szociálisabb Európa (Az egészségügyi ellátórendszer infrastrukturális fejlesztése, hatékonyságának javítása, Oktatás és nevelés, Társadalmi befogadás)	VMOP 6. prioritási tengely Budapesti humán fejlesztések

33. táblázat Esélyteremtő szolgáltatások prioritás céljai és kapcsolódása az EU szakpolitikai célokhoz és az Operatív Programokhoz

10.2.4.2 A PRIORITÁS RÉSZLETES TARTALMÁNAK BEMUTATÁSA

Támogatással megvalósuló programok

A hátrányos helyzetű csoportok munkaerő piaci és társadalmi reintegrációja személyre

szabott, többfunkciós hátránykiegyenlítő, komplex szolgáltatások formájában valósíthatók meg. A fővárosi szociális hálózat kapacitásgondokkal küzd, az ellátás szétagolt, az intézmények épületinfrastruktúrája és felszereltsége hiányos.

Az idős- és hajléktalángondozó intézményfejlesztésre révén a szociális ellátás hatékonyabbá válhat és ezzel a kapacitások is bővülnek. Komplexen kezelendő az 1. prioritás 1. intézkedésében bemutatott közintézmények energetikai fejlesztését szolgáló projekttel. A Hajléktalanellátás fejlesztése, hajléktalanságból való kilépés támogatása komplex szolgáltatásokkal projektcsomag keretében támogatott lakhatási programok és lakhatási garancia program kerül megvalósításra.

Komplex foglalkoztatási és felzárkóztató programok intézkedés keretében a különböző szolgáltatási kapacitások összehangolásával, innovatív és aktív eszközökkel segít a munkaerő-piacról tartósan kikerült emberek álláskeresésében. Foglalkoztatási komplex program keretében a helyi munkaadói igényekre alapuló foglalkoztatás-bővítés megvalósítása a cél Foglalkoztatási Társaság létrehozásával. A komplex felzárkóztatás elemeként a hátrányos helyzetű gyermekek reintegrációját és reszocializációját elősegítő képzési, oktatási és terápiás egyéni és csoportos foglalkozások szervezését és szülő-gyermek mentorhálózat működtetését kívánjuk megvalósítani. Emellett program indul a családon belüli és a párkapcsolati erőszak, valamint a prostitúció és emberkereskedelem megelőzésére civil szervezetek, családsegítő, gyermekjóléti szolgálattal és a hatósággal együttműködve.

A lakhatási hátrányok kezelése érdekében a következő beavatkozásokat tervezzük megvalósítani: fővárosi lakásügynökség létrehozása, a fővárosi és a kerületi bérlakás-állomány mennyiségi és minőségi fejlesztése, a közösségi tulajdonú lakásmodell bevezetésével a megfizethető lakhatás arányának további növelése. Ezen kívül a krízishelyzetben lévők komplex szolgáltatásfejlesztése valósul meg összehangolt szolgáltatásokkal (oktatási, egészségügyi, pszichológiai és foglalkoztatást támogató szolgáltatások, lakbértámogatás, mentorálás). A hajléktalan emberek egészségügyi, szociális és foglalkoztatási reintegrációját támogató komplex, több lépcsős szolgáltatás-csomag kerül létrehozásra (Elsőként lakhatás program). A Fővárosi Lakhatási Szolgálat jogsegély-szolgáltatással, szociális munkával és mediációval segíti a lakhatás megtartását, a lakásvesztés és a családok anyagi okokból történő szétszakadásának a megelőzését.

A fővárosi egészségügyi szolgáltatások a szektorra jellemzően kapacitáshiánnyal küzdenek és jelentős területi egyenlőtlenségek tapasztalhatók a rendelkezésre álló kapacitásokat és azok kihasználtságát tekintve. A kerületek egészségfejlesztési együttműködése, a szolgáltatások menedzsment szintű koordinációja közös és egységes módszertani alapokra helyezve, a hozzáférés támogatása, az ellátórendszer kapacitás optimalizálása. eredményesen javíthat az ellátások hatékonyságán. Az egészségügyi szolgáltatások hatékonysága növelhető a betegoldalról is, ügyfélközpontú információs rendszer és

betegirányítás működtetése révén a páciensek a megfelelő tudás birtokában eredményesebben kerülhetnek az egészségügyi ellátásba, ezzel csökkenhet a várakozási idő és a kapacitásgondok is mérsékelhetők (DrBudapest). Emellett a két leggyakoribb halálokos (daganatos megbetegedések, szív- és érrendszeri betegségek) köré komplex program kialakítását tervezzük megvalósítani a prevenció, korai diagnózis, kezelés (betegút, praxis közösség), rehabilitáció elősegítésére életminőség, a túlélés esélyeinek javítása érdekében.

Együttműködés keretében tervezett fejlesztések

A prioritásban szereplő fővárosi szociális intézkedések kizárólag a szociális intézményekkel, a kormányhivatalok foglalkoztatási főosztályai, a szociális szférában működő szakmai és civil szervezetekkel szoros együttműködésben valósíthatók meg. A komplex felzárkóztató programok eredményességét éppen a széleskörű segítő lehetőségek határozzák meg, mint az oktatási, egészségügyi, pszichológiai és foglalkoztatást támogató szolgáltatások, lakbértámogatás, mentorálás. A Fővárosi Önkormányzat koordináló szerepkörrel bír a pályázásban, végrehajtásban és fenntartásban, a projekteket szakmai tartalommal az érintett szervezetek töltik meg. A szociális városrehabilitációs projektek kedvezményezettjei a kerületi önkormányzatok, a megvalósításban számos további intézmény, szervezet vesz részt.

Az egészségügyi fejlesztések megvalósításában az egészségügyi ellátók képviselik a szakmai inputokat, emellett projektek kidolgozásában és működtetésében a kerületi önkormányzatok is jelentős partneri szerepet töltenek be.

A képzési célú beavatkozások esetén a tanfolyamok színvonalas kidolgozásába képzési helyek, oktatási és módszertani központok bevonása indokolt.

Jelentős a kerületi bérlakás-állomány korszerűsítését érintő fejlesztések volumene. A kerületi önkormányzatok kompetenciájába tartozó egészségügyi, oktatási- nevelési és szociális ellátó helyek fejlesztése a fővárostól független beruházások, forrást az állam vagy az Európai Unió alapok biztosítanak. A kerületi járóbeteg szakellátó helyek fejlesztési tervei a 4. intézkedésben találhatóak, az 5. intézkedésben az általános- és középiskolák kerületi fejlesztései kerülnek besorolásra. A bölcsődék, óvodák, az egészségügyi alapellátó helyek és szociális intézmények infrastruktúra fejlesztésére irányuló projektek a 6. Lokális szolgáltatások igényekre alapozott, minőségi fejlesztése intézkedésben jelennek meg. Az oktatás-nevelési infrastruktúrafejlesztés keretében gyermek sport fejlesztések is megvalósulhatnak, illetve ehhez kapcsolódnak a kerületi fejlesztési kezdeményezéshez kapcsolódó Lokális sportlétesítmények, köztéri mozgásformák infrastrukturális fejlesztésére irányuló projektjei.

Lokális kulturális fejlesztések a kerületi önkormányzatok kulturális intézményeinek infrastrukturális és soft fejlesztései kapcsolódnak a prioritáshoz.

A vállalkozások fejlesztési tervei

Szociális és egészségügyi közszolgáltatásban vállalkozások fejlesztési terve nem ismertek.

10.2.5 Versenyképes okos gazdaság és szolgáltató önkormányzatok

10.2.5.1 A PRIORITÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ ELÉRENDŐ CÉLOK RÉSZLETES MEGHATÁROZÁSA

A prioritás célja a Fővárosi Önkormányzat hatáskörébe tartozó szabadidős- és közszolgáltatások színvonalának emelése a tudásmegosztáson alapuló digitális szervezetfejlesztés révén, valamint az üzleti környezet javítása a vállalkozások termelékenységét növelő digitális átállás előmozdításával. A célok elérése érdekében három intézkedéscsomag került kidolgozásra. A fenntartható turizmusfejlesztés intézkedés az ügyfélélmény javításán keresztül a turisztikai és szabadidő létesítmények versenyképességét növeli digitális alapú smart szolgáltatáscsomagok kialakításával, mely hatékony és környezetkímélő üzemeltetést eredményez az intézményeknél. Az attrakciók infrastrukturális fejlesztése hozzájárul a kulturális értékek megőrzéséhez és turisztikai célú hasznosításához. A digitális átállás támogatása a kis- és középvállalkozói szektorban intézkedés a kormányzati célokkal összhangban segíti a KKV-k digitális kompetenciáinak javítását a termelékenységük növelése céljából. A kormányzati és kerületi programokat kiegészítve Fővárosi Önkormányzat kezdeményező szerepben információs hálózat létrehozásával segíti a vállalkozások üzletfejlesztését, valamint a back- és front office-ban integrált vállalatirányítási rendszerek bevezetésével emeli az ügyfél-elégedettség szintjét és javítja a városi szolgáltatások minőségét. A nyílt innováció a városi közszolgáltatásokban intézkedés kiegészíti az önkormányzati szolgáltatások fejlesztését az „okos város” megoldásokat támogató szervezeti és eszközrendszer kialakítása révén.

A prioritás tervezett intézkedései megfeleltethetők a PO1 Intelligensebb Európa szakpolitikai célkitűzésnek, azon belül az infokommunikációs fejlesztéseknek. A szakpolitikai célkitűzés elérésének eszköze a KKV-k körében az információs és kommunikációs technológiák felhasználásának növelése (infrastruktúrák és szolgáltatások támogatása, digitális készségek fejlesztése), valamint a korszerű digitális megoldások a közigazgatási munkába való bevezetése.

A nagyvárosokban magas a vállalkozássűrűség, Budapesten ezer főre kb. 230 vállalkozás jut, jellemzően szolgáltató tevékenységet végeznek, így a közúti forgalomra gyakorolt hatásuk is nagy. A vállalkozások és a lakosság digitális kompetenciájának fejlesztése révén számos munkához vagy ügyintézéshez kötődő feladatot helyváltoztatás nélkül online is el tudnak végezni, így a városi forgalom és a károsanyag-kibocsátás mértéke is csökken. A szabadidős szolgáltatásokat igénybevevő látogatók (lakosság, kül- és belföldi turisták) számára kialakított okos megoldások a csúcsidőszaki zsúfoltságot csökkentik, környezetbarát módon mérsékelve a közúti forgalmat. A PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa szakpolitikai célkitűzéshez illeszkedik nagyfokú népesség és gazdasági koncentrációból eredő problémák kezelése.

A területi dimenzió jellemzően az első prioritásban jelenik meg, tekintettel arra, hogy a szabadidős szolgáltatások koncentrációja a belvárosban a legmagasabb, míg a digitális kompetenciafejlesztés és a városi közszolgáltatások digitális fejlesztése ún. „soft” beruházás területi vetület nélkül. A fenntartható turizmusfejlesztés intézkedés beavatkozásai tehát elsősorban az Élhető belváros területi cél megvalósulásához járulnak hozzá közvetett módon a forgalomcsökkenés révén.

FŐTEP Prioritás	FŐTEP Intézkedés	Intézkedés célja	Elérendő célok	EU szakpolitikai célkitűzés	Operatív Program prioritás, intézkedés
5. Versenyképes okos gazdaság és szolgáltató önkormányzatok	Fenntartható turizmus	Versenyképes turisztikai szolgáltatások fejlesztése, ügyfélélmény javítása	Hatékony, környezetkímélő üzemeltetés megvalósítása a fővárosi szabadidős intézményekben, Smart üzemeltetést támogató digitális fejlesztések Turisztikai célú kulturális értékek megőrzése	PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)	VINOP 1. prioritási tengely 2. intézkedése A digitalizáció polgárok, vállalkozások és kormányok előnyére fordítása VMOP 5. prioritási tengelye a Budapesti infrastrukturális fejlesztések
	Digitális átállás támogatása a KKV szektorban és az önkormányzati szolgáltatásokban	KKV-k digitális kompetenciáinak növelése, Városi szolgáltatások minőségének, hatékonyságának javítás	Digitális fejlesztések támogatása a KKV-szektorban oktatással, digitális üzletfejlesztési platform kialakításával	PO1 Intelligensebb Európa (Infokommunikáció: az információs és kommunikációs technológiák felhasználásának növelése a KKV-k körében – infrastrukturák és szolgáltatások támogatása, digitális készségek fejlesztése, Korszerű digitális megoldások fokozatos bevezetése a közigazgatási munkába) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)	VINOP 1. prioritási tengely 2. intézkedése A digitalizáció polgárok, vállalkozások és kormányok előnyére fordítása VMOP 5. prioritási tengelye a Budapesti infrastrukturális fejlesztések; DIMOP 1. prioritás: közszolgáltatások digitalizációja
	Nyílt innováció a városi szolgáltatások fejlesztésében	Városi szolgáltatások minőségének, hatékonyságának javítás	Okosváros megoldásokat támogató szervezeti és eszközzrendszer kialakítása	PO1 Intelligensebb Európa (Infokommunikáció: Korszerű digitális megoldások fokozatos bevezetése a közigazgatási munkába) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a	VINOP 1. prioritási tengely 2. intézkedése A digitalizáció polgárok, vállalkozások és kormányok előnyére fordítása VMOP 5. prioritási tengelye a Budapesti

helyi
szükségletekhez
igazodva)

infrastrukturális
fejlesztések
DIMOP 1. prioritás:
közszolgáltatások
digitalizációja

34. táblázat Versenyképes, okos gazdaság és szolgáltató önkormányzatok prioritás céljai és kapcsolódása az EU szakpolitikai célokhoz és az Operatív Programokhoz

10.2.5.2 A PRIORITÁS RÉSZLETES TARTALMÁNAK BEMUTATÁSA

Támogatással megvalósuló programok

A prioritás intézkedéseinek céljaival egybehangzóan a Vállalkozásfejlesztési és Innovációs Operatív Program (VINOP) 1. prioritási tengely 2. intézkedés (A digitalizáció polgárok, vállalkozások és kormányok előnyére fordítása”), tekintettel arra, hogy a fejlesztések kedvezményezettjei a turisztikai szolgáltatások, szabadidős intézmények, kis- és középvállalkozások, illetve a városi közfeladatot ellátó intézmények, a beavatkozások célcsoportja, végső kedvezményezettjei pedig a szolgáltatásokat igénybe vevő turisták, a lakosság, a KKV szektorban dolgozók.

A népesség, a gazdaság és a szolgáltatások városi koncentrációja révén a prioritás megvalósítása támogatható VMOP 5. prioritási tengelye a Budapesti infrastrukturális fejlesztések intézkedése finanszírozásában is.

A fenntartható turizmusfejlesztés intézkedés keretében a főváros tulajdonával érintett szabadidős intézmények szolgáltatásának modernizálása kerül megvalósításra: Smart üzemeltetést támogató, ügyfélközpontú, élményt nyújtó digitális fejlesztések révén. Emellett kulturális célú turisztikai attrakciók és a fővárosi gyógy- és termálfürdők infrastrukturális megújítására is lehetőség nyílik uniós támogatással, műemléki épületeinek és környezetének rekonstrukciója és szolgáltatásfejlesztése valósulhat meg.

A digitális átállás támogatása a KKV szektorban és az önkormányzati szolgáltatásokban egy komplex vállalkozásfejlesztési csomag oktatással, mentorálással, digitális voucher rendszer kidolgozásával, illetve digitális fejlesztéseket támogató mikrohitel csomag létrehozásával, mely kiegészíti a kormányzati és kerületi szintű vállalkozáspolitikákat és programokat. Emellett a szolgáltató vállalatok back és front-office szolgáltatásainak digitális fejlesztése valósul meg: integrált vállalatirányítási rendszerek bevezetésével, a meglévők fejlesztésével, valamint ügyfélszolgálati oldal modernizálása az e-ügyintézés bővítése, on-line platformok kialakítása a részvételi városkormányzás működtetése révén.

A közszolgáltatások digitális fejlesztési projekt hatékonyságát növeli a nyílt innováció a közszolgáltatásokban intézkedés. Ennek keretében pilot projekt jelleggel egy innovációs központ kerülne kialakításra, melynek feladata fővárosi koordinációval az önkormányzatok támogatása konzultációval, tapasztalat-megosztással auditált okos megoldások alkalmazásával. Szintén a nyílt innováció bevezetését támogatja a fővárosi Monitoring rendszer és tudásközpont létrehozása, ahol az okos város megoldások és a városfejlesztési

célok budapesti megvalósításának nyomon követésére, rendszeres értékelési jelentések online platformon való megjelentetésére kerül sor.

Együttműködés keretében tervezett fejlesztések

A turisztikai attrakciók fejlesztése Budapest Főváros Önkormányzatának tulajdonával érintett intézmények a kedvezményezettjei, így a tulajdonos és az intézmény együttműködése szükséges a megvalósításhoz. Emellett kerületek részéről is mutatkozik igény turisztikai vonzerők fejlesztésére. A turisztikai szolgáltatók együttműködő partnerként jelennek meg a turisztikai szolgáltatások digitális fejlesztésében, míg az okos megoldások tervezésébe, megvalósításába és üzemeltetésébe a vállalkozói szektor bevonása lehet indokolt.

A képzési programok tervezésébe és az okos megoldások tervezésébe, lebonyolításába a vállalkozások, egyetemek és képzési helyek együttműködése szükséges. A nyílt innováció a városi szolgáltatások fejlesztésében a kerületek szoros közreműködésével valósítható meg, így jöhet létre a tudásmegosztáson alapuló önkormányzati támogatás és kommunikáció.

A 2. intézkedésben az ügyfélközpontú szolgáltatásfejlesztés, e-ügyintézés és ügyféloldali szolgáltatások fejlesztése, együttműködésen alapuló városfejlesztés eszközeinek fejlesztése valósul meg a kerületi önkormányzatoknál. A 3. intézkedésben az önkormányzati adatgazdálkodás és adatszolgáltatás infrastrukturális feltételeinek kialakítása valósulhat meg. A kerületi önkormányzati szolgáltatások fejlesztése mellett kis léptékű okos város megoldások is megjelennek a fejlesztési igények közt, mint okos padok, wifi kapcsolatok, elektromos töltőállomások kialakítása.

A vállalkozások fejlesztési tervei

Nem ismert vállalkozási fejlesztési terv a prioritáshoz kapcsolódóan, tekintettel arra, hogy az a közszolgáltatások digitális fejlesztését és a fővárosi tulajdonnal érintett kulturális turisztikai attrakciók fizikai megújítását tűzte ki célul.

10.3 FINANSZÍROZANDÓ FEJLESZTÉSI KEZDEMÉNYEZÉSEK, PROGRAMOK ÖSSZEFOGLALÁSA

Megjegyzés: a Fejlesztési kezdeményezéshez, programhoz kapcsolódó eredmény és output indikátorok a 2014-2020-as tervezési időszak tapasztalatain alapuló javaslatok. Végleges indikátorok meghatározása a programok elfogadását, és a 2021-27-es források felhasználást szabályozó EK rendelet és hazai jogszabály hatályba lépését követően lehetséges.

Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése*	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai**	Jellemző kedvezmények köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés, program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzeti, központi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Közreműködő szervezetek	Fejlesztési kezdeményezéshez, programhoz kapcsolódó eredmény és output indikátorok (jellemzően prioritásonként)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés, program (igen/nem)
Prioritás: 1. Hatékony és fenntartható erőforrás-gazdálkodás										
1. Energiatakarékos épületek és szolgáltatások										
Önkormányzati intézmények, ingatlanok energiahatékony sági fejlesztése, megújuló energia alkalmazásának növelése		főváros, fővárosi intézmények, kerületek, kerületi intézmények	intézményekben ellátott lakosság	2021-2027	27 200	uniós, hazai	PO2. Zöldebb, karbonszegény Európa (középületek és a távfűtési hálózatok energiahatékony ságának javítása; megújuló energiaforrásokra való átállás támogatása) PO5 A polgárokhoz közelebb álló		1.1.1.E Fővárosi Önkormányzat tulajdonában álló épületek esetében az üzemeltetés hatékonyságának növelése 1.1.1.O CO2 kibocsátás és energiafelhasználás csökkentésének mértéke 1.1.1.O Energiahatékony sági fejlesztéssel érintett intézmények száma	nem

						Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)		
Energiahatékony ság-növelés a Fővárosi Önkormányzat tulajdonával érintett gazdasági szervezetekben	·Budapesti Vízművek Zrt. ·Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. ·Budapesti Temetkezési Intézet Zrt. ·Budapest Gyógyfürdői és Hévízei Zrt. ·Fővárosi Közterület- fenntartó Nonprofit Zrt.	közszolgáltató sokot, szolgáltatások at igénybevevő lakosság	2021-2027	15 000	uniós, hazai	PO2. Zöldebb, karbonszegény Európa (középületek és a távfűtési hálózatok energiahatékony ságának javítása; megújuló energiaforrásokra a való átállás támogatása) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)	1.1.2.E Fővárosi Önkormányzat gazdasági társasági tulajdonában álló épületek esetében az üzemeltetés hatékonyságának növelése 1.1.2.O CO2 kibocsátás és energiafelhasználás csökkentésének mértéke 1.1.2.O Energiahatékony ságai fejlesztéssel érintett társaságok száma	igen
Vállalkozások és magántulajdonb an lévő lakások, társasházi épületek energiahatékony ságai fejlesztése	Társasházak, lakástulajdonosok, vállalkozások	Társasházak, lakástulajdon osok, vállalkozások	2021-2027	600 000	uniós, hazai, RRF	PO2. Zöldebb, karbonszegény Európa (középületek és a távfűtési hálózatok energiahatékony ságának javítása; megújuló energiaforrásokra a való átállás támogatása) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások	1.1.3.E Lakhatási feltételek javítása a rezsiköltségek csökkentésével 1.1.3.O CO2 kibocsátás és energiafelhasználás csökkentésének mértéke 1.1.3.O Energiahatékony ságai fejlesztéssel érintett lakások száma	nem

kezelése a helyi
szükségletekhez
igazodva)

2. Távhő-ellátó rendszer fejlesztése

<p>Energiahatékony ságot növelő technológiai fejlesztések a távhőszektorban</p>	<p>Főváros, FŐTÁV Zrt., Fűtőmű, HUHA</p>	<p>távhőszolgálta ásban részesülő lakosság</p>	<p>2021-27</p>	<p>45 600</p>	<p>uniós, hazai</p>	<p>PO2. Zöldebb, karbonszegény Európa (a lakóépületekben az energiafogyasztá si szintek csökkentése, távfütsi hálózatok energiahatékony ságának javítása) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)</p>	<p>1.2 H A távhőszolgáltatás elfogadottságának növelése 1.2. E A távhő szolgáltatás energiahatékonyságá nak növelése 1.2 E Budapest levegőminőségének javítása 1.2 E Az ellátásbiztonság növelése 1.2 O Károsanyag- kibocsátás csökkentésének mértéke 1.2.O Energiahatékonyági fejlesztéssel érintett lakások száma</p>	<p>igen</p>
<p>Megújuló energiaforrások arányának növelése a távhőszolgáltatá sban</p>	<p>Főváros, FŐTÁV Zrt.</p>	<p>főváros lakossága</p>	<p>2021-27</p>	<p>93 00</p>	<p>uniós, hazai</p>	<p>PO2. Zöldebb, karbonszegény Európa (a lakóépületekben az energiafogyasztá si szintek csökkentése, távfütsi hálózatok energiahatékony ságának javítása) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások</p>	<p>1.2 H A távhőszolgáltatás elfogadottságának növelése 1.2. E A távhő szolgáltatás energiahatékonyságá nak növelése 1.2 E Budapest levegőminőségének javítása 1.2 E Az ellátásbiztonság növelése 1.2 O Károsanyag- kibocsátás csökkentésének mértéke 1.2.O Energiahatékonyági fejlesztéssel érintett</p>	<p>igen</p>

						kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)	lakások száma 1.2.2 O Megújuló energiafelhasználás teljesítménye
Távhő-körzetek összekapcsolása, hálózat fejlesztése	Főváros, FŐTÁV Zrt., Budapesti Erőmű Zrt.	távhőszolgáltatásban részesülő lakosság	2021-27	63 100	uniós, hazai	PO2. Zöldebb, karbonszegény Európa (a lakóépületekben az energiafogyasztási szintek csökkentése, távfűtési hálózatok energiahatékonyságának javítása) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)	1.2 H A távhőszolgáltatás elfogadottságának növelése 1.2. E A távhő szolgáltatás energiahatékonyságának növelése 1.2 E Budapest levegőminőségének javítása 1.2 E Az ellátásbiztonság növelése 1.2 O Károsanyag-kibocsátás csökkentésének mértéke 1.2.O Energhatékonsági fejlesztéssel érintett lakások száma igen
3. Beruházás a körforgásos gazdaságba							
Hulladékgyűjtési rendszer fejlesztése	Főváros, FKF,	fővárosi lakosság	2022-24	8 500	uniós, hazai	PO2. Zöldebb, karbonszegény Európa (Hulladékgyűjtés: újrahasznosítás és újrafeldolgozás, valamint a szelektív hulladékgyűjtési rendszer bővítése; körforgásos	1.3.E A hulladékgyűjtési közszolgáltatás költséghatékonyságának javítása és az üzembiztonság növelése 1.3 E A hulladékgyűjtés során keletkező környezeti károk csökkentése 1.3 E A lakossági hulladék-elszállítási és igen

						gazdaság előmozdítása, a nyersanyagok alternatíváinak kifejlesztése és az újrafeldolgozott anyagok használatának ösztönzése) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)	szelektív gyűjtési szolgáltatás színvonalának növelése 1.3.O Az újrahasznosított hulladék aránya a fővárosban 1.3. O A keletkező hulladék mennyisége a fővárosban 1.3.O A hulladékgyűjtés során kibocsátott károsanyag mennyisége.
Hulladékgyűjtési infrastruktúra fejlesztése	Főváros, FKF, kerületek	fővárosi lakosság	2021-27	27 700	uniós, hazai	PO2. Zöldebb, karbonszegény Európa (Hulladékgyűjtés és újrahasznosítás és újrafeldolgozás, valamint a szelektív hulladékgyűjtési rendszer bővítése; körforgásos gazdaság előmozdítása, a nyersanyagok alternatíváinak kifejlesztése és az újrafeldolgozott anyagok használatának ösztönzése) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások	1.3.E A hulladékgyűjtés i közszolgáltatás költséghatékonyságának javítása és az üzembiztonság növelése 1.3 E A hulladékgyűjtés során keletkező környezeti károk csökkentése 1.3 E A lakossági hulladék-elszállítási és szelektív gyűjtési szolgáltatás színvonalának növelése 1.3.O Az újrahasznosított hulladék aránya a fővárosban 1.3. O A keletkező hulladék mennyisége a fővárosban 1.3.O A hulladékgyűjtés során kibocsátott károsanyag mennyisége.

						kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)		
Szelektív hulladékgyűjtés bővítése, újrahasználat és hasznosítás támogatása	Főváros, FKF, kerületek	fővárosi lakosság	2021-27	18 500	uniós, hazai	PO2. Zöldebb, karbonszegény Európa (Hulladékgazdálkodás: újrahasznosítás és újrafeldolgozás, valamint a szelektív hulladékgyűjtési rendszer bővítése; körforgásos gazdaság előmozdítása, a nyersanyagok alternatíváinak kifejlesztése és az újrafeldolgozott anyagok használatának ösztönzése) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)	1.3.E A hulladékgazdálkodási közszolgáltatás költséghatékonyságának javítása és az üzembiztonság növelése 1.3.E A hulladékgazdálkodás során keletkező környezeti károk csökkentése 1.3.E A lakossági hulladék-elszállítási és szelektív gyűjtési szolgáltatás színvonalának növelése 1.3.O Az újrahasznosított hulladék aránya a fővárosban 1.3.O A keletkező hulladék mennyisége a fővárosban 1.3.O A hulladékgazdálkodás során kibocsátott károsanyag mennyisége.	igen
4. Biztonságos, fenntartható vízi közmű szolgáltatások								

Ivóvízellátás biztonságának növelése	Duna Akcióterület	Fővárosi Vízművek	főváros lakossága	2021-2027	137 300	uniós, hazai	PO2 Zöldebb, karbonszegény Európa (az ivóvízellátás javítása a vízhierarchiát követve; a vízkészletek védelme) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)	1.4 E Biztonságos, korszerű ivóvíz ellátási szolgáltatás 1.4 H Az ivóvíz minőségének javulása 1.4 O Cserélt ízcsovek hossza	igen
Korszerűsítés, bővítés és hatékonyságot növelő technológiai fejlesztések a víziközmű szolgáltatónál	Duna Akcióterület	BKSZTT, szennyvíz és vízkezelő egységek, Fővárosi Vízművek	fővárosi lakosság	2021-27	27 500	uniós, hazai	PO2 Zöldebb, karbonszegény Európa (az ivóvízellátás javítása a vízhierarchiát követve; a vízkészletek védelme) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)	1.4 E a szennyvíztisztításhoz kapcsolódó technológiai fejlesztésekkel az üzemeltetés hatékonyságának növelése 1.4 H A környezeti terhelés csökkentése, a Duna vízminőségének javítása, 1.4 E Biztonságos, korszerű ivóvíz ellátási szolgáltatás 1.4 H Az ivóvíz minőségének javulása 1.4 O Átemelt víz kapacitásának növekedése	igen

Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése*	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai**	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés, program költségteljesítése (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzeti, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Közreműködő szervezetek	Fejlesztési kezdeményezés, programhoz kapcsolódó eredmény és output indikátorok (jellemzően prioritásonként)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés, program (igen/nem)
Prioritás: 2. Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás										
1. Kék-Zöld infrastruktúra fejlesztése										
Erdők, természet-közeli területek védelme és értékalapú fejlesztése	Kék-zöld hálózat akcióterület, Z3 Erdők, természetközeli területek, kapcsolódik a Mocsárosdűlő, Terebesi erdő akcióterületi kulcsprojekthez	fővárosi és kerületi önkormányzatok, állam, civil szereplők	érintett akcióterület és a főváros lakossága, rekreációt igénybevevők, turisták	2021-27	11 300	uniós, hazai, LIFE	PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva) PO2 Zöldebb, karbonszegény Európa Klímaadaptáció: kockázatmegelőzési intézkedések, biodiverzitás: a biológiai sokféleség és a Natura 2000 hálózat támogatása a városi területeken		2.1.H az egészségmegőrzés feltételeinek javítása, egészségben eltöltött életevek számának emelkedése, halálozási arány javulása, megbetegedésből következő gazdasági károk – kieső munkaórák számának – csökkenése 2.1 E A városi klíma javítása, hősziget-hatás csökkentése, levegő minőségének javítása 2.1.O Megújított zöldfelületek nagysága 2.1. O Újjonnan létesített zöldfelületek nagysága 2.1 O Megvédett élőhelyek nagysága	igen

Fasorok, zöldsávok és zöld-sétányok megújítása, fejlesztése	Élhető belváros akcióterület	fővárosi és kerületi önkormányzatok	érintett akcióterület és a főváros lakossága, rekreációt igénybevevők, turisták	2022-27	3 200	uniós, hazai	PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva) PO2 Zöldebb, karbonszegény Európa (Klímaadaptáció : kockázatmegelőzési intézkedések)	2.1.H az egészségmegőrzés feltételeinek javítása, egészségben eltöltött életek számának emelkedése, halálozási arány javulása, megbetegedésből következő gazdasági károk – kieső munkaórák számának – csökkenése 2.1 E A városi klíma javítása, hősziget-hatás csökkentése, levegő minőségének javítása 2.1.O Megújított zöldfelületek nagysága 2.1. O Újonnan létesített zöldfelületek nagysága 2.1 O Megújított közterületek nagysága
---	------------------------------	-------------------------------------	---	---------	-------	--------------	--	---

Humanizált közterület-hálózat és zöldfelületek integrált fejlesztése	Mérsékelt területi hatás, cél, hogy a közterületi fejlesztések során nagyobb hangsúlyt kapjon a zöldfejlesztés, és a közterületi funkciók megjelenítése. Kapcsolódik az Élhető belváros B1 B2 és a Duna-part fejlesztési zónához D1 D2	fővárosi és kerületi önkormányzatok	érintett akcióterület és a főváros lakossága, rekreációt igénybevevők , turisták	2021-27	155 070	uniós, hazai	PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva) PO2 Zöldebb, karbonszegény Európa Klímaadaptáció: kockázatmegelő zési intézkedések)	2.1.H az egészségmegőrzés feltételeinek javítása, egészségben eltöltött életek számának emelkedése, halálozási arány javulása, megbetegedésből következő gazdasági károk – kieső munkaórák számának – csökkenése 2.1 E A városi klíma javítása, hősziget-hatás csökkentése, levegő minőségének javítása 2.1.O Megújított zöldfelületek nagysága 2.1. O Újonnan létesített zöldfelületek nagysága 2.1 O Megújított közterületek nagysága, megújított és új funkciók száma
Városi kisvízfolyás-völgyek revitalizálása	Kék-zöld hálózat akcióterület Z5 Városi kisvízfolyások, völgyek (Rákos- és Szilas-patak, Hosszvölgy)	fővárosi és kerületi önkormányzatok	érintett akcióterület és a főváros lakossága, rekreációt igénybevevők , turisták	2021-27	1 850	uniós, hazai	PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva) PO2 Zöldebb, karbonszegény Európa Klímaadaptáció: kockázatmegelő zési intézkedések, biodiverzitás: a biológiai sokféleség és a	2.1.H az egészségmegőrzés feltételeinek javítása, egészségben eltöltött életek számának emelkedése, halálozási arány javulása, megbetegedésből következő gazdasági károk – kieső munkaórák számának – csökkenése 2.1 E A városi klíma javítása, hősziget-hatás csökkentése, levegő minőségének javítása 2.1.O Megújított

						Natura 2000 hálózat támogatása a városi területeken	zöldfelületek nagysága 2.1. O Újjonnan létesített zöldfelületek nagysága 2.1 O Megvédett élőhelyek nagysága
Városi parkok fejlesztése	Duna-partok fejlesztési zóna, D3 D4 D10 Kék-zöld hálózat akcióterület Z2 Z4	fővárosi és kerületi önkormányzatok	érintett akcióterület és a főváros lakossága, rekreációt igénybevevők, turisták	2022-27	51 300	uniós, hazai	2.1.H az egészségmegőrzés feltételeinek javítása, egészségben eltöltött életek számának emelkedése, halálozási arány javulása, megbetegedésből következő gazdasági károk – kieső munkaórák számának – csökkenése 2.1 E A városi klíma javítása, nem hősziget-hatás csökkentése, levegő minőségének javítása 2.1.O Megújított zöldfelületek nagysága 2.1. O Újjonnan létesített zöldfelületek nagysága 2.1 O Megvédett élőhelyek nagysága 2.1.O Újjonnan épített gyalogos-kerékpáros híd hossza

Lakótelepek és alközpontok komplex zöldterületi fejlesztése		kerületi önkormányzatok	igénybevevő lakosok, turisták	2021-27	18 658	uniós, hazai	PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva) PO2 Zöldebb, karbonszegény Európa Klímaadaptáció: kockázatmegelő zési intézkedések)	2.1 E A városi klíma javítása, hősziget-hatás csökkentése, levegő minőségének javítása 2.1.O Megújított zöldfelületek nagysága 2.1. O Újonnan létesített zöldfelületek nagysága 2.1 O Megújított közterületek nagysága, megújított és új funkciók száma
2. Csapadékvíz-gazdálkodás és árvízvédelmi rendszer fejlesztése								
Árvízvédelmi fejlesztések	Duna-partok fejlesztési zóna	fővárosi és kerületi önkormányzatok	fővárosi lakosság, Duna mentét igénybevevők	2021-27	31 100	uniós, hazai	PO2 Zöldebb, karbonszegény Európa Klímaadaptáció: kockázatmegelő zési intézkedések, vízkészletek (védelme) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)	2.2. E Személy- és vagyonbiztonság növelése az árvízvédelmi és csapadékvíz-elvezetési kapacitások növelésével 2.2. E Klímaváltozás negatív hatásainak mérséklése 2.2.O Árvízvédelemmel érintett lakosság száma, terület nagysága
Csapadékvíz-gazdálkodás	Duna fejlesztési zóna, Kék-zöld hálózat akcióterület Z5 Városi kisvízfolyások, völgyek	BKSZTT, fővárosi és kerületi önkormányzatok	Főváros lakossága	2021-27	35 400	uniós, hazai, LIFE	PO2 Zöldebb, karbonszegény Európa (a vízkészletek védelme) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi	2.2. E Személy- és vagyonbiztonság növelése az árvízvédelmi és csapadékvíz-elvezetési kapacitások növelésével 2.2. E Klímaváltozás negatív hatásainak mérséklése 2.2.O

Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése*	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai**	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés, program költségteljesítése (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzeti, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Közreműködő szervezetek	Fejlesztési kezdeményezéshez, programhoz kapcsolódó eredmény és output indikátorok (jellemzően prioritásonként)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés, program (igen/nem)	
Prioritás: 3. Alacsony kibocsátású városi mobilitás											
1. Közösségi közlekedés fejlesztése											
Forgalomszervezés a közösségi közlekedésben	Élhető belvárosi akcióterület, külső kerületek	BKK	fővárosi lakosság, Budapesten közlekedők	2021-27	2 300	uniós, hazai	PO3 Összekapcsoltabb Európa (közlekedésbiztonság; alacsony CO2-kibocsátású közösségi közlekedés) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)		Csapadékvíz-elvezetés technológiai fejlesztésével érintett lakosság száma, terület nagysága 2.2. O Megépített csatorna hossza, kapacitása	3.1 H Személygépjármű forgalom és közlekedési dugók csökkenése a közösségi közlekedési módok részarányának emelkedésével 3.1. E A közösségi közlekedés szolgáltatásainak biztonságosabb, hatékonyabb üzemeltetése 3.1.E Utazási élmény és	nem

									igazodva) PO2 Zöldebb, karbonszegény Európa (levegőminőség javítása)	ügyfélelégedettség javulása a közösségi közlekedésben 3.1 E A környezetterhelés, CO2 és károsanyag kibocsátás csökkenése a közösségi közlekedési hálózat fejlesztésével 3.1 O Közösségi közlekedésben részvevők száma 3.1O Felújítással, bővítéssel érintett közösségi közlekedési hálózat hossza
Kötőpályás közösségi közlekedés fejlesztése	Élhető belváros akcióterület, Duna fejlesztési zóna, külső kertületek	BKK	fővárosi lakosság, Budapest közlekedők	2021-27	320 600	uniós, hazai			PO3 Összekapcsolab b Európa (alacsony CO2- kibocsátású közösségi közlekedés) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva) PO2 Zöldebb, karbonszegény Európa (levegőminőség javítása)	3.1 H Személygépjármű forgalom és közlekedési dugók csökkenése a közösségi közlekedési módok részarányának emelkedésével 3.1. E A közösségi közlekedés szolgáltatásainak biztonságosabb, hatékonyabb üzemeltetése 3.1.E Utazási élmény és ügyfélelégedettség javulása a közösségi közlekedésben 3.1 E A környezetterhelés, CO2 és károsanyag kibocsátás csökkenése a közösségi közlekedési hálózat fejlesztésével 3.1 O Közösségi közlekedésben részvevők száma

													3.1.O Felújítással, bővítéssel érintett közösségi közlekedési hálózat hossza
Turisztikai célú közlekedés fejlesztése	Duna fejlesztési zóna, Élhető belváros akcióterület	BKK, főváros	fővárosi lakosság, Budapesten közlekedők	2022-27	34 400	uniós, hazai	PO3 Összekapcsoltabb Európa (alacsony CO2-kibocsátású közösségi közlekedés) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva) PO2 Zöldebb, karbonszegény Európa (levegőminőség javítása)						3.1 H Személygépjármű forgalom és közlekedési dugók csökkenése a közösségi közlekedési módok részarányának emelkedésével 3.1. E A közösségi közlekedés szolgáltatásainak biztonságosabb, hatékonyabb üzemeltetése 3.1.E Utazási élmény és ügyfélelégedettség javulása a közösségi közlekedésben 3.1 E A környezetterhelés, CO2 és károsanyag kibocsátás csökkenése a közösségi közlekedési hálózat fejlesztésével 3.1 O Közösségi közlekedésben résztvevők száma 3.1.O Felújítással, bővítéssel érintett közösségi

közlekedési hálózat
hossza

2. Járműfejlesztés

Járműfejlesztés	Élhető belváros akcióterület, külső kerületek	BKK	fővárosi lakosság, Budapesten közlekedők	2021-27	254 600	uniós, hazai	<p>PO3 Összekapcsoltab b Európa (közlekedésbizto nság, alacsony CO2- kibocsátású közösségi közlekedés, integrált okos közlekedési rendszerek) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva) PO2 Zöldebb, karbonszegény Európa (levegőminőség javítása)</p>	<p>3.2 H Személygépjármű forgalom és közlekedési dugók csökkenése a közösségi közlekedési módok részarányának emelkedésével 3.2. E A közösségi közlekedés szolgáltatásainak biztonságosabb, hatékonyabb üzemeltetése 3.2.E Utazási élmény és ügyfélelégedettség javulása a közösségi közlekedésben 3.2 E A környezetterhelés, CO2 és károsanyag kibocsátás csökkenése a közösségi közlekedési hálózat fejlesztésével 3.2 O Járműmeghibásodás ok száma 3.2 O Meghibásodás utas oldalán jelentkező idővesztéség</p>	nem
-----------------	---	-----	--	---------	---------	--------------	--	---	-----

3. Aktív mobilitás feltételeinek javítása

Aktív mobilitás feltételeinek javítása	Duna-partok fejlesztési zóna, Élhető belváros akcióterület, Kék-Zöld fejlesztési zóna	fővárosi és kerületi önkormányzatok	fővárosi lakosság, Budapesten közlekedők	2021-27	62 476	uniós, hazai	PO3 Összekapcsoltabb Európában (közlekedésbiztonság, aktív közlekedési módok) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva) PO2 Zöldebb, karbonszegény Európa (levegőtisztaság javítása)	3.3 E Környezetterhelés, CO2 és károsanyag kibocsátás csökkenése, levegőtisztaság javulása az aktív mobilitás helyi közlekedési módok közötti részarányának emelkedésével 3.3 H Személygépjármű forgalom és közlekedési dugók csökkenése az aktív mobilitás helyi közlekedési módok közötti részarányának emelkedésével 3.3.O Felújítással és bővítéssel érintett gyalogos és kerékpáros használatú közterületek nagysága	nem
Parkoló infrastruktúra fejlesztése	Külső kerületek, közvetett hatás Élhető belváros akcióterület	fővárosi és kerületi önkormányzatok	fővárosi lakosság, Budapesten közlekedők	2021-27	21 000	uniós, hazai	PO3 Összekapcsoltabb Európában (közlekedésbiztonság, aktív közlekedési módok) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva) PO2 Zöldebb, karbonszegény	3.3 E Környezetterhelés, CO2 és károsanyag kibocsátás csökkenése, levegőtisztaság javulása az aktív mobilitás helyi közlekedési módok közötti részarányának emelkedésével 3.3 H Személygépjármű forgalom és közlekedési dugók csökkenése az aktív mobilitás helyi	nem

									Európa (levegőminőség javítása)	közlekedési módok közötti részarányának emelkedésével 3.3.O Felújítással és bővítéssel érintett gyalogos és kerékpáros használatú közterületek nagysága
4. Digitális fejlesztések a közlekedésben										
Digitális fejlesztések a közösségi közlekedésben	Élhető belváros akcióterület, külső kerületek	BKK	Budapesti közösségi közlekedésben résztvevők, fővárosban közlekedők	2021-27	38 000	uniós, hazai	PO3 Összekapcsoltabb Európa (integrált okos közlekedési rendszerek) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)			3.4 E Személygépjármű forgalom és közlekedési dugók csökkenése dinamikus forgalmi rendszer bővítésével 3.4.E Utazási élmény és ügyfélelégedettség javulása a közösségi közlekedésben 3.4 E A környezetterhelés, CO2 és károsanyag kibocsátás csökkenése
Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése*	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai**	Jellemző kedvezményezett köre	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés, program költségteljesítése (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzeti, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Közreműködő szervezet	Fejlesztési kezdeményezéshez, programhoz kapcsolódó eredmény és output indikátorok (jellemzően prioritásonként)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés, program (igen/nem)
Prioritás:	4. Esélyteremtő szolgáltatások									

1. Szociális szolgáltatások fejlesztése

<p>Időskorúak ellátásának fejlesztése és életvitelének támogatása</p>	<p>fővárosi, kerületi intézmények, fővárosi és kerületi önkormányzatok</p>	<p>intézményi ellátottak</p>	<p>2021-27</p>	<p>45 350</p>	<p>uniós, hazai</p>	<p>PO4 Szociálisabb Európa (Társadalmi befogadás: a perifériára szorult társadalmi csoportok integrálása, anyagi nélkülözés kezelése) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)</p>	<p>4.1. H Foglalkoztatási környezet fejlesztésével szakképzett munkaerő megtartása, vonzása a szociális szektorban 4.1 E Biztonságos és korszerű szolgáltatások, az ügyfélelégedettség növelése a hajléktalan- és idősellátás területen 4.1 O Ellátottak száma a fejlesztéssel érintett intézményekben</p>	<p>igen</p>
<p>Hajléktalan ellátás fejlesztése, hajléktalanságból való kilépés támogatása komplex szolgáltatásokkal</p>	<p>fővárosi, kerületi intézmények, fővárosi és kerületi önkormányzatok</p>	<p>intézményi ellátottak</p>	<p>2021-27</p>	<p>22 700</p>	<p>uniós, hazai</p>	<p>PO4 Szociálisabb Európa (Társadalmi befogadás: a perifériára szorult társadalmi csoportok integrálása, anyagi nélkülözés kezelése) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)</p>	<p>4.1. H Foglalkoztatási környezet fejlesztésével szakképzett munkaerő megtartása, vonzása a szociális szektorban 4.1 E Biztonságos és korszerű szolgáltatások, az ügyfélelégedettség növelése a hajléktalan- és idősellátás területen 4.1 O Ellátottak száma a fejlesztéssel érintett intézményekben</p>	<p>igen</p>

2. Komplex foglalkoztatási és felzárkóztató programok

Szociális városrehabilitáció	kerületek önkormányzatai	szegregátumban élő lakosság	2021-27	6 500	uniós, hazai	PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva, Funkcionális városrészek fejlesztése)	4.2. E Hátrányos helyzetű célcsoportok foglalkoztatási, oktatási és integrációs esélyeinek javulása; Felújítással érintett, új építésű lakások száma	igen
Foglalkoztatási programok	fővárosi, kerületi intézmények, fővárosi és kerületi önkormányzatok, civil szervezetek	munkanélküli fővárosi lakosság	2022-27	25 200	uniós, hazai	PO4 Szociálisabb Európa (Foglalkoztatás: nyitás a tartós munkanélküliek és fogyatékkal élők felé, a nők munkaerőpiaci részvételének támogatása; Társadalmi befogadás: a perifériára szorult társadalmi csoportok integrálása, anyagi nélkülözés kezelése) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)	4.2. E Hátrányos helyzetű célcsoportok foglalkoztatási, oktatási és integrációs esélyeinek javulása; munkanélküliségi ráta 4.2. E Hátrányos helyzetű célcsoportok egészségi állapotának javítása. 4.2.O Foglalkoztatási programokban résztvevők száma	igen

Krizishelyzetek és fiatalok életesélyeinek növelésére irányuló programok	fővárosi, kerületi intézmények, fővárosi és kerületi önkormányzatok, civil szervezetek	esélyegyenlőségi célcsoportok - 2021-27 gyermekek, szülők	13 900	uniós, hazai	<p>PO4 Szociálisabb Európa (Társadalmi befogadás: a perifériára szorult társadalmi csoportok integrálása, anyagi nélkülözés kezelése; Oktatás és képzés: a minőség és hozzáférés javítása, a korai iskolaelhagyás megelőzése, a hátrányos helyzetűek kirekesztésének leküzdése, alapkészségek és kulcskompetenciák fejlesztése, felnőttoktatás)</p> <p>PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)</p>	4.2. E Hátrányos helyzetű célcsoportok foglalkoztatási, oktatási és integrációs esélyeinek javulása 4.2. E Hátrányos helyzetű célcsoportok egészségi állapotának javítása. 4.2.O Korai iskolaelhagyók aránya	igen
3. Lakhatási hátrányok csökkentése							
Bérlakás-állomány korszerűsítése és bővítése	szociális lakásügynökség, fővárosi, kerületi intézmények, fővárosi és kerületi önkormányzatok	szociális bérlakások bérlői 2021-27	308 000	uniós, hazai	PO4 Szociálisabb Európa (Társadalmi befogadás: a perifériára szorult	4.3. E Hátrányos helyzetű célcsoportok foglalkoztatási, oktatási és integrációs esélyeinek javulása	igen

								társadalmi csoportok integrálása, anyagi nélkülözés kezelése; lakhatási szegénység leküzdése) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)	4.3. E Hátrányos helyzetű célcsoportok egészségi állapotának javítása. 4.3.O Fejlesztéssel érintett lakások száma, felújított bérlakásban élők száma
Elsőként lakhatás program és lakhatási kríziskezelés	főváros, kerületek és intézményeik, civil szervezetek	krízishelyzetű lakosság, családok, hajléktalan emberek	2021-27	9 000	uniós, hazai			PO4 Szociálisabb Európa (Társadalmi befogadás: a perifériára szorult társadalmi csoportok integrálása, anyagi nélkülözés kezelése; lakhatási szegénység leküzdése) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)	4.3. E Hátrányos helyzetű célcsoportok foglalkoztatási, oktatási és integrációs esélyeinek javulása 4.3. E Hátrányos helyzetű célcsoportok egészségi állapotának javítása. 4.3.O Korai iskolaelhagyók aránya; hajléktalanok száma, krízishelyzetű lakosok száma, kilakoltatások száma
4. Prevenció, egészségmegőrzés									

Egészségügyi szolgáltatások egyenlő esélyű elérését támogató digitális és koordinációs fejlesztések	főváros, kerületek és egészségügyi intézmények, digitális partnerk	egészségügyi ellátásban résztulók	2021-27	50 000	uniós, hazai	PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva) PO4 Szociálisabb Európa (Az egészségügyi ellátórendszer infrastrukturális fejlesztése, hatékonyságának javítása)	4.4 H Egészségügyi humán erőforrás kapacitáshiányok csökkentése 4.4 E Hatékonyabb ellátórendszer, a rendelkezésre álló infrastruktúra jobb kihasználása 4.4. E Ügyfélelégedettség növelése az egészségügyi ellátások területén	igen
Járóbeteg szakellátások és diagnosztikai kapacitások területileg kiegyensúlyozott fejlesztése az egyenlő esélyű elérés érdekében	kerületek, szakellátók	egészségügyi ellátásban résztulók	2021-27	19 054	uniós, hazai	PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva) PO4 Szociálisabb Európa (Az egészségügyi ellátórendszer infrastrukturális fejlesztése, hatékonyságának javítása)	4.4 H Egészségügyi humán erőforrás kapacitáshiányok csökkentése 4.4 E Hatékonyabb ellátórendszer, a rendelkezésre álló infrastruktúra jobb kihasználása 4.4. E Ügyfélelégedettség növelése az egészségügyi ellátások területén	igen
5. Képzés, oktatás feltételrendszerének javítása								
Önkormányzati és közszolgáltatások képzési és továbbképzési programjai	kerületek intézményei, képzési helyek	szociális szektor jelenlegi és potenciális dolgozói	2021-27	175	uniós, hazai	PO4 Szociálisabb Európa (Oktatás és képzés: felnőttoktatás; Társadalmi befogadás: a perifériára szorult társadalmi csoportok	4.5 H Foglalkoztatási, oktatási és integrációs esélyek növelése a hátrányos helyzetű célcsoportokban; Ügyfélelégedettség növekedés és szakképzett munkaerő biztosítása	igen

						integrálása) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)	a városi közszolgáltatásokban 4.5. E Hatékonyság növekedése az ellátási területeken a koordináció, együttműködés és a tudásmegosztás szerepének növelésével 4.5. O Képzésben résztevők száma
Alap- és középfokú oktatási infrastruktúra fejlesztése	kerületek, általános- és középiskolák	iskolák dolgozói, iskoláskorú gyermekek	2021-27	22 563	uniós, hazai	PO4 Szociálisabb Európa (Oktatás és nevelés) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)	Felújítással érintett közoktatási infrastruktúra; Oktatásban nevelésben résztesülők száma igen
6. Lokális szolgáltatások igényekre alapozott, minőségi fejlesztése							
Óvodai és bölcsődei korszerűsítések és kapacitásfejlesztés és	kerületek, óvodák, bölcsődék	óvodai és bölcsődei dolgozók, gondozott, nevelt gyerekek	2021-27	29 829	uniós, hazai	PO4 Szociálisabb Európa (Oktatás és nevelés) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)	Felújítással érintett óvodai, bölcsődei infrastruktúra; Oktatásban nevelésben résztesülők száma igen

Egészségügyi alapellátás feltételrendszerének javítása	kerületek, alapellátó helyek	egészségügyi ellátásban dolgozók és részesülők	2021-27	9 286	uniós, hazai	PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva) PO4 Szociálisabb Európa (Az egészségügyi ellátórendszer infrastrukturális fejlesztése, hatékonyságának javítása)	4.4 H Egészségügyi humán erőforrás kapacitáshiányok csökkentése 4.4 E Hatékonyabb ellátórendszer, a rendelkezésre álló infrastruktúra jobb kihasználása 4.4. E Ügyféléledegettség növelése az egészségügyi ellátások területén	igen		
Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése*	Fejlesztési kezdeményezés, program területi specifikumai**	Jellemző kedvezményezett kör	Célcsoport megjelölése	Fejlesztési kezdeményezés, program ütemezése	Fejlesztési kezdeményezés, program költségigénye (Indikatív, teljes összeg, (millió Ft))	Finanszírozó forrás (uniós, nemzeti, központi, hazai stb.)	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés (uniós finanszírozás esetén)	Közreműködő szervezet	Fejlesztési kezdeményezéshez, programhoz kapcsolódó eredmény és output indikátorok (jellemzően prioritásonként)	Együttműködésben megvalósuló fejlesztési kezdeményezés, program (igen/nem)
Prioritás: 5. Versenyképes okos gazdaság és szolgáltató önkormányzatok										
1. Fenntartható turizmus										
Digitális fejlesztések a turizmusban	Élhető belváros akcióterület	főváros, kerületek és az érintett intézmények, digitális partner	fővárosi lakosság, külföldi és belföldi turisták	2021-23	3 000	uniós, hazai	PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)		5.1. H Turisztikai forgalomból eredő károsanyag-kibocsátás és zsúfoltság csökkenése. 5.1. E Versenyképes turisztikai szolgáltatások	igen

									fejlesztése, ügyfélélmény javítása, Hatékony, környezetkímélő üzemeltetés megvalósítása a fővárosi szabadidős intézményekben, Turisztikai célú kulturális értékek megőrzése	
Értékmegőrzés és egészségmegőrzés - a fővárosi gyógyfürdő fejlesztési programja	Élhető belváros akcióterület, Duna-part fejlesztési zóna	főváros és az érintett intézmények	fővárosi lakosság, kül- és belföldi turisták	2021-27	40 000	uniós, hazai, Városfejlesztési Alap, VT	PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)		5.1. H Turisztikai forgalomból eredő károsanyag-kibocsátás és zsúfoltság csökkenése. 5.1. E Versenyképes turisztikai szolgáltatások fejlesztése, ügyfélélmény javítása, Hatékony, környezetkímélő üzemeltetés megvalósítása a fővárosi szabadidős intézményekben, Turisztikai célú kulturális értékek megőrzése	igen
Kulturális szolgáltatások decentralizált fejlesztése	Duna-partok fejlesztési zóna	főváros, kerületek és az érintett intézmények	fővárosi lakosság, kül- és belföldi turisták	2021-27	8 000	uniós, hazai	PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)		5.1. H Turisztikai forgalomból eredő károsanyag-kibocsátás és zsúfoltság csökkenése. 5.1. E Versenyképes turisztikai szolgáltatások fejlesztése, ügyfélélmény javítása, Hatékony, környezetkímélő üzemeltetés megvalósítása a fővárosi szabadidős	igen

intézményekben,
Turisztikai célú
kulturális értékek
megőrzése

2. Digitális átállás támogatása a KKV szektorban és az önkormányzati szolgáltatásokban

KKV-k digitális átállásának támogatása	főváros, vállalkozások, egyetemek, képzési helyek	kis- és közép-vállalkozók	2021-24	1 000	uniós, hazai	PO1 Intelligensebb Európa (Infokommunikáció: az információs és kommunikációs technológiák felhasználásának növelése a KKV-k körében – infrastruktúrák és szolgáltatások támogatása, digitális készségek fejlesztése) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)	5.2. H KKV-k életképességének növelése, termelékenységük, növekedési esélyeik javítása 5.2 E KKV-k digitális kompetenciáinak növelése 5.2 O Elért vállalkozások száma	igen
Digitális fejlesztések az önkormányzati szektorban	városi közszolgáltatások, kerületek, digitális partner	városi közszolgáltatók ügyfelei	2021-27	15 460	uniós, hazai	PO1 Intelligensebb Európa (Infokommunikáció: Korszerű digitális megoldások fokozatos bevezetése a közigazgatási	5.2 E Városi szolgáltatások minőségének, hatékonyságának javítása 5.2 O Ügyfélélegedtség mértéke	igen

									munkába) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)	
3. Nyílt innováció a városi szolgáltatások fejlesztésében										
Város, mint platform az innovációs ökoszisztémában	főváros, digitális partner	városi közszolgáltatások, kerületek	2021-24	13 000	uniós, hazai				PO1 Intelligensebb Európa (Infokommunikáció: Korszerű digitális megoldások fokozatos bevezetése a közigazgatási munkába) PO5 A polgárokhoz közelebb álló Európa (Speciális városi kihívások kezelése a helyi szükségletekhez igazodva)	5.3 E Városi szolgáltatások minőségének, hatékonyságának javítása, ügyfél-elégedettség növelése. igen

35. táblázat Finanszírozandó fejlesztési kezdeményezések, programok összefoglaló táblája

10.4 AZ INTÉZKEDÉSEK PÉNZÜGYI ÜTEMTERVE

Prioritás / intézkedés	Fővárosi indikatív forrásigény 2021-2024	Fővárosi indikatív forrásigény 2025-2027	Fejlesztési kezdeményezés, program költségigénye (Indikatív, teljes összeg)	Kerületi indikatív forrásigény 2021-2027
	(millió Ft)	(millió Ft)	(millió Ft)	(millió Ft)
1. Hatékony és fenntartható erőforrás-gazdálkodás	971 600	8 100	979 700	14 481
1. Energiatakarékos épületek és szolgáltatások	642 200	-	642 200	13 001
2. Távhő-ellátó rendszer fejlesztése	118 000	-	118 000	-
3. Beruházás a körforgásos gazdaságba	54 700	-	54 700	1 480
4. Biztonságos, fenntartható vízi közmű szolgáltatások	156 700	8 100	164 800	-
2. Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás	250 070	13 000	263 070	64 522
1. Kék-zöld infrastruktúra fejlesztése	193 070	3 500	196 570	56 372
2. Csapadékvíz-gazdálkodás és árvízvédelmi rendszer fejlesztése	57 000	9 500	66 500	8 150
3. Alacsony kibocsátású városi mobilitás	733 376	-	733 376	20 047
1. Közösségi közlekedés fejlesztése	357 300	-	357 300	-
2. Járműfejlesztés	254 600	-	254 600	-
3. Aktív mobilitás feltételeinek javítása	83 476	-	83 476	20 047
4. Digitális fejlesztések a közlekedésben	38 000	-	38 000	-
4. Esélyteremtő szolgáltatások	476 650	-	476 650	154 700
1. Szociális szolgáltatások fejlesztése	68 050	-	68 050	5 045
2. Komplex foglalkoztatási és felzárkóztató programok	41 600	-	41 600	7 400
3. Lakhatási hátrányok csökkentése	317 000	-	317 000	61 349
4. Prevenció, egészségmegőrzés	50 000	-	50 000	19 054

5. Képzés, oktatás feltételrendszerének javítása	-	-	-	22 738
6. Lokális szolgáltatások igényekre alapozott, minőségi fejlesztése	-	-	-	39 115
5. Versenyképes okos gazdaság és szolgáltató önkormányzatok	80 460	-	80 460	3 020
1. Fenntartható turizmus	51 000	-	51 000	3 020
2. Digitális átállás támogatása a KKV szektorban és az önkormányzati szolgáltatásokban	16 460	-	16 460	-
3. Nyílt innováció a városi szolgáltatások fejlesztésében	13 000	-	13 000	-
Összesen	2 512 156	21 100	2 533 256	256 770

36. táblázat Az intézkedések pénzügyi ütemterve

A Területfejlesztési Program tervezése és egyeztetése során beérkezett, uniós forrásból valószínűleg nem támogatható, forrásigények:

FŐTEP-be nem illeszkedő kerületi projektcsoportok	Forrásigény (millió Ft)
Városfejlesztés a barnamezős területeken	15 000
Lokális közbiztonság fejlesztése	1 200
Lokális kulturális fejlesztések	3 227
Lokális kereskedelmi központok	24 300
Smart City (elektromos töltőpontok, okos padok, stb.)	1 721
Lokális sportlétesítmények, köztéri mozgásformák infrastrukturális fejlesztése	7 237
Lokális közösségi zöldfejlesztések (közösségi kert, belső kertek)	3 206
Lakóházak, társasházak fejlesztése	8 900
Lokális közúti fejlesztések	13 394

10.5 HORIZONTÁLIS JELLEGŰ INFORMÁCIÓK

10.5.1 A végrehajtás módja és feltételrendszere, ellenőrzési rendszere

A területfejlesztési programozás során fontos elvárás a széleskörű partnerség megteremtése és fenntartása valamennyi – a főváros fejlesztésében érdekelt – gazdasági, társadalmi szervezet, közigazgatási szerv irányában, ennek eszköze a Partnerségi Terv. Az elvárásokat a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program, és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X.6.) számú Kormányrendelet (továbbiakban: Rendelet) fogalmazza meg. A Partnerségi Terv elsősorban a horizontális partnerség elemeinek megtervezését és bemutatását öleli fel, mivel a vertikális partnerség megszervezéséről alapvetően a kormányzati szint gondoskodik, a 2021-27-as operatív programok kidolgozásának részeként.

A Fővárosi Önkormányzat döntéshozói szerve a Fővárosi Közgyűlés, működését a Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének 1/2020. (II. 5.) önkormányzati rendelete szabályozza. Munkáját a döntésekben támogatja az érintett külső és belső szereplők egyeztető szintje, a főpolgármester-helyettesek, az ágazati munkacsoportok, valamint a szakmai főosztályok. A stratégiai tervezés és végrehajtás szakmai irányító szervezeti egysége látja el az döntés előkészítés, valamint a monitoring jelentések összegyűjtése és véglegesítése révén. Operatív feladat az érintett együttműködő partnerek felkérése, bevonása, döntésben és megvalósításban résztvevők tájékoztatása, javaslattétel az esetleges módosításokra és azok végrehajtására, a projekt előrehaladásának ellenőrzése. A Főpolgármesteri Hivatalon kívül a projektek szakmai előkészítésében, megvalósításában és a fenntartásban a fővárosi tulajdonnal érintett intézmények, a kedvezményezett szervezetei vesznek részt.

A stratégiai irányításban, a stratégiai döntések előkészítésében, a projektek kidolgozásában és végrehajtásában, a program monitoring tevékenységben résztvevő szervezeti egységek részletes bemutatása a Stratégiai Munkarész 7. fejezet Területfejlesztési Program végrehajtásában résztvevő szereplők és feladataik című táblázatában található.

A projektek tervezése, végrehajtása és fenntartása a hatályban lévő jogszabályi környezetnek megfelelően valósul meg, szem előtt tartva a Partnerségi Megállapodásban rögzítésre kerülő horizontális szempontokat, különös figyelmet fordítva az esélyegyenlőségi, fizikai és infokommunikációs akadálymentesítési, valamint környezetvédelmi szempontokat. A projektek hatékony tervezéséhez és eredményes végrehajtásához elengedhetetlen az ágazati és területi szereplőkkel való szoros együttműködés.

Együttműködések

A stakeholdereken a Területfejlesztési Program sikeres megvalósítása is múlhat. A Fővárosi Önkormányzathoz közvetlenül köthető szervezetek és szervezeti egységek mellett fontos szerepet kaphatnak a Program végrehajtásában a külső, de a megvalósításra (pozitív vagy negatív) hatással bíró szereplők. A Program végrehajtása szempontjából különösen fontos a Pest megyével és a kerületekkel fenntartandó és elmélyítendő kapcsolat, illetve a program megvalósulásában érdekelt kormányzati intézményekkel, és intézményfenntartókkal kialakítandó együttműködés. Mivel Budapest csak térségi partnereivel együtt lehet sikeres, a szükséges együttműködési fórumokat létre kell hozni.

A Területfejlesztési Program elfogadását megelőzően a kerületek véleményt nyilváníthatnak a programról, illetve javaslatokat tehetnek hozzá. A végrehajtás során a kerületekkel történő együttműködésnek négy általános variánsa lehet:

- olyan hálózatos projektek megvalósítása, melyek több kerületet érintenek és ezek összehangolása szükséges, például infrastruktúra-fejlesztések
- olyan fejlesztések, melyek a főváros határán túl nyúlnak és térségi szintű beavatkozást igényelnek, például közlekedési, árvízvédelmi, természetvédelmi projektek
- olyan fejlesztéseknek az irányítása, amelyek állami kompetenciába tartoznak, de a főváros területén valósulnak meg. Ilyenek lesznek például az egészségügyi és a közlekedési fejlesztések egy része
- kerületi szintet meghaladó jogi, finanszírozási kérdések előmozdítása. Például fejlesztési terület tulajdonjogának rendezése, kármentesítési projektek forrásigényének biztosítása

A Főváros határán átnyúló projektek esetében mindenképpen szükséges a megyei önkormányzattal, illetve az adott megyei településsel a partneri kapcsolat kialakítása a projektcélok mentén. A Budapesti Agglomeráció Fejlesztési Tanács korábban ellátta ezt a feladatot, de megszűnésével a két félnek, azaz Budapestnek és a megyének kell a kooperációt megvalósítaniuk. Pest megyén belül is leginkább az agglomerációs települések jöhetnek szóba a közös fejlesztések esetén, hisz ez a térség egybe nőtt már Budapesttel, nemcsak fizikai, hanem napi működési szinten is. Leginkább a hálózatos, infrastrukturális fejlesztések tartoznak ide, de környezetvédelmi, természetvédelmi projektek is tartozhatnak ebbe a kategóriába. Partneri együttműködések tematikus és területi szinten valósulnak meg.

A Kormányval való együttműködés megkerülhetetlen a program végrehajtása szempontjából. A VMOP 5. és 6. prioritási tengelye a Budapesti infrastrukturális és humán fejlesztésekre irányul. Az intézkedések a budapesti önkormányzatokkal egyeztetett tartalom alapján valósulnak meg, emellett kormányzati hatáskörű kiemelt projektek (zöldfelületi fejlesztések), valamint az országos humánfejlesztési programok budapesti tükörprojektjei kerülnek

végrehajtásra. A Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa a Fővárosi Önkormányzat és a Kormány közötti egyeztető, döntéselőkészítő és koordinációs fórum, működését a 1509/2018. (X. 17.) Korm. határozat szabályozza. A Tanács a budapesti fejlesztéspolitika és a kiemelt budapesti fejlesztések összehangolása érdekében javaslattevő, kezdeményező, döntéselőkészítő feladatokat lát el; továbbá figyelemmel kíséri és nyomon követi a fejlesztések megvalósítását. A hazai támogatással megvalósuló, településhatárokat átlépő, fővárosi érintettségű fejlesztéseket a Budapest Fejlesztési Központ Zrt. koordinálja. A Területfejlesztési Programban megjelenő, kormányhatározatban foglalt hazai támogatású projektek listája a mellékletben található.

Monitoring

A Monitoring Rendszer eredményes működtetésének feltétele az operatív programok eredményességét mérő indikátorainak véglegesítése és jogszabályban való rögzítése, melyre az Operatív Programok elfogadását követően kerülhet sor. A végrehajtáshoz és monitoringhoz kapcsolódó fővárosi intézményrendszert és a tevékenységi területeket az országos keretek tisztázását, az operatív programok elfogadását és az uniós monitoring és értékelési rendszer szabályait tartalmazó jogszabály kihirdetését követően szükséges továbbfejleszteni.

A társadalmi-gazdasági igényekhez illeszkedő, eredményes városfejlesztés érdekében nagy hangsúly kerül a végrehajtás monitoringjára és a résztvevők közti kommunikációra. A monitoring csoport biztosítja a megvalósításban résztvevő főosztályok közötti információ cserét, havonta áttekinti és értékeli a program és a projektek előrehaladási és monitoring helyzetjelentéseit, értékeli jogszabályi és finanszírozási környezetet és ezek alapján szükség szerint aktualizálja a program és a stratégia beavatkozásait (pl. forrás, ütemezés, eredményesség). A részvételi kormányzás jegyében fontos a társadalmiasítás folyamatának kiterjesztése, a partnerségben résztvevők a végrehajtás nyomonkövetésében és javaslatok tételében működnek közre.

A 2019-ben elkészült *Smart Budapest – Okos Város Keretstratégia* által meghatározott horizontális elvek mentén kerülnek előkészítésre és végrehajtásra az együttműködésen alapuló intézkedések és projektek. A Területfejlesztési Program 5. prioritás 3. intézkedése a Nyílt innováció fejlesztésére irányul a városi szolgáltatások fejlesztésében. Ennek részeként egy innovációs tudásközpont kerül létrehozásra, mely eleme a kerületi önkormányzatok támogatása konzultációval, tapasztalat-megosztással auditált okos megoldások alkalmazása, illetve a monitoring rendszer kialakítása és működtetése online platformon keresztül.

10.5.2 Környezeti értékelés

Projektszintű javaslatok

Az SKV IV. pontjában projektszintű tervezésre vonatkozó megállapításokat és javaslatokat tett prioritásonként összesítve, melyek a projektek előkészítése, végrehajtása, fenntartására során hasznosíthatók.

A Program környezeti eredményességének javítására tett javaslatok közt is szerepelnek olyan ajánlások, melyek a projektszintű tervezésben kaphatnak szerepet, általános termőföld, talaj és területhasználati szempontokat is azonosított, melyeket már a projektek előkészítő tervezése során szükséges figyelembe venni.

Fontos kiemelni, hogy amennyiben a projekt védett területeket, Natura 2000 hálózat elemeit érintik, egyeztetések szükségesek a területileg illetékes Nemzeti Park Igazgatóságokkal, amennyiben a tervezés során erdőterületek érintettsége merül fel, javasolt az erdészeti hatóság bevonása az előkészítésbe. A 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet alapján **a Natura 2000 területeken az egyes beruházások engedélyezhetősége szigorú szakmai kritériumokhoz kötött, kiemelt jelentőségű élőhelyeket és fajokat érintő beruházások csak kiemelt közérdek esetén fogadhatóak el.**

A fejlesztések, beavatkozások megvalósítása során minden esetben a racionális, okszerű területhasználatra kell törekedni. A környezetvédelem, táj- és természetvédelem tekintetében mindenképpen ügyelni kell a környezet és táj eltartó- és tűrőképességével, a táj terhelhetőségével való összhang biztosítására, a természeti erőforrások védelmére, degradációjuk megelőzésére, valamint a területigények minél kisebb termőterület-kieséssel járó harmonikus összehangolására.

Monitoring szempontok

A Környezeti Vizsgálatban (SKV) a Program megvalósítása következtében várhatóan fellépő, a környezetre gyakorolt hatásokra vonatkozóan a Programban szereplő monitorozási javaslatok vonatkozásában a következő javaslatok fogalmazhatók meg:

- Az elérendő célokhoz igazodóan **növelni kell a környezeti, fenntarthatósági indikátorok számát** a közvetlen, a közvetett és a nem környezeti tartalmú, de jelentős hatású intézkedések esetében. Figyelembe véve azt a tényt, hogy az intézkedések többsége nem környezetvédelmi jellegű, az intézkedések környezetre gyakorolt hatásainak meghatározásához az indikátorok szélesebb körét (intézkedések teljesítménye, hatótényezők, környezeti állapot mérésére szolgáló indikátorokat) lehet alkalmazni.
- A környezetvédelmi értékeléshez háromfajta mutatót lehet általában használni:
 - a környezet állapotának alakulását jellemző adatokat,
 - az egyes hatótényezők alakulását jellemző adatokat,
 - valamilyen projekt, intézkedés működését, alkalmazását, eredményeit.

A javaslat felsorolja projektcsomagok eredményességének mérésében a fentiek alapján alkalmazható indikátorokat, melyek a Program felülvizsgálatában kaphatnak nagyobb szerepet. **Az indikátorok kiválasztása és a kiindulási és célértékek meghatározása az operatív programok elfogadását és az európai uniós, hazai jogszabályi környezet kialakulását követően** lehetséges.

10.5.3 A teljesítés-igazolás követelményrendszerének kialakítása

A Tftv. és a Rendelet – valamint az ez alapján készül Útmutató – alapvetően arra a feltételezésre építve határozta meg a fenti követelményt, hogy szabályozza a kifizetések rendszerét a központi költségvetés decentralizált fejlesztési támogatásai tekintetében. A szabályozás alkalmazása tehát azt feltételezi, hogy a központi költségvetés decentralizált forrást biztosít a megyék (így a főváros számára is) a fejlesztési programja megvalósításához. Ilyen forrásról a szaktárcával folytatott egyeztetések alapján - évekre előre tervezhetően – nincs információ, így az ehhez illeszkedő teljesítésigazolási követelmény-rendszer kialakítása sem releváns.

11 MELLÉKLETEK

1. A területfejlesztési programhoz kapcsolódó tervezett Budapesti Közfejlesztések Tanácsa által tárgyalt és a programban megjelenő egyéb kormányzati beruházások

Határozatszám	Határozat tárgya	Határozat elemei röviden
		Gellért-hegyi sikló megtervezése, megvalósítása
1/2020-10-15/FKT	a Magyarországot sújtó vírushelyzetben, az egyes fővárosi beruházások állami fejlesztésként történő megvalósítása , illetve azon előkészítési és megvalósítási költségeinek átvállalása , továbbá egyes fővárosi közösségi közlekedési fejlesztésekkel összefüggésben szükséges döntések meghozatala tárgyában	belvárosi Duna-partok megújításának és közvetlen kapcsolódó fejlesztéseknek a megtervezése és megvalósítása
		a Budai fonódó villamoshálózat fejlesztésének II. üteme, villamosvonal meghosszabbítása
		H8/H9 HÉV rekonstrukciója és az M2-es metróvonallal történő összekötésének megtervezése

Kelenföldi intermodális csomópont örmezői autóbusz-terminál megvalósítása és a P+R parkoló kapacitás bővítése

a Pannon Park projekt (Biodóm) befejezése

Javasolja a Kormány számára annak a lehetőségének megvizsgálását, hogy az IKOP-3.1.0-15-2016-00008 azonosítószámú elnevezésű projekt **3MFt támogatási összeg átcsoportosítását a trolibuszok beszerzésére irányuló IKOP projektre**, további trolibuszok beszerzése érdekében

tudomásul vette, hogy a Főváros kezdeményezi az **Európai Beruházási Bank által a Főváros részére biztosítandó 70MFt-nyi hitelkeret** kormányzati jóváhagyását annak érdekében, hogy a Kormány által megkezdett **környezetbarát járműbeszerzési programot** akként folytathassa, hogy a Vitézy Dávid által BKK Zrt. vezérigazgatóként 2014-ben kötött, **kedvező árú trolibusz és villamos beszerzést** biztosító szerződés opciós jogának lehívása lehetővé váljon

2/2020-10-15/FKT a Széchenyi lánchíd felújítása tárgyában

Széchenyi lánchíd és budai Váralagút felújítása **külön beruhásként** valósuljon meg; egyetért h a **6Mrd Ft támogatási keretösszeget** Budapest Főv. Önkormányzat **önállóan a Széchenyi lánchíd felújítására felhasználhatja**

<p>3/2020-10-15/FKT a Blaha Lujza tér rekonstrukciója tárgyban</p>	<p>Blaha Lujza tér rekonstrukciója feladat műszaki tartalmának csökkentése; a tér felszíni rendezésére vonatkozóan biztosított 1Mrd Ft központi költségvetési támogatás ezen csökkentett műszaki tartalommal kerüljön felhasználásra</p>
<p>4/2020-10-15/FKT a Budai fonódó villamoshálózat fejlesztésének II. üteme- Múegyetem rakparti villamosvonal (Szent Gellért tér- Budafoki út és Dombóvári út csomópontja között) megtervezésével összefüggő együttműködés tárgyában</p>	<p>dél-budai térség közösségi közlekedés feltételeinek javítása érdekében a Budai fonódó villamoshálózat fejlesztésének II. üteme, előkészítéseként a Szent Gellért tér -Múegyetem rakpart - Pázmány Péter sétány - Dombóvári út útvonalon, mintegy 2,8 km hosszon, középen vezetett, a közúti forgalomtól elválasztott új kétvágányú villamosvonal, megtervezése állami fejlesztésként történő megvalósítása szükséges. Korm. határozat szerint a Beruházás központi költségvetési forrásból készüljön; melynek végrehajtásával BKK-t, NIF-t, BFK-t bízta meg a Kormány. 1460/2020. (VII. 30.) számú kormányhatározat A Gazdaságvédelmi Akcióterv és a kiemelt budapesti közösségi fejlesztések keretében a Budai fonódó villamoshálózat fejlesztésének II. üteme – Múegyetem rakparti villamosvonal megtervezésével összefüggő egyes intézkedésekről</p>

5/2020-10-15/FKT	az "M2-es metró és a Gödöllői HÉV összekötése, valamint a rákoskeresztúri szárnyvonal kialakítása" projekt kormányzati folytatása és tovább tervezése tárgyában	a Tanács egyetért azzal, hogy a H5-H6/H7 HÉV vonalak összekötésével, és az észak-déli városi-elővárosi gyorsvasút fejlesztésével megvalósuló HÉV projekt mellett az M2 metró és a H8/H9 HÉV összekötésének megvalósítása is kiemelt , a fővárosi és elővárosi utasok magasabb minőségű kiszolgálását biztosítani képes budapesti elővárosi gyorsvasúti (HÉV) fejlesztés , és támogatja a projekt előkészítésének kormányzati folytatását
655/2017. (IX. 13.) Korm. határozat	M2 metró és H8 gödöllői HÉV vonalszakaszok felújítása (Cinkota - Gödöllő, Cinkota – Csömör – Kavicsbánya elág.)	A központi költségvetésből finanszírozott kulcsfontosságú budapesti kötőtpályás közlekedési projektekről
9/2020-10-15/FKT	a fővárosi rozsdáövezeti akcióterületek kijelölése és szabályozása tárgyában	a fenntartható és kompakt város kialakítása érdekében a barnamezős területek fejlesztése szükséges
11/2020-10-15/FKT	a Közlekedési Múzeum új központi épületegyüttesének megvalósítását célzó, valamint a kapcsolódó közterület-, zöld- és közlekedésfejlesztési beruházások támogatása tárgyában	támogatja a Közlekedési Múzeum új épületegyüttese, valamint a kapcsolódó fejlesztések teljeskörű előkészítését

12/2020-10-15/FKT	a Kelenföldi intermodális csomópont őrmezői autóbusz-terminál megvalósításának és a P+R parkolók bővítésének előkészítésével összefüggő együttműködés szükségessége tárgyában	egyetért a Kelenföldi intermodális csomópont őrmezői autóbusz-terminál megvalósításának és a P+R parkolók bővítésének előkészítése projekt megvalósításával a Beruházás Integrált Operatív Közlekedésfejlesztési Programból származó forrásból történő előkészítésével végrehajtását a BFK látja el
3/2020/02-27/FKT	"Tervezési előkészítés a Millenniumi Földalatti Vasút rekonstrukciójához és a járműfejlesztéshez" (MILLFAV) című projekthez szükséges többletforrás biztosítására	a Tanács egyetért, hogy a MILLFAV című projekt rekonstrukciója kiemelten fontos fővárosi fejlesztés , megvalósítását továbbra is támogatja azzal a módosítással, hogy a Kormány döntését a projekt I. ütemének (meglévő szakasz fejlesztése, a Vigadó téri állomás és a Hungária körút megállóhely megtervezése) megvalósításához szükséges 489 millió Ft többletforrás biztosítása érdekében
4/2020-02-27/FKT	A Déli Körvasút fejlesztésének támogatása	a Tanács egyetért a BFK részéről bemutatott műszaki tartalom mellett a Déli Körvasút fejlesztésével és kapacitásbővítésével,
5/2020-02-27/FKT	A H5-H6/H7 vonalak összekötése - az észak-déli városi-elővárosi gyorsvasút fejlesztésének támogatása	a Tanács egyet ért a HÉV egységes rendszerben történő fejlesztéséről szóló 1565/2018. (XI.) Korm. Határozatban foglalt, a Tanács ülésén BFK részéről bemutatott műszaki tartalom mellett a H5-H6/H7 HÉV vonalak összekötésével az észak-déli városi-elővárosi gyorsvasút fejlesztésével

6/2020-02-27/FKT	<p>Javaslat az M3 metróvonal közvetlen gyalogos megközelítését szolgáló infrastruktúra felújításához és akadálymentesítéséhez kapcsolódó döntések meghozatalára</p>	<p>a Tanács egyetért azzal, hogy az M3 metróvonal menti gyalogos aluljárók teljesskörű felújítása és akadálymentesítése, felszíni csomópontok akadálymentesítése Főváros útján BKK bevonásával a metró infrastruktúra beruházással összehangoltan, ütemezetten a Főváros részéről előterjesztett műszaki leírás alapul vételével kerüljön véglegesítésre a szükséges tartalom és ütemezés</p>
7/2020-02-27/FKT	<p>A Repülőtéri gyorsforgalmi út bővítésének támogatása</p>	<p>támogatja a Liszt Ferenc Repülőtér közúti elérhetőségét a repülőtérre vezető útvonal fejlesztésének engedélyezési terv, építési engedély, kiviteli terv és kapcsolódó tervdokumentáció szintű részletességgel történő megtervezését. A Kormány 1693/2018. (XII. 17.) Korm. határozata a kiemelt budapesti közösségi fejlesztések keretében a fővárosi közúthálózat fejlesztésének egyes elemeiről</p>
9/2020-02-27/FKT	<p>Javaslat a "2017 júliusában Budapesten megrendezendő FINA VB-hez kapcsolódóan új létesítmények, valamint az azokat körülvevő, elavult közlekedési infrastruktúra fejlesztése" című projekt megvalósításával kapcsolatos döntések meghozatalára</p>	<p>egyetért azzal, hogy a projekt kivitelezésének befejezési, valamint a műszaki átadás-átvételi eljárás lezárásának és forgalomba helyezésének a határideje 2021. december 31-ig meghosszabbításra kerüljön</p>
10/2020-02-27/FKT	<p>Új budapesti kórházépítés - az 1,2 millió embert ellátó, bizonyos ellátások tekintetében az egész országot kiszolgáló Dél-Budai Centrum - támogatása</p>	<p>a Kormány nyitott a Dél-Budai Centrumkórház Főváros által javasolt kelenföldi helyszínen való megvalósításra, amennyiben a terület kórháztechnológiai szempontból - elsősorban a lézertechnológias beavatkozáshoz elengedhetetlen rezgésmentesség tekintetében - alkalmas a kórházi funkció fogadására</p>

11/2020-02-27/FKT	Új déli Duna-híd építésének támogatása	Budapest belváros forgalomcsillapításának megvalósítása, valamint a város egészén a közlekedési lehetőségének javítása érdekében támogatja az Élhető Galvani körút projekt megvalósítását
2/2019-12-12/FKT	A Fővárosi Közgyűlés 2019. november 27-ei, az atlétikai világbajnoksággal kapcsolatos egyes kérdésekről szóló határozatának megtárgyalása	A Tanács javasolja a Kormánynak, hogy 2019.december 31-ig támogatólag erősítse meg a Fővárosi Közgyűlés 2019. november 27. napi ülésén, az atlétikai világbajnoksággal kapcsolatos egyes kérdésekről szóló közgyűlési határozataiban foglaltakat
3/2019-12-12/FKT	Tájékoztató a Déli Városkapu - Budapest Diákváros, Ferencvárosi Szabadidő- és Sportpark városépítő fejlesztések előkészítéséről és megvalósításáról	Budapest lakossága életminőségének javítása érdekében, valamint a "zöld Budapest" célkitűzés jegyében módosításokkal támogatja a Déli Városkapu Programot
6/2019-12-12/FKT	Liget Budapest Projekt megvalósításához kapcsolódó kérdések megtárgyalása (a végleges beruházási program, a Városligeten belül és a Városliget környezetében megvalósítandó közlekedési beruházások és intézkedések, Pannon Park Projekt, BVSC létesítményfejlesztési program)	
236/2020. (V. 26.) Korm. rendelet	3-as villamos északi meghosszabbítása (Szegedi úti felüljáró)	A közlekedési infrastruktúra-fejlesztéssel összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról

236/2020. (V. 26.)
Korm. rendelet

Fogaskerekű vasút rekonstrukció és fejlesztése

A közlekedési infrastruktúra-fejlesztéssel összefüggő egyes
kormányrendeletek módosításáról

37. táblázat A Fővárosi Közfejlesztések tanácsának ülésein elhangzott határozatok; jelentősebb Fővárosi fejlesztésekről, Főváros területén zajló nagyobb beruházás

2. A területfejlesztési program Partnerségi egyeztetése során beérkezett észrevételek

Szervezet	Észrevétel	Válasz
Periféria Központ	Egyrészt egy általános kommentem lenne, hogy érdemes lenne a lakáskonceptió programelemeivel jobban összevetni a FŐTEP intézkedéseket, mivel szükség lesz nagyobb volumenben EU-s forrásokra a lakásállomány bővítése céljából. Másrészt pedig az fontos lehet, hogy a lakáskonceptióból most két fő intézkedés lett kiemelve: a lakásügynökség létrehozása és a kollektív tulajdonú szektor kialakítása. A lakásügynökség beleérthető a "Bérlakás-állomány korszerűsítése és bővítése" pontba (de talán érdemes ezt is nevesíteni), viszont a kollektív tulajdonos programnak lehetne csinálni még egy pontot; harmadik lakásos intézkedésként a jelenlegi kettő mellé. Címnek javasoljuk "A megfizethető kollektív tulajdonú lakásszektor megteremtése"; a szakmai tartalom pedig az, ami a lakáskonceptió C2. pontjában szerepel.	A FŐTEP-ben önálló projektsomagként szerepel a Bérlakás-állomány korszerűsítése és bővítése cél, mely a 4. prioritás Esélyteremtő szolgáltatások 3. intézkedésének Lakhatási hátrányok csökkentése cél részét képezi. A javaslatnak megfelelően a lakáspolitikai koncepció főbb elemei is bemutatásra kerülnek a programban, illetve a pénzügyi táblában a fővárosi fejlesztések mellett a kerületek által tervezett programok forrásigényei is szerepeltetésre kerülnek.

Agrárminisztérium	<p>Amennyiben Natura 2000 területet, vagy országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal védett természeti terület is érint a Tervezet a vonalas létesítmény-fejlesztések – kiemelten a gyorsforgalmi utak – esetében, akkor vizsgálni szükséges, hogy ez az érintettség hogyan lehet minél kisebb, illetve milyen alternatív megoldások, elkerülések jöhetnek szóba. Abban az esetben, ha a tervezett vonalas létesítményeket mindenképpen szükséges Natura 2000 területen vezetni, az engedélyezési eljárásban pontosan fel kell tární, hogy mi az a kényszerítő közérdek, amely a Natura 2000 területen keresztül történő vonalvezetést indokolja. Kizárólag a hatályos magyar jogszabályi követelmények, illetve az Európai Tanács 92/43/EGK élőhelyvédelmi irányelvének és az irányelv 6. cikkelyének útmutatója alkalmazásával lehet ilyen jellegű beavatkozás a nevezett területen. Már a tervezés korai szakaszában szükséges ezeket a konfliktusokat kezelni, mert az uniós finanszírozásnak alapfeltétele az uniós feltételek betartatása, a hazai engedélyezési eljárástól függetlenül is, ezért célszerű erre idejében felkészülni. Különösen fontos figyelembe venni, hogy az Európai Unió által finanszírozott beruházások esetén – a legutóbbi gyakorlat alapján – a pályázatok elbírálásánál az Európai Bizottság a területi érintettség meghatározásánál nemcsak a közvetlen érintettséget vizsgálja, hanem széles pufferzónával határozza meg azt a területrészt, melyre a vonalas létesítmény hatással van, így az érintett Natura 2000 területeket is. Fentiekre figyelemmel, javasolt előzetes egyeztetés céljából már a tervezési folyamat elején</p>	<p>Amint a projektek az előkészítési fázisba lépnek, figyelemmel leszünk az esetlegesen Natura 2000 területen megvalósuló fejlesztésekre a jogszabályoknak megfelelően.</p>
-------------------	--	---

	megkeresni a területileg érintett nemzeti park igazgatóságot	
Agrárminisztérium	<p>A helyi vagy termelői piaci értékesítés ma Európa-szerte reneszánszát éli. A környezetterhelés csökkentése iránti vágy egyre erőteljesebb szempontként jelenik meg vásárlási döntéseink meghozatalában. A helyi kistermelői piacok „újrafelfedezésével”, rövid ellátási láncsal kapcsolatos attitűdök erősödésével fejlődési, növekedési pályára állítható a kisgazdaságok fejlesztése, kistermelők értékláncon betöltött szerepének fokozása. A fentiek mellett fontosnak tartom a helyi minőségi élelmiszer alapanyagok közétkeztetésben történő volumenének növelését annak érdekében, hogy a nagy és közepes méretű cégek mellett az őstermelők és családi gazdaságok is beszállítói szerepet kapjanak.</p>	<p>Helyi piacok is megjelennek a kerületi fejlesztési igények között, lokális alközpontok fejlesztése projektcsomagban. A közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról szóló 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet alapján közétkeztetésben a szociális, a gyermek és iskolai, valamint a fekvőbeteg ellátást nyújtó intézmények vesznek részt, a helyi minőségi élelmiszer alapanyagok közétkeztetésben történő volumenének növelését (mely céllal a Főváros is egyetért) az érintett intézmények alulról jövő kezdeményezések útján érvényesíthetik.</p>
Agrárminisztérium	<p>Javaslatként jelzem továbbá azokat a fejlesztési irányokat és kormányzati szándékokat az akvakultúra ágazat és a természetesvízi halgazdálkodás vonatkozásában, amelyek kihatással lehetnek a Főváros fejlődésére, társadalmi-gazdasági viszonyaira, környezetminőségére:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A 2014-2020. évi Nemzeti Akvakultúra Stratégia tervezetének területfejlesztésre vonatkozó részei fontos célkitűzésként nevesítik a gyengébb termőhelyi adottságú, például belvízjárta területek alternatív és fenntartható hasznosítását, ezen belül haltermelési célra történő allokációját. • A Zöld Megállapodás, illetve a „Termőföldtől az asztalig” 	<p>Köszönjük az észrevételeket, a FŐTEP nem tartalmaz olyan intézkedést, projektcsomagot, mely keretében halgazdálkodást érintő fejlesztés valósulna meg. A projektek kidolgozása során azonban felmerülhetnek olyan fejlesztési irányok, melyek hatással lehetnek mezőgazdasági tevékenységre, ebben az esetben az előkészítési fázisban a Főváros kapcsolatba lép a Minisztériummal az együttműködés érdekében.</p>

	<p>stratégia és a Biodiverzitás Stratégia célkitűzései, amelyek a biodiverzitást és élőhelyeket fenntartó termelési módokat (így a halastavi termelést) részesítik előnyben.</p> <ul style="list-style-type: none">• A korábbi és a 2021-2026. évi Nemzeti Természetvédelmi Alapterv tervezetével összhangban az őshonos halállományok megőrzése és az idegenhonos inváziós fajok elleni küzdelem továbbra is kiemelt cél, ami egyúttal szolgálja a horgászturizmusban rejlő potenciál kihasználását is.• A Fővárost is magába foglaló Közép-Magyarország régió területén nyilvántartott 851 hektárnyi tógazdaságból (halastavak) 2019. évben 848 hektár üzemelt, utóbbiból 594 hektár Natura 2000 terület. A régióban 2019. évben tőrekonstrukcióra, új tó építésére nem került sor.• A Főváros 20 darab nyilvántartott halgazdálkodási területtel rendelkezik (horgászati célú hasznosítás), melyek teljes területe több mint 1 400 hektár. A Magyar Országos Horgász Szövetség (MOHOSZ) területi tagszövetségeként működő területi horgászszövetség több mint 23 000 fő horgászegyesületi tagot tartott nyilván a 2019. évben. A legutolsó ágazati becslések szerint 1 horgász évente 120 000 forintot költ engedélyekre és felszerelésre, ami összesen a megyei tagokra vetítve több mint 2,7 milliárd forintnyi éves költést jelent. <p>A Tervezet halgazdálkodást érintő esetleges kibővítése, átdolgozása esetén – a jelenleginél részletesebb tervek véleményezésében – a szakterületen dolgozó munkatársak szívesen állnak rendelkezésre.</p>	
--	--	--

Agrárminisztérium	<p>A stratégiai célok és prioritások kellő mértékben kezelik a környezetvédelem és a fenntartható fejlődés szempontjait, ezzel megfelelnek a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 7. §-ának, mely előírja a fenntartható fejlődés szempontjainak integrálását a program minden szintjébe.</p> <p>A „6. A tervezéskísérő eljárások (különösen a felülvizsgálati és módosítási folyamat, a területi hatásvizsgálat és a környezeti értékelés) dokumentációja” című fejezetben (53. oldal) foglaltak alapján a Tervezethez nem készült még el a Korm. rendelet 9. § (1) bekezdésében meghatározott és a 9. mellékletben részletes tartalmi elemekkel szabályozott területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat, illetve az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet szerinti környezeti értékelés. Mindezek miatt a Tervezet véleményeztetését korainak tartom, hiszen a hatásvizsgálati anyagok szervesen kapcsolódnak a véleményezési folyamathoz.</p>	A Stratégiai Környezeti Vizsgálat megállapításaival kiegészült a dokumentum.
Agrárminisztérium	Az „1. A tervezési folyamat eljárásainak, a tervezés tárgykörének és körülményeinek leírása” című fejezet (9. oldal) alatt megfogalmazottakat kérem fokozottan figyelembe venni a „Ráckevei (Soroksári) – Duna-ág (RSD)	A FŐTEP intézkedések és projektcsomagok kialakítása révén jelöli ki a fejlesztési irányokat, a projektszintű fejlesztések az ITS-ben kerülnek nevesítésre, a projektek a rendelkezésre álló források függvényében ezalappján kerülnek kidolgozásra.

	vízgazdálkodásának, vízminőségének javítása” és a „Budapest Főváros XXIII. kerület Soroksár Önkormányzata fejlesztési programja keretében megvalósuló beruházások” című projektek keretében tervezett beruházások megvalósítása során, mivel a megjelölt terület érintheti a HUDI20042 területkódú „Ráckevei Duna-ág” Natura 2000 élőhely megőrzési területet.	A projektek előkészítése során figyelembevételre kerül a Natura 2000 élőhely megőrzési területekre vonatkozó előírás a jogszabályok betartásával.
Agrárminisztérium	Az „1.1 A tervezési előzmények” című fejezetből (10. oldal) hiányolom a települési (fővárosi) környezetvédelmi program szerepeltetését. A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvtv.) kötelező környezeti tervként (átfogó, területi környezeti terv) szabályozza a települési környezetvédelmi programot (Kvtv. 46. § és 48. §). A Kvtv. 48/B. § (3) bekezdése alapján: „A területi környezetvédelmi programokban foglaltakat az adott területi szint fejlesztési koncepciójának és rendezési, valamint fejlesztéspolitikai terveinek kidolgozása, a döntéshozatal és a végrehajtás, továbbá az adott területre vonatkozó ágazati tervezés során érvényre kell juttatni.” Fentiekre tekintettel kérem a hivatkozott fejezet kiegészítését a fővárosi környezetvédelmi programmal, melynek tartalmát kérem figyelembe venni a Tervezet (Stratégiai Programrészének) véglegesítése során.	Kiegészítésre került a hivatkozott fejezet a környezetvédelmi programmal.
Agrárminisztérium	A Tervezetnek – érdemei mellett – az erdők és az erdőgazdálkodás tekintetében az alábbi hiányosságai vannak.	A FŐTEP szempontjából releváns észrevételek átvezetésre kerültek, az erdők szerepe még hangsúlyosabban jelenik

	<p>1. Nem esik szó a Tervezetben az erdőgazdálkodásról, pedig a Főváros erdőszültsége 11 %, tehát az erdőgazdálkodásnak jelentős szerepe, feladata van a klímaváltozáshoz való alkalmazkodással kapcsolatos célok elérésében.</p> <p>2. A Tervezet az erdőkről csak általánosságban fogalmaz, nem vázol fel részletes elképzeléseket az erdőkről, azok hasznosításáról, illetve fejlesztésükről (például magasabb természetességű és fajgazdagabb, egészségesebb állományok kialakítása a fafaj- és állományszerkezet átalakításával, illetve ilyen állományok létrehozása erdőtelepítéssel), valamint az erdőgazdálkodás ebben betöltött szerepéről, a tartamos (fenntartható), illetve a természetkímélő erdőgazdálkodásról.</p> <p>3. Nem szerepel a Tervezetben az erdőgazdálkodók hozzájárulása a turisztikai, közjóléti szolgáltatásokhoz (például a Pilisi Parkerdő Zrt. – mint Budapesten a legnagyobb erdőterületen erdőgazdálkodó – által fenntartott turistautak, kilátók, tűzrakóhelyek)</p> <p>4. Nem említi a Tervezet a Nemzeti Erdőstratégiát, pedig annak egyes célkitűzései egyeznek a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás célkitűzéseivel, megoldási javaslatai pedig jól hasznosíthatók lennének.</p> <p>5. A Tervezet nem tárgyalja azokat az erdőterületeket, amelyeken Budapest Főváros Önkormányzata nyilvántartásba vett erdőgazdálkodóként erdőgazdálkodási tevékenységet végez.</p>	<p>meg az anyagban. A FŐTEP által kezelt témakörök egységes hangsúlyának érdekében és a tartalom kezelhetősége szempontjából a dokumentum nem tud egyes témáknál szakterületi mélységeket megjeleníteni.</p>
Agrárminisztérium	Javaslom, hogy a fenti hiányosságok pótlása mellett az alábbi kiegészítések kerüljenek megemlítésre a Tervezet (Stratégiai	A javaslatokkal kiegészült a Program.

	<p>Programrészének) jelzett fejezeteiben.</p> <p>1. A „2.2 Célrendszer” című fejezet „Zöld városfejlesztés” című részében (19. oldal) javaslom megemlíteni az erdők, valamint az erdőgazdálkodás rekreációs, védelmi, közjóléti szerepét az élhető és egészséges város kialakításában.</p> <p>2. Az „5.2 Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás (2. Prioritás)” című fejezetben (37. oldal) javaslom megemlíteni a Nemzeti Erdőstratégia klímavédelemmel kapcsolatos célkitűzéseit, és bemutatni az erdőgazdálkodás klímavédelemben betöltött szerepét, továbbá tárgyalni az erdőgazdálkodók részvételének, valamint az erdőtelepítések elvégzésének lehetőségét a zöldfelületi rendszer fejlesztésében.</p> <p>3. A „7.1 Partneri együttműködés a Program-végrehajtásban” című fejezetben javaslom lehetséges partnerként megemlíteni a Pilisi Parkerdő Zrt.-t, mivel a Főváros területén ez az erdőgazdálkodó rendelkezik a legtöbb erdővel, továbbá szakmai tapasztalattal az erdőgazdálkodásban és az erdőtelepítésben, így jelentős hatása van, illetve szerepe lehet a zöld infrastruktúra fejlesztésében, az erdők védelmében, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodással kapcsolatos, valamint a közjóléti célok elérésében.</p>	
<p>Honvédelmi Minisztérium</p>	<p>A honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény (továbbiakban: Hvt.) 42. § (1) bekezdése értelmében a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium vagyonkezelésében lévő ingatlanok elsődleges rendeltetése a honvédelmi feladatok</p>	<p>Nem érint HM tulajdonban lévő ingatlanokat a Program, intézkedést nem igényel az észrevétel.</p>

	<p>ellátásának biztosítása, vagyis a területeknek a HM vagyonkezelésben tartásáig az elsődleges honvédelmi használatukban nem korlátozhatók. A honvédelmi tárca a nevesített honvédelmi területek hosszú távú, korlátozásmentes, honvédelmi célú használatára – a Magyar Honvédség alapfeladatai rendeltetésszerű, szakszerű és jogszerű ellátása, Magyarország védelmi képességeit alapvetően meghatározó vagy a NATO-tagságból eredő, valamint a nemzetközi szerződéseiben vállalt kötelességeinek teljesítése érdekében – továbbra is igényt tart. A véleményezésre megküldött átfogó elemzés és stratégiai Program, Javaslattevő fázis előzetes jelleggel megfogalmazott dokumentációból nem azonosítható be honvédelmi és katonai célú terület övezetébe tartozó honvédelmi rendeltetésű területek érintettsége, ezért arról tényleges véleményezést nem áll módomban kialakítani. Kérem, hogy az új fejlesztési és stratégiai dokumentumokban a honvédelmi területeket érintő, azok használatát korlátozó fejlesztéseket, változásokat ne tervezzenek. A fentiekre figyelemmel az új területfejlesztési és stratégiai dokumentumok készítésekor, majd a település infrastrukturális elemeinek fejlesztése során (különösen a lakóövezetei, idegenforgalmi és nagy tömegeket vonzó fejlesztések vonatkozásában) külön figyelmet indokolt fordítani azon elemekre, projektekre, amelyek fejlesztése a katonai objektumok környezetében, illetve azok működési vagy védőterületén belül történnek. Jelen állásfoglalást, mint a 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet</p>	
--	---	--

	14. sz. mellékletének 14. pontjában megjelölt államigazgatási szerv adtam ki, figyelemmel az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 7. § (2) m) pontjára.	
Községek és Kistéleülések Országos Önkormányzati Szövetsége	Támogatja	Intézkedést nem igényel.
Magyar Energetikai és Közmű Szabályozási Hivatal	Összességében a Hivatal részéről előremutatónak tekintjük, hogy a 2021-2027 időszakra vonatkozó prioritások között megjelennek az épületek energiahatékonyságát javító beruházások, a távhőszolgáltatás energiahatékonyságát növelő technológiai fejlesztések, valamint a fenntarthatósággal, a környezet megóvásával, és a megújuló energiaforrások alkalmazásával összefüggő célok. Külön üdvözlendő a prioritásokban meghatározott célok megvalósításának nyomon követése érdekében a dokumentumban előírányzott monitoring rendszer kialakítása, melyen keresztül a program végrehajtásával kapcsolatos jelentések különböző platformokon elérhetőek lesznek.	Intézkedést nem igényel.
Magyar Energetikai és Közmű	Javasoljuk megfontolni a Program Zöld városfejlesztési céljának azon rendelkezését, amely szerint az energiaforrások árainak ösztönözniük kell az épületek energiahatékonyabbá	A javaslattal kiegészült a Program.

Szabályozási Hivatal	válását. Véleményünk szerint nem csak az egyes épületek üzemeltetéséhez kapcsolódó energiaköltségek racionalizálása, hanem a klímapolitikai törekvésekkel kapcsolatban meghatározott célok is szükségessé teszik az energiahatékonyság javítását.	
Magyar Energetikai és Közmű Szabályozási Hivatal	Javasoljuk megfontolni a Program azon részét, mely azt sugallja, hogy a fővárosi vízellátó hálózatot egészségre káros anyagokból álló csövek alkotják. Az egészségre káros anyag kioldódása az ólom anyagú csövek esetében releváns, azonban a fővárosi vízellátó hálózatban az ólom anyagú gerincvezetékek aránya elenyésző. Ebből a szempontból a nagyobb problémát az épületeken belül a felhasználók tulajdonában lévő ólom anyagú csövek okozzák, amelyek azonban nem képezik a víziközműhálózat részét.	A kifogásolt rész törlésre került.
Magyar Energetikai és Közmű Szabályozási Hivatal	A Programban továbbá a prioritások között szerepel a szennyvíz és a csapadékvíz elvezetését ellátó csatornarendszer állapotának javítása, melynek megoldását a javaslat szerint a szennyvíz és a csapadékvíz teljes szétválasztása jelentené. A program véglegesítése során javasoljuk felülvizsgálni az ehhez szükséges beruházás idő és költségigényét, továbbá a beruházás megvalósításának lehetséges hatását az egyéb fővárosi infrastruktúra rendszerekre vonatkozóan.	A projektek tervezése és ütemezése során az érintett területek szennyvíz és csapadékvíz kezelésére irányuló beavatkozások együttes megvalósítása a cél a kettős finanszírozás elkerülése és a maximális szinergiák elérése érdekében, a megvalósítást azonban a pályázati források elérhetősége is befolyásolja.
Megyei Önkormányzatok	A dokumentumban rövid fejezet foglalkozik ugyan a Pest Megye Önkormányzatával és pest megyei településekkel való	7.1.2 Pest Megye Önkormányzatával és pest megyei településekkel való együttműködés fejezet ki lett egészítve

<p>Országos Szövetsége</p>	<p>együttműködéssel, a Területfejlesztési Program mégis inkább egy integrált településfejlesztési stratégiához hasonlóan a fővárosra koncentrál. Igaz, hogy Budapest az egyetlen fejlettebb régió az országban és a 2021-es időszaktól kezdődően, azonban a fővárost körül ölelő Pest megyével való együttműködés szükséges mindkét fél számára az európai térben való versenyképesség megteremtése és fenntartása érdekében minden ágazatban és területen. A fenntartható gazdálkodás elképzelhetetlen Pest megye nélkül. Mivel a Főváros Területfejlesztési Programja érdemben Pest megyét érinti, ezért Pest megye szakmai véleményét tartom irányadónak. Mind a programozás, mind a megvalósítás folyamán az érintett szaktárcákkal és a projektgazdákkal szükséges egyeztetések mellett kérem, tartsák meg a jó kapcsolatot a Pest Megyei Önkormányzattal is a közös nemzetközi szerepkör megvalósítása érdekében.</p>	<p>Pest Megye Közgyűlése elnökének hasonló javaslatával.</p>
<p>Megyei Jogú Városok Szövetsége</p>	<p>A program ugyan jelentős mértékben idézi a 2021-2027-es uniós tervezési időszak hazai és európai uniós dokumentumait, azonban javasoljuk Budapest regionális szerepének erősítését és annak kifejtését, hogy milyen együttműködést tervez a hazai és európai regionális szereplőkkel. A jelölt területfejlesztési prioritások eredményességét, nagymértékben meghatározzák a közösen kialakított elvek és városhatáron átívelő, együtt megvalósított fejlesztések. Ezek bemutatását javasoljuk mindazon szinergiákkal együtt, melyek segítségével együttesen járulhatunk hozzá az</p>	<p>A Programban a Pest megyével való partneri kapcsolat lett részletezve, az Európai regionális szereplőkkel való esetleges együttműködések a 8.2 A KOHÉZIÓS FORRÁSOKON KÍVÜLI TÁMOGATÁSI LEHETŐSÉGEK című fejezet alatt bemutatott uniós források pályázatait mentén lehetségesek, miután ezen források felhasználási feltételei a jelenlegi időszakra konkretizálódnak.</p>

	országspecifikus vállalásokban foglaltak megvalósításához.	
Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége	A Fővárosi Területfejlesztési Program partnerségi egyeztetésre keretében a Fővárosi Területfejlesztési Programot áttanulmányozva Szövetségünk támogatja a Program társadalmi egyeztetési anyagát. Egyben – tagönkormányzataink javaslataira figyelemmel – javasoljuk az 1. mellékletben szereplő projektek szerepeltetését és megvalósítását a Fővárosi Területfejlesztési Programban.	A társadalmasítás idején a kerületek által megvalósítandó projektek és azok tartalma egyeztetés alatt állt. A kerületek tervezésében álló, egyeztetett projektek összességében szerepeltetésre kerülnek a véglegesített változatban. Mindazonáltal a FŐTEP-ben a tervezett projektek nem kerülnek nevesítésre a dokumentum jellege alapján, projektszintű tervezés az ITS keretében valósul meg.
XVII. Kerület Önkormányzat	Az egyeztetési anyagot tovább tervezésre alkalmasnak tartjuk. Tekintettel arra, hogy a FŐTEP még nem tartalmazza a kerületi beavatkozásokat, kérjük, hogy a megjelölt projekteket építse be a FŐTEP-be.	A társadalmasítás idején a kerületek által megvalósítandó projektek és azok tartalma egyeztetés alatt állt. A kerületek tervezésében álló projektek összességében szerepeltetésre kerülnek a véglegesített változatban. Mindazonáltal a FŐTEP-ben a tervezett projektek nem kerülnek nevesítésre a dokumentum jellege alapján, projektszintű tervezés az ITS keretében valósul meg.
V. kerület Önkormányzat	Kérjük a korábban megküldött projektek beemelését az anyagba. A Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa 2/2020-10-15/FKT határozatával összhangban a Lánchíd rekonstrukciója önálló projektként szerepel és a közterületek megújítása nélkül valósul meg. A döntéssel a Széchenyi István tér felújítása gyalogos hálózatba integrálása és forgalomcsillapítása így ismételten bizonytalan ideig elnapolásra került, holott a tér felújítására legalkalmasabb időpont (...) a híd rekonstrukciójának időszaka lenne. Kérem,	A társadalmasítás idején a kerületek által megvalósítandó projektek és azok tartalma egyeztetés alatt állt. A kerületek tervezésében álló projektek összességében szerepeltetésre kerülnek a véglegesített változatban. Mindazonáltal a FŐTEP-ben a tervezett projektek nem kerülnek nevesítésre a dokumentum jellege alapján, projektszintű tervezés az ITS keretében valósul meg. A projekt megvalósítására a Kormánnyal együttműködve, a rendelkezésre álló források

	<p>hogyan a Területfejlesztési Program keretében a jelzett projektek együtt kerüljenek szerepeltetésre és megvalósításra.</p>	<p>függvénye szerint kerül sor</p>
<p>V. kerület Önkormányzat</p>	<p>A MILLFAV (Vigadó téri állomás és a Hungária körút megállóhely megtervezése, a meglévő szakasz fejlesztése) kiemelten fontos fővárosi fejlesztésként szerepel az anyagban. Megjegyzem, hogy a Vörösmarty téri végállomás környezetét a közelmúltban újítottuk fel, így mindamellett, hogy a vasút rekonstrukciója és a hozzákapcsolódó járműfejlesztésszükségessége nem kétséges, a Milleniumi Földalatti Vasút Vigadó térig történő meghosszabbításának kérdését felülvizsgálatra javaslom.</p>	<p>Az FKT döntés a projekt tervezését érinti, a projekt a tervezési fázisban van, megvalósítására a Kormánnyal együttműködve, a rendelkezésre álló források függvénye szerint kerül sor.</p>
<p>V. kerület Önkormányzat</p>	<p>A Területfejlesztési Program elfogadása előtt mindenképp fontos enne megismerni annak megalapozó vizsgálataként funkcionáló Stratégiai Környezeti Vizsgálatot, kérem annak elérhetőségét biztosítani.</p>	<p>A Stratégiai Környezeti Vizsgálat megállapításaival kiegészült a dokumentum.</p>
<p>VII. kerület Önkormányzat</p>	<p>Elfogadható, támogató, összhangban van a saját fejlesztési elképzeléseinkkel.</p>	<p>Intézkedést nem igényel.</p>
<p>XI. kerület Önkormányzat</p>	<p>Nincs észrevétel</p>	<p>Intézkedést nem igényel.</p>
<p>XIII. kerület Önkormányzat</p>	<p>Az egyes prioritások leírásában még nem szerepelnek a kerületek által megküldött projektek, azok egyeztetés alatt állnak. Támogatja a 2. számú mellékletben szereplő Fővárosi</p>	<p>A társadalmasítás idején a kerületek által megvalósítandó projektek és azok tartalma egyeztetés alatt állt. A kerületek tervezésében álló projektek összességében szerepeltetésre</p>

	Területfejlesztési Program társadalmi egyeztetési anyagát	kerülnek a véglegesített változatban. Mindazonáltal a FŐTEP-ben a tervezett projektek nem kerülnek nevesítésre a dokumentum jellege alapján, projektszintű tervezés az ITS keretében valósul meg.
XV. kerület Önkormányzat	A FŐTEP stratégiai célrendszerével egyetértünk. Peremkerületként különösen fontos számunkra a szomszéd agglomerációs településekkel történő közös tervezés, kooperáció. Az agglomerációból érkező napi ingázás mérséklése a külső és belső kerületek érdeke is, ezért véleményünk szerint hangsúlyosabban kellene megjeleníteni az agglomerációból beáramló közúti közlekedési teher megoldásának lehetőségeit, az ehhez kapcsolódó P+R hálózat kiépítését, mivel ez kizárólag térségi szinten tervezhető.	Egyetértünk az agglomerációból érkező közlekedési terhek csökkentésének céljával, mely a FŐTEP-ben is megjelenik, önálló projektcsomag került kialakításra a P+R parkolók és hálózat kiépítésére vonatkozóan.
XV. kerület Önkormányzat	Fontosnak tartjuk az építészeti értékek támogatását. Mindhárom specifikus célhoz szorosan hozzátartozik az értékőrző város kialakítása, a Főváros versenyképességét is növeli a védett építészeti emlékek felújítása. A Főváros és a kerületek is jelentős számú helyi védett épületállománnyal rendelkeznek, melyek célzott támogatására szolgáló pénzeszközök az utóbbi időben jelentős mértékben csökkentek (...) Budapest védett értékeinek megőrzése számos esetben kizárólag pályázati forrás bevonásával lehetséges, ezért fontosnak tartjuk kiemelni, hogy ne csak máscélú beruházásokhoz kapcsolódóan, hanem önállóan is támogatható legyen az örökségvédelem.	Egyetértünk a célok fontosságával, azonban jelenleg nincs információ arról, hogy önálló helyi és műemlékvédelmi beruházásokat támogató európai uniós források állnának rendelkezésre és a korábbi programozási tapasztalatok alapján jellemzően célzott hasznosítás esetén kerültek támogatásra műemléki épületek (pl. turisztikai cél mellett).

XV. kerület Önkormányzat	A szociális bérlakásépítés mellett fontosnak tartjuk a fiatalok első önálló lakását elősegítő ún. fecskelakások támogathatóságát is, kerületi szintű pályázati lehetőséggel.	A társadalmasítás idején a kerületek által megvalósítandó projektek és azok tartalma egyeztetés alatt állt. A kerületek tervezésében álló, egyeztetett projektek összességében szerepeltetésre kerülnek a véglegesített változatban. Mindazonáltal a FŐTEP-ben a tervezett projektek nem kerülnek nevesítésre a dokumentum jellege alapján, projektszintű tervezés az ITS keretében valósul meg.
XV. kerület Önkormányzat	Véleményünk szerint a Humánfejlesztés Operatív Program (HOP) is nyújthat forráslehetőségeket egyes célok eléréséhez, különösen az egészségügy, köznevelés és közművelődés területén, tekintve, hogy a fejlett régióban is felhasználható és a Társadalmi felzárkóztatási fejlesztések prioritás tengely alatt ERFA forrás is elérhető. Javasoljuk a HOP felhasználási lehetőségeinek feltérképezését.	A projektcsomagok pénzügyi forrása tartalmazza a HOP felhasználási lehetőségeket is.
XV. kerület Önkormányzat	Az együttműködők között kérjük a kerületi önkormányzatokat is feltüntetni (66. 4. táblázat szerepelnek)	A javaslattal kiegészült a Program.
XV. kerület Önkormányzat	A távhőszolgáltatás fejlesztését célzó intézkedések okán javasolt a Budapesti Távhőszolgáltató Nonprofit Zrt. Feltüntetését is	A javaslattal kiegészült a Program.
XV. kerület Önkormányzat	Kiegészítés javasolt 5. variánssal: Azonos tematikájú programok megvalósítása, tapasztalatcsere pl. barnamzós beruházások. Közműfejlesztések bekezdés alatt javasolt a távhőszolgáltatás fejlesztését is megjeleníteni.	A javaslattal kiegészült a Program.

XV. kerület Önkormányzat	Itt jelenik meg a műemlékek és helyi védett épületek megújítása (...), ugyanakkor az intézkedések közt nem található az ezen célok támogatását elősegítő, mindenki számára elérhető pályázati források megjelenítése. Javasoljuk külön bekezdésben nevesíteni a szociális, közművelődési, -gyűjteményi, kulturális projektek koordinációját is, mint együttműködési lehetőséget (erre ad lehetőséget a HOP)	Egyetértünk a célok fontosságával, azonban jelenleg nincs információ arról, hogy önálló helyi és műemlékvédelmi beruházásokat támogató európai uniós források állnának rendelkezésre és a korábbi programozási tapasztalatok alapján jellemzően célzott hasznosítás esetén kerültek támogatásra műemléki épületek (pl. turisztikai cél mellett).
XV. kerület Önkormányzat	A közlekedésél zárójelben lévő P+R mellett javasoljuk megjeleníteni a közösségi közlekedés fejlesztését is, bár várhatóan központi programként valósul meg, a kerületi szintű együttműködést itt is fontosnak tartjuk.	A javaslattal kiegészült a Program.
XV. kerület Önkormányzat	Kiegészítési javaslat: iteráció (levont következtetések érvényesítése) - ez fontos az egyre eredményesebb projektek megvalósításában.	A javaslattal kiegészült a Program.
XV. kerület Önkormányzat	A OP felsorolásból kimarad a Humánfejlesztés Operatív Program és a Magyar Akvakultúra-fejlesztési Program. A Norvég Alap által támogatott programok a 6/2021. (I.14.) Korm. Rendelet alapján várhatóan az alábbiak lesznek, kérjük ezeket megjeleníteni. 1. Üzleti fejlesztés, innováció, kkv (45 millió + 7,941 millió euró) 2. Roma integráció (17 + 3 millió euró) 3. Helyi fejlesztések (31 + 5,473 millió euró) 4. Méltányos munka (1 millió euró)	A javaslattal kiegészült a Program.
XV. kerület	A 3. prioritás kedvezményezett körében javasoljuk a kerületi	A javaslattal kiegészült a Program.

Önkormányzat	önkormányzatokat is megjeleníteni, a végrehajtásért felelős szervezetek körében szerepelnek.	
XX. kerület Önkormányzat	A kerület érdekeit nem sérti	Intézkedést nem igényel.
Budapesti Fejlesztési Központ	Általános, a teljes dokumentumra kiterjedő hiányosság, hogy a felhasznált dokumentumok, az irodalmi és a forráshivatkozások, valamint a táblázat- és ábrajegyzék teljes egészében kimaradt az anyagból. Erre tekintettel az sem állapítható meg teljes bizonyossággal, hogy a dokumentum mennyi újszerű gondolatot, előremutató fejlesztési javaslatot tartalmaz. A hivatkozások és irodalomjegyzék pótlása javasolt.	Köszönjük az észrevételt, az irodalomjegyzéket pótoljuk.
Budapesti Fejlesztési Központ	Nem ad érdemi választ arra, hogy Budapest – mint önálló NUTS-2, ún. fejlettebb régió besorolás alá eső terület – hogyan alkalmazkodik a főváros szempontjából jelentős mértékben átalakuló forrásszerkezetű és forrásmennyiségű 2021-2027-es európai uniós tervezési időszakhoz. A dokumentum kiegészítése javasolt e szempontokkal.	A Program készítése során még nem ismert a Budapestre jutó források mértéke. A 2021-27-es OP-k elfogadását követően kerülhet sor a FŐTEP felülvizsgálatára és kiegészítésére.
Budapesti Fejlesztési Központ	A dokumentum nem tartalmazza a tervezési mikro- és makrokörnyezetének elemzését (ideértve az európai uniós környezetet, benne hazánk és Budapest helyét, szerepét), a kiindulási és célértékeket, ezek pótlása szintén javasolt	A FŐTEP a Pénzügyminisztérium által, a megyei önkormányzatok, a főváros és a kiemelt térségi fejlesztési tanácsok számára készített Útmutató alapján került kidolgozásra, az Útmutató nem tartalmaz előírásként feltáró-értékelő munkarészt. Helyzetértékelést jelen program alapjául szolgáló

		Városfejlesztési Konceptió, valamint a stratégiai hierarchiában a FŐTEP-et követő ITS tartalmaz. A Program készítése során még nem ismert a Budapestre jutó források mértéke és a monitoring rendszer, így a kiindulási és célértékek is az OP-ban szereplő monitoring mutatók értékei alapján tervezhetők. A 2021-27-es OP-k elfogadását követően kerülhet sor a FŐTEP felülvizsgálatára és kiegészítésére.
Budapesti Fejlesztési Központ	A dokumentum több helyen hivatkozza, hogy „nem tartalmazza a kerületi önkormányzatok által megvalósítandó fejlesztések költségigényét”, ami megkérdőjelezhetővé teszi a dokumentum kellő alaposágát. Ezek pótlása javasolt	A társadalmasítás idején a kerületek által megvalósítandó projektek és azok tartalma egyeztetés alatt állt. A kerületek tervezésében álló projektek összességében projektcsomagonként kerülnek szerepeltetésre a véglegesített változatban. Mindazonáltal a FŐTEP-ben a tervezett projektek nem kerülnek nevesítésre a dokumentum jellege alapján, projektszintű tervezés az ITS keretében valósul meg, a Budapest ITS a fővárosi projekteket tartalmazza, az egyes kerületi ITS-ek a kerületi fejlesztéseket mutatják be.
Budapesti Fejlesztési Központ	...A Program tervezésének első ütemében a társadalmi egyeztetési anyagról kell döntést hozni. Erre 2020 decemberében került csak sor, ami jelentős mértékű késedelemre utal. A feszített ügymenetet a FŐTEP 1.4. pontjában lévő 2. táblázat is mutatja, mely a társadalmi egyeztetésre mindössze hathetes időszakot irányzott elő 2020.12.18. és 2021.01.30. között.	A FŐTEP készítését megelőzte az IFP készítése, melyek társadalmasítási folyamattal széleskörűen alá lettek támasztva. Készítése során ezt az alapot használta fel a FŐTEP is, kiegészítve a jogszabályilag előírt kötelező véleményezési időszakkal, megfelelően a Pénzügyminisztériumi határidős elvárásoknak is.

Budapesti Fejlesztési Központ	... A főváros által meghatározott, koncepcionális elveken, szinergiákon és kreatív ágazati irányokon nyugvó prioritások terén a dokumentum hiányosságokat mutat, melyek orvoslásra szorulnak.	Konkrét javaslat esetén tudjuk a FŐTEP-et módosítani.
Budapesti Fejlesztési Központ	<p>A dokumentum alapján nem egyértelmű a kormányzati fejlesztésekkel kapcsolatos viszony. Habár a Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa (FKT) döntéseinek listája több helyen szerepel, de az FKT döntésekben nem nevesített, állami-kormányzati projektekről érdemben nem esik szó, holott ezek között is szerepelnek olyan fejlesztések, melyek akár volumenük, akár városfejlesztési hatásuk miatt említésre méltóak. Néhány olyan téma, ami kormányzati érdekességű, de szükséges lenne az említésük a kapcsolódó fővárosi témák mellett:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kötöttpályás közlekedési fejlesztésekhez kapcsolódóan az elővárosi vasútvonalak fejlesztése, - Déli Körvasút fejlesztése, - egyéb új vagy korszerűsítendő vasúti megállók, - turizmushoz kapcsolódóan a Hungexpo és a Müpa2 konferenciaközpont fejlesztése, - parkok esetén a Csepel-szigeti új városi park, - a gyűrűirányú közúti fejlesztéseknél az új Duna-híd, - az egyetemi együttműködésekhez kapcsolódóan a Pázmány Campus vagy a Közszolgálati Egyetem fejlesztése. 	A FŐTEP dokumentumában csak döntéssel érintett projekteket szerepeltetünk az ágazati projekteket tartalmazó, a Pénzügyminisztérium által kötelezően előírt fejezetekben.
Budapesti	Nem egyértelmű a prioritásokhoz kapcsolt intézkedések	Amíg nem ismert az ágazati operatív programok részletes

Fejlesztési Központ	valódi tartalma, egy-egy átfogó megnevezés szerepel csak. Azonban ezek alapján a kategóriák alapján nem lehet a forrásigényt meghatározni, így nyilván kell lennie a megnevezések mögött valamiféle alábontásnak, részletesebb tartalomnak, vagy a forrásigények nem megalapozottak. Két, számunkra kiemelten fontos kategória a fejlesztési kezdeményezések (programok) között a városi parkok fejlesztése és a kötöttpályás közösségi közlekedés fejlesztése. A 109. oldalon a parkok fejlesztése 51 milliárd forinttal szerepel, a forrástáblában a 131. oldalon 37 milliárd forint kormányzati forrás van hozzá nevesítve, de nem derül ki, melyik parkokról van szó. A 112. oldalon a kötöttpályás fejlesztések 284 milliárd forinttal szerepelnek, a forrástáblában a 131. oldalon 69 milliárd forint kormányzati forrás van hozzá nevesítve, de nem derül ki, mely kötöttpályás fejlesztésekről van szó. A dokumentum pontosítása, az intézkedések alábontása szükséges.	tartalma és azok budapesti forrásallokációja vagy egyáltalán az érvényessége Budapestre, addig nem érdemes a fejlesztési területeket a jelenleginél konkrétan megnevezni.
Budapesti Fejlesztési Központ	A 135. oldal tetején lévő bekezdés a Budapest Fejlesztési Központot tévesen a Kiemelt Kormányzati Beruházások Központja részeként említi, miközben a gazdasági társaság csupán névváltozáson esett át, a cégek nem részei egymásnak	A pontosítás átvezetésre került.
Budapesti Fejlesztési Központ	Az 1.1. fejezetben a tervezési előzményeknél felsorolt valamennyi dokumentum az előző ciklusban került kidolgozásra és elfogadásra. Ez alól egy kivétel van, az ITS-en alapuló Budapest 2027 Integrált Településfejlesztési Stratégia, mely viszont nem készült el, pedig a 2021-2027-es	A 2021-2027-es EU-s finanszírozási ciklus prioritásai és keretei részletesen nem ismertek. A 2013 és 2020 között készült stratégiák és programok aktuálisnak tekinthetők, mivel legtöbbjük túl mutat a 2020-as éven, ráadásul a FŐTEP az ITS-re és az IFP-re épül. A FŐTEP a 2020 őszen az EU-s

	<p>EU-s finanszírozási ciklus prioritásai és keretei már régen ismertek. A Fővárosnak az erre való felkészülést, az önkormányzati választásokra is tekintettel, legkésőbb 2020 első negyedévében el kellett volna kezdenie, hogy az operatív programok tervezése során a kormány a főváros érdekeit és igényeit is figyelembe tudja venni az európai bizottsági egyeztetések során.</p>	<p>tervezés alapjaként elkészült IFP struktúráját követi, így a kapcsolódás és a tervezésre szánt idő is megfelelően biztosított. A járvány kérdésköre a megfelelő részeknél bekerült a Programba.</p>
Budapesti Fejlesztési Központ	<p>A dokumentum mellékletben történő kiegészítése javasolt az 1.2. fejezetben hivatkozott kérdőíves, illetve reprezentatív kutatás elemzésével, továbbá a tematikus munkacsoportok részletesebb leírásával, az eredmények összegzésével</p>	<p>Az elemzések és a munkacsoportok az IFP és ITS kidolgozásához jöttek létre, részletesebb leírás mindegyik esetében elérhető. A FŐTEP a másik két dokumentummal összhangban került kidolgozásra.</p>
Budapesti Fejlesztési Központ	<p>A Kezdeményező városkormányzás specifikus cél alatt olyan tematikák keverednek, melyek sem tartalmukban, sem céljaikban nem feleltethetők meg egymásnak, gyakorlatilag nem tartoznak össze: Szolgáltató, okos és jól szervezett város, együttműködés, innováció, gazdaságélénkítés, szervezeti és humán erőfejlesztés, digitalizáció, okos város szemlélet, fókusz az embereken és a városi környezeten, élhetőség, saját szervezeti és eljárásrendi fejlesztések, a közszférában keletkező adatok megosztása révén az üzleti környezet javítása (ami önmagában megkérdőjelezhető), továbbá: „Ezeket túl a városi környezet adta kihívásokhoz kapcsolható kutatás-fejlesztés és innováció terén támogatóként tud fellépni, elősegítve a gazdasági élet digitális átállását.</p>	<p>A célok meghatározásánál szerepet kapott a komplex gondolkodás, amely túlmutat az ágazati szemléleten. A FŐTEP tartalma illeszkedik az Integrált Településfejlesztési Stratégiához és az Integrált Fejlesztési Programhoz és kapcsolódik a városfejlesztési koncepcióhoz, így a fejlesztési dokumentumok hierarchiájába is illeszkedik, a területi és ágazati célok szintjén is megfeleltethetők egymásnak. A Főváros igyekszik gyakorlatias, könnyen átlátható és kezelhető fejlesztési célrendszert alkotni és megvalósítani - 3 specifikus cél, azonban a tervezett beavatkozások a szinergiák révén szorosan kapcsolódnak egymáshoz, különösen igaz az innovatív megoldásokra, melyek nem csak a gazdaságélénkítésben és a KKV-k fejlesztésben, de a városüzemeltetésben, a közszolgáltatásokban is jelentős hatékonyságot növelő faktor. Innovatív megoldások között</p>

		nem csak a fizikai fejlesztésekre gondolunk (mint digitális fejlesztések, okos eszközök kihelyezése), hanem szervezetfejlesztés, képzés és kooperációs platformok, melyek innovatív megoldásnak számítanak a közszolgáltatásokban. Meglátásunk szerint ezen fejlesztésekből elsődlegesen a lakosság profitálhat a gördülékeny ügyintézés és eredményes tudásmegosztás révén.
Budapesti Fejlesztési Központ	A Zöld városfejlesztés specifikus cél terén az „energia-, és környezettudatos” önkormányzat anyaga gyakorlatilag semmilyen önálló elképzelést nem tartalmaz, hanem az EU Green Deal ágazati célkitűzéseit idézi. Emellett ismét részleteiben ki nem dolgozott „hívószavakat” szerepeltet, több helyütt egyedi és Budapest-specifikus tartalom nélkül	Lényeges szempont a FŐTEP esetében, hogy kapcsolódjon az Unió zöld szemlélethez. A Zöld Megállapodás alapvető eszköz a Főváros zöld szemléletének megerősítéséhez. A Zöld Budapest célja egy élhető és egészséges, értékőrző és értékteremtő város kialakítása, mely magában foglalja a hatékony erőforrás gazdálkodást, a környezeti károk csökkentését, a klímaváltozáshoz alkalmazkodó, egészséges városi környezet komplex szemlelettel történő fejlesztését. Az erdők, valamint az erdőgazdálkodás rekreációs, védelmi és közjóléti szerepe kiemelkedő az élhető és egészséges város megteremtésében. A zöldfelületek mennyiségi és minőségi gyarapodása a klímaváltozás hatásainak enyhítésében kiemelkedő szerepet játszanak. A célok közvetlenül kapcsolódnak az Unió zöld célokhoz, a specifikumok pedig a konkrét fejlesztéseken keresztül jelennek majd meg.
Budapesti Fejlesztési	Az Esélyteremtő városkormányzás specifikus cél ismét csak az EU-s dokumentumokat idézi anélkül, hogy az olvasó képet	A részleteket a prioritások alatt található és azokat kibontó,

Központ	kapna arról, hogy ennek megvalósítását hogyan tervezi a főváros, figyelemmel a helyi sajátosságokra is.	intézkedések tartalmazzák.
Budapesti Fejlesztési Központ	A célrendszerből egyértelműen ki kellene derülnie, hogy az hogyan járul hozzá Budapest területi versenyképességének növeléséhez, azonban a dokumentum e téren is jelentős kiegészítésre szorul	Konkrét javaslat esetén tudjuk a FŐTEP-et módosítani.
Budapesti Fejlesztési Központ	A dokumentum 2.2., 3. és 4. fejezeteiben a célrendszer kiegészítése és részletesebb kibontása javasolt, mert míg a EU-s CPR rendelet (hivatkozás hiányában nem állapítható meg, hogy melyik) és a Partnerségi Megállapodás (PM) közötti összhang világosan látható, addig a CPR-PM-FŐTEP összhang nem egyértelmű. Ez különösen szembetűnő például a 27. oldali táblázatban, ahol míg a versenyképesség növelése érdekében megfogalmazott uniós, illetve hazai stratégiai célok egymással összhangban vannak és világosak, addig a fővárosi stratégiai és specifikus célok hazai és uniós célkitűzésekhez való hozzájárulása megkérdőjelezhető. Javasolt a célrendszer-struktúra pontosítása, kiegészítése, összhangban a CPR és PM elvekkkel és az operatív programrészben foglaltakkal.	A célrendszer részletes kibontása a 2.2-es fejezetben található.
Budapesti Fejlesztési Központ	A szövegkohézió és a dokumentum egységes szerkezetének biztosítása érdekében javasolt továbbá -a 61. oldalon szereplő, 8.2. pontban elérhető egyéb, nem kohéziós forráslehetőségek felsorolása a 2.4. fejezetben is.	A javaslattal kiegészült a Program.

Budapesti Fejlesztési Központ	„Komplex közterület-fejlesztés és forgalomcsillapítás: parkolási rendszer, behajtási és csillapított zónák, kerékpáros és környezetbarát városi közlekedési infrastruktúra fejlesztéssel komplex kibocsátás-csökkentés Budapesten.” A közösségi közlekedés és a gyalogosbarát intézkedések még felsorolás szinten sem jelennek meg itt (csak az 5.3.1.3. pontban, a prioritások terén fogalmaz meg ilyen eszközöket), a dokumentum kiegészítése javasolt.	A közösségi közlekedés és a gyalogosbarát intézkedések a 3. prioritás "Aktív mobilitás feltételeinek javítása" című intézkedésének bemutatása között szerepelnek.
Budapesti Fejlesztési Központ	Energetikai fejlesztések a CO2 kibocsátás és Budapest levegőminőségének javítása érdekében: hitel/tőke eszközök kidolgozásával elősegíteni a magántulajdonú épületállomány energetikai rekonstrukcióját. Erre a kormánynak már van válasza, de természetesen üdvözlendő, ha a főváros is támogatja a lakossági energetikai beruházásokat és fejlesztései révén biztosítja pl. az elérhető és versenyképes távhőszolgáltatást, ennek pontosítása javasolt	Konkrét javaslat esetén tudjuk a Programot módosítani.
Budapesti Fejlesztési Központ	Az eszközrendszerrel ebben a dokumentum a prioritásokon keresztül mutatja ez tematikai szempontból logikus, de a költségvetés-tervezés során nem látható, hogy a város már 2021-ben érdemi lépéseket tervezne a megvalósítás érdekében. Javasolt a fővárosi költségvetés és a FŐTEP összhangjának megteremtése (pl. önerő biztosítások, projekt-előkészítés, projekt-megvalósítás tervezése a költségvetésben).	A Program készítése során még nem ismert a Budapestre jutó források mértéke.

Budapesti Fejlesztési Központ	7. táblázat 3. oszlopának fejléce hibás, javítása javasolt	A pontosítás megtörtént.
Budapesti Fejlesztési Központ	8. táblázatból hiányoznak a fővárosi stratégiai célok, ezt javasolt pótolni, hogy a kapcsolatrendszer és az illeszkedést egészében összefoglaló táblázatban láthassuk. Javasolt továbbá a teljes dokumentumban egységes táblázat-stílus használata	A stratégiai célok szerepelnek a táblázatban.
Budapesti Fejlesztési Központ	Érdemben nem szerepelnek a dokumentumban új, főváros-specifikus célok a korábbi fővárosi tervezési dokumentumokban és a Partnerségi Megállapodásban (továbbiakban PM) foglaltakhoz képest. A fővárosi fejlesztési dokumentumokkal és PM-el való összhang jó és szükséges, azonban a dokumentum 2021-2027 fővárosi EU-s finanszírozás-specifikus kiegészítése javasolt, különös tekintettel a csökkenő mértékű és változó összetételű forrásallokációra. A FŐTEP igen ambiciózus, hiszen az 5 prioritás mentén mintegy 1 224 685 millió Ft uniós és hazai forrásigényt határoz meg, a kerületi fejlesztési igények nélkül	A FŐTEP az ITS-hez és az IFP-hez illeszkedik a célok szintjén is. eltérő célok beemelésével a logika megtörne. Forrás-specifikus kiegészítésre a 2021-27-es OP-k elfogadását követően kerülhet sor.
Budapesti Fejlesztési Központ	A program a megvalósításába bevonni kívánt szereplők között a Fővárosi Önkormányzat, önkormányzati tulajdonnal érintett gazdasági szervezetek és kerületi önkormányzatok is szerepelnek. Az állami szereplők azonban nincsenek a	Amíg nem ismert az operatív programok tartalma és azok budapesti forrásallokációja vagy egyáltalán az érvényessége Budapestre, addig nem lehet az ágazati partnereket megnevezni.

	partnerek között, bár a dokumentum finanszírozó forrásként unióst és hazait jelöl. A dokumentum kiegészítése javasolt Miniszterelnökséggel, az érintett szaktárcákkal, IH-kal	
Budapesti Fejlesztési Központ	Habár az 5.2 pontban olvashatók a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás általános és lehetséges célfeladatai, az 5.2.3 pontban felsorolt ágazati fejlesztési igények felsorolása azonban csak meglévő zöldfelületek megújítását, illetve árvízvédelmi rendszerek kiépítését tartalmazza.	Az ágazati fejlesztési igényeket a Pénzügyminisztérium által kiadott Útmutató alapján szerepeltettük a Programban.
Budapesti Fejlesztési Központ	Hiányoznak a környezeti állapot valódi javítását szolgáló projektek – mint pl. Déli Városkapu kék-zöld infrastruktúra által létrejövő hősziget hatás csökkentő és csapadékvíz helyben tartást elősegítő koncepció, illetve a Déli Városkapu zöldfelület fejlesztésre vonatkozó egyéb javaslatai. A projektek között érdemben csak a kormányrendeletekkel nevesített fejlesztések vannak. A prioritás mentén tervezett kék-zöld infrastruktúra fejlesztések a 106-109. oldalon ismét megjelennek – ezúttal néhány helyszín (Rákos- és Szilas-patak, Mocsárosdűlő stb.) is említésre kerül, mint beavatkozási terület, de a beavatkozások tényleges tartalmáról itt is csak általános kijelentések találhatók. Mindezek tükrében a projektekhez rendelt, kék-zöld infrastruktúra fejlesztésre 131 milliárdos, a csapadékvíz-gazdálkodás és árvízvédelmi rendszer fejlesztésére szánt közel 60 milliárdos indikatív forrásigények nem véleményezhetők, a forrásösszetétel pontosítása javasolt.	A projektek között csak a nevesített fejlesztések szerepelnek.

Budapesti Fejlesztési Központ	Alapvetően BMT alapú célrendszert fogalmaz meg, itt jelenik meg először a gyalogosbarát fejlesztések fogalma. A közösségi közlekedés fejlesztésére 311 milliárd, járműfejlesztésre 152 milliárd, aktív mobilitásra és digitális fejlesztésre közel 100 milliárd forint forrásigénnyel számol. Bár a PM-ben foglaltak és az elővárosi és vasúti, valamint a hálózati fejlesztések is megjelennek itt, a partnerek között itt is csak a Fővárosi Önkormányzat és a BKK szerepel, kiegészítése javasolt.	Amíg nem ismert az operatív programok tartalma és azok budapesti forrásallokációja vagy egyáltalán az érvényessége Budapestre, addig nem lehet az ágazati partnereket megnevezni.
Budapesti Fejlesztési Központ	Az alacsony kibocsátású városi mobilitás prioritás bemutatásánál, az együttműködés keretében tervezett fejlesztéseknél a 88-89. oldalon a szöveg néhány FKT-döntést említ, de nem egyértelmű, mi a célja ennek itt, és nem esik szó az együttműködés feladatáról az eddigi FKT döntéseken túlmenően. A 10. melléklet fejezet címe „kapcsolódó kormányzati beruházások”, miközben a tartalma az FKT döntéseket listázza. Vagy a cím rossz, vagy a tartalom nincs összhangban a címmel. Mindenesetre legalább mellékletben hasznos volna a kormányzati beruházásokat listázni, legalább azon a részletezettségi szinten, ahogy a fővárosi programok esetében szerepel, vagyis kategóriánként összevonva. Mindezek fényében a 10. melléklet és a partnerségi felsorolás kiegészítése javasolt.	A cím pontosításra került
Budapesti Fejlesztési Központ	Itt is egy korábbi dokumentumból, a HEP-ből indul ki a dokumentum, de a feladatok között mintha keverednének az állami és önkormányzati feladatellátás és hatáskör alá eső	Amíg nem ismert az ágazati operatív programok tartalma és azok budapesti forrásallokációja vagy egyáltalán az érvényessége Budapestre, addig nem lehet a lehetséges

	<p>beavatkozások. Ha ezek a Fővárosi Önkormányzat önként vállalt többletfeladatai lennének, az nagyon üdvözlendő lenne, de itt a Budapest, mint fejlett régió számára 2021-től elérhető, erősen korlátos források hatékony felhasználásának kellene a fókuszban lennie. Kiemelt fejlesztési igényeknél itt is csak kormányhatározattal rendelkező projektek felsorolása szerepel. A teljes, 34 milliárdos forrásigény eltörpül a többi prioritás forrásigénye mellett. Az együttműködő szereplőknél itt már csak a Fővárosi Önkormányzat maga van, pedig épp ezen a területen lenne kiemelt jelentősége a szakmai és civil szervezetek, alapítványok bevonásának. A dokumentum kiegészítése javasolt.</p>	<p>partnereket megnevezni.</p>
Budapesti Fejlesztési Központ	<p>A korábban elfogadott koncepció visszahivatkozásán kívül pontosan nem megállapítható a dokumentumból, hogy mit is ért Budapest vezetése Okos Város alatt. A KKV-k támogatását célzó programok sora hangzatos, azonban a rá fordítani tervezett összeg eltörpül pl. a turizmus ötször nagyobb összegre tervezett támogatása mellett. A prioritás alatt kevésnek tűnik a „digitális átállás”. A korábbiakban jól bevezetett, valóban aktív innovációra és kiemelt KKV támogatásokra specializálódott Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány tevékenysége vagy bevonása meg sem jelenik.</p>	<p>A téma mentén kiegészült a Program.</p>
Budapesti Fejlesztési	<p>Bár a FŐTEP Társadalmi egyeztetési anyag (továbbiakban FTEA) bevezetőjében (7-9. oldal) megemlíti, hogy a kohéziós politika fő célja a területi különbségek mérséklése a régiók</p>	<p>A FŐTEP fejezeteinek kiosztását a Pénzügyminisztérium által kiadott és kötelezően követendő tematika határozza meg.</p>

Központ	<p>között, a FTEA-ban erre vonatkozó önálló fejezet nem készült. Az anyag a főváros hazai regionális kapcsolatrendszerére, illetve a regionális különbségek kiküszöbölésére vonatkozó önálló javaslatot nem fogalmaz meg, e témakörben csupán az egyes OP-k által biztosított fejlesztési lehetőségeket és a Pénzügyminisztérium felelősségi körét említi.</p>	
Budapesti Fejlesztési Központ	<p>Feltételezve, hogy a 7 éves ciklusra szóló program nyitó és záró értékelésére is sor kerül, a területi hatásvizsgálat és a környezeti értékelés soron kívüli pótlása szükséges. Ezen anyagok nélkül, különösen a környezeti értékelés nélkül kétséges, hogyan kerültek meghatározásra a stratégiai és specifikus célok.</p>	<p>A Stratégiai Környezeti Vizsgálat megállapításaival és a tervezéskísérő eljárások bemutatásával kiegészült a dokumentum. A célok az Integrált Településfejlesztési Stratégia készítését támogató társadalmassági folyamat során kerültek meghatározásra.</p>
Budapesti Fejlesztési Központ	<p>Bár a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (továbbiakban: Tftv.) alapján a területfejlesztési feladatokat Budapesten a Fővárosi Önkormányzat látja el, így a területfejlesztés során felel mind a kerületi és agglomerációs önkormányzatokkal, mind a kormányzati, önkormányzati és gazdasági szervezetekkel való egyeztetésekért és a partnerség elvének érvényesítéséért, addig több fővárosi prioritásnál, a kötelezően bevonandó szereplők között, a kormányzati szereplők meg sem jelennek, ennek kiegészítése javasolt valamennyi prioritás tekintetében.</p>	<p>A javaslat egy része átvezetésre került.</p>
Budapesti Fejlesztési Központ	<p>mind a bizottságok, mind a főpolgármester-helyettesek</p>	<p>A javaslat átvezetésre került.</p>

Központ	tekintetében javasolt a fejezet aktualizálása.	
Budapesti Fejlesztési Központ	tekintettel arra, hogy a megvalósításhoz szükséges forrásallokáció minden esetben uniós és hazai forrásokat nevez meg, a kormányzati és területi szereplők nevesítése mellett, az együttműködés formájának részletezése javasolt valamennyi közreműködő szervezet tekintetében. Így a dokumentumban részletezett területi szereplők mellett egyértelműsíteni szükséges a minisztériumokkal, OTT-vel és a Miniszterelnökséggel történő együttműködés kereteit.	Átvezetve a 19. táblázatba, de részletesebb kifejtése a források és az általuk támogatott fejlesztési területek függvényében lehetséges.
Budapesti Fejlesztési Központ	A teljes programrész tekintetében javasolt annak felülvizsgálata mind az önkormányzati és állami feladatellátás területeire, mind a partnerségi, kedvezményezett körre vonatkozóan. A megvalósítás során az uniós források hatékony felhasználása, az egyes fejlesztések eredményes megvalósítása úgy garantálható, ha annak során mind szakmai, mind területi szempontból teljes körű partnerség jön létre.	Átvezetve a 19. táblázatba, de részletesebb kifejtése a források és az általuk támogatott fejlesztési területek függvényében lehetséges.
Budapesti Fejlesztési Központ	Az operatív programrész is erősen infrahangsúlyos, miközben a régió fejlett státuszára való tekintettel sokkal konkrétabb és hangsúlyosabb szerepet kellene szánni a közvetlen brüsszeli elérésű forrásoknak és az egyéb harmadik-feles finanszírozási konstrukcióknak is.	Tekintettel arra, hogy a FŐTEP tervezése idején a 2021-27-es tervezési időszakra vonatkozó Operatív Programok még nem kerültek elfogadásra, nem ismert, hogy a rendelkezésre álló források milyen fejlesztésekre és milyen feltételek mellett használhatók fel a Fővárosi Önkormányzat által. Az infrastrukturális beruházások valóban nagy szerepet kapnak a tervek szerint, mivel a 2030-as Budapest Konceptióra épülő stratégiai célok elérése, kiemelten a klímavédelmi és

		zöld beruházások első sorban az épített környezet korszerűsítésével, minőségi és mennyiségi bővítésével érhető el. Emellett az elmúlt évtizedekben elmaradt pótlási és karbantartási munkák miatt is elavulttá vált az infrastrukturális környezet. Az Operatív Programok és egyéb Európai Unió források meghirdetését követően a célok mentén pontosíthatók a tervezett projektek a releváns stratégiai dokumentumokban.
Budapesti Fejlesztési Központ	A 9.2.1. fejezetben a 24. táblázat kiegészítése javasolt. A körforgásos gazdaság témakörben a FŐTEP intézkedéseknél, a hulladékhasznosítás növelés témakörön belül az újrahasznosított települési hulladék arányának növelése mellett javasolt szerepeltetni a zöldhulladék újrahasznosítást, a csapadékvíz hasznosítást, továbbá az újrafeldolgozott anyagok hasznosítási arányának növelését is	Kiegészítésre került a táblázat
Budapesti Fejlesztési Központ	A Partnerségi Megállapodás tervezetben foglaltakkal és a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény végrehajtása és alkalmazása kapcsán tett hazai vállalatokkal összhangban, továbbá az operatív programok számára követendő horizontális szempontok között a fogyatékossgal élő személyeknek az épített környezethez, információhoz és kommunikációhoz, a fejlesztésekkel érintett szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek megteremtését és foglalkoztatási esélyeik biztosítását már a 2014-es PM is rögzítette, az OP-k elfogadásához és a támogatások kifizetéséhez kötelezően elvárt ún. horizontális feljogosító	Egyetértünk a megfogalmazottakkal, ezért a következő mondatot építettük be a Horizontális Információk 10.5.1 A végrehajtás módja és feltételrendszere, ellenőrzési rendszere fejezetbe. A projektek tervezése, végrehajtása és fenntartása a hatályban lévő jogszabályi környezetnek megfelelően valósul meg, szem előtt tartva a Partnerségi Megállapodásban rögzítésre kerülő horizontális szempontokat, különös figyelmet fordítva az esélyegyenlőségi, fizikai és infokommunikációs akadálymentesítési, valamint környezetvédelmi szempontokat. A projektek hatékony tervezéséhez és

	feltételek között szerepel a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény végrehajtása és alkalmazása. Tekintettel arra, hogy ez még a korábbinál is erősebb biztosítéka az akadálymentesítés és esélyegyenlőség érvényesítésének az OP-kban, ennek a FŐTEP-ben is önálló és kiemelt nevesítése javasolt.	eredményes végrehajtásához elengedhetetlen az ágazati és területi szereplőkkel való szoros együttműködés (10.5.1).
Budapesti Fejlesztési Központ	A „Finanszírozandó fejlesztési kezdeményezések, programok összefoglalása” fejezet (ami gyakorlatilag a dokumentum összefoglaló prioritás és indikátor táblázata, 29. táblázat, 30. táblázat) nem kapott önálló számozást, így a tartalomjegyzékben nem szerepel, pótlása javasolt.	A pontosítás megtörtént.
Budapesti Fejlesztési Központ	101. oldal: Intézkedés: vállalkozások és magántulajdonban lévő lakások , társasházi épületek energiahatékonysági fejlesztése, jellemző kedvezményezett: főváros, célcsoport: önkormányzati lakások bérlői.	A pontosítás megtörtént.
Budapesti Fejlesztési Központ	101-106. oldal: fővárosi nem közlekedési közszolgáltatók kedvezményezetti körben történő szerepeltetése nem javasolt (jellemzően nem kerülnek kedvezményezetti körbe).	A pontosítás megtörtént.
Budapesti Fejlesztési Központ	A kék-zöld beruházásoknál a főváros mellett javasolt az állami és kerületi önkormányzati kedvezményezettek szerepeltetése is, hiszen komplex projektek nem tulajdoni, hanem területi lehatárolás alapján valósíthatók meg pl. konzorciumi formában.	A pontosítás megtörtént.

Budapesti Fejlesztési Központ	A 2., 3. és 4. prioritásoknál a hatékonyság növelése érdekében is javasolt a kedvezményezetti kör kiegészítése a kerületi önkormányzatokkal, civil szervezetekkel, állami szereplőkkel stb., továbbá javasolt az önkormányzati és állami feladatmegosztás szerinti feladatok lehatárolása.	A pontosítás megtörtént.
Budapesti Fejlesztési Központ	Az 5. prioritásnál mindenütt javasolt a partneri, kedvezményezetti kör kiegészítése a KKV-szektorral, egyetemekkel, kutató központokkal, inkubátorházakkal stb.	A pontosítás megtörtént.
Belügyminisztérium	Vízügyi szakterületen felmerült javaslatok	A projektek előkészítése során a Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság is bevonásra került a tervezésbe, illetve a hivatkozott jogszabályoknak megfelelően kerülnek megvalósításra a fejlesztések.
Belügyminisztérium	A szakterületi együttműködés további megerősítésére részletes javaslatok is megfogalmazásra kerültek a tervezés társadalmi felzárkózási vonatkozásait illetően. A felzárkózási fejlesztések koordinációjáért felelős Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság igény szerint Budapest Főváros Önkormányzata rendelkezésére bocsátja.	Intézkedést nem igényel.
Köznevelésért Felelős Államtitkárság	Második bekezdésben iskolai fejlesztésekkel való kiegészítés, az 5.4.1.5 pontra hivatkozva.	A javaslattal kiegészült a Program.
Köznevelésért	A 92-93. oldalon található táblázatban 4. prioritásban az	Lokális szolgáltatások igényekre alapozott, minőségi

<p>Felelős Államtitkárság</p>	<p>„Esélyteremtő szolgáltatások” tartalmazzák a „Hátrányos helyzetű célcsoportok foglalkoztatási, oktatási és integrációs esélyeinek és egészségi állapotának javulása” című intézkedést. A „Képzés, oktatás feltételrendszerének javítása” című 5. intézkedésben az általános és középiskolák kerületi fejlesztései kerülnek besorolásra. Az „Egészségügyi, oktatási nevelési és szociális ellátóhelyek kerületi fejlesztése” című intézkedés magába foglalhatja a köznevelési intézmények infrastrukturális fejlesztését is. A 93.o. a Támogatással megvalósuló programok fejezetben olvasható az a terv, ami alapján „komplex felzárkóztatás elemeként a hátrányos helyzetű gyermekek reintegrációját és reszocializációját elősegítő képzési, oktatási és terápiás egyéni és csoportos foglalkozások szervezését és szülő gyermek mentorhálózat működtetését” kívánják megvalósítani.</p> <p>92.o. 4. prioritás Esélyteremtő szolgáltatások fejezet kiegészítését kérjük: „Ezt a prioritást szolgálja a köznevelési intézményeknek helyet adó önkormányzati épületek felújítása, energetikai és digitális korszerűsítése, eszközellátottságának javítása is.”</p>	<p>fejlesztése intézkedés tartalmazza az oktatási nevelési intézmények fejlesztését a 27. táblázatban (Intézkedés célja: Egészségügyi, oktatási-nevelési és szociális ellátóhelyek kerületi fejlesztése, elérendő cél: Hatékonyság növekedése az ellátási területeken az infrastrukturális beruházások és eszközbeszerzések révén)</p>
<p>Szociális Ügyekért Felelős Államtitkárság</p>	<p>Szükségesnek tartjuk kiemelni, és egyben jelezzük, hogy az akadálymentesség elvének konzekvens érvényesítése, a hozzáférhetőség biztosítása a Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv</p>	<p>A stratégia tartalmazza, mint elvet, mindazonáltal az akadálymentesség elvét a konkrét fejlesztések esetében érdemes érvényesíteni, ahol az közvetlenül a gyakorlatba ültethető.</p>

	<p>kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény alapján tagállam i kötelezettség, egyben horizontális feljogosító feltétel a 2021-2027 programozási időszakban, ezzel a felhasználható EU-s források biztosításának is feltétele. Minderre figyelemmel a fogyatékossgal élők jogainak érvényesítését a lehető legnagyobb mértékben szükséges érvényesíteni a stratégiai dokumentumok kidolgozása során.</p>	
<p>Szociális Ügyekért Felelős Államtitkárság</p>	<p>Továbbá a Főváros Területfejlesztési Programjából megismert szociális fejlesztések összhangban vannak az ágazat szakmapolitikai céljaival. A krízis helyzetbe került családok, hajléktalan személyek komplex szolgáltatásokkal történő támogatása esetén a részletes programterv ismeretének hiányában megfontolásra javasoljuk a külső férőhelyek, továbbá hajléktalanok otthona kialakítását. (...) Az önellátási képességgel csak részben vagy egyáltalán nem rendelkező hajléktalanok számára nehézségbe ütközik az ápolást, gondozást biztosító intézményekhez való hozzáférés az elégtelen férőhelyszám miatt, noha állapotukra csak ezen intézmények tudnának adekvát választ adni. A fent jelzettek egyértelműen abba az irányba mutatnak, hogy a hajléktalanok számára létrehozott speciális ápoló gondozó otthonok kapacitását bővíteni szükséges, így növelve az ellátási színvonalat és az egyéni szükségletekre is választ adó,</p>	<p>A javaslat már része a programnak: a 4. Esélyteremtő szolgáltatások prioritás 1. Szociális szolgáltatások fejlesztése intézkedés keretében önálló projektcsomag került kialakításra a Hajléktalan ellátás fejlesztése, hajléktalanságból való kilépés támogatása komplex szolgáltatásokkal. A 3. intézkedés a lakhatási hátrányok kezelését szolgálja, ezen belül a Elsőként lakhatás program és lakhatási kríziskezelés projektcsomag célozza a hajléktalanok felzárkóztatását.</p>

	komplex ellátást biztosító férőhelyek számát.	
Szociális Ügyekért Felelős Államtitkárság	A digitalizáció hangsúlyosan jelenik meg az anyag számos területén, a digitális akadálymentesítés nem olvasható az alapelvek között, amit javasolunk beemelni, hogy az egyenlő esélyű társadalmirésztétel a digitalizáció növelhesse.”	A javaslattal kiegészült a Program.
Egészségügyért Felelős Államtitkárság	A Fővárosban mind az egészségügyi szolgáltatók, mind a prevencióval foglalkozó szolgáltatók felülprezentáltak, így az egészségfejlesztés területén is jól ellátott a város. Külön mellékletben rövid leírás található az EFI k tevékenységéről. Javasoljuk, hogy a főváros a Budapesten található EFI kel is egyeztessen a jövőbeni tevékenységekről. Budapesten belül Óbudán, Újbudán, Zuglóban, Újpesten működik önkormányzati EFI. Ezen felül a Szent János Kórházban és a Jahn Ferenc Kórházban van még EFI iroda. Egészségfejlesztési Irodák - szakmai tevékenységek: egyéni és közösségi egészségfejlesztési szolgáltatások, Leliki Egészség Központok, egészségkommunikáció és területi együttműködés.	A releváns témák esetében az egyeztetés megvalósul.
Kultúráért Felelős Államtitkárság	Az 5.4.3. táblázat 2. sorában (47. oldal) Fővárosi Állat és Növénykert fejlesztésére irányuló Pannon Park és Mesepark projektekhez kapcsolódó beruházás esetében jelezzük, hogy a 29753 helyrajzi szám kiegészítést igényel a következő módon: „a 29753 hrsz. ingatlan állam számára átadandó részének	A javaslattal kiegészült a Program.

	<p>kivételével”, vagy „a 29753 hrsz. ingatlan Fővárosi Önkormányzat tulajdonában maradó része”, vagy további megoldás a helyrajzi számok fel-tüntetésének mellőzése. Indoklás: a jelzett helyrajzi számon található a Lovarda, melynek a magyar állam részére történő átadásáról megállapodás született a Főváros és a Kormány között, és ezt Kormányhatározat is meg-erősíti.</p>	
<p>Kultúráért Felelős Államtitkárság</p>	<p>Javasoljuk, hogy közreműködő szereplőként a Fővárosi Önkormányzat mellett a Fővárosi Önkormányzat intézményeit, illetve az önkormányzat tulajdonában lévő nonprofit gazdasági társaságokat is tüntessék fel. Ugyanott – arra tekintettel, hogy az 5.4.5 pont fogja később tartalmazni a kerületi fejlesztéseket – a kerületi önkormányzat, illetve kerületi önkormányzat intézményi és a kerületi önkormányzat tulajdonában lévő nonprofit gazdasági társaságok feltüntetése is javasolt</p>	<p>A javaslattal kiegészült a Program.</p>
<p>Kultúráért Felelős Államtitkárság</p>	<p>Hatékony és fenntartható erőforrás-gazdálkodás” sorban a kedvezményezettek között szerepelnek nevesítve a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár tagkönyvtárai, illetve általánosan a színházak. Kérjük a listában a kulturális intézmények és szervezetek gyűjtőfogalom alkalmazását, mert fővárosi fenntartásban nemcsak könyvtárak és színházak vannak, hanem más kulturális intézmények, így múzeum, közművelődési intézmény is, pl. Budapesti Művelődési Központ, Fővárosi Állat- és Növénykert, Budapesti Történeti Múzeum stb. Ugyanez vonatkozik a 79. oldal szöveges</p>	<p>A javaslattal kiegészült a Program.</p>

	részére, melynek hasonló kiegészítését kérjük a múzeumokkal, közművelődési intézményekkel (csak könyvtár és színház szerepel benne).	
Kultúráért Felelős Államtitkárság	Az „Esélyteremtő szolgáltatások” sorban (92. oldal) kérjük a fővárosi vagy kerületi fenntartású kulturális intézmények megjelölését.	Kiegészítés megtörtént
Kultúráért Felelős Államtitkárság	A ... mint a rendvédelem, közigazgatás, oktatás-nevelés, kultúra területén.”	"Kultúra" - kiegészítés átvezetésre került.
Kultúráért Felelős Államtitkárság	javasoljuk „A területfejlesztési programhoz kapcsolódó tervezett, az FKT által tárgyalt kormányzati beruházások” elnevezést.	Pontosítás megtörtént.
Miniszterelnökség , Családokért Felelős Tárcá Nélküli Miniszter	Fővárosi Terület Fejlesztési Koncepció 2014 megjegyezzük, hogy a főváros területén működő bölcsődék férőhelyeinek száma, kapacitáskihasználtsága, ezen túl a kerületi bontás nem megismerhető.	Meglátásunk szerint nem az összesített férőhelyszám vagy kapacitás-kihasználtság jelenti a legnagyobb problémát, hanem a területi egyenlőtlenségek a rendelkezésre álló kapacitások eloszlásában, ezt tükrözi az érintett fejezet rész.
Miniszterelnökség , Családokért Felelős Tárcá Nélküli Miniszter	Javasoljuk, hogy minimum 1 bekezdés erejéig a bölcsődék és óvodák is megjelenítésre kerüljenek: A KSH adatai vagy kerületi adatszolgáltatás alapján 2019-ben Budapesten bölcsődei, óvodai férőhelyek száma: XXX db, a bölcsődei, óvodai férőhelyek kapacitáskihasználtsága: XXX %. Indoklás: A bölcsődei/ óvodai ellátás területi lefedettségének célzott növelésével csökkennek a területi egyenlőtlenségek, továbbá jelentősen hozzájárul egyrészt a női	A javaslat átvezetése megtörtént, a területi egyenlőtlenségeket hangsúlyozva.

	<p>foglalkoztatottsági szint emelkedéséhez, beleértve az új munkahelyek megteremtését a létrejövő bölcsődékben, másrészt pedig a hátrányos helyzetű gyermekek minél korábbi életkorban történő minőségi ellátáshoz való hozzáféréséhez. A bölcsődei férőhelyek számának növelése elősegíti az aktív korú népesség munkába állását a társadalom és a gazdaság minden szegmensében. A jelenlegi intézmény struktúrára alapján, valamint a demográfiai folyamatokra tekintettel célszerű a bölcsődék jövőbeli létrehozását, valamint fenntartását kialakítani. Cél, hogy az intézményhálózat sűrűsége, kapacitása minden városrészben, mindenkor kövesse a lakosság életszakasz változását és az ebből következő szükségleteket.</p>	
<p>Miniszterelnökség , Családokért Felelős Tárcá Nélküli Miniszter</p>	<p>az alábbi stratégiák is megemlítésre kerüljenek: - a Nemzeti Ifjúsági Stratégia 2009-2024 (Készítette: Magyarország Kormánya, 2009), - Idősügyi Nemzeti Stratégia 2034-ig (Készítette: Szociális és Munkaügyi Minisztérium, Készült: 2009), - „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” akcióterv (1685/2020. (X. 22.) Korm. határozat Az Európai Unió számára készített, „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030) akcióterv elfogadásáról, valamint a végrehajtásának a 2021–2022. évekre szóló Intézkedési Tervéről)</p>	<p>A FŐTEP készítése során felhasznált ágazati fejlesztési dokumentumok az anyagban megjelenítésre kerültek.</p>
<p>Sportért Felelős</p>	<p>Ugyan a program maga is több ponton részletesen hivatkozik</p>	<p>A FŐTEP készítését megelőzte az ITS és az IFP készítése,</p>

Államtitkárság	a Budapestet érintő egyéb területfejlesztési dokumentumokra, más megyék koncepcióihoz képest Budapest kapcsán csak közvetett formában tudunk következtetni a programban foglalt célok, prioritások és a jelenlegi kiindulási helyzet közötti kapcsolatra, hiszen csak korlátozott információja van arról, hogy fővárosi és fővárosi kerületi szinten milyen mélységű helyzetelemzés, adatok és körülmények alapozzák meg a tervezett intézkedéseket és beavatkozásokat.	melyek társadalmassági folyamattal széleskörűen alá lettek támasztva. Készítése során ezt az alapot használta fel a FŐTEP is, kiegészítve a jogszabályilag előírt kötelező véleményezési időszakkal, megfelelően a Pénzügyminisztériumi határidős elvárásoknak is.
Sportért Felelős Államtitkárság	„Az egészségi állapot mutatói Budapesten az országostól kedvezőbbek, de mind a nők, mind a férfiak esetében kiemelkedően magas a rosszindulatú daganatok és a keringési rendszer betegségei okozta korai halálozás gyakorisága.” Azon túl, hogy a program rámutat e betegcsoportok gyakoriságának (a mortalitás és a morbiditás) és a Zöld Város stratégiai cél közötti kapcsolatra (ami szintén üdvözlendő), lényeges aláhúzni, hogy e betegcsoportok eredője - többek közt - a fizikailag inaktív, ülő életmód is (egyebekben még: egészségtelen táplálkozás, stresszes városi környezet miatti lelki egészségi állapot, stb.). E kapcsolatokról a program egyeztetésre bocsájtott verziójában nincs szó, melyet javasunk legalább példálózóan, röviden kiegészíteni.	A javaslattal kiegészült a Program.
Sportért Felelős Államtitkárság	A prioritás keretében megfogalmazott célt, miszerint „az egészségmegőrzés feltételeit javítani szükséges és képzett, a szolgáltatások működtetéséhez szükséges munkaerőt kell biztosítani” szintén támogatjuk, de javasoljuk kiegészíteni a	A javaslattal kiegészült a Program.

	budapesti köznevelési és felsőoktatási intézményrendszerben elérhető, valamint az aktív korú és időskorú lakosságot érintő sport- és rekreációs szolgáltatásokra történő konkrét utalással.	
Sportért Felelős Államtitkárság	Képzési, oktatás feltételrendszerének javítása c. intézkedés kapcsán szintén azt tudjuk kiemelni, hogy „az oktatási infrastruktúra feltételeinek javítása Budapesten” fordulatból nem derül ki, hogy a fővárosi köznevelési intézményrendszert illetően az önkormányzat milyen konkrét intézkedéseket tervez (óvodák, iskolák), valamint e fejlesztési elképzelések kiterjednek-e a budapesti felső-oktatási intézményekre. Ennek konkretizálása mellett javasoljuk, hogy a program ezzel össze-függésben kifejezetten hivatkozzon a budapesti diáksport, valamint az egyetemi-főiskolai sportcélú fejlesztések megvalósítására.	Amíg nem ismert az ágazati operatív programok tartalma és azok budapesti forrásallokációja vagy egyáltalán az érvényessége Budapestre, addig nem lehet a fejlesztési területeket a jelenleginél konkrétabban megnevezni.
Sportért Felelős Államtitkárság	Lokális szolgáltatások igényekre alapozott, minőségi fejlesztése intézkedés keretében megjelenik a „helyi kulturális, sport lehetőségek javítása”, de az előzőekhez hasonlóan – álláspontunk szerint – túlzottan általánosan, nem kifejtve, hogy ez esetben csupán infrastrukturális lehetőségek javítására, vagy tartalom és programfejlesztésre, emberi erőforrások támogatására is gondol a fővárosi önkormányzat, melyet mindenképpen javaslunk kifejteni, tisztázni.	A javaslattal kiegészült a Program.
Sportért Felelős	A fejlesztési lehetőségek volumenét a fenti intézkedések tekintetében nehezen tudjuk megbecsülni, hiszen az 5.4.1.6.	Amíg nem ismert az operatív programok tartalma és azok budapesti forrásallokációja vagy egyáltalán az érvényessége

Államtitkárság	intézkedés fejlesztési forrásigénye a program szerint még egyeztetés alatt áll (a 66. oldalon található táblázatban pedig már nem is szerepel), az oktatásra allokkált források mennyisége pedig igen alacsony, mely azt feltételezi, hogy érdemi fejlesztések az óvodai gyermek-, iskolai, valamint felsőoktatási sportot is érintő területeken nem várhatók.	Budapestre, addig nem lehet a fejlesztési területeket a jelenleginél konkrétan megnevezni.
Sportért Felelős Államtitkárság	Az 5.4.6. A program lebonyolításban közreműködő szereplők és ezek felelősségi körének beazonosítása pontban – figyelembe véve az intézkedés összetettségét – nem tartjuk elegendőnek egyedül a Fővárosi Önkormányzatot feltüntetni. A sport területén – a Versenyképes Magyarország Operatív Program (VMOP) logikájára tekintettel – kérjük legalább a fővárosi sportszervezeteket feltüntetni.	A javaslattal kiegészült a Program.
Sportért Felelős Államtitkárság	Prevenció, egészségmegőrzés FŐTEP intézkedés céljaként az „Ügyfélelégedettség növelése az egészségügyi ellátások területén, ezáltal a lakosság egészségmegőrzésének növelése” került feltüntetésre. Elérendő célként ehhez kapcsolódóan a „hatékonyabb ellátórendszer, a rendelkezésre álló infrastruktúra jobb kihasználása” került rögzítésre. Álláspontunk szerint – különösen, ha az intézkedés neve is tartalmazza a prevenció szándékát, nem elegendő csupán az egészségügyi ellátórendszer és az infrastruktúra oldaláról megközelíteni az intézkedés megvalósítását. A sport és az egészségfejlesztő testmozgás ki-fejezetten ágazatközi prevenciók szakterület, így javasoljuk, hogy az elérendő cél körében kerüljön feltüntetésre, és ne csupán a rendelkezésre	Az intézkedés célja az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése intézményi és ügyféloldali fejlesztésekkel a hatékonyabb egészségügyi szűrések és szakorvosi ellátás érdekében. Ezért indokoltnak tartjuk az ügyfélelégedettség növelésének cél megtartását. A kerületek fejlesztési igényei között említésre került: Az oktatás-nevelési infrastruktúrafejlesztés keretében gyermek sport fejlesztések is megvalósulhatnak, illetve ehhez kapcsolódnak a kerületi fejlesztési kezdeményezéshez kapcsolódó Lokális sportlétesítmények, köztéri mozgásformák infrastrukturális fejlesztésére irányuló projektjei.

	álló infrastruktúra, hanem az emberi erőforrások és a sport programkínálat kihasználása érdekében (hiszen a budapesti sportélet országos viszonylatban is gazdag, nem csak a létesítmények terén)	
Sportért Felelős Államtitkárság	Képzés, oktatás feltételrendszerének javítása c. FŐTÉP intézkedés keretében már megjelenik a hátrányos helyzetű célcsoportok egészségi állapotának javulása (...) a program ezen intézkedéssel összefüggésben kifejezetten hivatkozzon a budapesti gyermek-, iskolai sport, valamint az egyetemi-főiskolai sportcélú fejlesztések megvalósítására. Kifejezetten üdvözljük, hogy e körben a program kifejezetten utal a gyermekekkel kapcsolatba kerülő szakemberek folyamatos továbbképzésére, melyet óvodai környezetben mozgásfejlesztés, iskolai környezetben pedig a testnevelés és sport területén is indokoltnak tartunk.	A kerületek fejlesztési igényei között említésre került: Az oktatás-nevelési infrastruktúrafejlesztés keretében gyermek sport fejlesztések is megvalósulhatnak, illetve ehhez kapcsolódnak a kerületi fejlesztési kezdeményezéshez kapcsolódó Lokális sportlétesítmények, köztéri mozgásformák infrastrukturális fejlesztésére irányuló projektjei. A felsőoktatásban megjelenő sporttevékenység nem önkormányzati kompetencia.
Sportért Felelős Államtitkárság	A Lokális szolgáltatások igényekre alapozott, minőségi fejlesztése c. FŐTÉP intézkedés kapcsán kérjük, hogy a táblázat a program korábbi pontjaival összhangban ezen a helyen hivatkozzon a céltételezésben és az elérendő célok kapcsán a sportcélú fejlesztésekre, és e körben ne korlátozza azokat csupán az infrastrukturális beruházásokra és eszközbeszerzésekre	A kerületek fejlesztési igényei között említésre került: Az oktatás-nevelési infrastruktúrafejlesztés keretében gyermek sport fejlesztések is megvalósulhatnak, illetve ehhez kapcsolódnak a kerületi fejlesztési kezdeményezéshez kapcsolódó Lokális sportlétesítmények, köztéri mozgásformák infrastrukturális fejlesztésére irányuló projektjei.
Sportért Felelős Államtitkárság	Javasoljuk, hogy a program legalább az alábbiak szerint utaljon a fővárosban megvalósítani tervezett, helyi szintű humánfejlesztést támogató, ESZA+ típusú beavatkozások	A prioritás fő célkitűzése nem a lakossági sportolási lehetőségek és programok megvalósítása, azonban a sportcélú fejlesztések megjelennek a 2. prioritás Városi

	<p>körére, köz-te a következő sportcélú fejlesztési elképzelésekre:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kisgyermekkor, óvodai mozgásfejlesztést célzó programok - a végzettség nélküli iskolaelhagyás és a külvárosi iskolák bullying-problémáinak mérséklése érdekében az általános iskolai oktatás iskolán kívüli eszközökkel történő kiegészítését támogató programok, így kiemelten a helyi sportszervezetek bekapcsolódását ösztönző kezdeményezések o a hazai sportszövetségek intézményi és egyesületi programjaiba, valamint o a Budapesten zajló nemzetközi sporteseményekhez kapcsolódó, a fiatalok bevonását (youth engagement) célzó programokba <p>8</p> <ul style="list-style-type: none"> - a fővárosi felsőoktatási intézmények részvételének ösztönzése az intézményi és lakossági szabad-idősportot, egészségnevelést támogató programokban (egészségfejlesztő egyetemek) 	<p>parkok és egyéb rekreációs célú zöldterületi fejlesztések között, valamint a lokális (kerületi) fejlesztési tervek között: Az oktatás-nevelési infrastruktúrafejlesztés keretében gyermek sport fejlesztések is megvalósulhatnak, illetve ehhez kapcsolódnak a kerületi fejlesztési kezdeményezéshez kapcsolódó Lokális sportlétesítmények, köztéri mozgásformák infrastrukturális fejlesztésére irányuló projektjei.</p>
<p>Sportért Felelős Államtitkárság</p>	<p>Javasoljuk továbbá, hogy a lakosság egészségfejlesztő testmozgásban gazdag életvezetését támogató tartalom- és programfejlesztés a jelentős budapesti rekreációs övezetek átalakításához kapcsolódóan, valamint a hazai rendezésű kiemelt nemzetközi sportesemények helyszínein, mint kiemelt budapesti beruházási helyszíneken is jelenjen meg, a lakosság egész életen át tartó testmozgásra ösztönzése, valamint az érintett sportesemények társadalmi támogatottságának megteremtése és különösen a fiatalok</p>	<p>A prioritás fő célkitűzése nem a lakossági sportolási lehetőségek és programok megvalósítása, azonban a sportcélú fejlesztések megjelennek a 2. prioritás Városi parkok és egyéb rekreációs célú zöldterületi fejlesztések között, valamint a lokális (kerületi) fejlesztési tervek között: Az oktatás-nevelési infrastruktúrafejlesztés keretében gyermek sport fejlesztések is megvalósulhatnak, illetve ehhez kapcsolódnak a kerületi fejlesztési kezdeményezéshez kapcsolódó Lokális sportlétesítmények,</p>

	bevonása érdekében.	köztéri mozgásformák infrastrukturális fejlesztésére irányuló projektjei.
Sportért Felelős Államtitkárság	Különösen javasoljuk e tekintetben a jelenleg is zajló Városligeti rekonstrukció, a Népliget fejlesztése, valamint a Budapest Déli Városkapu Fejlesztési Program tekintetében megjeleníteni a lakosságot elérő ESZA+ típusú testmozgásprogramokat, és támogatni azok megvalósítását.	A 4. prioritás fő célkitűzése nem a lakossági sportolási lehetőségek és programok megvalósítása, azonban a sportcélú fejlesztések megjelennek a 2. prioritás Városi parkok és egyéb rekreációs célú zöldterületi fejlesztések között. Az említett beruházások a Fővárosi Önkormányzat számára is kiemelt jelentőséggel bírnak. Budapest egész területére is kiható, városszerkezetet vagy az agglomerációt is érintő nagy jelentőségű beruházások a Kormányval való együttműködésben valósulhatnak meg a rendelkezésre álló források függvényében.
Herman Ottó Intézet	R. 7. § alapján a területfejlesztési koncepciókban és programokban minden szinten érvényesíteni kell a társadalmi, gazdasági és környezeti szempontból fenntartható fejlődés, az esélyegyenlőség, valamint a területi kohézió szempontjait. A javaslattevő programrészt tartalmazó részdokumentáció nem tartalmazza a feltáró-értékelő munkarészt, a környezeti vizsgálati dokumentációkat , ezért érdemben nem vizsgálható , hogy mennyiben tesznek eleget a területfejlesztési programban a fenntartható fejlődés érvényesítésének	A FŐTEP a Pénzügyminisztérium által, a megyei önkormányzatok, a főváros és a kiemelt térségi fejlesztési tanácsok számára készített Útmutató alapján került kidolgozásra, az Útmutató nem tartalmaz előírásként feltáró-értékelő munkarészt. Helyzetértékelést jelen program alapjául szolgáló Városfejlesztési Koncepció, valamint a stratégiai hierarchiában a FŐTEP-et követő ITS tartalmaz. A Stratégiai Környezeti Vizsgálat megállapításaival kiegészült a dokumentum.
Herman Ottó Intézet	218/2009. (X. 6.) Kormányrendelet 2.1c) a prioritások azonosítása: a prioritások leírása; célok és prioritások eredményességi kritériumainak, illetve számszerűsített	Az anyagban jeleztük is, hogy "A monitoring és értékelési tervet akkor lehet kidolgozni, amikor az eu-s és a hazai jogszabályi környezete véglegesedik.

	mutatóinak meghatározása”; ugyanis a prioritások azonosításával foglalkozó fejezetekben számok, mutatók nem szerepelnek, nincsenek megadva	A Területfejlesztési Program 5. prioritása tartalmazza azt a stratégiai projektet, melynek feladata lesz a területfejlesztési program végrehajtásának, monitoring rendszerének kialakítása és működtetése..."
Herman Ottó Intézet	218/2009. (X. 6.) Kormányrendelet 2.1f) a tervezéskísérő eljárások (különösen az előzetes programértékelés és a környezeti értékelés) dokumentációja, bemutatva a tervezéskísérő eljárások tervezési folyamatra tett hatásait és a végrehajtás várható környezeti, társadalmi és gazdasági hatásait”; ugyanis a dokumentáció nem tartalmaz tervezéskísérő eljárási dokumentációt	A Stratégiai Környezeti Vizsgálat megállapításaival és a tervezéskísérő eljárások bemutatásával kiegészült a dokumentum.
Herman Ottó Intézet	218/2009. (X. 6.) Kormányrendelet 2.1g) a végrehajtásában közreműködő szervezetek közti munkamegosztás, együttműködés és információcsere meghatározása, az érdekérvényesítés rendszere; a végrehajtásban közreműködő üzleti és civil szervezetek bevonásának módja (partnerségi program)”; ugyanis a dokumentáció nem tartalmaz a R. 1. sz. melléklet 2.2. pontjának, ill. a R. 13. § (1) bekezdésének megfelelő partnerségi tervet	A FŐTEP fejezeteinek kiosztását a Pénzügyminisztérium által kiadott és kötelezően követendő tematika határozza meg.
Herman Ottó Intézet	218/2009. (X. 6.) Kormányrendelet 2.1i) monitoring és értékelési terv”; ugyanis a dokumentáció „ Indikátorok ” c. fejezetrészei mutatókat, számokat, adatokat nem tartalmaznak	A 2014-2020-as tervezési időszakban a támogatásból megvalósuló programok során alkalmazandó monitoring tevékenységeket és indikátorok EK rendeletben, illetve hazai kormányrendeletben szabályozták. Tekintettel arra, hogy a Partnerségi Megállapodás és az Operatív Programok még nem kerültek elfogadásra, a monitoring és

		indikátorokra vonatkozó szabályozás sem került még kialakításra, így a Területfejlesztési Programban sem szerepeltethetjük ezen információkat.
Herman Ottó Intézet	14. oldal táblázata: „Az épített és természeti környezet” munkacsoport tématerületei közé mindenképpen javaslandó – külön nevesítetten – felvenni a környezetvédelmet. (A táblázat csupán a környezetvédelem egyes szegmenseit nevezi meg: klímavédelem, zöldfelületek. Vélhetően és remélhetően a munkacsoport a környezetvédelem egyéb területeivel is foglalkozik.)	A munkacsoportok az ITS és IFP tervezését támogatandó társadalmassítási folyamatra jöttek létre, már nem működnek.
Herman Ottó Intézet	a ZIKOP és az RFF kapcsolódnak a „Kezdeményező városkormányzás” -hoz. Lásd a 18. és 21. oldalon leírtakat az RFF-ről és a „Kezdeményező városkormányzás” -ról. 22. oldal 4. táblázata első sorának utolsó két mezőjét is színezní szükséges	A javaslattal kiegészült a Program.
Herman Ottó Intézet	Az energiahatékonyság növelése esetében helytelen céladat szerepel a dokumentumban: 27% helyett az EU klíma- és energiacsomagja szerint az energiatihatékonyság növelésére vonatkozó célszám: 32,5% (a 2007-ben becsült növekedéshez képest). Az új célérték 2018-ban került megállapításra	A javaslattal kiegészült a Program.
Herman Ottó Intézet	A körforgásos gazdaságot, szelektív hulladékgyűjtés bővítését érintő intézkedéseket, célokat érdemes lenne kiegészíteni a városi komposztálás népszerűsítését támogató	A javaslattal kiegészült a Program.

	intézkedésekkel, esetleg újabb komposztudvarok, közösségi komposztálóok létesítésének, kialakításának tervezetével.	
Herman Ottó Intézet	Érdeemes volna beépíteni a programba a zöldtetők, zöld homlokzatok, épületzöldítés lehetőségeit is (akár Bécs példáját figyelembe véve).	A javaslattal kiegészült a Program.
Herman Ottó Intézet	A felsorolás kiegészítése a „Környezettudatos szemlélet	A javaslattal kiegészült a Program.
Herman Ottó Intézet	A dokumentációban számos uniós irányelvre történik utalás. A levegőtisztaság-védelem területén álláspontunk szerint elengedhetetlen a következő irányelvre és hazai kormányhatározatra való utalás: Az Európai Unió 2016-ban elfogadott irányelve (2016/2284 EU irányelv az egyes légszennyező anyagok nemzeti kibocsátásainak csökkentéséről)	A javaslattal kiegészült a Program.
Herman Ottó Intézet	is számtalan helyen utal és hivatkozik a környezetvédelem különböző aspektusaira. Ezek között azonban – sajnálatosan – a környezeti zaj, a zaj elleni védelem egyszer sem jelenik meg.	A javaslattal kiegészült a Program.
Herman Ottó Intézet		A javaslattal kiegészült a Program.
Herman Ottó		A javaslattal kiegészült a Program.

Intézet		
Herman Ottó Intézet	Legalább felsorolásszerűen kerüljenek a dokumentumba azok a környezetvédelmi vonatkozású programok is, amelyeket figyelembe kell venni a főváros területfejlesztési programjának részletes kidolgozása, illetve megvalósítása során. Ilyenek többek között a törvény által előírt, kötelezően elkészítendő következő dokumentumok is: Budapest Környezeti Programja 2017-2021., Budapest Főváros Zajcsökkentési Intézkedési Terve.	A javaslattal kiegészült a Program.
Herman Ottó Intézet	Már most fel kell hívnunk a figyelmet a területfejlesztési program monitoring rendszerének kialakítása kapcsán arra, hogy a környezeti zajterhelésre vonatkozóan egységes európai uniós adatgyűjtési és kiértékelési rendszer működik immár 15 éve (stratégiai zajtérképek adatbázisa, Európai Bizottság részére is megküldendő adatok, értékelések).	A támogatásból megvalósuló programok monitoringrendszerének működését és indikátorait közös EK rendelet fogja szabályozni a 2021-2027-es tervezési időszakban, ezért a Program jelen fázisában nem tudja megnevezni, mely indikátorok kerülnek alkalmazásra a Program megvalósítása során.
Herman Ottó Intézet	A Program több helyen is (36., 37., 40., 57., 71-72., 134., 141. o.) említést tesz kármentesítési projektekről és a barnamezős területek fejlesztésének szükségességéről is. Ezeket figyelembe véve a dokumentációt a következő, alapvető információt tartalmazó elemekkel javasoljuk kiegészíteni:	A javaslattal kiegészült a Program.
Herman Ottó Intézet	"Budapesten magas a felhagyott területek nagysága, 1200 hektár barnamezős terület található" Javasoljuk az érték pontosítását! A Budapest Főváros Városépítési Tervező Kft. által készített „Barnamezős és belvárosi használaton kívüli	A javaslattal kiegészült a Program.

	területek kataszter adatállományának frissítése és üzemeltetése” című dokumentum alapján, 2018. végén a barnamezős területek 2945,4 ha területet foglaltak el a városi szövetben, amely összesen 3507 db telket (323 db telekcsoportot) jelent.	
Herman Ottó Intézet	Javasoljuk beépíteni a szövegbe azt, hogy a főváros külső kerületeiben, a családi házas övezetekben a kerti hulladék elégetése, továbbá a lakossági tüzelőberendezésekben elégetett hulladék, vagy a nem megfelelő tüzelőanyagok használata (pl. nedves tűzifa) is jelentős levegőszennyezést okoz. Ehhez a témához lényeges kiemelni, hogy az ilyen jellegű lakossági környezetszennyezés megelőzésében, illetve a házi és közösségi komposztálás népszerűsítésében a horizontális célként megfogalmazott szemléletformálásnak, mint eszköznek jelentős szerepe van, ezért javasolt hangsúlyosabb szerepet adni ennek a stratégia szövegezésében.	A javaslattal kiegészült a Program.
Herman Ottó Intézet	Hiányoljuk, hogy az átfogó anyagban az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatos problémakör bemutatása és a védekezési lehetőségek egyáltalán nem jelennek meg. Kiváló elköteleződési lehetőség lenne a kizárólag őshonos növények ültetésének elhatározása, illetve az inváziós idegenhonos fajok cseréjének megvalósítása a parkos, kertészetileg kezelt zöldterületeken vagy az útszegélyeken is. Az ültetett növények – lehetőség szerint a beporzók (pollinátorok) érdekeit figyelembe vevő – kiválasztása is fontos és	A javaslattal kiegészült a Program.

	<p>megjeleníthető szempont lehet, sőt érdemes kifejezetten beporzóbarát virágos felületeket kialakítani, szintén kizárólag hazánkban őshonos növényfajokból. Javasoljuk a közvetlenül nem turisztikai célú, ám természetes, természetközeli élőhelyekkel rendelkező területrészekben a biodiverzitás védelmének kiemelt célként történő kezelését, amelyek menedékhelyei is lehetnek, illetve kell lenniük számos értékes, olykor védett és fokozottan védett növény- és állatfajunknak is anélkül, hogy ezzel a közvetlen emberjóléti funkciót helyben kiszolgáltatják. Ez természetesen a klímavédelmi céllal is jól összeegyeztethető, hiszen az egészségesen magas biodiverzitás ellenállóbbá teszi az adott közösséget a külső, akár váratlan hatásokkal szemben is. Az őshonos szervezetek támogatása az idegenhonos, inváziós fajok visszaszorítása mellett ebben az összefüggésben is fontos, említésre méltó szempont.</p>	
Herman Ottó Intézet	<p>A dokumentum javasolható melléklete a főváros területét érintő, különböző természetvédelmi oltalom alatt álló területi kategóriák (országosan védett kategóriák, Natura 2000 területek, ex lege védett területek, helyi védett területek stb.) táblázatos, illetve térképi bemutatása.</p>	<p>Köszönjük az észrevételt, a helyzetfeltáró elemzés nem képezi részét a Területfejlesztési Programnak, az a magasabb szintű stratégiai dokumentumokban, valamint az Integrált Településfejlesztési Stratégiában kerül bemutatásra.</p>
Budapest Főváros Kormányhivatala	<p>Az FTP stratégiai programrész „6. A tervezéskísérő eljárások (különösen a felülvizsgálati és módosítási folyamat, a területi hatásvizsgálat és a környezeti értékelés) dokumentációja” c. fejezet, csak azt tartalmazza, hogy ezek a dokumentumok kidolgozás alatt állnak. Az indikátorok és a monitoring</p>	<p>A Stratégiai Környezeti Vizsgálat megállapításaival és a tervezéskísérő eljárások bemutatásával kiegészült a dokumentum. Tekintettel arra, hogy a 2021-27-es tervezési időszakban alkalmazandó indikátorokra vonatkozó EK rendelet és hazai Kormányrendelet vagy jogszabály az</p>

	<p>kapcsán szintén több helyen szerepel, hogy a monitoring rendszer és az értékelési terv az eu-s és a hazai jogszabályi környezet folyamatos változása miatt jelenleg nem kidolgozott. Ezen indikátorok és terv megfogalmazása hiányában azonban maga a program mérhetősége és ellenőrizhetősége megkérdőjelezhető. Javaslom, hogy az indikátorok és a monitoring rendszer kerüljön minden esetben megfogalmazásra az eddigi ismeretek és információk alapján, a jogszabályi környezet véglegesedése után pedig az FTP vonatkozó részei módosíthatóak, illetve pontosíthatóak.</p>	<p>Operatív Programok elfogadásának hiányában még nem született meg, a programok mérését szolgáló indikátorok nem kerülhetnek rögzítésre a dokumentumban. Ezzel együtt a 2007-13-as és a 2014-2020-as végrehajtási tapasztalatok alapján minden projektsomaghoz meghatározásra került eredmény és output indikátor is, melyek illeszkednek a fejlesztési célokhoz és a tervezett intézkedésekhez és beavatkozástípusokhoz egyaránt. Az indikátorok projektsomagonként az Operatív programrész Finanszírozandó fejlesztési kezdeményezések, programok összefoglalása c. táblázatban szerepelnek.</p>
Budapest Főváros Kormányhivatala	<p>Az FTP három specifikus célt határoz meg, melyek alapvetően megegyeznek Budapest 2030 – Hosszú Távú Városfejlesztési Koncepció középtávú stratégiai célkitűzéseivel, azonban ezek nem konzekvensen jelennek meg a dokumentációban. Pl.: a 18., 24., 25. oldalon esélyteremtő városkormányzásról, míg a 26. oldalon már kezdeményező városkormányzás szerepel a specifikus célok között.</p>	<p>Köszönjük az észrevételt, javításra került a hivatkozott táblázatban</p>
Budapest Főváros Kormányhivatala	<p>A dokumentáció szerkesztési hibákat is tartalmaz, pl.: az Operatív programrész, „Támogatás segítségével megvalósítandó programok” eleme nem tartozik a Stratégiai programrész „Monitoring és értékelési terv” részéhez; oldalszámozás hibás, pl. kettő 71. oldal van, stb.</p>	<p>A javaslattal kiegészült a Program.</p>
Budapest Főváros	<p>A PM által kiadott módszertani segédlet tartalmazza a térségi fejlesztési igények megfogalmazását az Operatív programrész</p>	<p>A fejlesztési igények területi specifikumai, finanszírozó forrás és a tervezett forrás részletesen bemutatásra</p>

Kormányhivatala	<p>vonatkozásában, amelyek az alábbiak.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Meg kell határozni a tervezett fejlesztések területi specifikumait, ahol csak lehetséges. - A finanszírozó forrás (uniós forrás esetén uniós alap) definiálása is történjen meg az egyes tervezett fejlesztések esetében, tervezett forrásösszeg megjelölésével. - A tervezett fejlesztések elvárt eredményét elérhető és mérhető indikátorokkal szükséges alátámasztani, ahol csak lehetséges. 	<p>kerülnek a Finanszírozandó fejlesztési kezdeményezések, programok összefoglalása c. táblázatban. Tekintettel arra, hogy a 2021-27-es tervezési időszakban alkalmazandó indikátorokra vonatkozó EK rendelet és hazai Kormányrendelet vagy jogszabály az Operatív Programok elfogadásának hiányában még nem született meg, a programok mérését szolgáló indikátorok nem kerülhetnek rögzítésre a dokumentumban. Ennek ellenére a 2007-13-as és a 2014-2020-as végrehajtási tapasztalatok alapján minden projektcsomaghoz szerepeltetünk eredmény és output indikátorokat, melyek illeszkednek a fejlesztési célokhoz és a tervezett intézkedésekhez és beavatkozástípusokhoz egyaránt.</p>
Pest Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi , Természetvédelmi és Bányafelügyeleti Főosztály	<p>A dokumentummal kapcsolatban észrevételt nem tesz, távlati célokhoz az előkészítés és tervezés során az általa javasolt és részletezett környezetvédelmi, táj- és természetvédelmi célkitűzések figyelembevételét kéri.</p>	<p>A FŐTEP intézkedéseivel kapcsolódó projektek előkészítése, tervezése, megvalósítása és fenntartása során a jogszabályi környezet és a javasolt környezetvédelmi, táj- és természetvédelmi szempontok is figyelembevételre kerülnek.</p>
Pest Megye Közgyűlése	<p>Pest megye önkormányzatával és pest megyei településekkel való együttműködés bemutatása során nem jelöl ki feladatokat és kevés energiát fordít a külső kapcsolatokra, partnerségre (agglomerációs, megyei makrorégiós, európai, valamint az önkormányzati szerepkörhöz új módon</p>	<p>A javaslattal kiegészült a Program.</p>

	kapcsolódó innovációs ökoszisztéma).	
Pest Megye Közgyűlése	A NUTS2 szétválasztás előnyei mellett javasolt a szakpolitikai témák, különösen a közlekedés, egészségipar, turisztika, élelmiszergazdaság, ipari modernizáció) integrált tervezése és összehangolt fejlesztése. Innovációs ökoszisztéma és értékláncok S3 - ipari modernizáció, energetikai-, agrár- és élelmiszeripari platformok értékláncok és piacok gyors és technológiavezérelt fejlesztését célozza regionális keretek között, a brüsszeli források felhasználásában (Digitális Európa Program, Horizont Europe, Digitális Innovációs Központok európai hálózatának fejlesztése) egyre nagyobb szerepet játszik. S3 koordinációs stratégia készülhet és intézményesített együttműködésre is szükség lehet. Az okos város tematika vonatkozásában a célrendszer, valamint a javasolt beavatkozási területek meghatározása során nevesíteni szükséges, hogy az önkormányzatokban hiányoznak a belső szervezeti erőforrások és folyamatok (pl. innovációs közbeszerzés (PcP) gyakorlatának elterjesztése), melyek a partnerség (intézményi, egyetemi, vállalati, technológiai, szakmai) fejlesztéséhez szükséges. Megoldást kínál az EIT KIC TIP DIH keretrendszer, Területi Innovációs Platformok rendszere, de az önkormányzati feladatokat nem vehetik át.	A javaslattal kiegészült a Program.
Pest Megye Közgyűlése	Főváros és Pest megye makrorégiós szerepének tárgyalása, Budapest Node koncepciója (európai korridorok, Dunai Nagyrégió, Kárpát-medencei gazdasági térség központja).	A javaslattal kiegészült a Program.

	Kaputárségek fejlesztése (külső kerületek és szomszédos települések együttműködése, Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér)	
Pest Megye Közgyűlése	Geomorfológiai adottságokból adódó közös táj-, természet-, környezetvédelmi feladatok, klímaváltozásra adott válaszok, zöldinfrastruktúra- hálózat fejlesztése és a turisztikai kínálat összehangolása.	A javaslattal kiegészült a Program.
X. kerület Önkormányzat	A Népliget rekreációra és sportolásra hasznosított területeinek rekonstrukciója, a Rákos-patak revitalizációjának folytatása, valamint a az elővárosi vasúti közlekedés új városi megállóhelyeinek kiépítése fővárosi szintű fejlesztéseket a Kőbányai Önkormányzat kiemelten fontosnak tartja, azok az FTP „klímaváltozáshoz való alkalmazkodás” és „alacsony kibocsátású városi mobilitás” prioritásaihoz is illeszkednek. Kérem, hogy a fentieket az FTP véglegesítése során figyelembe venni szíveskedjék.	Az említett beruházások a Fővárosi Önkormányzat számára is kiemelt jelentőséggel bírnak. Budapest egész területére is kiható, városszerkezetet vagy az agglomerációt is érintő nagy jelentőségű beruházások a Kormánnyal való együttműködésben valósulhatnak meg a rendelkezésre álló források függvényében.
XXIII. kerület Önkormányzat	Célokkal és prioritásokkal egyet értünk, Soroksár számára számos intézkedés kiemelt fontosságú. Kulcskérdésnek tartjuk az elővárosi vasúti közlekedés integrált fejlesztését (vasút, H6 HÉV), ezzel párhuzamosan szükségesnek tartjuk a településközi ráhordó autóbusz szolgáltatások fejlesztését P+R és B+R parkolók kiépítésével egyetemben.	Az említett beruházások a Fővárosi Önkormányzat számára is kiemelt jelentőséggel bírnak. Budapest egész területére is kiható, városszerkezetet vagy az agglomerációt is érintő nagy jelentőségű beruházások a Kormánnyal való együttműködésben valósulhatnak meg a rendelkezésre álló források függvényében. Az agglomerációból érkező közlekedési terhek csökkentése érdekében a FŐTEP-ben önálló projektcsomag került kialakításra a P+R parkolók és

		hálózat kiépítésére vonatkozóan.
XVIII. kerület Önkormányzat	Prioritások, intézkedések és a közreműködő szereplői kör meghatározása összecseng Önkormányzatunk terveivel. Kifejezetten érdekeltek vagyunk az operatív programokhoz kapcsolható, valamint az egyéb kohéziós forrásokon kívüli támogatások lehívásában, kiemelten a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz forrásainak esetleges igénybevételében.	Az egyéb Európai Unió források lehívási feltételeinek kidolgozását követően több információval fogunk rendelkezni a pályázati lehetőségekről. A hatékony fővárosi és kerületi pályázás érdekében közös kommunikációs platform kerül kialakításra a tudásmegosztás és együttműködés elősegítésére.
I. kerület Önkormányzat	A program finanszírozási hátterében sok kiforratlan elem van még, ami gátat szab az FTP konkretizálási folyamatának. Fontos, hogy az ITS összhangban legyen a FTP prioritásaival és kerületi projektjavaslataival. Kérem, hogy törekedjenek a kerületekkel való együttműködésre, különösen a fővárosi tulajdonú ingatlanok közös fejlesztésének elősegítésében, az I. kerületben pl. a Tabán, Vérmező, budai alsó rakpart.	Tekintettel arra, hogy a FŐTEP tervezése idején a 2021-27-es tervezési időszakra vonatkozó Operatív Programok még nem kerültek elfogadásra, nem ismert, hogy a rendelkezésre álló források milyen fejlesztésekre és milyen feltételek mellett használhatók fel a Fővárosi Önkormányzat által. Az OP-k elfogadását és a jogszabályi környezet megteremtését követően a FŐTEP felülvizsgálatra kerül.
XIX. kerület Önkormányzat	A szakpolitikai célkitűzésekkel egyetértünk, illeszkednek a XIX. Kerület célkitűzéseire (nevesíti Kispesti ITS-ben, Klímastratégiában és Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltakat stratégiai célok mentén). Kormányzati beruházások: Traktorgyár revitalizációja, M3 metróvonal aluljárók és csomóponti fejlesztés, Repülőtéri gyorsforgalmi út bővítése, forgalomcsillapítás, közlekedés fejlesztése, Élhető Galvani körút. Programjavaslatok: Egészségügy, Intézményfejlesztés, Közbiztonság, Elcsúszott támogatása,	A társadalmi idején a kerületek által megvalósítandó projektek és azok tartalma egyeztetés alatt állt. A kerületek tervezésében álló, egyeztetett projektek összességében szerepeltetésre kerülnek a véglegesített változatban. Mindazonáltal a FŐTEP-ben a tervezett projektek nem kerülnek nevesítésre a dokumentum jellege alapján, projektszintű tervezés az ITS keretében valósul meg. Az említett Kormányzati beruházások a Fővárosi Önkormányzat számára is kiemelt jelentőséggel bírnak. Budapest egész területére is kiható, városszerkezetet vagy

	Kulturális élet.	az agglomerációt is érintő nagy jelentőségű beruházások a Kormánnyal való együttműködésben valósulhatnak meg a rendelkezésre álló források függvényében.
III. kerület Önkormányzat	Javasolt Budapest gazdasági programjának és a főpolgármesteri program hangsúlyosabb megjelenítése.	A FŐTEP a jelen állapotában is harmonizál mindkét program elveivel és tartalmával. Módosításokat konkrét, szövegszerű javaslat alapján tudunk eszközölni.
III. kerület Önkormányzat	Fejlesztési célok tartalmi előírás értelmezését tartalmazza, nem címként funkcionál, célok és eszközök gyakran keverednek, logikai kapcsolatokban fennálló hiányosságok pótlása, kiegészítve a célrendszert a részcélokkal, a célok eléréséhez szükséges beavatkozásokkal és azok célindikátorait, becsült költségeit, résztvevőit, közérthetőség javítása rövidebb de szakmai tartalmában konkrétabb információkkal, program és projekt következetes használata.	A FŐTEP fejezeteinek kiosztását a Pénzügyminisztérium által kiadott és kötelezően követendő tematika határozza meg. A Pénzügyminisztérium számára megküldendő anyagban célszerűnek tartottuk a fejlesztési célokat a kiadottnak megfelelően meghagyni a könnyebb áttekinthetőség, beazonosíthatóság végett.
III. kerület Önkormányzat	Jövőkép konkrét tervi tartalommal megtölteni	A jövőkép, mint műfaj egy általánosabb tartalommal bíró szövegrész, amely támpontokat jelenít meg, de nem feltétlenül részletez. A részletes tervi tartalomnak nem ez a helye.
III. kerület Önkormányzat	1.4 ütemezés pontosítása, a PM állásfoglalásnak meg kell előznie a közgyűlési határozatot.	Pontosításra került, mivel ez a gyakorlatban így is történik.
III. kerület Önkormányzat	A kiegyensúlyozott térbeli rendszer érdekében szükséges a központrendszer fejlesztése (városi alközpontok, kerületi, helyi központok, bevásárló- üzletutcák kapcsolatainak	Egyetértünk. A FŐTEP céljai ezekkel nem is ellentétesek, hanem a megvalósítás elvi alapjait adják iránymutatásként.

	kialakítása.	
III. kerület Önkormányzat	A 2.2- 2.5 fejezetek felépítésének, sorrendjének felülvizsgálata az összefüggések értelmezése érdekében	A FŐTEP fejezeteinek kiosztását a Pénzügyminisztérium által kiadott és kötelezően követendő tematika határozza meg.
III. kerület Önkormányzat	Kezdeményező város célja a Versenyképes okos gazdaság mellett a Jól szervezett, fenntartható szolgáltatások és a Demokratikus működés erősítése beavatkozási területek megjelenítését; Esélyteremtő város célhoz a Lakhatási esélyek javítása, a Munkavállalási esélyek növelése és a Szociális védelem beavatkozási területeinek exponálását javasoljuk.	A célok meghatározásánál a FŐTEP igazodik az ITS-hez és az IFP-hez.
III. kerület Önkormányzat	Megfontolásra javasoljuk az Operatív Programrészben a tervezett beavatkozások vázlatos ismertetését, a stratégiai programban szereplő beavatkozások rövid bemutatásával, a megvalósítás tovább tervezéséhez szükséges információk előzetes becslésként történő előállításával.	A FŐTEP a Pénzügyminisztérium által, a megyei önkormányzatok, a főváros és a kiemelt térségi fejlesztési tanácsok számára készített Útmutató alapján került kidolgozásra, az útmutató alapján intézkedések és beavatkozások szintjén kell bemutatni a tervezett fejlesztéseket és a célokhoz való illeszkedést. A pénzügyi ütemtervet az útmutató alapján intézkedések szintjén kell bemutatni. A FŐTEP-ben az átláthatóság érdekében projektcsomagok (beavatkozás-típusok) kerültek kialakításra a tervezés során, melyek az egyes prioritások és intézkedések keretében a célokhoz való illeszkedések szerint szövegesen is bemutatásra kerülnek. A projekt szintű tervezés az ITS részét képezi.
Magyar Tudományos	A megvalósíthatósághoz szükséges sok elem hiányzik belőle: települési önállóság adta lehetőségeket és kötelezettségeket,	Az ágazati operatív programok részleteinek kitisztulása után, a konkrét pénzügyi források ismeretében lehet az

Akadémia	mint alapjogot és a nagyobb egységekkel - unió, ország - való érdekérvényesítés és együttműködés feladatait; A program nem mutatja be, nem épít Budapest belső szerves fejlődéséből származó energiáira, a belső erőforrásokra való támaszkodásra, hanem csak külső források bevonását tűzi ki célul. A terület fejlesztési programnak a feladata a projektidőszakokon tovább ívelő, a várostérség jövőjében való gondolkodás is. Több helyütt szerepelnek tervezett feladatok, melyek a mai jogi környezetben sajnos nem tudnak fővárosi felelősségi körben megjelenni.	észrevételben szereplő javaslatra visszatérni.
Magyar Tudományos Akadémia	Adós a helyi, a megyei, a kormányzati és az ágazati szereplők közti érdekérvényesítés, munkamegosztás, együttműködés feladatainak, felelősségi köreinek megkülönböztetésében, a legfontosabb szereplők viszonyának rögzítésében.	Az ágazati operatív programok részleteinek kitisztulása után, a konkrét pénzügyi források ismeretében lehet az észrevételben szereplő javaslatra visszatérni.
Magyar Tudományos Akadémia	Budapest Főváros elkészítette a főváros Integrált Fejlesztési Programját. Annak szerkezete és iránymutatása világos átlátható. Ezekre az iránymutatásokra tekintettel, ezek következményeiből kifejtett cselekvési program alapján kell jól követhetően a TFP-t elkészíteni. A bemutatott szöveggörnyezet ezt elszórva jeleníti csak meg, néhol tévesen értelmezett fejezetekben.	A FŐTEP fejezeteinek kiosztását a Pénzügyminisztérium által kiadott és kötelezően követendő tematika határozza meg.
Magyar Tudományos Akadémia	A jelen közigazgatási helyzetére is tekintettel, a TFP nem a különféle, akár épületszintű projekteket sorolná fel, hanem az egész várostérség egyensúlyos fejlődését programozná és ezekre jelentős hatással lévő középtávú fejlesztésekkel	A FŐTEP fejezeteinek kiosztását a Pénzügyminisztérium által kiadott és kötelezően követendő tematika határozza meg.

	dolgozna és akár rövidtávra is intézményesítési javaslatokat tervezne a horizontális elvek között.	
Magyar Tudományos Akadémia	Az anyag érezhetően küzd a hosszú (elő)képzítési időtávval - 2013 és 2020 között készült anyagokra épül - és a közelmúlt jelentős változásaival. Emiatt inhomogén a szerkezete, sok benne az egymással nem koherens viszonyban lévő elem, nem áll össze a tervezési időszak törvényi előírások szerinti egyértelmű fővárosi feladat rendszere. A program nem mehet el például a 2020-as COVID járvány hatásai mellett. A tervezés-programozást jelentős hatások érték, a városi döntéseknek, a településtervezésnek rövid-, és középtávon reagálnia kell ezekre a gazdasági-társadalmi térben megjelenő új helyzetekre.	A 2013 és 2020 között készült stratégiák és programok aktuálisnak tekinthetők, mivel legtöbbjük túl mutat a 2020-as éven, ráadásul a FŐTEP az ITS-re és az IFP-re épül, melyek 2020-ban készült programok. A járvány kérdésköre a megfelelő részeknél bekerült az anyagba.
Magyar Tudományos Akadémia	Vezetői összefoglaló hiánya A legjobb lenne, ha egy "misszió" típusú szöveg jelenne meg, kiemelve a programozás metódusát.	Vezetői összefoglaló fog készülni.
Magyar Tudományos Akadémia	A bevezetőben a különféle időbeli és egyéb változásokat kell értelmezni. Itt kellene írni a COVID helyzetről, a különféle rövidtávon jelentős hatású gazdasági és társadalmi körülményre, és intézkedésekre. Érdeemes lenne itt alternatív jövőképeket, reziliencia irányú döntéseket felvetni, és a 4 szintű (állami-megyei-ágazati, fővárosi, kerületi, lakosság) budapesti várostérség szervezeti kereteinek lehetséges alakulásáról is felvetni feladatokat. Itt kell először említeni a 2020 utáni új EU-s gondolkodást mutató reziliencia eszközök	A bevezető ki fog egészülni a pandémiás helyzettel.

	<p>megjelenését és utalni a 2. pont megfelelő helyére. A Bevezető szövegéből és a fejezet eredeti 1.1 fejezete előtti szövegből lenne érdemes kialakítani egy 1.0-ás szöveget, de jelentős átdolgozással, mert itt is a Fővárosi akarattal kell kezdeni, hiszen a törvény is a Fővárosi Önkormányzatot nevesíti a feladatnál. Ezután érdemes az EU-s és hazai megfontolásokat megtenni.</p>	
Magyar Tudományos Akadémia	<p>“1.1. A tervezési előzmények” pontban fontos lenne minden megjelenített tervnél kiemelni mi került figyelembevételre és mi az amit megújítani kellett.</p>	<p>Az 1.1-es pontban feltüntetett tervek programok mind figyelembe lettek véve, a célok és tartalmi elemek szintjén.</p>
Magyar Tudományos Akadémia	<p>Jobb lenne a Fővárosi Önkormányzat által elkészített Integrált Fejlesztési Program elemeibe illesztve leírni a lépéseket</p>	<p>A FŐTEP a korábban készült IFP, illetve a vele közel párhuzamosan készülő ITS cél és tartalmi elemeivel harmonizál, egységet alkot.</p>
Magyar Tudományos Akadémia	<p>A fejezet címe nem felel meg a tv-i szövegnek, amelyben a “bemutatás szó nem szerepel a célrendszer után”. Ennek a különbségtételnek fontos szerepe van, mert ebben a szöveggörnyezetben nem valósul meg a logikus egymásra épülés. Az egyik legfontosabb fejezete a programnak, és jelen verziójában nem elfogadható.</p>	<p>A FŐTEP fejezeteinek kiosztását a Pénzügyminisztérium által kiadott és kötelezően követendő tematika határozza meg.</p>
Magyar Tudományos Akadémia	<p>2013-as anyag felülvizsgálatára a 2020-as döntések szerint pontosítani a jövőképet és a célrendszert. A 2.1-es pont nagyon hosszú sok benne a már máshol szereplő eleme, érdemes lenne itt inkább a Fővárosi Közgyűlési határozatokra</p>	<p>A fejezetben a Főváros elfogadott jövőképe szerepel.</p>

	visszahivatkozni.	
Magyar Tudományos Akadémia	A 2.2. pontnak vagy rossz a címe és a fejezet címe helyese "Átfogó cél és célrendszer" vagy érdemes lenne az átfogó célt kiemelni önálló alfejezetbe. Az első mondatoknak mindig komoly jelentősége van a stratégiai irodalomban ezért itt Budapest Főváros Önkormányzatának a céljait kell beidézni.	A 2.2-es fejezet a célrendszerről szól, melynek része az átfogó cél is. A célrendszer bemutatása során láttatni szükséges azt is, hogy mely felettes célokhoz igazodik. Jelen esetben ezek az országos célok, ezért a logikus vonalvezetést követve, ezekből indul ki a fejezet.
Magyar Tudományos Akadémia	a horizontális célokat és elveket nem felsorolásszerűen kellene megjeleníteni. Itt kell a horizontális célokat és elveket megfogalmazni pontosan, például a várostérség területfejlesztésében kötelező együttműködésről és annak intézményesítéséről. Szintén itt a helye a "részvételiség" elvként és célként történő megjelenítésének és intézményesítésének döntésekbe történő beemelésének.	Az átláthatóság szempontjából a felsorolás szerű bemutatás célravezetőbb az elvek bemutatásánál, mint a folyó szöveg, ezért választottuk ezt a megoldást.
Magyar Tudományos Akadémia	A fejezeteket össze kellene dolgozni, mert a 2.5 fejezet tartalmazza az általános külső országos és EU-s forrásokat és szakpolitikákat a 2021-27-es programozási időszakra, míg ezután következne logikusan majd az RRF, amely a COVID helyzetre reagál. Érdemes lenne ebben az anyagban más országos és EU-s elveket nem ilyen részletesen leírni, inkább a fővárosi szempontból a programozási relevanciáját kellene rögzíteni erősebben.	A FŐTEP fejezeteinek kiosztását a Pénzügyminisztérium által kiadott és kötelezően követendő tematika határozza meg.
Magyar Tudományos	A két pontot érdemes lenne összevonni és szerkeszteni. A legfontosabb gond a prioritások azonosításának és rendszerezésének tekintete. Az anyag nem a főváros felől	A FŐTEP fejezeteinek kiosztását a Pénzügyminisztérium által kiadott és kötelezően követendő tematika határozza meg.

Akadémia	közelít, Budapest saját sorsának alakítása szempontjából, hanem a körülmények szerepét hangsúlyozza. A Budapest Főváros által elkészített Integrált Fejlesztési Program-ot lenne érdemes követni, annak szerkezete és iránymutatása világos átlátható. A fővárosi jövő alakításában való gondolkodás a programozás vezér szempontja, ez nem jelenik meg, csak a projekt időszakokra való koncentráció. Természetesen fontos elv a kapcsolat az EU-s és hazai célrendszerekhez is. Amúgy az anyagból hiányzik a megvalósítás erőforrás szerkezete. Nincs láttatva, hogy a főváros fejlesztési tevékenysége milyen módon befolyásolja a jövőjét. A 6., 7., 8., 9. táblázatok zavaróak, hibás szerkesztésűek nehezen követhetők és akár elhagyhatóak is.	
Magyar Tudományos Akadémia	Érdemes lenne a fejezet elején rövid "tartalomjegyzék" - szerűen bemutatni a következő fejezeteket specifikus célonként csoportosítva a prioritásokat. Az egyes alpontok azonos szerkesztésűek ezért csak az 5.1.-nél mutatjuk be a javítani valókat. Ezek a megjegyzések érvényesek további alpontok esetében is.	Az egyes fejezetek viszonylag tömör, egyértelmű tartalma véleményünk szerint nem igényli, hogy plusz összefoglaló szövegrészekkel legyen növelve a program tartalma.
Magyar Tudományos Akadémia	bevezető szövegrésze hosszú és túl általános. A tervezett intézkedéseknél pedig nincsenek megfogható mérési pontok eredmény elvárások megjelölve, a feladatok nincsenek pontosan dedikálva. Az 5.1.3 pont jellemzően a 10. mellékletbe tartozik, a "kapcsolódó állami fejlesztés" bemutatásához és nem Budapest Főváros által megjelölt kapcsolódó ágazati igényként megfogalmazva. A 10., 12., 14.,	A releváns pontok átvezetésre kerültek.

	<p>16. táblázatok nem tartoznak ehhez a fejezethez ezek is a 10. mellékletbe tartoznak. Az 5.1.4. pontban a prioritásoknak a fővárosi célokhoz való kapcsolódását kell bemutatni, így ez a fejezet ebben a formában félreértés. Az 5.1.6. pontban, a már hivatkozott rendelet szerint, a különféle a fejlesztés-végrehajtás bevonásra kerülő szervezetek közti munkamegosztást, együttműködést, információcserét és közöttük az érdekérvényesítés rendszerét kell meghatározni.</p>	
Magyar Tudományos Akadémia	<p>A fejezet a TFP-ben programozott fejlesztéseket egyértelműen fővárosi szempontból külső (állami és EU-s) projekt forrásokhoz köti. Ez a gondolkodás nem felel meg a jövőalakításban való gondolkodás elvének és sérülékenyvé teszi a fővárost. Ezért van jelentősége a megvalósítás erőforrás szerkezetének kidolgozásának, javasoljuk a 8.2. pont átdolgozását a belső erőforrásokra való támaszkodásra is építve.</p>	<p>A FŐTEP megvalósításának legmeghatározóbb pénzügyi forrása az EU-s és a hazai társfinanszírozás. Ehhez kell önrészként hozzárendelni az egyes fejlesztések szintjén a saját forrás összegeket. A 8.2-es fejezet az ezeken túli lehetséges forrásokat jeleníti meg.</p>
Magyar Tudományos Akadémia	<p>A fejezet nagyon fontos része a Stratégiai Programnak. A végrehajtás tervezését a döntéshozók csak az eredmény mutatók meghatározása után tudják megtenni. A fejezetben jelzett jogszabályi környezet létezik.</p>	<p>Jelenleg csak a 2014-2020-as tervezési időszakra vonatkozó jogszabályok állnak rendelkezésre (Európai Parlament és a Tanács 1303/2013/EU rendelete; 60/2014. (III. 6.) Korm. rendelet) Tekintettel arra, hogy a 2021-27-es tervezési időszakban alkalmazandó indikátorokra vonatkozó EK rendelet és hazai Kormányrendelet vagy jogszabály az Operatív Programok elfogadásának hiányában még nem született meg, a programok mérését szolgáló indikátorok jelen fázisban nem kerülhetnek rögzítésre a dokumentumban. (Az Operatív Programban meghatározott</p>

		indikátorok kerülnek mérésre a támogatásból megvalósuló programok esetén, az ott rögzített monitoring mutatók bázis és célértékei alapján tervezhető a projekt szintű hozzájárulás az OP indikátorokhoz).
Magyar Tudományos Akadémia	A bemutatott szövegkörnyezet arányait tekintve nem szerencsés, a bevezető szövegrészek már több helyütt szerepeltek így ezek elhagyhatók, és a konkrét lépések hiányoznak. A fejezet szerkezete sem követi a jogszabályt így összekeverednek benne az információk és nem követhetők a szükséges döntési pontok.	A FŐTEP a Pénzügyminisztérium által, a megyei önkormányzatok, a főváros és a kiemelt térségi fejlesztési tanácsok számára készített Útmutató alapján került kidolgozásra, a fejezetek címei és tartalma is az útmutatóban rögzített előírásokat tartalmazza, ezért a stratégiai és operatív programrész tartalmi átfedéseket is tartalmaz.
MTA Biológiai Tudományok Osztálya	A Főváros prioritásait a stratégiai (5. fejezet) és az operatív programrészben (9. fejezet) egyaránt bemutatja. Az anyag szerkezete meglehetősen bonyolult, nehezen áttekinthető. Ennek egyik oka az, hogy ugyanazok a gondolatok (sok esetben mondatok, sőt bekezdések) ismétlődnek a rövidebb stratégiai és a hosszabb operatívprogramrészben, illetve a fővárosi prioritások kapcsolódásai is több helyen és bonyolultan jelennek meg. Az anyag áttekinthetőbb és rövidebb lenne, ha a prioritások kapcsolatrendszerei egy egységes fejezetbe kerülnének, illetve a fővárosi prioritások kifejtése csak egyszer történne meg (5. és 9. fejezet összevonása). A dokumentumban megfogalmazódik, hogy a városi és a területfejlesztési koncepciókat igen nehéz elválasztani, ennek ellenére ezek külön dokumentumokként készülnek el a 2021-2027 időszakra. Lehet, hogy egy egységes	A Program szerkezetét jogszabály határozza meg, illetve a Pénzügyminisztériumtól kapott Útmutatóban szereplő tematika.

	város és területfejlesztési koncepció szerencsésebb lenne.	
MTA Biológiai Tudományok Osztálya	kulcsmondatból hiányzik a „zöld”. Nagyon kéne egy jelző, amely városi zöldfelületeinek, természeti környezetének megbecsülésére, fejlesztésére vonatkozik. Az "élhető" jelzőben ez burkoltan megjelenik, de mivel a zöld gondolat lényegi eleme a koncepciónak (1-3 prioritások), jövőképből erre konkrétan utalni kéne. Az esélyegyenlőség prioritás gondolata szintén hiányzik a jövőképből. 5. táblázat. A „gyors és kényelmes” jelzők mellett a közlekedés esetében az energiahatékonyságot és környezettudatosságot is meg kéne említeni.	Ezek az országos szintű Partnerségi Megállapodás céljai, nem a FŐTEP-é, ezeken nem tudunk változtatni.
MTA Biológiai Tudományok Osztálya	A fejezetben a specifikus célok, stratégiai célok és a prioritások összehangolása nem egyértelmű, különösen, hogy a 7. táblázat nem jó. Ez az a 3. és a 6. táblázat összeolvasztása, de mivel a 3. táblázatot hibásan másolja, inkább zavarja a megértést	A módosítást elvégeztük a Programban.
MTA Biológiai Tudományok Osztálya	Hulladék kérdését tárgyaló szövegrész (33. oldal, 2. bek. és 79. oldal 2. bek.) nem tesz említést a lakosságnál felhalmozódó veszélyes hulladék (festékmaradványok, gépjárműolaj, háztartási vegyszerek) kezeléséről, amelynek szelektív begyűjtése rosszabbul megoldott. Csomagolásmentesség nem jelenik meg, Kellenének olyan helyek, ahol valóban csomagolásmentesen lehetne vásárolni. A környezettudatosságra nevelés az oktatásban szinte alig jelenik meg a koncepcióban (...) Az	Egyetértünk a felvetett problémákkal, a FŐTEP 1. prioritásában a fővárosi feladatkörbe tartozó hulladékkezelési rendszerek jellenek meg elsődlegesen. Oktatás, érzékenyítés és szemléletformálás helyi, kerületi szinten valósítható meg hatékonyan. A csomagolásmentes boltok vállalkozások keretében működnek, melyre az Önkormányzatnak nincs hatása.. Energiahatékonyság fejlesztése megjelenik a társasházak, családházak fűtési korszerűsítésében, megújuló energiaforrások

	energiahatékonyság a legszegényebb rétegeknél a legrosszabb, az esélyegyenlőségi prioritással összekötve hangsúlyozni kéne azokat a programokat, amelyek a szegényebb rétegek számára is lehetővé teszik az energiahatékonysági fejlesztéseket.	alkalmazásában.
MTA Biológiai Tudományok Osztálya	Természeti és táji értékek sérülékenységének csökkentése helyett A meglévő természeti és táji értékek megőrzése és sérülékenységük csökkentése	A cél Budapest Klímastratégiájából származik és erre utal a szövegrész, ezt változtatni nem tudjuk.
MTA Biológiai Tudományok Osztálya	A zöld felületek kiemelt szerepe mellett az épített környezettel is lehetne csökkenteni a hőszigetelést, amelyre nem tér ki a szöveg. Duna mentén nem szerencsés magas épületekkel megtörni a természetes szélfolyosót, illetve a belvárosban is jobban korlátozni kéne az egyre magasabb épületek építését. Nem egyforma a hűtés igénye a különböző típusú épületeknek, ebből a szempontból az "üvegfalú" magas irodaházak a legrosszabb konstrukciók. A lakóparkok engedélyeztetésénél a hőszigetelés csökkentését sokkal fajsúlyosabban kéne figyelembe venni.	A felvetéssel egyetértünk, a Program szövege nem ellentétes a javaslattal.
MTA Biológiai Tudományok Osztálya	Nem derül ki, mi az a TEN-T	A javaslattal kiegészült a Program.
MTA Biológiai Tudományok Osztálya	Szükség lenne a budai és a pesti fő turisztikai centrumok között csak gyalogosan és kerékpárral járható híd kialakítására, Lánchíd és a Szabadság híd is	A Fővárosi Önkormányzat is támogatja a projektötletet, összhangban van a Városfejlesztési Koncepció és a FŐTEP céljaival egyaránt. Azonban megvalósítása széleskörű

Osztálya	alkalmas lehet erre.	társadalmi egyeztetést feltételez és jelentős forgalomszervezési erőforrást igényel, így jelenleg nem képezi részét a programnak.
MTA Biológiai Tudományok Osztálya	A szövegben nem említődik meg a fával borított területek (parkok, fasorok, erdőrészek) kiemelt jelentősége és védelme. klímaki egyenlítő hatás biztosítása, a rekreáció, valamint a még megmaradt biodiverzitás védelme, folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok keretében (örökerdő üzemmód, átmeneti üzemmód, faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód) kéne művelni, vagyis a vágásterületek létrehozása nem kívánatos.	A javaslattal kiegészült a Program.
MTA Biológiai Tudományok Osztálya	Meg kéne, hogy jelenjen az inváziós fajok visszaszorítása, mint prioritás, főleg a rehabilitáció alatt álló területeken. A kertgazdálkodással intenzíven érintett területeken prioritásnak kéne lennie, hogy a fásítások, kertépítések során előnyben részesítik az őshonos fajokat. városi burkolt felületekhez kapcsolódóan, több földben gyökerező fát ültetni és előtérbe helyezni az óriáscsereszepesekkel és dézsásokkal szemben, mert utóbbiban szenvedő, hamar elpusztuló fákat lehet látni.	Herman Ottó Intézet is javasolta, Javaslat átvezetve a Programban.
MTA Biológiai Tudományok Osztálya	Még a feladatok összefoglalása és indikátorainak felsorolása esetén is vannak ugyan mennyiségi indikátorok, de nincsenek célértékek. Ennél részletesebb terv pedig létezik: Budapest Zöldinfrastruktúra Konceptiója (2017, https://ziffa.hu/a-	Tekintettel arra, hogy a 2021-27-es tervezési időszakban alkalmazandó indikátorokra vonatkozó EK rendelet és hazai Kormányrendelet vagy jogszabály az Operatív Programok elfogadásának hiányában még nem született meg, a

	<p>konceptio/). Az FTP-ben fontos lenne hivatkozni erre és az abban megfogalmazott konkrét célok és eszközök mellett célértékeket is megadni. Vagyis milyen értékekről, milyen értékre tervezi a Főváros emelni a zöldfelületeket a tervezési időszakban. A ZIFFA elemzése szerint „A tartalék zöldfelületi rendszerek erdőterületi vagy zöldfelületi fejlesztésével 2030-ig a fővárosban 300 hektár új, nagy zöldfelületi intenzitású rekreációs területet lehet létrehozni (erdőterületben számolva ez 5%-os növekedést jelentene).” Tehát léteznek becslések, melyek alapján a célértékeket meg lehetne határozni. Ezekhez további támpontot ad az EU Biodiverzitás Stratégia 2030 (COM(2020) 380 final), ezen belül a városi zöldinfrastruktúra fejlesztéssel kapcsolatos akció ('Green City Accord'). A Stratégia keretében az EU 2021 végére konkrét természetvédelmi célokat fogalmaz majd meg.</p>	<p>programok mérését szolgáló indikátorok jelen fázisban nem kerülhetnek rögzítésre a dokumentumban.</p>
<p>MTA Biológiai Tudományok Osztálya</p>	<p>A csapadékvíz-gazdálkodás és árvízvédelmi rendszer fejlesztési céljainál a vízlevezetés hangsúlyozása jelenik meg, holott a ZIFFA koncepcióban a vízfolyások revitalizációja keretében vízvisszatartás lehetősége is megfogalmazható, mely az új Vízgazdálkodási Tervben is hangsúlyos. Kérjük ennek lehetőségét is megemlíteni és megvizsgálni a vízgazdálkodás keretében (Isd. Nemzeti Vízgazdálkodási Stratégia 2011). Az árvízvédelmi rendszer fejlesztésében hangsúlyozni kéne a</p>	<p>Kiegészítésre kerül a projektsomagok bemutatásánál. A projektek keretében megvalósítandó tevékenységek az ITS-ben jelennek meg.</p>

	természetközeli árvízvédelmi elemek fontosságát, számos lebetonozott, kikövezett töltés, műtárgy kiváltható lenne természetközeli elemekkel.	
MTA Biológiai Tudományok Osztálya	A kormányhatározattal alátámasztott konkrét beruházások közül nagyon hiányzik a városközpont és a Liszt Ferenc repülőtér közötti kötöttpályás közlekedés kialakítása.	A fejlesztési igény szerepel koordinációs akcióterületként, azonban megvalósulásához kormánydöntés szükséges.
MTA Biológiai Tudományok Osztálya	a mennyiségi (kiterjedés, pl. megújított élőhelyek nagysága) indikátorok mellett meg kellene jeleníteni a minőségi indikátorokat is: mint ökológiai állapot, özőnfajok mennyisége, természetesség, biodiverzitás stb. Ez különösen az erdő, zöldsávok, létesítése és megújítása és a vízfolyások revitalizációja alfeladatok keretében elengedhetetlen.	Tekintettel arra, hogy a 2021-27-es tervezési időszakban alkalmazandó indikátorokra vonatkozó EK rendelet és hazai Kormányrendelet vagy jogszabály az Operatív Programok elfogadásának hiányában még nem született meg, a programok mérését szolgáló indikátorok jelen fázisban nem kerülhetnek rögzítésre a dokumentumban.
MTA Biológiai Tudományok Osztálya	a Fővárosi Közgyűlésnek többet kellene fordítania útfelújításra és az M0-ás körgyűrű befejezésére. Nagyobb odafigyelést igényel a hajléktalanok elhelyezése önkormányzati lakásokba, ugyanis ez potenciálisan zavarhatja a korábban ott lakókat, és esetleg a folyamat „no-go” zónák kialakulásához vezethet.	Állami beruházás, hajléktalanok elhelyezésére komplex programot indít a főváros a lakhatási hátrányok leküzdése érdekében (4. prioritás)
MTA Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya, Regionális Tudományi	A 26. oldalon található összegző 7. táblázat korrigálandó, az első és harmadik oszlop fejléce és stratégiai céljai megegyezik, a prioritások különböznek. A harmadik oszlop inkább az „Esélyteremtő városfejlesztés” fejléccel lenne azonosítható.	Korábban javításra került

Bizottság		
MTA Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya, Regionális Tudományi Bizottság	A célok között egyértelműbben lehetne megjelölni (az egyes programelemekből a jelen formában nehezen összerakható) a városi belső térszerkezetre vagy az agglomerációra és a korábbi tervezési időszakban Budapesttel még egy régiót alkotó Pest megyére kiható, vagy onnan eredő hatásokat (ezekben talán a leghangsúlyosabbak a közlekedési hálózati és a kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések).	7.1.2 Pest Megye Önkormányzatával és pest megyei településekkel való együttműködés fejezet foglalkozik a témával
MTA Földtudományok Osztálya	Általános elvi javaslatunk, hogy a területfejlesztési program ne csak az Európai Unió forrásaira tervezzen. A területfejlesztési program célja az volna, hogy valamennyi forrásból megvalósuló fejlesztés tervezésének keretdokumentumává váljon. A kiemelt kormányzati beruházásoknál nem csak azok felsorolását, hanem tartalmát és a területfejlesztési programhoz való illeszkedését is javasolt megjeleníteni és a piaci szféra beruházásainak szempontjait is erősíteni lehet a programban.	A tervezés időszakában még a legbiztosabbnak tűnő uniós források fővárosra jutó összegének mértéke sem ismert. Ezért is indul ki a Program az igények oldaláról.
MTA Földtudományok Osztálya	A dokumentumban hangsúlyosabban jelenjenek meg Budapest és az agglomeráció területi, társadalmi és gazdasági összefüggései, és domborítsák ki jobban, hogy a budapesti agglomeráció átfogó, egységes keretben történő fejlesztése lehet sikeres. Ennek megfelelően az egyes prioritásoknál, fejlesztéseknél stb. térjenek ki ezek lehetséges agglomerációs hatásaira is.	A "7.1.2 Pest Megye Önkormányzatával és pest megyei településekkel való együttműködés" című fejezet az agglomerációval való szoros együttműködést hangsúlyozza és ehhez irányokat is lefektet.

MTA Földtudományok Osztálya	A kompakt város irányába történő elmozdulással összefüggésben kevés konkrét információ olvasható.	A célok, a prioritások és az intézkedések által konkretizált tartalom mutat ebbe az irányba.
MTA Földtudományok Osztálya	A mesterséges intelligencia szerepét, alkalmazási lehetőségeit sokkal hangsúlyosabban kellene megjeleníteni a programban (egy alkalommal szerepel zárójeles említés szintjén)	Igen, a téma utalásként, de megjelenik az anyagban.
MTA Földtudományok Osztálya	a „Jövőkép” fejezet bevezető soraiban olvasható a Budapesti Területfejlesztési Konceptióban 2030-ra megfogalmazott jövőkép, ugyanakkor nem derül ki, hogy ugyanez érvényes-e a Fővárosi Területfejlesztési Programra is	Igen, ugyanez igaz a FŐTEP-re is, hiszen mindkettő a Fővárosról szól.
MTA Földtudományok Osztálya	Hiányoljuk ugyanakkor a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióban szereplő általános és a fővárosra vonatkozó (3.4.1.3. Budapest és metropolisz térség fejlesztése) elképzelések értékelését, kapcsolódási pontjainak bemutatását. Hiányoljuk: Budapest Környezetvédelmi Program, 2017-2021 (elfogadva: 2017) és Budapest Klímastratégiája (elfogadva: 2018) című dokumentumok megemlítését.	A javaslattal kiegészült a Program.
MTA Földtudományok Osztálya	Az egyes prioritások pénzügyi táblájában feltüntetett indikatív forrásigény mire alapozva került megállapításra, mivel több pénzügyi forrás összege nem is ismert. Ez viszont felveti azt a kérdést is, milyen mértékben biztosítják majd a	A táblázataikban csak indikatív forrásigények szerepelnek a beérkezett projektötletek alapján.

	meghatározott összegek a feladatok megvalósítását, illetve ténylegesen mennyire lehet számolni a megjelölt összegekkel.	
MTA Földtudományok Osztálya	A kerületek által megvalósított intézkedések végleges dokumentumba való beépítését, valamint a monitoringrendszer kidolgozását (indikátorokkal) mindenképp fontosnak tartjuk.	A kerületi beavatkozások a társadalmasítás során még egyeztetés alatt állt. Tekintettel arra, hogy a 2021-27-es tervezési időszakban alkalmazandó indikátorokra vonatkozó EK rendelet és hazai Kormányrendelet vagy jogszabály az Operatív Programok elfogadásának hiányában még nem született meg, a programok mérését szolgáló indikátorok jelen fázisban nem kerülhetnek rögzítésre a dokumentumban.
MTA Földtudományok Osztálya	A 14. táblázat (43-44. oldal) a címével ellentétben a 3. prioritás kiemelő kormányhatározattal rendelkező, ágazati fejlesztési igényeit tartalmazza	A pontosítás megtörtént.
MTA Földtudományok Osztálya	3. A 16. táblázat (47-48. oldal) a 4. prioritás alfejezetben található, ugyanakkor szerintünk az 5. prioritás kiemelő kormányhatározattal rendelkező, ágazati fejlesztési igényeit tartalmazza (ennek következtében a 4. prioritás esetében nincs ilyen táblázat).	A pontosítás megtörtént.
MTA Földtudományok Osztálya	„A Regionális Versenyképességi Index alapján Budapest és várostérsége jelentős lemaradásban van a versenytársként emlegetett V4 fővárosi térségekhez képest.” állításával szemben az adott mutatóban Budapest 2019-ben megelőzte a Varsói régiót (130. hely ↔ 138. hely), és Pest megye (139.	A hivatalos EU-s adatok alapján az állítás igaz. https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/maps/regional_competitiveness/

	hely) adataival összevonva is valószínűleg ez lenne a helyzet	
MTA Földtudományok Osztálya	A prioritás hozzájárul ahhoz, hogy Budapest 2030-ig Közép-Európa vezető gazdasági térségévé váljon.” (50. oldal). „Reálisabb” célkitűzés lenne Kelet-Közép-Európát írni.	A pontosítás megtörtént.
MTA Földtudományok Osztálya	A tartalomjegyzékben és a szövegben (51.o) nem azonos az 5.5.3 fejezet címe	A pontosítás megtörtént.
MTA Földtudományok Osztálya	A dokumentum végleges formába öntésekor nagyobb figyelmet kell fordítani az ismétlések, a gépelési hibák, a fogalmazási, nyelvhelyességi pontatlanságok kiküszöbölésére, mert azok néhol a tartalom rovására is mehetnek. Bár ez még munkaanyag, mégis néhányat szükséges említeni: pl. 13.o. IFP tervezés, 16.o. Területfejlesztési Program elfogadására irányuló Közgyűlési elfogadása, 24.o.: „A prioritások száma az uniós gyakorlat alapján 4-5 db nem szerencsés ...”, 34. o. intelligens szabályozó rendszereket kerülnek kiépítésre, 42. o. átmenő forgalom aránya, stb. Kettő 71. oldal van. 8. A szövegben előforduló rövidítések jelentését ki kell írni első használatukkor (pl. a 61. oldalon ERFA, ESZA+). A lényeg kiemelését segítheti egyes szövegrészek kiemelése. Ahol lehetséges, a táblázatoknál célszerű lenne a forrást is feltüntetni.	A pontosítás megtörtént.
MTA	potenciális forrásként kellene megemlíteni az Európai területi	Tekintettel arra, hogy a következő tervezési időszak ETE

Földtudományok Osztálya	együtműködés második (transznacionális együttműködés) és harmadik (interregionális együttműködés) elemét is	programjának elfogadása 2022-ben várható, a program felülvizsgálatra kerül a véglegesítést követően. Jelenlegi ismereteink szerint az ETE kohéziós forrásokból valósul meg (ERFA), és a Fővárosi kompetenciába tartozó projektcsomagok nem illeszkednek az ETE leendő célkitűzéseire.
MTA Földtudományok Osztálya	kedvezményezettekről szóló táblázata kiegészítendő a BFVK (Budapest Főváros Vagyonkezelő Központ) Zrt-val, amelynek számos intézkedés megvalósítása esetében fontos szerepköre lehet	A pontosítás megtörtént.
MTA Létesítménygazdálkodó Központ	Ne csak véleményezőként jelenjen meg az Akadémia, hanem a tematikus munkacsoportokban is javasolt lenne a jelenléte	A tematikus munkacsoportok a társadalmisítási előkészítő fázisban, az ITS és IFP készítésének időszakában működtek.
Miniszterelnökség, Építészeti, Építésügyi és Örökségvédelmi Helyettes Államtitkárság	Irodalom és háttéranyag hivatkozási listája és ábratáblázatjegyzék	A végleges verzióban szerepeltetésre kerülnek a jegyzékek.
Miniszterelnökség, Építészeti, Építésügyi és Örökségvédelmi Helyettes	Kerületi önkormányzatok fejlesztéseinek költségigényével javasolt kiegészíteni	Az egyeztetett, kerületi megvalósítással érintett projektcsomagok költségigényével kiegészítésre került a FŐTEP.

Államtitkárság		
Miniszterelnökség , Építészeti, Építésügyi és Örökségvédelmi Helyettes Államtitkárság	Hiányosan jelennek meg a folyamatban lévő kormányzati fejlesztések, melyek kihatással lehetnek a dokumentum eszköz és célrendszerére, javasolt kiegészíteni.	A fővárosban megvalósuló, kapcsolódó kormányzati fejlesztések nem minden esetben rendelkeznek döntéssel, így ezek szerepeltetését nem láttuk indokoltnak. Emellett a FŐTEP a Pénzügyminisztérium által kiadott útmutató alapján készült, mely a célokat és prioritásokat intézkedés és beavatkozás szintjén kéri megadni, így beavatkozástípusok, projektcsomagok kerültek lehatárolásra a FŐTEP keretében. Projekt szintű tervezés az ITS-ben kerül kidolgozásra.
Miniszterelnökség , Építészeti, Építésügyi és Örökségvédelmi Helyettes Államtitkárság	Az 1996. évi XXI. Törvény hivatkozott szakaszait a 2016. évi LXVII. Törvény 162 § (2) hatályon kívül helyezte, kérjük javítani. Törlendő_ - „15/A. § (1) A főváros területén – a kerületi önkormányzatok hatáskörébe tartozó fejlesztési feladatok kivételével – a megyei önkormányzat e törvény szerinti feladatait Budapest Főváros Önkormányzata látja el. - (2) A főváros területét és a főváros vonzáskörzetét érintő fejlesztésekkel és programokkal kapcsolatban Budapest Főváros Önkormányzata együttműködik az érintett önkormányzatokkal.”	Az észrevétel átvezetésre került az anyagban.
Miniszterelnökség , Építészeti, Építésügyi és Örökségvédelmi Helyettes	Kérjük, egységesen hivatkozzon a jogszabályokra: ... 1996. évi XXI. Törvény (továbbiakban Tftv) - területfejlesztési törvény és törvény helyett; 218/2009. (X.6.) Kormányrendelet ... (továbbiakban Rendelet) - jogszabály helyett	Pontosításra került

Államtitkárság		
Miniszterelnökség , Építészeti, Építésügyi és Örökségvédelmi Helyettes Államtitkárság	5.2.1.1 és 5.2.1.2 intézkedésekben is szerepel a csapadékvíz megtartása és kezelése, javasolt a különbség markánsabb megfogalmazása (pl. természetközeli és mesterséges megoldások)	Pontosításra került
Miniszterelnökség , Építészeti, Építésügyi és Örökségvédelmi Helyettes Államtitkárság	7.1.2 a tematikus együttműködés lehetséges területeinél javasolt átgondolni a természetvédelem, valamint a zöld és kék infrastruktúra ilyen szoros összekapcsolását, mivel a főváros nagyrészt módosított környezettel rendelkezik.	Első sorban az együttműködések hangsúlyozása a cél, bár a fővárosi kék-zöld területek az épített környezethez tartoznak, a természetvédelmi területeket érintő fejlesztések során mindenképp szükséges figyelembe venni a természet- és környezetvédelmi előírásokat, így már az előkészítő fázisba is szükséges bevonni az érintett szereplőket.
Miniszterelnökség , Építészeti, Építésügyi és Örökségvédelmi Helyettes Államtitkárság	9.2.1 fejezet 24. táblázat kiegészítése szükséges a körforgásos gazdaság témakörben a hulladékhasznosítás növelés témakörön belül javasolt a zöldhulladék újrahasznosítás, a csapadékvíz hasznosítás és az újrafeldolgozott anyagok hasznosításának aránynövelése is.	Kiegészítésre került a táblázat.
Miniszterelnökség , Építészeti, Építésügyi és Örökségvédelmi	9.2.2.1 nem elég a zöldterületek arányának növelése, szükséges a hálózatosodás és a zöldfelületek kiegyenlített eloszlásának javítása is. Ez összetett várostervezési feladat, így a főváros egészének rendszerében javasolt megemlíteni. A	A fejezet és a táblázat kiegészítésre került.

<p>Helyettes Államtitkárság</p>	<p>vízfelületek nem kerültek említésre, holott ezek rendszerbe illesztése, valamint a zöldfelületek és vízfelületek csapadékvíz-gazdálkodásba való bevonása szintén fontos feladat.</p>	
<p>Érd MJV Önkormányzat</p>	<p>Hangsúlyos célkitűzés, Érd céljaival egyező a Zöld városfejlesztés specifikus cél (innovatív energiahatékony zöld szemlélet, befektetőbarát üzleti klíma, vonzó gazdasági környezet), befektetőket megújuló energiaforrások használatára ösztönözni, közösségi energiaprojekteket támogatni. Támogatjuk a 2. prioritás zöld infrastruktúra megőrzése, fenntartható hasznosítása, információs rendszerek fejlesztése. 3. prioritás közlekedésből származó kibocsátás csökkentése, közösségi közlekedés fejlesztése. Az elővárosi közlekedés megújításában nagyon fontos a területi együttműködés (Kelenföldi intermodális csomópont, örmezői autóbusz-terminál megvalósítása, P+R parkoló kapacitás bővítése). Duna fejlesztési zóna (EuroVelo és térségi kapcsolatok fejlesztése). 4. prioritásban széles körű együttműködés szükséges a képzési területen (digitális közszolgáltatás és állampolgárok digitális kiegészítéseinek fejlesztése), javasolt összehangolt fővárosi és megyei szintű adatbázis létrehozása 5. prioritás céljaival összhangban együttműködve a fenntartható turizmus és digitalizáció fejlesztése. Üdvözöljük szoros együttműködés megvalósítását tematikus és területi szinteken egyaránt.</p>	<p>Intézkedést nem igényel.</p>

II. kerület Önkormányzat	Együttműködésről biztosít	Intézkedést nem igényel.
VIII. kerület Önkormányzat	Együttműködésről biztosít	Intézkedést nem igényel.
XI. kerület Önkormányzat	Nem kíván észrevételt tenni	Intézkedést nem igényel.
XXII. kerület Önkormányzat	Kérjük, hogy a fővárosi együttműködést igénylő XXII. Kerületi projektek az ITS-ben kerüljenek szerepeltetésre.	A társadalmasítás idején a kerületek által megvalósítandó projektek és azok tartalma egyeztetés alatt állt. A kerületek tervezésében álló, egyeztetett projektek összességében szerepeltetésre kerülnek a véglegesített változatban. Mindazonáltal a FŐTEP-ben a tervezett projektek nem kerülnek nevesítésre a dokumentum jellege alapján, projektszintű tervezés az ITS keretében valósul meg.
XXII. kerület Önkormányzat	Javasoljuk a Hosszúrégi patak revitalizációjához kapcsolódó ágazati fejlesztési igény markánsabb megjelenítését.	A FŐTEP dokumentumában csak rendeletben szereplő projekteket szerepeltetünk az ágazati projekteket tartalmazó, a Pénzügyminisztérium által kötelezően előírt fejezetekben.
XXII. kerület Önkormányzat	A MIOP 1. prioritási tengely 1. intézkedése kapcsán javasolt a budapesti városi közúti közlekedési infrastruktúra vegyes-forgalmúvá alakítása, a kerékpáros fejlesztések és a közlekedési láncok összekapcsolását segítő fejlesztések kiemeltebb szerepeltetése.	A 3. prioritás intézkedési kapcsolódnak a MIOP megnevezett beavatkozásaihoz: A budapesti városi közúti közlekedési infrastruktúra vegyes-forgalmúvá alakítása illeszkedik a 3.1 Közösségi közlekedés fejlesztése intézkedéshez (Forgalomszervezés a közösségi közlekedésben,

		Kötőpályás közösségi közlekedés fejlesztése - trolibusz hálózatok). Kerékpáros fejlesztések közlekedési láncok összekapcsolását segítő fejlesztések illeszkednek a 3.3 intézkedéshez (Aktív mobilitás feltételeinek javítása, Parkoló infrastruktúra fejlesztése)
Országos Atomenergia Hivatal	A FŐTEP az OAH hatáskörébe tartozó (Budapesti Műszaki Egyetem oktatóreaktora és 30 km-es körzete) közvetlen biztonsági kérdéseket nem érint, a programmal kapcsolatban kifogást nem emelünk.	Intézkedést nem igényel.
Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság	A levélben felsorolásra kerül, mely fejlesztések esetén szükséges a Katasztrófavédelemhez és a Vízügyhöz fordulni és mire kell figyelemmel lenni a fejlesztések során. Az egyeztetés további szakaszában a katasztrófavédelemmel, vízügygel és vízvédellel kapcsolatos jogszabályokban foglalt követelmények érvényesülésének érdekében részt kívánunk venni.	Köszönjük a tájékoztatást, a konkrét projektek tervezése, végrehajtása és fenntartása a hatályban lévő jogszabályi környezetnek megfelelően valósul meg, a releváns projektek tervezése során kapcsolatba lépünk az illetékes hatósággal.
Országos Környezetvédelmi Tanács	Jól áttekinthető módon, célszerűen szerkesztett a Területfejlesztési Program, valamint a Stratégiai Környezeti Vizsgálat társadalmi egyeztetési terve is; a fejlesztési Program fejlesztési irányai és a – várhatóan érintett – környezeti tényezők jól átláthatóak, mind a – várhatóan – érintett környezeti tényezők mind pedig a vizsgálandó főbb hatások. A Területfejlesztési Program, valamint a tervezett SKV szerkezetét és tematikáit gondosan áttekintve, a Tanács	Intézkedést nem igényel.

	azokhoz – egyelőre – nem kíván kiegészítő észrevételeket,- javaslatokat tenni.	
Igazságügyi Minisztérium	Észrevételt nem tesz	Intézkedést nem igényel.

38. táblázat A területfejlesztési program Partnerségi egyeztetése során beérkező észrevételek - tervezői válaszok

3. Pénzügyminisztérium észrevételei

Észrevétel	Válasz
<ul style="list-style-type: none"> A programok tervezete a jogszabályi előírásoknak megfelel, a Pénzügyminisztérium által kiadott tervezési útmutatót követi. 	Nem igényel átvezetést
<ul style="list-style-type: none"> A programtervezet illeszkedik az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióhoz (OFTK). 	Nem igényel átvezetést
<ul style="list-style-type: none"> A 2021-2027 időszakra vonatkozó nemzeti fejlesztéspolitikai célokhoz történő hozzájárulás érdekében kiemelt figyelmet javaslok fordítani az alábbi területekre: népesedés (demográfia, családok), védelmi képességek (honvédelmi területek), humán fejlődés (oktatás, képzés, felsőoktatás), területi és társadalmi fejlesztések (területi fejlesztések, hátrányos helyzetű térségek és települések, társadalmi felzárkózás), környezetvédelem és vízgazdálkodás, fenntartható, zöld közlekedés, energiabiztonság (energiafüggetlenség) és zöld átállás, körforgásos gazdaság 	Az említett fejlesztéspolitikai területek hangsúlyosan jelennek meg a FŐTEP prioritásaiban és intézkedéseiben, amennyiben azok önkormányzati feladatokat érintenek, illeszkedve az állami célkitűzésekhez és kiegészítve az állami feladatköröket a közszolgáltatási szektorban. Népesedés, családok, társadalmi felzárkóztatás, szociális ellátások és közoktatás és az egészségügy a 4. prioritásban, környezetvédelem az 1. a 2. és a 3. prioritásban, vízgazdálkodás az 1. s 2. prioritásban, a fenntartható zöld közlekedés a 3. prioritásban,

<p>(hulladékgazdálkodás és -újrahasznosítás), digitalizáció, egészségügy és egészségipar.</p>	<p>energiabiztonság, zöld átállás és körfogásos gazdaság az 1. prioritásban, a digitalizáció a 4. és 5. prioritásban. Honvédelmi területeket nem érint a program (Honvédelmi Minisztérium észrevételezésével), a felsőoktatás nem fővárosi önkormányzat hatáskörébe tartozik. Területi fejlesztések kerületi kezdeményezésben szerepelnek, hátrányos helyzetű térségek és települések Budapesten nincsenek, a területi egyenlőtlenségek mérséklését helyi szintű kezdeményezések biztosítják hatékonyan.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Felhívom a figyelmet annak szem előtt tartására, hogy a fővárosi területfejlesztési program a fenti területi célok és szempontok révén alapozza meg a TOP Plusz forrásaira tervezett fővárosi fejlesztéseket. 	<p>Tekintettel arra, hogy a FŐTEP tervezése idején a 2021-27-es tervezési időszakra vonatkozó Operatív Programok még nem kerültek elfogadásra, nem ismert, hogy a rendelkezésre álló források, mely operatív programokból, mekkora pénzügyi kerettel, milyen fejlesztésekre és milyen feltételek mellett használhatók fel a fővárosi fejlesztések esetében. A források közötti tisztánlátás jelenleg (2021. 03. 16.) sem adott, a területfejlesztési operatív program/programok mellett az ágazati operatív programok összegéből is kerülhet forrás dedikálásra a fővárosi fejlesztésekre. Mivel a felhasználási és pénzügyi keretek még nem ismertek, a 2014-2020-as tapasztalatokra építve kerültek megjelölésre a fejlesztések lehetséges forrásai.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Kérjük a területfejlesztési dokumentumokban a 2021-2027 programozási időszak operatív programjai megnevezéseit módosítani. 	<p>Amint véglegesednek a hivatalos elnevezések, akkor módosítjuk.</p>

<ul style="list-style-type: none"> A Pénzügyminisztérium útmutatója szerint a tervezési feladat kiterjed a területfejlesztési koncepció felülvizsgálatára is. A programban szereplő információk szerint a tervezés során az a döntés született, hogy a koncepció módosítása nem szükséges, ennek indoklását, a felülvizsgálat erre vezető megállapításait a dokumentum nem tartalmazza. Kérjük az erről való tájékoztatás megküldését a felülvizsgálati dokumentumokkal, indoklással alátámasztva. Tekintettel arra, hogy a jelenlegi koncepció olyan hivatkozásokat is tartalmaz, amelyek hatályukat vagy érvényességüket veszítették (pl. az EU2020 stratégia helyett a 2021-2027 uniós célokhoz történő illeszkedés bemutatása szükséges; a közép-magyarországi régió szétválasztásával jelenleg már Budapest régióról és Pest régióról beszélünk; szerepel még Országos Területfejlesztési Koncepció, amely már Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció), javasoljuk a koncepció aktualizálását. Indokoltnak tűnik a felülvizsgálat az Integrált Településfejlesztési Stratégia folyamatban lévő felülvizsgálata miatt is a két dokumentum összhangjának biztosítása érdekében. A koncepció aktualizálása fontos lenne abból a szempontból is, hogy a tervdokumentumok tartalmazzák a tervezési mikro- és makrokörnyezet naprakész elemzését (ideértve az európai uniós környezetet, benne hazánk és Budapest helyét, szerepét), a kiindulási és célértékeket. Ezek pótlása javasolt. 	<p>A Fővárosi Közgyűlés 1726/2020. (XII. 18.) érdemi határozatával úgy döntött, hogy az 1213/2014. (VI. 30.) Főv. Kgy. határozattal jóváhagyott, időtávlataiban 2030-ig szóló Budapest Területfejlesztési Koncepciót, a felülvizsgálat alapján változatlan tartalommal fenntartja. Budapest Területfejlesztési Koncepciója bár a korábbi programozási ciklus igényeire építve készült el, de céljaiban változatlanul érvényes maradt, időtávja 2030-ig tart. Budapest Területfejlesztési Koncepció nem ellentétes a fővárosi stratégiai fejlesztési célokkal, az elmúlt időszakban elsősorban az ágazati fejlesztési dokumentumok, valamint az IFP és ITS kidolgozása került a fókuszba, melyek biztosítják az egyes stratégiai irányok hatékony összehangolását és eredményes megvalósítását. A későbbiekben amennyiben a Budapest Területfejlesztési Koncepció megújul, a Fővárosi Területfejlesztési Program is felülvizsgálatra kerül.</p>
<ul style="list-style-type: none"> A Fővárosi Területfejlesztési Program és az 1.1. fejezetben bemutatott fővárosi tervezési dokumentumok közötti összhang fennáll. Ugyanakkor hiányosság, hogy a felhasznált dokumentumokat, az irodalmi és a forráshivatkozásokat, a táblázat- és ábrajegyzéket a dokumentum nem tartalmazza. Ezek pótlása javasolt. 	<p>A javaslat már korábban átvezetésre került.</p>

<ul style="list-style-type: none"> Javasoljuk a területi célrendszer és a térségi kapcsolatok hangsúlyosabb megjelenítését, figyelembe véve az OFTK-ban megjelenő, a főváros és térségére vonatkozó fejlesztési célokat (Budapest metropolisz térség). 	<p>Az észrevétel már a Pest Megyei Kormányhivatal és Pest Megyei közgyűlésének elnöke által javasoltak szerint átvezetésre került a partnerségi együttműködéseket tárgyaló fejezetben.</p>
<ul style="list-style-type: none"> A dokumentum tervezési környezetre, forrásokra vonatkozó tartalma erősítő annak érdekében, hogy érdemi választ adjon arra, hogy Budapest - mint önálló NUTS-2, ún. fejlettebb régió besorolás alá eső terület - hogyan alkalmazkodik a főváros szempontjából jelentős mértékben átalakuló forrásszerkezetű és forrásmennyiségű 2021-2027-es európai uniós tervezési időszakhoz. A dokumentum kiegészítése javasolt ezzel a szemponttal. 	<p>Tekintettel arra, hogy a FŐTEP tervezése idején a 2021-27-es tervezési időszakra vonatkozó Operatív Programok még nem kerültek elfogadásra, nem ismert, hogy a rendelkezésre álló források, mely operatív programokból, mekkora pénzügyi kerettel, milyen fejlesztésekre és milyen feltételek mellett használhatók fel a fővárosi fejlesztések esetében.</p>
<ul style="list-style-type: none"> A dokumentumban szerepel (10.3.), hogy „nem tartalmazza a kerületi önkormányzatok által megvalósítandó fejlesztések költségigényét”, ami hiányosság, pótlása javasolt. 	<p>A kerületi önkormányzatok fejlesztési igényeit a 10.4 táblázat tartalmazza</p>
<ul style="list-style-type: none"> A dokumentumban szerepelnek a területfejlesztési programhoz kapcsolódó tervezett Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa (FKT) által tárgyalt kormányzati beruházások (11. melléklet), és az FKT döntéseinek listája több helyen szerepel, emellett azonban javasolt az FKT-döntésekben nem nevesített, állami-kormányzati budapesti fejlesztési projektekről is információt adni, mert ezek között is szerepelnek volumenük vagy városfejlesztési hatásuk miatt jelentős fejlesztések. Javasolt a Főváros saját forrásból finanszírozott projektjei mellett a legfontosabb, kormányzati érdekelttségű projektekre vonatkozó információkat is szerepeltetni. Például: elővárosi vasútvonalak fejlesztése; egyéb új vagy korszerűsítendő vasúti megállók; Hungexpo és a Müpa2 konferenciaközpont fejlesztése; Csepel-szigeti új városi park; új Duna-híd; Pázmány Campus, Közszolgálati Egyetem fejlesztése. 	<p>A különböző ágazati fejlesztési beruházások szerepeltetése a FŐTEP-ben a Program pénzügyi stabilitását veszélyezteti, abban az esetben, ha a magas költségvetésű kormányzati projektek ugyanazokból a felülről korlátos forrásokból kívánnak gazdálkodni, mint a fővárosi projektek. A Budapest számára rendelkezésre álló források ismeretének és esetleges belső felosztásának hiányában az ágazati óriás projektek szerepeltetését nem tartjuk célszerűnek. A fővárosi célokhoz közvetlenül illeszkedő, az ITS-ben szereplő és döntéssel rendelkező kormányzati fejlesztések megjelenítésre kerültek a FŐTEP 11. mellékletében:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 3-as villamos északi meghosszabbítása (Szegedi úti felüljáró) - budai fonódó villamos II. ütem (Műgyetem rakparti villamos) - M2 metró H8 gödöllői HÉV összekötése (Pillangó utca –Cinkota) - M2 metró és H8 gödöllői HÉV vonalszakaszok felújítása (Cinkota -

	<p>Gödöllő, Cinkota – Csömör – Kavicsbánya elág.)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fogaskerekű vasút rekonstrukció és fejlesztés (uniós forrás felhasználását az ITS nem támogatja) - Ferihegyi gyorsforgalmi út
<ul style="list-style-type: none"> • A prioritásokhoz tartozó intézkedések tartalmát javasoljuk pontosítani, hogy pontosan milyen fejlesztésekre vonatkoznak a hozzájuk rendelt fejlesztési források; pl. zöld infrastruktúra, közösségi közlekedés fejlesztése. Az intézkedések pontosítása, alábontása javasolt. 	<p>Az operatív programrész tartalmazza az intézkedések részletes alábontását abban a mértékben, amennyire a források ismerete és a felmerült igények azt lehetővé teszik.</p>
<p>A 10.5.1. fejezet (135. o.) a Budapest Fejlesztési Központot (BFK) tévesen a Kiemelt Kormányzati Beruházások Központja (KKBK) részeként említi. Jelezzük, hogy a KKBK gazdasági társaság csupán névváltozáson esett át, a cégek nem részei egymásnak.</p>	<p>A pontosítás már korábban megtörtént.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Kérjük röviden bemutatni az OFTK célrendszeréhez való illeszkedést, valamint az azonos vagy átfedő időtávra szóló, hatályos budapesti fejlesztési tervek, programok közötti kapcsolódásokat. 	<p>A 2.5 fejezet kiegészítésre került.</p>

<ul style="list-style-type: none"> Javasoljuk, hogy a program úgy készüljön, hogy megalapozza az uniós és hazai fejlesztési források felhasználását, mind az ágazati, mind a területi operatív programok, továbbá a nemzeti fejlesztési források tekintetében is. 	<p>A Program készítése során még nem ismert a Budapestre jutó források mértéke. A 2021-27-es OP-k elfogadását követően kerülhet sor a FŐTEP felülvizsgálatára és kiegészítésére.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Javasoljuk a főváros fejlesztési céljainak térségi fejlesztési célokhoz történő kapcsolódásának, a főváros fejlesztésének térségi összefüggésrendszerben (budapesti agglomeráció) történő bővebb bemutatását, az agglomerációs térség esetében Pest megye területfejlesztési koncepcióhoz és programjához történő kapcsolódás bemutatását. Pest megye önkormányzata szintén folytatja a megyei koncepció és program felülvizsgálatát, javasoljuk az agglomerációs térségi kapcsolódások szempontjából a tervezői együttműködést. 	<p>A Pest Megyei Kormányhivatal és Pest Megye közgyűlésének elnöke által javasoltak szerint a térségi kapcsolódások átvezetésre kerültek a partnerségi együttműködések tárgyaló fejezetben.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Az 1.1. fejezetben a tervezési előzmények közt szerepel a Budapest 2027 Integrált Településfejlesztési Stratégia, melynek aktualizálása folyamatban van. A stratégia elkészítése a területfejlesztési koncepció aktualizálása szempontjából is fontos, ezért javasoljuk a tervezési folyamatát felgyorsítani, a tervezési folyamatról, a tervi tartalomról több információt szerepeltetni, az illeszkedést biztosítani és bemutatni (10. o.). 	<p>Az Integrált Településfejlesztési Stratégia elkészült és a FŐTEP végső változatával a teljes összhang biztosítva lett.</p>
<ul style="list-style-type: none"> A dokumentum melléklet formájában történő kiegészítése javasolt az 1.2. fejezetben hivatkozott kérdőíves, illetve reprezentatív kutatás elemzésével, továbbá a tematikus munkacsoportok részletesebb leírásával, az eredmények összegzésével. 	<p>A FŐTEP az ITS-sel közel párhuzamosan készült. A partnerségi folyamat és annak eredményei az ITS-ben lettek dokumentálva.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • A célrendszer konzisztenciájának erősítése javasolt (2.2. fejezet). A Kezdeményező városkormányzás specifikus cél pontosítását, megfogalmazásának átgondolását javasoljuk, mert tematikájában széttartó célokat tartalmaz, miközben a többi specifikus cél egy-egy konkrét szakterülethez kapcsolódik. 	<p>A célok meghatározásánál szerepet kapott a komplex gondolkodás, amely túlmutat az ágazati szemléleten. A FŐTEP tartalma illeszkedik az Integrált Településfejlesztési Stratégiához és az Integrált Fejlesztési Programhoz és kapcsolódik a városfejlesztési koncepcióhoz, így a fejlesztési dokumentumok hierarchiájába is illeszkedik, a területi és ágazati célok szintjén is megfeleltethetők egymásnak. A Főváros igyekszik gyakorlatias, könnyen átlátható és kezelhető fejlesztési célrendszert alkotni és megvalósítani - 3 specifikus cél, azonban a tervezett beavatkozások a szinergiák révén szorosan kapcsolódnak egymáshoz, különösen igaz az innovatív megoldásokra, melyek nem csak a gazdaságélénkítésben és a KKV-k fejlesztésben, de a városüzemeltetésben, a közszolgáltatásokban is jelentős hatékonyságot növelő faktor. Innovatív megoldások között nem csak a fizikai fejlesztésekre gondolunk (mint digitális fejlesztések, okos eszközök kihelyezése), hanem szervezetfejlesztés, képzés és kooperációs platformok, melyek innovatív megoldásnak számítanak a közszolgáltatásokban. Meglátásunk szerint ezen fejlesztésekből elsődlegesen a lakosság profitálhat a gördülékeny ügyintézés és eredményes tudásmegosztás révén.</p>
<p>A Zöld városfejlesztés és az Esélyteremtő városkormányzás specifikus célok esetében javasoljuk a Budapest-specifikus tartalmak megjelenítését, erősítését.</p>	<p>Kizárólag a fővárosban megvalósuló fejlesztéseket tartalmaz a program, így kizárólag Budapest-specifikus tartalom jelenik meg a FŐTEP-ben.</p>
<p>Javasolt a célrendszer esetében annak a szempontnak a megjelenítését, hogy Budapest hogyan járul hozzá a területi versenyképesség növeléséhez.</p>	<p>megj.: Id. Pest Megye Közgyűlés észrevétele: Főváros és Pest megye makrorégiós szerepének tárgyalása, Budapest Node koncepciója (európai korridorok, Dunai Nagyrégió, Kárpát-medencei gazdasági térség központja). Kaputárségek fejlesztése (külső kerületek és szomszédos települések együttműködése, Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér)</p>

<ul style="list-style-type: none"> • A dokumentum 2.2., 3. és 4. fejezeteiben a célrendszer-struktúra pontosítása, kiegészítése és részletesebb kibontása javasolt, annak érdekében, hogy világos és egyértelmű legyen fővárosi prioritások EU és nemzeti szintű célokhoz való kapcsolódása (például 28. o. táblázat). A fejezetben szövegpontosítások is szükségessé válhatnak abból kifolyólag, hogy az EU kohéziós politikai jogszabályok és a Partnerségi Megállapodás elfogadása még nem történt meg. 	<p>A hivatkozott fejezetek a társadalmisítás során beérkezett egyéb véleményekkel pontosítva lettek.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Javasolt a 2.4. fejezetben is felsorolni a 8.2. fejezetben ismertetett egyéb, nem kohéziós forráslehetőségeket vagy ezekre utalni. KÉSZ 	<p>A javaslat átvezetésre került.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • A 4. fejezetben bemutatott fővárosi prioritások esetében javasolt a fővárosi költségvetés tervezés és a fővárosi területfejlesztési program összhangjának megteremtése (pl. önerő biztosítások, projekt-előkészítés, projekt-megvalósítás tervezése a költségvetésben). 	<p>Tekintettel arra, hogy a FŐTEP tervezése idején a 2021-27-es tervezési időszakra vonatkozó Operatív Programok még nem kerültek elfogadásra, nem ismert, hogy a rendelkezésre álló források, mely operatív programokból, mekkora pénzügyi kerettel, milyen fejlesztésekre és milyen feltételek mellett használhatók fel a fővárosi fejlesztések esetében. A források közötti tisztánlátás jelenleg (2021. 03. 16.) sem adott. Az erről szóló egyértelmű kormányzati kommunikáció hiányában, a FŐTEP a felmerült fejlesztési igényekre alapozza a Program pénzügyi munkarészeit. Ezzel egyrészt megvalósult a városi térség szereplőinek partneri bevonása a tervezésbe, másrészt világos kép alakul ki a fejlesztési szükségletekről és azok forrásigényéről, harmadrészt a FŐTEP jelenlegi pénzügyi táblái útmutatóként is szolgálhatnak az ágazati tervezés számára a Budapestre juttatandó források tekintetében.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Javasolt a 3. és 7. táblázatban (26. o.) szereplő átfogó célt összhangba hozni, mert a 3. táblázatban a budapestiek életminőségének javítása, a 7. táblázatban a területi versenyképesség növelése szerepel. 	<p>A javaslat átvezetésre került.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Javasolt kiegészíteni a 8. táblázatot (28. o.) a fővárosi stratégiai célokkal a kapcsolatrendszer és az illeszkedés összefoglaló bemutatása érdekében. 	<p>A javaslat átvezetésre került.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • A prioritásokat leíró 5. fejezetben a fővárosi fejlesztési dokumentumokkal és a Partnerségi Megállapodással való összhang bemutatása jó, azonban javasolt a 2021-2027-es fővárosi EU-s finanszírozás-specifikus kiegészítése, tekintettel a csökkenő mértékű és változó összetételű forrásallokációra. 	<p>Tekintettel arra, hogy a FŐTEP tervezése idején a 2021-27-es tervezési időszakra vonatkozó Operatív Programok még nem kerültek elfogadásra, nem ismert, hogy a rendelkezésre álló források, mely operatív programokból, mekkora pénzügyi kerettel, milyen fejlesztésekre és milyen feltételek mellett használhatók fel a fővárosi fejlesztések esetében.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • A prioritások leírásánál javasoljuk pontosítani a partnerek körét. A dokumentum kiegészítése javasolt a Miniszterelnökséggel, az érintett szaktárcákkal és az <u>irányító hatóságokkal</u>. Az 1. prioritásnál javasolt az állami szereplők felsorolása, a 3. prioritásnál a további releváns partnerek nevesítése javasolt a Fővárosi Önkormányzat és a BKK mellett, az 5. prioritásnál a Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány szerepeltetése javasolt. 	<p>A javasolt partnerek megjelölésre kerültek. Amíg nem ismert az operatív programok tartalma és azok budapesti forrásallokációja vagy egyáltalán az érvényessége Budapestre, addig nem lehet az ágazati partnereket megjelölni (pl. nem ismert az irányító hatóságok szervezeti megjelölése, a Miniszterelnökség szerepe).</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Kérjük pontosítani az egyes fejezetekben, táblázatokban (5. fejezet, 8. fejezet, 9. fejezet) szereplő pénzügyi adatokat, mert a 8.3. fejezet (Indikatív forrástáblák) intézkedésenkénti indikatív forrásigényei több helyen eltérnek az 5. és 9. fejezet számaitól. Példaként említhető a 2.1. intézkedés (Kék-zöld infrastruktúra fejlesztése), amely esetében az 5. és 9. fejezetbeli érték 131,9 Mrd Ft, szemben a 8. fejezetbeli 89,7 Mrd Ft-tal. Összesen 7 intézkedésnél látható ilyen eltérés, melynek pontosítása vagy magyarázata szükséges. KÉSZ 	<p>A pénzügyi táblák módosultak, pontosításuk megtörtént.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • A területi hatásvizsgálat és a környezeti értékelés soron kívüli pótlása szükséges, mert tartalmuk kihatással van a stratégiai és specifikus célok meghatározására, tartalmára. Javasoljuk a 6. fejezetben ezek legfontosabb információit szerepeltetni. 	<p>A 6. pont kiegészítésre került.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • A 7. fejezet aktualizálása javasolt mind a bizottságok, mind a főpolgármester-helyettesek tekintetében. 	<p>Az átvezetések és pontosítások megtörténtek.</p>

<ul style="list-style-type: none"> A 7.1. fejezet kiegészítése, az együttműködés formájának részletezése javasolt a kormányzati és területi szereplők nevesítése mellett, valamennyi közreműködő szervezet tekintetében, az együttműködés megfelelő kereteinek kialakítása érdekében. Tekintettel arra, hogy a megvalósítás uniós és hazai forrásokkal történik, javasolt rögzíteni a minisztériumokkal, OTT-vel és a Miniszterelnökséggel történő együttműködés kereteit. 	<p>A FŐTEP végrehajtásában résztvevő szereplők megnevezése és együttműködési formájának és kereteinek részletezése akkor válik lehetővé, amikor megismerhetőek lesznek az elfogadott operatív programok részletes tartalmai, valamint, ha megjelennek a 2021-27-es időszak uniós és hazai forrásfelhasználását szabályozó jogszabályok. A rendelkezésre álló ismeretek alapján kerül kiegészítésre az együttműködő szervezetek listája. A véleményezési időszak során részben megtörtént ez a kiegészítés.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Az operatív programrész (10. fejezet) pontosítása javasolt mind az önkormányzati és állami feladatellátás területeire, mind a partnerségi, kedvezményezett körre vonatkozóan. A megvalósítás során az uniós források hatékony felhasználása, az egyes fejlesztések eredményes megvalósítása úgy garantálható, ha annak során mind szakmai, mind területi szempontból teljes körű partnerség jön létre. 	<p>A pontosítás már korábban megtörtént.</p>
<ul style="list-style-type: none"> A régió fejlett státuszára való tekintettel konkrétabb és hangsúlyosabb szerepet javasolt szánni a közvetlen európai uniós forrásoknak és az egyéb harmadik-feles finanszírozási konstrukcióknak a kormányzati és a kohéziós politika keretében elérhető források mellett. 	<p>A tervezés jelen fázisában még sem a források nagysága sem a finanszírozási konstrukciók részletei nem ismertek.</p>
<ul style="list-style-type: none"> A finanszírozandó fejlesztési programokat összefoglaló 29. táblázat felülvizsgálata és pontosítása javasolt, emellett az áttekinthetőség érdekében javasolt a táblázat minden oldalán a fejléc szerepeltetése. Néhány pontosítandó elem: 	<p>A pontosítás már korábban megtörtént. A fejléc minden oldalon való szerepeltetése összetördeli a táblázatot, ennek áthidalásaként a fejléc prioritásonként ismétlődik.</p>
<ul style="list-style-type: none"> 100. oldal: Intézkedés: vállalkozások és magántulajdonban lévő lakások, társasházi épületek energiahatékonysági fejlesztése, jellemző kedvezményezett: Főváros, célcsoport: önkormányzati lakások bérlői. 	<p>A pontosítás már korábban megtörtént.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • 101-106. oldal: fővárosi nem közlekedési közszolgáltatók kedvezményezetti körben történő szerepeltetése nem javasolt (jellemzően nem kerülnek kedvezményezetti körbe). 	<p>A pontosítás már korábban megtörtént.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • A 2., 3. és 4. prioritásoknál a hatékonyság növelése érdekében is javasolt a kedvezményezetti kör kiegészítése a kerületi önkormányzatokkal, civil szervezetekkel, állami szereplőkkel stb., továbbá javasolt az önkormányzati és állami feladatmegosztás szerinti feladatok lehatárolása. A kék-zöld beruházásoknál a Főváros mellett javasolt az állami és kerületi önkormányzati kedvezményezettek szerepeltetése is, hiszen komplex projektek nem tulajdoni, hanem területi lehatárolás alapján valósíthatók meg, pl. konzorciumi formában. 	<p>A releváns pontoknál a pontosítás már korábban megtörtént. A FŐTEP a fővárosi fejlesztési igények mentén került kidolgozásra és jellemzően az önkormányzati tulajdonban, illetve fenntartásban lévő feladatokat érintik, így az állam, mint kedvezményezett szerepeltetését nem látjuk indokoltnak. Konzorciumi partnerek bevonása projekt szinten lehet releváns, a FŐTEP-ben a projektcsomagok jellemző kedvezményezettei kerültek feltüntetésre.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Az 5. prioritásnál javasolt a partneri, kedvezményezetti kör kiegészítése a KKV szektorral, egyetemekkel, kutató központokkal, inkubátorházakkal. 	<p>A releváns pontoknál a pontosítás már korábban megtörtént.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • A 10.4. fejezetben szereplő 30. táblázatot (Az intézkedések pénzügyi ütemterve) javasolt kiegészíteni azzal az információval, hogy az „Indikatív forrás 2021-2024” és az „Indikatív forrás 2025-2027” oszlopok értékei pontosan milyen forrásokat tartalmaznak, ezeknek része-e önkormányzati forrás, és ha igen, milyen arányban. A táblázatból ezek az információk nem kiolvashatók és a törzsszövegben foglaltak alapján sem azonosíthatók. Szükségesnek tartjuk annak feltüntetését, hogy a Fővárosi Önkormányzat milyen összegben tervez hozzájárulni a város fejlesztéséhez. 	<p>Tekintettel arra, hogy a FŐTEP tervezése idején a 2021-27-es tervezési időszakra vonatkozó Operatív Programok még nem kerültek elfogadásra, nem ismert, hogy a rendelkezésre álló források, mely operatív programokból, mekkora pénzügyi kerettel, milyen fejlesztésekre és milyen feltételek mellett használhatók fel a fővárosi fejlesztések esetében.</p> <p>A források közötti tisztánlátás jelenleg (2021. 03. 16.) sem adott. Az erről szóló egyértelmű kormányzati kommunikáció hiányában, a FŐTEP a felmerült fejlesztési igényekre alapozza a Program pénzügyi munkarészeit, a FŐTEP tervezését tehát a fejlesztések szükségessége és nem a források szűkössége vezérelte.</p> <p>Ezzel egyrészt megvalósult a városi térség szereplőinek partneri bevonása a tervezésbe, másrészt világos kép alakul ki a fejlesztési</p>

szükségekről és azok forrásigényéről, harmadrészt a FŐTEP jelenlegi pénzügyi táblái útmutatóként is szolgálhatnak az ágazati tervezés számára a Budapestre juttatandó források tekintetében.

39. táblázat A Pénzügyminisztérium észrevételei és az azokra adott tervezői válaszok

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Budapest Városfejlesztési Konceptiója 2030
- Budapest Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014-20
- Budapest Területfejlesztési Konceptiója 2014
- Budapest 2027 Integrált Településfejlesztési Stratégia
- Integrált Fejlesztési Program 2021-27
- Smart Budapest Okos Város Keretstratégia, 2019
- Budapest Mobilitási Terve 2030
- Budapest Gazdaságélénkítési és Munkahelyteremtési Stratégiája 2015-2021
- Budapest Környezeti Programja (2016-2021)
- Budapest Zöldfelületi Rendszerének Fejlesztési Konceptiója, 2017
- Zöldinfrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akcióterv (ZIFFA)
- Budapest Klímastratégiája, 2018
- Budapest Fenntartható Energia Akcióterv, 2017
- Budapest Főváros (második) Helyi Esélyegyenlőségi Programja 2017-2022
- Barnamezős és belvárosi használaton kívüli területek kataszter adatállományának frissítése és üzemeltetése, 2018
- Magyarország Partnerségi Megállapodása a 2021-2027 időszakra vonatkozó kohéziós források felhasználásáról, tervezet (2021. február 5.)
- 1996. évi XXI. törvény a területfejlesztésről és a területrendezésről
- 218/2009. (X. 6.) Kormányrendelet – a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól
- 1023/2019. (II. 11.) Kormányhatározat A 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó európai uniós kohéziós források versenyképességet növelő felhasználásának tervezéséről
- Európai Bizottság Közleménye Az Európai Zöld Megállapodásról (COM(2019) 640 final)
- AZ Európai Parlament és a Tanács rendelete az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi és Migrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a Határigazgatási és Vízügyeszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról, COM (2018) 375
- A Tanács (EU) 2020/2094 rendelete (2020. december 14.) a Covid19-válság utáni helyreállítás támogatására szolgáló Európai Uniós Helyreállítási Eszköz létrehozásáról
- A Kormány 6/2021. (I. 14.) Korm. rendelete a Norvég Királyság és Magyarország között a Norvég Finanszírozási Mechanizmus 2014–2021-es időszakának végrehajtásáról szóló együttműködési megállapodás kihirdetéséről

TÁBLÁZATJEGYZÉK

1. táblázat: A Fővárosi Területfejlesztési Program prioritás és intézkedés rendszere	8
2. táblázat: A tematikus munkacsoportok és tématerületeik.....	16
3. táblázat: A tervezés mérföldkövei.....	18
4. táblázat: A Területfejlesztési Program célstruktúrája.....	20
5. táblázat: A Területfejlesztési program céljainak kapcsolódása az ágazati operatív programokhoz és az RRF-hez	24
6. táblázat: A Program stratégiai céljainak kapcsolódása az EU szakpolitikai célkitűzéseivel a Partnerségi Megállapodás stratégiai céljaihoz és az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióhoz	27
7. táblázat: A célok és a prioritások rendszere	28
8. táblázat: A Területfejlesztési Program céljainak és prioritásainak rendszere	29
9. táblázat: Budapest Területfejlesztési Programjának prioritásai és azok kapcsolata az országos és az európai uniós szinttel	32
10. táblázat: A prioritások kapcsolódása az EU szakpolitikai célokhoz és az ágazati operatív programok prioritásaihoz.....	34
11. táblázat: Az 1. prioritáshoz tartozó, jelenleg kiemelő kormányhatározattal rendelkező, ágazati fejlesztési programok és projektek.....	39
12. táblázat: Az 1. prioritás indikatív forrásigénye a rendeletekbe foglalt ágazati fejlesztésekkel együtt	40
13. táblázat: A 2. prioritáshoz tartozó, jelenleg kiemelő kormányhatározattal rendelkező, ágazati fejlesztési programok és projektek.....	44
14. táblázat: A 2. prioritás indikatív forrásigénye a rendeletekbe foglalt ágazati fejlesztésekkel együtt	45
15. táblázat: A 3. prioritáshoz tartozó, jelenleg kiemelő kormányhatározattal rendelkező, ágazati fejlesztési programok és projektek.....	48
16. táblázat: A 3. prioritás indikatív forrásigénye a rendeletekbe foglalt ágazati fejlesztésekkel együtt	49
17. táblázat: A 4. prioritáshoz tartozó, jelenleg kiemelő kormányhatározattal rendelkező, ágazati fejlesztési programok és projektek.....	53
18. táblázat: A 4. prioritás indikatív forrásigénye a rendeletekbe foglalt ágazati fejlesztésekkel együtt	54
19. táblázat: Az 5. prioritás indikatív forrásigénye a rendeletekbe foglalt ágazati fejlesztésekkel együtt	58
20. táblázat: A Területfejlesztési Program végrehajtásában résztvevő szereplők és feladataik	68
21. táblázat: A 2021-27-es időszak operatív programjainak indikatív forráskerete.....	75
22. táblázat: A VMOP prioritásainak indikatív forrásai	75
23. táblázat: Az 1. prioritás indikatív forrástáblája	78

24. táblázat: A 2. prioritás indikatív forrástáblája.....	78
25. táblázat: A 3. prioritás indikatív forrástáblája.....	79
26. táblázat: A 4. prioritás indikatív forrástáblája.....	79
27. táblázat: Az 5. prioritás indikatív forrástáblája	80
28. táblázat: A prioritások és a kedvezményezettek rendszere	81
29. táblázat A Városfejlesztési Koncepció céljainak és a Területfejlesztési Program prioritásainak összefüggései	84
30. táblázat Hatékony és fenntartható erőforrás-gazdálkodás prioritás céljai és kapcsolódása az EU szakpolitikai célokhoz és az Operatív Programokhoz.....	83
31. táblázat Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás prioritás céljai és kapcsolódása az EU szakpolitikai célokhoz és az Operatív Programokhoz	89
32. táblázat Alacsony kibocsátású városi mobilitás prioritás céljai és kapcsolódása az EU szakpolitikai célokhoz és az Operatív Programokhoz	94
33. táblázat Esélyteremtő szolgáltatások prioritás céljai és kapcsolódása az EU szakpolitikai célokhoz és az Operatív Programokhoz	99
34. táblázat Versenyképes, okos gazdaság és szolgáltató önkormányzatok prioritás céljai és kapcsolódása az EU szakpolitikai célokhoz és az Operatív Programokhoz.....	104
35. táblázat Finanszírozandó fejlesztési kezdeményezések, programok összefoglaló táblája	133
36. táblázat Az intézkedések pénzügyi ütemterve.....	135
37. táblázat A Fővárosi Közfejlesztések tanácsának ülésein elhangzott határozatok; jelentősebb Fővárosi fejlesztésekről, Főváros területén zajló nagyobb beruházás	145
38. táblázat A területfejlesztési program Partnerségi egyeztetése során beérkező észrevételek - tervezői válaszok	226
39. táblázat A Pénzügyminisztérium észrevételei és az azokra adott tervezői válaszok.....	237

